

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

โดย
นายวิฑูรย์ อินทมานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(การสอนสังคมศึกษา) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน
ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(การสอนสังคมศึกษา) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF THE LEARNING MANAGEMENT MODEL FOR
ENHANCING SOCIAL STUDIES SKILLS IN THE 21ST CENTURY OF ELEMENTARY
SCHOOL STUDENTS

By
MR. Withawat INTHAMANON

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2017

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้
วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
โดย วิทวัส อินทมานนท์
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน(การสอนสังคมศึกษา) แบบ 2.1 ปรัชญา
คุณวิถีบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประณัฐ กิจรุ่งเรือง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. บำรุง ชำนาญเรือ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประณัฐ กิจรุ่งเรือง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(อาจารย์ ดร. นภาเดช บุญเชิดชู)

55262906 : หลักสูตรและการสอน(การสอนสังคมศึกษา) แบบ 2.1 ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา, ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21, ความรู้ความเข้าใจวิชาสังคมศึกษา
 นาย วิทวัส อินทมานนท์: การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประณัฐ กิจรุ่งเรือง

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา 2) ประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา 3) ขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 19 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) คู่มือการใช้รูปแบบ 3) แผนการจัดการเรียนรู้ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 5)แบบทดสอบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 6) แบบประเมินโครงการสังคมศึกษา และ 7) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายผลที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่แบบไม่เป็นอิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า SRDCPT Model มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นและสร้างทีมร่วมเรียนรู้ (Stimulant and Team Building) ขั้นที่ 2 ขั้นทบทวนประสบการณ์เดิม (Review of Previous Experience) ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความรู้และทักษะพื้นฐาน (Development of Basic Skills) ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะใหม่ร่วมกัน (Common Generative the New Skills) ขั้นที่ 5 เสนอผลงานเพื่อการอภิปราย (Presentation and Discussion) ขั้นที่ 6 ขั้นประยุกต์ใช้สู่สังคม (Transmission for Social)

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา พบว่า 2.1) ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 หลังเรียนสูงขึ้น 2.2) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการทดลองใช้สูงกว่าก่อนการทดลองใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ผลการขยายผลรูปแบบ พบว่า การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผู้เรียนมีมีทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 หลังเรียนสูงขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 รวมทั้งมีความคิดเห็นของครูต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

55262906 : Major (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Keyword : LEARNING MANAGEMENT MODEL OF SOCIAL STUDIES, SOCIAL STUDIES SKILLS IN 21ST CENTURY, KNOWLEDGE AND UNDERSTANDING OF SOCIAL STUDIES

MR. WITHAWAT INTHAMANON : THE DEVELOPMENT OF THE LEARNING MANAGEMENT MODEL FOR ENHANCING SOCIAL STUDIES SKILLS IN THE 21ST CENTURY OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR PORANAT KITROONGRUENG, Ph.D.

The propose of this research were to 1) develop the learning management model for enhancing social studies skills in the 21st century of the elementary school students.2) evaluate the effectiveness of the learning management model for enhancing social studies in the 21st century of elementary school students. 3) disseminate learning management model for enhancing social studies skills in the 21st century of elementary school students. The sample consisted of 19 elementary school students of Wat Prao school, Phichit Province, during the first semester of academic year 2017. It was selected by purposive sampling. The research instruments were 1) a learning management model 2) a teacher's manual 3) lesson plans 4) an achievement test of social studies 5) test of social studies skills in the 21st century 6) an evaluation form 7) a satisfaction questionnaire towards the model. mean, standard deviation, t-test for dependent, and content analysis were used in data analysis.

The results of this research were as follows :

1. The learning management model for enhancing social studies skills in the 21st century of the elementary school students consisted of four elements : 1) the principles learning management model 2) the objective of the learning management model 3) the process of learning management model 4) the conditions of the application of the learning management model. The learning management model called "SRDCPT Model" consisted of 6 steps: of learning management 1.Stimulant and team building (S), 2.Review of previous experience (R), 3.Development of basic skills (D), 4.Common generative the new skills (C) , 5.Presentation and Discussion (P), 6.Transmission for social (T).

2. The effectiveness of the learning management model for enhancing social studies skills in 21st century of the elementary school students revealed that 2.1) The elementary school students' social studies skills in the 21st century were at a high level 2.2) The learning achievement of elementary school students after using the model was significantly higher than before using the model at the 0.05 level

3. The results of dissemination the model revealed that the social studies skills in the 21st century of the elementary school students were at a high level. The learning achievement after using the model was significantly higher than before using the model at the 0.05 level. The teachers' satisfaction towards the model was at a high level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา สำเร็จลงได้ด้วยดีจากความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง ศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน ศิริสัมพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษา และควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.บำรุง ชำนาญเรือ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.นภาเดช บุญเชิดชู ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้ ข้อแนะนำ กำลังใจ การสนับสนุน ตลอดจนเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ซึ่งท่านมอบความรัก ความห่วงใย ความเมตตาแก่ข้าพเจ้าจนเกิดความมุ่งมั่นในการทำงานวิจัยชิ้นนี้จนแล้วเสร็จสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.มนฤตย์พล อรุณบุญนวลชาติ รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา อ่อนค้อม รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา วัฒนศิริ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เลิศไกร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรฉัตร สุปัญญา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวีร์ บุญคุ้ม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิณหพร สถิติภาคกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติคุณ รุ่งเรือง อาจารย์วันทนีย์ โชติญาวารกุล ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการสอน และผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ซึ่งทุก ๆ ท่านที่กล่าวมานั้นล้วนให้ข้อเสนอแนะอันเป็นคุณประโยชน์อันสูงยิ่งของงานวิจัยชิ้นนี้

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา อ่อนค้อม รองศาสตราจารย์วันเพ็ญ วรรณโกมล แห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และรองศาสตราจารย์ตรูเนตร อัสชสวัสดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติคุณ รุ่งเรือง แห่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งทุก ๆ ท่านเป็นอาจารย์ที่ปลูกฝังให้ข้าพเจ้ารักในวิชาชีพครู และรักในการเป็นครูสอนสังคมศึกษาที่ดี

ขอขอบพระคุณคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรที่มีอบวิชาความรู้อันมีคุณค่าสูงยิ่งในชีวิตของข้าพเจ้า ซึ่งข้าพเจ้าจะนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาองค์กรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์อย่างสูงยิ่ง

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อวัชร อินทมานนท์ คุณแม่ณปภา อินทมานนท์ ผู้ให้กำเนิด และคอยสนับสนุนทางการศึกษา ขอขอบคุณ คุณบุรินทร์พร อินทมานนท์ ผู้คอยให้กำลังใจ และผลักดันให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วง และแล้วเสร็จ ซึ่งคุณงานความดีในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ขอมอบให้กับคุณพ่อ คุณแม่ และผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่านในชีวิตของข้าพเจ้าด้วยเทอญ

วิทวัส อินทมานนท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิด.....	13
คำถามของการวิจัย.....	24
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	24
สมมติฐานของการวิจัย.....	25
ขอบเขตของการวิจัย.....	25
ประโยชน์ของการวิจัย.....	27
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	28
1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	29
2. ทักษะการเรียนรู้ และทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา.....	38
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.....	51
4. ทฤษฎีการเรียนรู้.....	64
5. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	68

6. แนวคิดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน	81
7. รูปแบบการเรียนการสอน.....	93
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	109
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research - R1/Analysis : A).....	109
ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Development - D ₁ /Design and Development : D).....	113
ขั้นตอนที่ 3 การวิจัยและการนำไปใช้ (Research : R ₂ /Implementation : I).....	124
ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา และการประเมินผล (Development : D ₂ /Evaluation : E	127
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	131
ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา.....	132
ตอนที่ 2 ประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา	143
ตอนที่ 3 การขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา	151
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	156
สรุปผลการวิจัย.....	157
อภิปรายผล.....	159
ข้อเสนอแนะ	170
ภาคผนวก.....	172
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	173
ภาคผนวก ข ตารางวิเคราะห์ และสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา.....	176
ภาคผนวก ค คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา.....	202

ภาคผนวก ง ตัวอย่างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	218
ภาคผนวก จ ประมวลภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา.....	328
รายการอ้างอิง.....	338
ประวัติผู้เขียน.....	346

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แสดงโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	36
ตารางที่ 2 แสดงขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา	111
ตารางที่ 3 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 3 การวิจัย และการนำไปใช้ (Research : R ₂ /Implementation : I).....	126
ตารางที่ 4 สรุปวิธีการดำเนินการประเมินผลการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	128
ตารางที่ 5 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา	139
ตารางที่ 6 ตารางสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	140
ตารางที่ 7 ภาพรวมผลการประเมินทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21.....	143
ตารางที่ 8 สรุปผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (โครงการกบเหลาตามรอยพ่อ)	144
ตารางที่ 9 สรุปผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (โครงการน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ).....	145
ตารางที่ 10 สรุปผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (โครงการปุ๋ยอินทรีย์ตามวิถีพอเพียง)	146
ตารางที่ 11 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา	146
ตารางที่ 12 สรุปการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์	147
ตารางที่ 13 ผลการประเมินทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21	151
ตารางที่ 14 ผลการประเมินทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (โครงการตลาดนัดอาชีพ).....	152

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา.....	153
ตารางที่ 16 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายผลที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา	154
ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา	177
ตารางที่ 18 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา	188
ตารางที่ 19 การสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21	194
ตารางที่ 20 แสดงผลการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	250
ตารางที่ 21 แสดงค่าความยากง่าย (P) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	252
ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม (โครงการนกบเหลาตามรอยพ่อ).....	257
ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (โครงการนกบเหลาตามรอยพ่อ)	257
ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา (โครงการนกบเหลาตามรอยพ่อ).....	258
ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะด้านการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูล (โครงการน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ).....	258
ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม (โครงการน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ)	259
ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม (โครงการน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ) ...	259
ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ.....	260
ตารางที่ 29 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต (โครงการปุ๋ยอินทรีย์ตามวิถีพอเพียง).....	260

ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม (โครงการปฎิบัติตามวิถีพอเพียง) 261

ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะด้านการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูล (โครงการตลาดนัดอาชีพ) 261

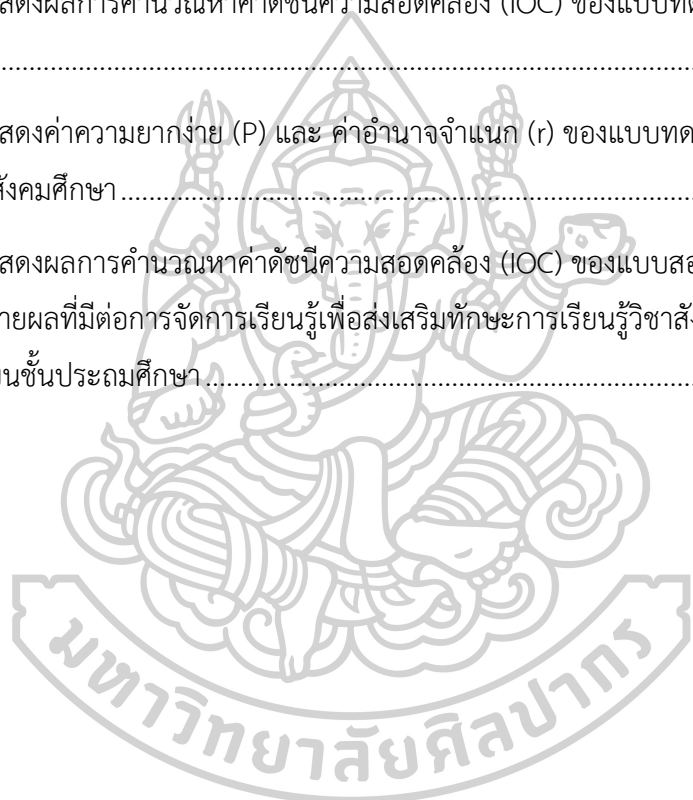
ตารางที่ 32 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต (โครงการตลาดนัดอาชีพ) 262

ตารางที่ 33 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม (โครงการตลาดนัดอาชีพ)..... 262

ตารางที่ 34 แสดงผลการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง
 สังคมศึกษา 280

ตารางที่ 35 แสดงค่าความยากง่าย (P) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนสังคมศึกษา 282

ตารางที่ 36 แสดงผลการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นครู
 ในโรงเรียนขยายผลที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่
 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 289

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัย	21
แผนภาพที่ 2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SRDCPT.....	22
แผนภาพที่ 3 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา.....	23
แผนภาพที่ 4 แนวคิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21	63
แผนภาพที่ 5 เหตุผลสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	69
แผนภาพที่ 6 ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	71
แผนภาพที่ 7 แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	74
แผนภาพที่ 8 การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความสุข	83
แผนภาพที่ 9 การวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา.....	117
แผนภาพที่ 10 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา	129
แผนภาพที่ 11 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	130
แผนภาพที่ 12 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ฉบับก่อนปรับปรุง).....	138
แผนภาพที่ 13 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ฉบับสมบูรณ์).....	150

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของมนุษย์ทั่วโลกก็เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน ความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้โลกที่กว้างใหญ่เป็นโลกไร้พรมแดนแห่งการเรียนรู้ สังคมโลกมีการแข่งขันและร่วมมือกันมากขึ้น การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง ผู้เรียนในปัจจุบันจำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้เพื่อขึ้นหลายประการที่จำเป็นสำหรับศตวรรษใหม่ อาทิ ทักษะทางภาษา ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะในการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่าง ๆ รวมทั้งทักษะในการปรับตัวในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีสติ มีเหตุผล การใช้วิจารณญาณในการแยกแยะข้อมูลข่าวสาร เลือกรับสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความรู้ทันโลกพร้อม ๆ กับการเป็นพลเมืองดีของสังคม สามารถครองตนอยู่ในความดีงาม ความถูกต้อง รอดพ้นจากอบายมุข สิ่งเสพติด สิ่งที่ยั่วยุบไปในทางเสื่อม สังคมโลกในปัจจุบันและในอนาคตเป็นสังคมแห่งการผสมผสานทางวัฒนธรรมต่างชาติ ต่างภาษา ผู้เรียนต้องเรียนรู้ที่จะรักเพื่อนมนุษย์ เรียนรู้ที่จะเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม เรียนรู้และเลือกรับแต่สิ่งที่เหมาะสมดีงามเป็นประโยชน์ โดยยังคงรักษาไว้ซึ่งคุณค่าแห่งมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของสังคมไทย วิธีที่ดีที่สุดในการพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้เป็นพลังที่มีคุณค่าของสังคม ประเทศชาติ และของโลก คือ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน

การพัฒนาเยาวชนของประเทศจะมีคุณภาพ มีความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตตั้งแต่วัยเด็ก เริ่มจากพ่อแม่ และเมื่อผู้เรียนเข้าสู่ระบบโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนประถมศึกษา ครูผู้สอนทุกคนจะมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ฝึกประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ได้แก่ ฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนนั้นย่อมมีโอกาสในการทำงานร่วมกับบุคคลที่หลากหลาย ซึ่งผู้เรียนจะต้องรู้จักทำกิจกรรมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันไป ดังนั้นครูจึงต้องฝึกให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ทำงานสิ่งใดอย่างหนึ่งมีเป้าหมายโดยให้ผู้เรียนรู้จักกำหนดเป้าหมายปลายทางในชีวิต การทำงาน การทำกิจกรรม โดยมีทั้งจุดมุ่งหมายระยะสั้นและระยะยาวให้มีความสมดุลกัน และดำเนินการได้ตามกำหนดเวลา (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2558) กระบวนการพัฒนาเยาวชนต้องหมั่นฝึกฝนความรับผิดชอบให้แก่ผู้เรียน

และเพิ่มพูนฝึกฝนให้ผู้เรียนเพิ่มความสามารถผ่านสื่อ และเทคโนโลยี ทักษะการอ่าน และข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกล่าวได้ว่าต้องฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ข้อมูลความรู้จากสื่อ มีการสังเคราะห์และตัดสินใจเลือกรับข้อมูลจากสื่อ นั้น ซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันอย่างดีที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอย่างรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในด้านการประกอบอาชีพ และส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของตนเองและรู้คุณค่าของการสืบทอดประเพณี ดังนั้นการจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงสภาพการณ์ และวิธีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้สอนจึงเป็นส่วนสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาทั้งในระดับสากลและระดับชาติ และต้องใช้ทักษะสำคัญในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงเป็นสิ่งที่จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด เรียนรู้ ฝึกกระบวนการทำงาน แก้ปัญหา การมีวิจรรย์ญาณในการเลือกใช้ การสื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต จนเกิดการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและส่งผลถึงการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ซึ่งจะเป็นพลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืนในอนาคต

ผลการประเมินผู้เรียนในระดับประถมศึกษาจากการสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่า ร้อยละ 50 นักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีทักษะทางวิชาการ และทักษะการคิดอยู่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาการของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานของชาติ(วิทยากร เชียงกุล, 2554 ; สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา, 2558) ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงสาเหตุที่ผู้เรียนคิดไม่เป็นเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับความจำมากกว่าเน้นให้เกิดทักษะกระบวนการคิด (ภิรมยา อินทรกำแหง, 2549; มารศรี ญาณะชัย, 2549) จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริม และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนในระดับประถมศึกษาจึงควรปลูกฝังตั้งแต่ยังเยาว์วัย คือต้องเน้นกระบวนการด้านทักษะซึ่งมีความจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาที่กล่าวว่าการศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐานการติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) ซึ่งนักเรียนในวัยประถมศึกษา นั้นเป็นวัยที่สำคัญที่มีความพร้อมที่จะได้รับการพัฒนาพื้นฐานการเรียนรู้พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ตลอดจนคุณลักษณะ เนื่องจากสมองของผู้เรียนซึ่งเป็นอวัยวะที่สำคัญที่ควบคุมระบบร่างกาย

ความคิด จิตใจของมนุษย์จนถึงขีดสุดต่อเนื่องและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ในการจัดการเรียนรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะของผู้เรียนซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนรู้ที่สำคัญของผู้เรียนที่จะใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ถ้าหากผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานทางวิชาการหรือมีเครื่องมือในการเรียนรู้ที่ดี นักเรียนจะสามารถอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ซึ่งทักษะมีความสำคัญกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา โดยมีจุดเน้นในการพัฒนาพื้นฐานการเรียนรู้และการดำรงชีวิตให้กับผู้เรียนซึ่งส่วนใหญ่จะครอบคลุมการพัฒนาด้านทักษะพื้นฐานทางวิชาการ (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, 2560; ยศวีร์ สายฟ้า, 2557) สิ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องและคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียน ลักษณะนิสัย ความต้องการของผู้เรียนในแต่ละวัย ซึ่งในช่วงวัยประมาณ 6 - 7 ปี ไปจนถึง 12 - 13 ปี จะเป็นวัยที่สมาธิของนักเรียนยังไม่มั่นคง และยาวนานนัก สารระเหื่อหาจึงไม่ควรใช้ภาษาไทยที่ซับซ้อนในการอธิบาย และสารควรเป็นเนื้อหาสั้น ๆ กระชับไม่ยืดเยื้อ มีการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีการเคลื่อนไหว และอยากติดตามบทเรียน (ประนาท เทียนศรี, 2556) ผู้เรียนในวัยประถมศึกษาจะมีความอยากรู้อยากเห็นเป็นวัยที่ช่างซักถาม กล้าคิดอย่างมีเหตุผล ชอบทำและปฏิบัติ มีความสนใจหลายสิ่งหลายอย่าง โดยเริ่มจากใกล้ตัวไปไกลตัว และมีจินตนาการเป็นของตนเอง (วาริ ธีระจิตร, 2530) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนประถมศึกษาจึงต้องปูพื้นฐานทักษะต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลมากกว่าการฝึกจำ เพราะข้อมูลปัจจุบันมากมายเกินกว่าจะจดจำ แต่ควรปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ถึงเหตุผลต่าง ๆ จนได้คำตอบหรือฝึกทักษะให้นักเรียนรู้วิธีการหาข้อมูลหรือเข้าถึงข้อมูล เพราะเป็นการวางพื้นฐานการเรียนรู้และการทำงานในอนาคต เพราะการมีข้อมูลที่ทันสมัย ถูกต้องรวดเร็ว ย่อมนำมาประกอบการตัดสินใจให้ถูกต้อง และเหมาะสม

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 มีการจัดกลุ่มทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จากการสนับสนุนของบริษัท Cisco โดยแบ่งทักษะเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มวิถีคิด (Ways of Thinking) กลุ่มวิธีการทำงาน (Way of Working) กลุ่มเครื่องมือการทำงาน (Tools of Working) และกลุ่มทักษะสำหรับใช้ชีวิตในโลกปัจจุบัน (Skills for Living in the World) และประเทศอินโดนีเซียไปใช้ในการวิเคราะห์แผนการศึกษาในอนาคตของอินโดนีเซียเช่นกัน (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2557) สำหรับประเทศไทยกรอบงานเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาทักษะใหม่ในอนาคต และบุคคลที่ริเริ่มและผลักดันแนวคิดนี้ คือ ศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช โดยได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมตระหนักถึงความจำเป็นในเรื่องทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในยุคปัจจุบัน อีกทั้งการเผยแพร่หนังสือเกี่ยวกับศตวรรษที่ 21 จึงได้มีการกล่าวถึง และมีการเผยแพร่ไปอย่างกว้างขวางทั้งในวงการศึกษาและวงอื่น ๆ นักการศึกษาในปัจจุบันต่างก็มีแนวคิดเกี่ยวกับทักษะสำคัญที่เด็กและเยาวชนพึงมีใน

ศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะมีความสอดคล้องกันโดยเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ และมีทักษะในการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ ซึ่งถ้าบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะสำคัญดังกล่าวย่อมส่งผลดีต่อผู้เรียน นอกจากนี้ Trilling and Fade (2009) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนเป็นผู้ที่คิดเป็น เพราะได้รับการฝึกทักษะการคิดในระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งในด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ผู้เรียนสามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลให้การตัดสินใจในการทำกิจการงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีเหตุผลถูกต้องเหมาะสม เมื่อมีปัญหาใดเกิดขึ้นก็สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ไม่กระทำการพลาดพลั้งโดยขาดความยับยั้งหรือคิดไม่เป็น ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถที่จะรู้เท่าทันเทคโนโลยีต่าง ๆ ใช้ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ รู้จักเลือกรับข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ สามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการทำการกิจกรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกันเป็นทีม รู้จักแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ผลัดกันเป็นผู้นำ แสดงออกถึงน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีวินัยและรับผิดชอบ เป็นส่วนหนึ่งของการมีวิถีการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกให้มีความเข้าใจ และมีทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งในสังคมโลกยุคปัจจุบันทุกคนจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคม และวัฒนธรรมที่หลากหลาย และมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ผู้เรียนจะมีความสามารถในการสื่อสารทั้งในด้านการพูด การเขียน การอ่าน การแสดงท่าทาง เป็นผู้ที่สามารถสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ บรรลุตามเป้าหมายได้อย่างถูกต้องเหมาะสมทั้งในสังคมระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศ และสังคมระหว่างชาติทั่วโลกได้ ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานสำคัญในการประกอบอาชีพ ทักษะในการเรียนรู้ ทักษะในการคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมย่อมทำให้เกิดแนวคิดหรือวิธีการใหม่ในการทำกิจการต่าง ๆ อยู่เสมอ จะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาอาชีพของตนในอนาคต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมทั้งในระดับชาติและโลก เช่น ร่วมกันหาแนวทางอนุรักษ์สภาพแวดล้อม การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ด้วยวิธีการพัฒนาอย่างยั่งยืน การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจของชุมชน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2556; ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2557; วิจารณ์ พานิช, 2555) ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นการเตรียมเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีทักษะสำคัญในการเผชิญชีวิตในโลกที่มีกระแสของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะทำให้เยาวชนเป็นผู้ที่คิดเป็น ทำเป็น ตัดสินใจอย่างถูกต้อง สามารถแก้ปัญหาได้โดยวิธีการที่เหมาะสมในทุกสถานการณ์

อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุขบนพื้นฐานของการเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม และร่วมสร้างสรรค์และพัฒนาความเจริญในด้านต่าง ๆ ให้แก่สังคมทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และโลก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 รวมทั้งนโยบายด้านการศึกษารัฐบาล ต่างมีอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้หรือสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตอันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ดังนั้น อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาของชาติ คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ให้การจัดการศึกษาเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรมเป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง รวมทั้งส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลพิเศษและจัดการศึกษาทางไกลกับการจัดการศึกษาที่ให้บริการในหลายเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อมุ่งเน้นการสร้างพื้นฐานที่ดีตั้งแต่วัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม พัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549 ; สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2558) การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เจริญงอกงามเป็นการพัฒนาสังคม พัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน การศึกษาจึงเปรียบเสมือนหัวใจของการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาประเทศ โรงเรียนคือแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่จะพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พร้อมทั้งจะเป็นพลังที่มีคุณค่าของสังคม ประเทศชาติ และโลก ครูจึงเปรียบเสมือนหัวใจของการจัดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาเยาวชนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่สุดคือการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขในสังคมแห่งการเรียนรู้ เพราะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง คำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียน และประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง (ทีศนา แคมมณี, 2557)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างพื้นฐานการคิดการเรียนรู้ และการแก้ปัญหา การสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ ซึ่งมีสาระสำคัญประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงของโลก สังคม ชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสภาพสิ่งแวดล้อม การปรับตัวของมนุษย์ได้เข้ากับสภาพแวดล้อม การขัดเกลาทางสังคม เพื่อสร้างให้คนในสังคมมีความรับผิดชอบ รู้ทันเหตุการณ์ มีพื้นฐานทางการคิด มีทักษะทาง

สังคม มีวิจารณ์ญาณ คุณธรรม และค่านิยม มีความเป็นไทย ความเป็นสากลสืบทอดวัฒนธรรมที่
 ดิงาม เห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555)
 ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไว้ในสาระ
 ต่าง ๆ ดังนี้ สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนยึดมั่นในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา
 หรือศาสนาที่ตนนับถือสามารถนำหลักธรรมคำสอนไปใช้ปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันได้ เป็นผู้กระทำ
 ความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์กับสังคมส่วนรวม
 สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มุ่งเน้นยึดมั่นศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่ง
 การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี
 ปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมไทย รวมทั้งถ่ายทอดสิ่งที่ดีงามเป็น
 มรดกของชาติเพื่อสันติสุขของสังคมไทย และสังคมโลก สาระเศรษฐศาสตร์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมี
 ความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพเพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และ
 สามารถนำหลักของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สาระประวัติศาสตร์ มุ่งเน้นให้
 ผู้เรียนเข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ภาควิชาใจในความเป็นไทยทั้งในอดีต
 และปัจจุบัน สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นระบบ และนำไป
 สร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ สาระภูมิศาสตร์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีงามระหว่างมนุษย์กับม
 นุษย์กับสิ่งแวดล้อมเป็นผู้สร้างวัฒนธรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อ
 พัฒนาที่ยั่งยืน

การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในอดีต มาจนถึงช่วงต้นศตวรรษที่ 21 แม้จะมีการปฏิรูป
 การศึกษาและการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแต่ยังคงพบว่าครูส่วนใหญ่ยังยึดหลัก
 การจัดการศึกษาที่เน้นเนื้อหาวิชาเป็นหลัก ผู้สอนมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้โดยใช้วิธีบอกความรู้ให้กับ
 นักเรียนเป็นส่วนใหญ่ และการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ใช้กระบวนการสอนแบบบรรยาย มีการ
 วัดผลและประเมินผลโดยเน้นเพียงความรู้ และความจำ (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน, 2557) จึงส่งผลทำใ้
 นักเรียนได้เรียนรู้แบบท่องจำซึ่งไม่ได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่มีความจำเป็น
 และสำคัญมากในยุคปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว อันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยี
 เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่
 เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัว และ
 เตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไป
 ดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
 ที่สำคัญที่สุด คือทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้
 เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูป
 เปลี่ยนแปลงรูปแบบ การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ที่เป็น

ปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ดังกล่าว วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ ประสบการณ์ทางสังคมเป็นการเรียนรู้จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมา ในการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคล ถ้าบุคคลมีประสบการณ์ในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นมาก มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมาก ย่อมทำให้บุคคล มีทักษะในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นดีมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การคัดเลือก และกำหนดเนื้อหาต้องพิจารณา ในมิติต่าง ๆ และประการสำคัญต้องมีลักษณะที่สร้างทักษะในการอยู่ร่วมกันเพื่อการดำรงชีวิตของคน ในศตวรรษที่ 21 วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า 1) การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทุกคนต้องเรียนรู้ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัย และตลอดชีวิต คือ 7Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ และทักษะการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity & innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่าง กระบวนทัศน์ (Cross cultural understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, teamwork & leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, information & media literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing & ICT literacy) ทักษะด้านอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career & learning skills) จะเห็นได้ว่าทักษะการเรียนรู้ เป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่งในการดำรงชีวิตของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน และส่งผลต่ออนาคตในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมโลกปัจจุบัน (Trilling & Fade, 2009) ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคปัจจุบันให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่ผู้เรียนทุกคนต้องมีศักยภาพในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ได้กล่าวถึงทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาว่าประกอบด้วยทักษะในวิชาสังคมศึกษาไว้ 2 ประเภท คือ 1) ทักษะจำเป็นของสังคมศึกษา ได้แก่ การระบุแหล่งและการรวบรวมข้อมูล เน้นเรื่องการอ่าน การฟัง และการสังเกตและการหาข้อมูลจากที่แหล่งต่าง ๆ การแปลความหมายจากภาพ แผนภูมิ กราฟและตาราง การจัดการกับข้อมูล การประเมินข้อมูล การทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) ทักษะหลักของสังคมศึกษา ได้แก่ ทักษะความเข้าใจในเรื่องเวลา และการแบ่งช่วงเวลาเป็นการพัฒนาความเข้าใจเรื่องระบบเวลา และการแบ่งช่วงเวลา ทักษะแผนที่ ทักษะการแก้ปัญหา และการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ (Zepke, 1979) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของของนักวิชาการคน อื่น ๆ ที่กล่าวว่า ทักษะในวิชาสังคมศึกษา ต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะทางปัญญาที่เป็นพื้นฐาน ทักษะการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ การคิดอย่างไตร่ตรอง ทักษะการคิดอย่างมีความหมาย ทักษะการแสดงความคิดเห็นและการสื่อสาร ทักษะแผนที่ ทักษะเกี่ยวกับเวลา การแบ่งช่วงเวลา และทักษะการมีส่วนร่วมทางสังคม(Banks & Banks, 1999; Jarolimak & Foster, 1985; MacColl & Fennell, 1982) ซึ่งทุกคนที่กล่าวมาเป็นนักวิชาการทางการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 20 และแนวคิดในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษานี้ยังต่อเนื่องมาจนถึง

ศตวรรษที่ 21 ในทุกๆ ทักษะยังมีความสำคัญต่อเนื่องในการพัฒนาผู้เรียนตลอดมา และมีทักษะบางทักษะเพิ่มขึ้นมาตามการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ได้รับการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ทักษะทางเทคนิคในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ทางภูมิศาสตร์ซึ่งเน้นการใช้คอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายและการจัดและการใช้ข้อมูล เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิด เน้นการแยกแยะประเภทต่าง ๆ ของข้อมูล การตีความ การวิเคราะห์ การสรุป การสังเคราะห์ และการประเมินข้อมูล และทักษะการตัดสินใจ เน้นกระบวนการตั้งแต่การระบุสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ การหาข้อมูล การหาทางเลือก และการวิเคราะห์ผลกระทบต่าง ๆ การตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและการนำไปปฏิบัติ และทักษะเมตาคอกนิชัน (metacognition skills) ซึ่งเป็นทักษะที่บุคคลเรียนรู้วิธีเรียนโดยสามารถจัดการกับการเรียนรู้ของตนเองเรียกว่ามีความตระหนักในสิ่งที่ลงมือกระทำ และพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งนั้น ดังนั้นจึงเน้นการเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา และการตรวจสอบตนเองเพื่อตนเอง ในกระบวนการคิดของตนเอง (Dyngeson & Berson, 2003; Kelly, 2015; NCSS, 2006) ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่กล่าวมานี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการที่มีชื่อเสียงของไทยที่กล่าวว่า ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในปัจจุบัน ได้แก่ ทักษะทางวิชาการ (academic skills) ซึ่งเกี่ยวข้องกับทักษะในการเรียน (work - study skills) ทักษะในการคิด (thinking skills) และทักษะทางสังคม (Social skills) ที่เกี่ยวข้องกับทักษะกระบวนการกลุ่ม (group - process skills) ซึ่งทักษะทางสังคมศึกษาจะเป็นความสามารถของผู้เรียนในการปฏิบัติการณ์ต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ และสังคม การพัฒนาทักษะจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสังคมศึกษาทุกระดับ ทักษะเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ และกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ทักษะในวิชาสังคมศึกษานับเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับพลเมืองในการดำรงชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย (นาตยา ปิลาณานนท์, 2535; สิริวรรณ ศรีพหล, 2552)

จากแนวคิดเหตุผลดังกล่าววิธีการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงควรมุ่งเน้นการพัฒนา ทักษะจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญของหลักสูตรสังคมศึกษาทุกระดับ ทักษะจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสังคมศึกษาทุกระดับ ทักษะเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ และกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ทักษะในวิชาสังคมศึกษาจึงประกอบด้วยทักษะด้านวิชาการและทักษะทางสังคม ทักษะด้านวิชาการ (Academic Skills) ได้แก่ ทักษะในการเรียน เช่น ความสามารถในการอ่าน การเขียน การตีความสรุป การสร้างแผนภูมิ การใช้วัสดุอ้างอิง เป็นต้น และทักษะในการคิด เช่น ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา เป็นต้น ส่วนอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะทางกระบวนการกลุ่ม เช่น ความสามารถในการมีส่วนร่วมทำงานกลุ่ม ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคม เช่น ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ การมีความรับผิดชอบ การเคารพต่อกฎกติกาของสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นต้น (สิริวรรณ ศรีพหล, 2552)

ทักษะทั้งสองด้าน นับเป็นเครื่องมือสำคัญประชาธิปไตย ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะทั้งสองด้านนี้ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้สังคมศึกษา (Banks & Banks, 1999; Dynneson & Berson, 2003; Jarolimak & Foster, 1985; Kelly, 2015; NCSS, 2006; Zepke, 1979; นาทยา ภัทรแสงไทย, 2525; สิริวรรณ ศรีพหล, 2552) ดังกล่าว พบว่ามีความสอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 (Trilling & Fade, 2009) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาสำหรับการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน โดยแบ่งออกได้ 8 ทักษะ คือ 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ 2) ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม 3) ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน 4) ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล 5) ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม 6) ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม 7) ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา 8) ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นวิชาที่มีเนื้อหากว้างขวางครอบคลุมถึงสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ ศาสนาศิลปกรรม สิ่งแวดล้อม หน้าที่พลเมือง เป็นการรวมหลาย ๆ วิชาเข้าด้วยกันหรือบูรณาการการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยบูรณาการหน่วยการเรียนรู้ให้เกิดความเหมาะสม และสอดคล้องกับเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่เน้นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม กระบวนการพัฒนาทางจริยธรรม และค่านิยม กระบวนการประชาธิปไตย พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ ทักษะทางสังคมเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี ที่มีคุณค่าต่อสังคม ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างมีความสุข สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในชีวิตประจำวันได้ เพราะได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ เรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล ซึ่งถือเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชนและนำไปสู่การพัฒนาประเทศ สาระเหล่านี้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต การแก้ปัญหา และการปฏิบัติตนในสังคมเพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจในการสร้างเสริมชีวิตให้ดีขึ้น สอดคล้องกับวาลีย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2555) ได้กล่าวว่าสาระสำคัญดังกล่าวสะท้อนอยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้กำหนดการเรียนการสอนสังคมศึกษาไว้เป็นกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มที่มุ่งเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา สร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนในทุกช่วงชั้น ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยสาระสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับสังคมศาสตร์ ได้แก่ ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) ได้กำหนดผล

การเรียนรู้ของผู้เรียนที่จบช่วงชั้นที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 3 คือ 1) ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลก กว้าง 2) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มี คุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกัน และการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ ฝึกหัดในการตัดสินใจ 3) ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะ การบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบัน และอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ - รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้น และวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง 4) ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจใน ขั้นที่สูงต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

การจัดหลักสูตร และการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อนำสาระมาจัดการเรียนรู้สำหรับ ผู้เรียนให้มีประสิทธิผลจึงใช้วิธีการบูรณาการหลักสูตร กล่าวคือการนำศาสตร์ต่างๆที่มีความสัมพันธ์ กันมาผสมผสานกันเพื่อให้เกิดองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ราย วิชา และเน้นถึงการสร้าง ความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาจากผู้สอน โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีการพัฒนา ตนเองได้อย่างเต็มที่ ให้รู้จักตนเอง สามารถใช้ความคิดเห็นอย่างเสรีในการเลือก และรับผิดชอบในสิ่งที่ตนตัดสินใจ เนื่องจากในกระบวนการของการศึกษาผู้เรียนคือผู้ที่สำคัญที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ สิทธิวรรณ ศรีพหล (2555) การบูรณาการจะเกิดความหมายและนำไปใช้ได้ก็ต่อเมื่อความรู้และความคิดย่อย ๆ ประสาน สัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน จนสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งนั้นกับสิ่งรอบตัว เชื่อมโยงวิถีชีวิต ของคนที่ต้องดำรงอยู่อย่างเป็นองค์รวม โดยการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ รวมถึง การเชื่อมโยงพัฒนาการอย่างรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ทักษะ และคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนา ซึ่ง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างหัวข้อ สาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้และความสัมพันธ์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับชีวิตจริง ซึ่ง สอดคล้องกับวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2555) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาต้องเป็น การบูรณาการ เพราะความรู้ต่าง ๆ ของสังคมศึกษาเป็นการบูรณาการที่คัดสรรเนื้อหาสาระต่าง ๆ ของมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ได้แก่ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคม วิทยา และมนุษยวิทยา รวมทั้งวิธีการจะต้องมีความหลากหลาย ดังนั้นเมื่อมีการบูรณาการทั้งเนื้อหา สาระ และวิธีการจะทำให้เกิดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่เป็นองค์รวม โดยมีการจัดเนื้อหาต้องจัดเรียง ระดับความยากง่ายหรือเริ่มจากลักษณะใกล้ตัว มีการเรียบเรียงข้อมูลให้เป็นระบบ แบ่งหัวข้อต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและควรใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสิ่งที่เป็นนามธรรมหรือมีความ สลับซับซ้อน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจได้ชัดเจน และเชื่อมโยงข้อมูลเก่ากับข้อมูลใหม่ได้ง่ายขึ้น

ซึ่งแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะเป็นไปตามแนวทางในการจัดการศึกษาที่ดีกว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

นอกจากการจัดหลักสูตรสังคมศึกษาในลักษณะบูรณาการดังแนวคิดที่กล่าวมาแล้ว กระบวนการจัดการเรียนรู้ก็ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ครูจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตราที่ 22 - 24 กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ซึ่งหลักการจัดการศึกษาที่ดีหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถรู้ และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) ที่เน้นวิธีการเรียนรู้มากกว่าการให้ความรู้โดยตรง ซึ่ง Piaget มีความเชื่อว่า ผู้เรียนสร้างความจริงด้วยตนเองจากการรับรู้จากประสบการณ์ ดังนั้นความรู้หรือการเรียนรู้เรื่องใหม่จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของประสบการณ์เดิม แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ และวิธีการได้มาซึ่งความรู้ได้มาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมอย่างกระตือรือร้น และ Vygotsky มีความเชื่อว่า พัฒนาการในการเรียนรู้ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและสังคมที่เด็กได้รับการอบรม และเลี้ยงดูตั้งแต่แรกเกิด มนุษย์จะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม วัฒนธรรม แต่ละวัฒนธรรมจะช่วยบ่งชี้ผลผลิต และพัฒนาการของผู้เรียน และพัฒนาการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความรู้ และเกิดพัฒนาการทางเขาวัวปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับ Papert (1993) ได้นำความรู้เกี่ยวกับการเกิดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) แนวคิดนี้อยู่บนพื้นฐานที่ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างผลที่มีความหมายกับตนเอง เมื่อมีการสร้างบางสิ่งบางอย่างออกมาเป็นผลผลิต ก็จะมีการสร้างความรู้ด้วย Papert มีความคิดว่า หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้ และนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานขึ้นโดยอาศัยสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะช่วยให้ความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เมื่อผู้เรียนสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาในโลก หมายถึงการสร้างความรู้ขึ้นในตนเอง ความรู้ที่สร้างขึ้นจะมีความหมายอยู่คงทนและไม่ลืมนง่าย และจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้ความรู้ที่สร้างขึ้นจะเป็นฐานที่มั่นคงให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ต่อไปเรื่อยๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นการจัดการกับสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ การเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างความรู้เป็นการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องจากความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมเป็นการแสวงหาความหมายใหม่ ความรู้ ความเข้าใจใหม่ และเป็นการสร้างความเข้าใจในภาพรวมมากกว่าเรียนรู้เป็นส่วน ๆ รวมทั้งเน้นทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มทักษะพิสัย (Psycho - Motor Domain) ซึ่งใช้แนวคิดการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Simpson (1972) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการ

พัฒนาทางกายของผู้เรียนเป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อน และต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Harrow (1972) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้จัดลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้นตอน โดยเริ่มต้นจากระดับที่ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก ดังนั้น การกระทำจึงเริ่มต้นจากการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ไปจนถึงการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อย่อยลำดับขั้นดังกล่าว ได้แก่ การเลียนแบบ การลงมือกระทำตามคำสั่ง การกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ การแสดงออก และการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Davies (1971) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้นักเรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านี้ได้ก่อน แล้วค่อยเชื่อมโยงกับทักษะใหญ่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น

จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทั้งหลายที่กล่าวมาล้วนมีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดการเรียนรู้อยู่ โดยใช้สมองเป็นฐาน ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา เนื่องจากมีข้อค้นพบเกี่ยวกับระบบประสาทวิทยา (Neuro Science) ว่าสมองของคนเราไม่ได้แยกกันทำงานเป็นซีกซ้ายขวาตามลำพัง แต่ทว่าทำงานเชื่อมโยงถึงกันทั้งหมดโดยผ่านเส้นใยประสาทที่คอยเชื่อมโยงเซลล์สมองแต่ละส่วน การเชื่อมโยงนี้เองที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพการเรียนรู้ของมนุษย์ การค้นพบนี้นำไปสู่ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน (Brain – Based Learning) พรพิไล เลิศวิชา (2557) แนวคิดนี้เป็นที่ยอมรับจากหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย เป็นแนวคิดที่เชื่อมั่นในความสามารถของมนุษย์ที่กล่าวว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จและมีความสุข เมื่อมีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการพัฒนาการทำงานของสมอง เพราะธรรมชาติของมนุษย์ จะเกิดการเรียนรู้ได้ต้องเชื่อมโยงการทำงานของระบบประสาทของสมอง การจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของสมองจึงจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการพัฒนากิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดอย่างถูกวิธี และนักวิจัยทั่วโลกพบว่าสมองออกแบบมาเพื่อการเรียนรู้ ไม่มีสมองมนุษย์ที่เป็นมนุษย์ปกติคนใดจะไม่เรียนรู้ เพียงแต่การเรียนรู้นั้นจะต้องจัดขึ้นให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสภาวะแวดล้อมที่ดี การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้รอบ ๆ ตัวของผู้เรียน ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติการทำงานของสมอง ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ ที่ใช้โครงสร้างและหน้าที่ของสมองเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ภายใต้แนวคิดที่ว่าทุกคนแม้จะมีความสามารถต่างกันแต่สามารถเรียนรู้ได้ โดยอาศัยระยะเวลา (Caine & Caine, 1990; พรพิไล เลิศวิชา, 2557; วิทยากร เชียงกูล, 2554) มนุษย์ทุกคนมีสมองมาตั้งแต่กำเนิด แนวคิดการเรียนรู้อยู่โดยใช้สมองเป็นฐาน จะเน้นให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้อย่างสนุกสนาน เกิดความตื่นตัว และอยากรู้ อยากลองใน

กิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศ การจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานจึงเป็นทางออกหนึ่งที่จะส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาให้กับผู้เรียนอย่างเกิดประสิทธิภาพในฐานะพลเมืองของโลกที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนสังคมศึกษา จึงนำแนวคิด ทฤษฎี และกลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา เพื่อศึกษาว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และจากการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ทฤษฎี กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาประยุกต์ใช้เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความเหมาะสมเป็นอย่างมากที่จะนำมาใช้เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับประถมศึกษา

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด ADDIE Model ที่ปรับปรุงโดย Kruse (2012) มีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการสอน

1.1 การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นการศึกษาในส่วนที่เป็นการศึกษาความจริงที่เกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ กฎเกณฑ์ในการแสวงหาความรู้ โดยใช้เทคนิคการผสมผสานกระบวนการสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยการทำวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เข้ากับกระบวนการพัฒนา ซึ่ง (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555; รัตนะ บัวสนธ์, 2555; องอาจ นัยพัฒน์, 2554) ได้กล่าวถึงการวิจัยและพัฒนาว่า เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าที่กระทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูน “คลัง” ความรู้หรือความเข้าใจในแง่มุมใหม่ ๆ ของมนุษย์ สังคม และวัฒนธรรม แล้วประยุกต์ความรู้หรือความเข้าใจดังกล่าวไปส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การปรับพฤติกรรมของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กร ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือสังคม ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ร่วมกับกระบวนการพัฒนา ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and

Development : R & D) จากการศึกษาขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนา สรุปได้ว่า ขั้นตอนหลักของการดำเนินการวิจัยนั้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research : R1) : การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) : การพัฒนา และหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 3 การนำไปใช้ (Research : R2) : การทดลองใช้รูปแบบการสอน และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล และปรับปรุง (Development : D2) : การประเมิน และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน

1.2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของ Joyce and Cahoun (2009) โดยมีรูปแบบองค์ประกอบ 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (The Model of Teaching) ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) กระบวนการเรียนการสอน (syntax or phases) ที่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเป็นขั้นตอน และมีความสัมพันธ์กันจนทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) ระบบสังคม (Social System) เป็นการอธิบายบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน 3) หลักการตอบสนอง (Principles of Reaction) เป็นสิ่งที่ผู้สอนและผู้เรียนได้ร่วมกระทำในชั้นเรียน โดยเป็นการมอบรางวัลหรือการสร้างบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปิดกว้างทางความคิดอย่างเป็นอิสระ 4) ระบบสนับสนุน (Support System) ซึ่งระบุถึงเงื่อนไขและสิ่งที่จำเป็นที่ทำให้เกิดผลการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ส่วนที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้ซึ่งเป็นการแนะนำการใช้รูปแบบ ส่วนที่ 3 สารความรู้และทักษะการเรียนรู้ สิ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา รวมทั้งการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

1.3 การออกแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด ADDIE Model ที่ปรับปรุงโดย Kruse (2012) เป็นรูปแบบของระบบพัฒนาการเรียนการสอน โดยนำตัวอักษรตัวแรกในการออกแบบระบบการเรียนการสอนมาใช้เป็นหลักการ และมีความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ ได้แก่ A - Analyze : การวิเคราะห์ความจำเป็น หรือ อุปสรรคเพื่อตัดสินใจว่าต้องเรียนรู้เรื่องอะไร สร้างเครื่องวัดคุณภาพระดับการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ และเลือกวิธีการในการจัดการเรียนรู้ D-Design : การกำหนดถึงวิธีการในการเรียนรู้ โดยการระบุกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหา สื่อการเรียน รวมทั้งการวัดและประเมินผล เน้นกระบวนการพัฒนาจุดประสงค์การเรียนรู้สำหรับแต่ละภาระงานซึ่งครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและเขียนขั้นตอนพร้อมทั้งระบุขั้นตอนการปฏิบัติของแต่ละภาระงานอย่างชัดเจน D-Develop : การสร้างและผลิตเครื่องมือต่าง ๆ ตลอดจนการตรวจสอบ และปรับปรุงพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการใช้ รวมถึงตัวอย่างชิ้นงาน I-Implement : การนำสาระและกิจกรรมไปใช้ ประกอบด้วยการวางแผนในการบริหารจัดการในการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ และดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่

กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ และ E- Evaluate : การพิจารณาความเหมาะสมของ การเรียน การสอน ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและประสิทธิผลของสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน โดย ตรวจสอบทบทวนและประเมินภายในกระบวนการออกแบบจัดการเรียนรู้ว่าแต่ละขั้นตอนและ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

2. ทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ดังนี้

2.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) เป็นทฤษฎีการสร้าง ความรู้ ที่เน้นวิธีการเรียนรู้มากกว่าการให้ความรู้โดยตรง ซึ่ง Piaget (1969) มีความเชื่อว่า ผู้เรียน สร้างความจริงด้วยตนเองจากการรับรู้จากประสบการณ์ ดังนั้นความรู้หรือการเรียนรู้เรื่องใหม่จึงเป็น องค์ประกอบหนึ่งของประสบการณ์เดิม แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ และวิธีการได้มาซึ่งความรู้ได้มาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมอย่างกระตือรือร้น และ Vygotsky (1987) มีความเชื่อ ว่า พัฒนาการในการเรียนรู้ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและสังคมที่เด็กได้รับการอบรม และเลี้ยงดู ตั้งแต่แรกเกิด มนุษย์จะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมจะ ช่วยบ่งชี้ผลผลิตและพัฒนาการของผู้เรียน และพัฒนาการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความรู้และเกิดพัฒนาการทางเชาว์ปัญญา ดังนั้น การจัดการกับสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ การเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างความรู้เป็นการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องจากความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมเป็นการแสวงหาความหมายใหม่ ความรู้ ความ เข้าใจใหม่ และเป็นการสร้างความเข้าใจในภาพรวมมากกว่าเรียนรู้เป็นส่วน ๆ รวมทั้งการจัดการเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ (Constructivist Learning) มีแนวคิดที่เชื่อว่าการจัดการเรียนรู้ที่ ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองนั้นผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น สร้างความหมาย ของความรู้ด้วยตนเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเองด้วยการคิดไตร่ตรอง ผู้เรียนจะเป็นผู้มีส่วนร่วมใน การเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น

2.2 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism Theory) Papert (1993) ความรู้เกี่ยวกับการเกิดการเรียนรู้ตามแนวคิด Constructivism มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของ ผู้เรียนจนทำให้ผู้เรียนเกิดการสร้างสรรค์ชิ้นงานขึ้นมาด้วยตนเอง แนวคิดนี้อยู่บนพื้นฐานที่ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างผลิตผลที่มีความหมาย กับตนเอง เมื่อมี การสร้างบางสิ่งบางอย่างออกมาเป็นผลิตผล ก็จะมีการสร้างความรู้ด้วย Papert (1993) มีความคิดว่า หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้ และนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานขึ้นโดยอาศัยสื่อ

เทคโนโลยีที่เหมาะสมจะช่วยให้ความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เมื่อผู้เรียนสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาในโลก หมายถึงการสร้างความรู้ขึ้นในตนเอง ความรู้ที่สร้างขึ้นจะมีความหมายอยู่คงทน และไม่ลืมง่าย และจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้ ความรู้ที่สร้างขึ้นจะเป็นฐานที่มั่นคงให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ต่อไปเรื่อยๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด และ Papert (1993) ยังเชื่อว่า สาเหตุที่แท้จริงของการไม่สามารถเรียนรู้ นั้นเกิดจากการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ เพื่อช่วยให้สิ่งที่เรียนรู้ได้ยาก กลายเป็นเรื่องง่าย และเป็นรูปธรรมเพียงพอ โดยในสังคมทั่วไปอาจมีวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อยู่แล้ว แต่ไม่ได้รับการส่งเสริมให้นำมาใช้อย่างถูกต้อง และเกี่ยวข้องกับศึกษามากพอ การมีวัสดุสำหรับสร้างความรู้ที่หลากหลายอย่างเพียงพอ จะช่วยให้เด็กมีโอกาสในการเลือก ใช้วัสดุเหล่านั้น เป็นสื่อสำหรับช่วยคิด ซึ่งเด็กแต่ละคนควรจะมีสื่อของตนเอง และสามารถทดลองใช้ตามวิธีการของตนเองได้ ซึ่งนำมาใช้ในการเป็นแนวคิดพื้นฐานในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในชั้นตอน การสอนต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอน

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful learning) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่ Ausubel (1963) ได้อธิบายว่าการเรียนรู้ที่มีความหมายจะเกิดขึ้นได้ หากการเรียนรู้ นั้นสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีมาก่อน ดังนั้นการให้กรอบความคิดแก่นผู้เรียนก่อนสอน เนื้อหาสาระใด ๆ จะช่วยเป็นสะพานหรือโครงสร้างที่ผู้เรียนสามารถนำเนื้อหา หรือสิ่งใหม่ไปเชื่อมโยง ยึดเกาะได้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมาย และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดีก็ต่อเมื่อ ผู้เรียนได้รวมหรือเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียนแล้ว ซึ่งจะทำให้ การเรียนรู้เกิดขึ้นและเกิดพฤติกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยสิ่งเหล่านี้เกิดจากการที่มี ประสบการณ์ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ฝึกปฏิบัติจนส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้าง ถาวร จากแนวคิดทฤษฎีนี้จะเน้นที่ผู้เรียน ความพอใจของผู้เรียน โดยครูจะต้องจัดกิจกรรมตาม ความสามารถและคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จกับกิจกรรมการเรียนการสอน การจัด กิจกรรมจะมุ่งเน้นให้นักเรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ ให้คำปรึกษา แนวคิดนี้จะ มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์สัมผัส เพื่อให้เกิดกระตุ้นให้เกิด การเรียนรู้ จึงให้ความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ในกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ดังนั้น การผู้เรียนเริ่มต้นการเรียนรู้จากการกระทำ ต่อไปจึงจะสามารถสร้าง จินตนาการหรือสร้างภาพในใจ แล้วจึงพัฒนามาถึงขั้นการคิดและเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ ตั้งแต่อายุ 7 ปี ถึงอายุ 11 ปี เป็นช่วงการเรียนในระดับประถมศึกษา ผู้เรียนสามารถสร้างภาพความคิดในใจได้ดี อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในการเรียนการลงมือกระทำและสามารถเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ออกเป็นรูปธรรมให้เห็นได้ชัดเจน

2.4 การเรียนการสอนทักษะพิสัย (Psycho - Motor Domain) ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ทักษะพิสัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นการฝึกฝนในการปฏิบัติให้มีความคล่องแคล่ว โดยครูผู้สอนสาธิตเพื่อให้เกิดการฝึกจนชำนาญ พร้อมนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งใช้แนวคิดของนักศึกษาดังต่อไปนี้

2.4.1 การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Simpson (1972) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วน การทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการสั่งการของสมอง ซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการและความอดทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการจัดการ นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความอดทนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วย

2.4.2 การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Harrow (1972) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้จัดลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้นตอน โดยเริ่มต้นจากระดับที่ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก ดังนั้น การกระทำจึงเริ่มต้นจากการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ไปจนถึงการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อย่อยลำดับขั้นดังกล่าวได้แก่ การเลียนแบบ การลงมือกระทำตามคำสั่ง การกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ การแสดงออกและการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ

2.4.3 การเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Devies (1971) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะปฏิบัติกล่าวคือ ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้นักเรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงกับทักษะใหญ่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น ซึ่งเมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้นโดยผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์อย่างชำนาญมากขึ้น

3. แนวคิดทฤษฎีหลักการจัดการเรียนรู้

3.1 แนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Dewey, 1939; UNESCO, 1981; กิตติชัย สุธานีโนบล, 2555; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555; สิริวรรณ ศรีพหล, 2555) เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียน เชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะ ลดความซ้ำซ้อนใน

เนื้อหาสาระ และประสบการณ์ที่มีความหมาย มีความหลากหลาย และสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งในสิ่งที่ศึกษา รวมทั้งประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จากหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาควรใช้รูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยนำไปสอดแทรกในการจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหา และกระบวนการต่าง ๆ จะเป็นการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการเป็นเป้าหมาย การเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกัน หรือ ต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ในงานวิจัยได้เลือกใช้ การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยกำหนดหัวข้อเรื่องที่ สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา โดยครูผู้สอนเชื่อมโยงสาระและกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระต่าง ๆ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียน ได้ใช้ทักษะ และกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้ ความจริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด โดย บูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โดยทำให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับของสิ่งต่างๆ รอบตัวมากกว่าเรียน วิชาเดียวและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ หรือ คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเรื่องราว ประเด็นปัญหาหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนด้วย การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการให้ เหมาะสมกับการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา

3.2 แนวคิดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน Caine and Caine (1990) ได้เสนอ ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยวิจัยเกี่ยวกับการทำงานของสมอง หลักการของทฤษฎี การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยต้องมึ การเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนมาก่อนหรือประสบการณ์เดิมกับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เป็นการช่วยถ่วงความจำ ระยะยาวและต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบเพื่อให้เกิดความหมายที่จะตอบสนองการใช้ สมองทุกส่วน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดความสนใจ มีความหมายต่อผู้เรียน รวมทั้งเน้นความสัมพันธ์กับ ชีวิตจริงในสังคมหรือชีวิตประจำวันของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Jensen and Eric (2005) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ผสมผสานหรือรวบรวมหลากหลายทักษะความรู้เพื่อนำมาใช้ใน การส่งเสริมการทำงานของสมอง เช่น ความรู้ทางเคมีศาสตร์ ประสาทวิทยา จิตวิทยา สังคมศาสตร์ พันธุศาสตร์ชีววิทยา และชีวประสาทวิทยา ซึ่งเป็นการนำความรู้การทำงานหรือธรรมชาติการเรียนรู้

ของสมองมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของสมองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยต้องอาศัยการสร้างแรงจูงใจในการเรียนเป็นกระบวนการเดียวกับในการทำให้ผู้เรียนตระหนักว่าการเรียนเป็นสิ่งสำคัญแก่ตนเอง และพบว่าผู้ที่เรียนเก่งมีความหมายไม่ใช่เฉพาะผู้ที่มีสมองอันชาญฉลาดเท่านั้น แต่ผู้เรียนที่จะประสบความสำเร็จจะต้องตั้งใจเรียน ขยัน หรือมีความใฝ่รู้

4. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (7Cs) (Trilling & Fade, 2009) เป็นทักษะในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดสมรรถนะความสามารถซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนต้องรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิดเรียนรู้ ทำงานในสังคมแห่งการศึกษา มีการผสมผสานระหว่างความรู้ที่มีหรือที่รับมาเข้ากับกระบวนการทางทักษะที่เกิดขึ้นจึงเกิดเป็นความเข้าใจ และสมรรถนะของนักเรียนทำให้เกิดการนำเอาความเข้าใจที่ได้ไปพัฒนา และปรับใช้เพื่อต่อยอดความเข้าใจเข้ากับสถานการณ์จริงได้ และสามารถแก้ไขได้ทันท่วงทีขึ้นอยู่กับบริบทของสถานการณ์ เกิดการเรียนรู้การทำงานโดยไม่มีขีดจำกัดในเรื่องความรู้พื้นฐานซึ่งเป็นการรวบรวมความสามารถทั้งหมดรวมไปถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ และการเห็นคุณค่าทางจริยธรรมอันดีงาม การพัฒนาการเรียนรู้ เน้นทักษะการคิด และการสร้างสรรค์ โดยนักเรียนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ถ่ายโอนความรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ ซึ่งมี 7 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหา 2) ทักษะการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม 3) ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนการทัศน์ 4) ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ 5) ทักษะการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ 6) ทักษะคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร 7) ทักษะอาชีพ ทักษะการเรียนรู้

5. ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา (Banks & Banks, 1999; Dynneson & Berson, 2003; Jarolimak & Foster, 1985; Kelly, 2015; MacColl & Fennell, 1982; Zepke, 1979; นาดยา ปิลันธนานนท์, 2535; สิริวรรณ ศรีพหล, 2555) เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนสังคมศึกษาโดยตรง ซึ่งได้แก่ ทักษะทางวิชาการ (Academic Skills) ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท คือ 1) ทักษะด้านการเรียน (Work Study Skills) เป็นทักษะที่จำเป็นในการเรียนวิชาสังคมศึกษา เป็นทักษะที่ช่วยส่งเสริมให้การศึกษาวិชาสังคมศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ ทักษะการอ่าน ตีความ การใช้แหล่งความรู้ การตั้งคำถาม การเรียงลำดับเหตุการณ์ การฟัง การพูด การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีทางการศึกษา 2) ทักษะการคิด (Thinking Skills) ซึ่งเป็นความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักพิจารณาเรื่องที่ทำอย่างมีเหตุผล สามารถคิดแยกแยะได้ว่าอะไรเป็นข้อเท็จจริงอะไรเป็นความคิดเห็น การฝึกให้มีความคิดวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อช่วยให้หาทางเลือกหรือหาข้อสรุปได้ และการคิดให้เกิดความรู้ถึงขั้นปัญญา (Intellectual Skills) คือ การสรุปแนวคิด หรือหลักเกณฑ์จากข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจได้ และ ทักษะสังคม (Social Skills) ทักษะทางสังคมเป็น

สิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียน เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคม (Social Living Skills) เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ การปฏิบัติอย่างมีความรับผิดชอบ การมีมารยาทเป็นที่ยอมรับของสังคม การเคารพต่อระเบียบของสังคม ตลอดจนความสามารถวางแผนงานร่วมกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ทักษะทางกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถทำงานกลุ่ม หรือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่มีปัญหา สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นตามแนวทางวิถีทางแห่งประชาธิปไตย

<p>แนวคิดการพัฒนาแบบการสอน</p> <p>การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D)</p> <p>รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของ (Joyce & Cahoun, 2009)</p> <p>การออกแบบการเรียนการสอนของ ADDIE Model ที่ปรับปรุงของ (Kruse, 2012)</p>
<p>ทฤษฎีการเรียนรู้</p> <p>ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory)</p> <p>(Piaget, 1969; Vygotsky, 1978)</p> <p>ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism Theory)</p> <p>(Papert, 1993; ทิศนา แจมณี, 2557)</p> <p>ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful learning)</p> <p>(Ausubel, 1963)</p> <p>การเรียนการสอนทักษะพิสัย (Psycho-Motor Domain)</p> <p>(Devies, 1971; Harrow, 1972; Simpson, 1972)</p>
<p>แนวคิด ทฤษฎี หลักการจัดการเรียนรู้</p> <p>แนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Dewey, 1939; UNESCO, 1981; กิตติชัย สุธานีโนบล, 2555; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555; สิริวรรณ ศรีพล, 2555)</p> <p>แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Caine & Caine, 1990; Jensen & Eric, 2005)</p>
<p>ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (7 Cs)</p> <p>ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหา</p> <p>ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม</p> <p>ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์</p> <p>ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ</p> <p>ทักษะการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ</p> <p>ทักษะคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร</p> <p>ทักษะอาชีพ ทักษะการเรียนรู้ (Trilling & Fade, 2009)</p>
<p>ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา</p> <p>- ทักษะทางวิชาการ (Academic skills)</p> <p> ทักษะการเรียนรู้ (Work-study skills)</p> <p> ทักษะการคิด (Thinking skills)</p> <p>- ทักษะทางสังคม (Social skills)</p> <p> ทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคม (Social Living Skills)</p> <p> ทักษะกระบวนการกลุ่ม (Group- process skills) (Banks & Banks, 1999; Dynneson & Berson, 2003; Jarolimak & Foster, 1985; Kelly, 2015; MacColl & Fennell, 1982; NCSS, 2006; N. Zepke, 1979; นาดยา ปิรันธนานนท์, 2535; สิริวรรณ ศรีพล, 2555)</p>

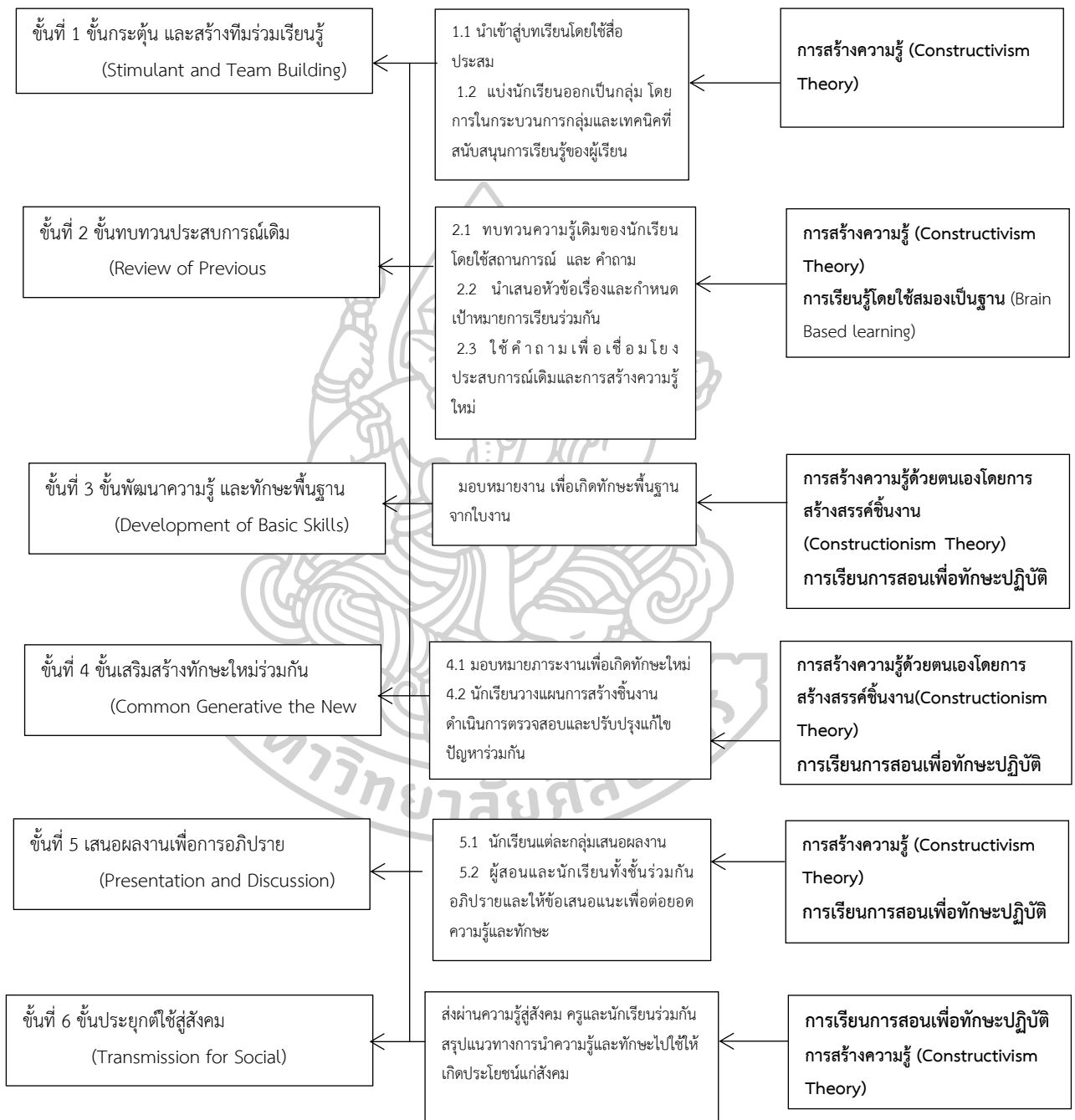
<p>รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา</p> <p>หลักการ การบูรณาการสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา การสร้างความรู้ การสร้างชิ้นงาน เรียนรู้แบบร่วมมือและประยุกต์ใช้ความรู้</p> <p>วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา</p> <p>กระบวนการจัดการเรียนรู้</p> <p> ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้น และสร้างทีมร่วมเรียนรู้ (Stimulant and Team Building)</p> <p> ขั้นที่ 2 ขั้นทบทวนประสบการณ์เดิม (Review of Previous Experience)</p> <p> ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความรู้ และทักษะพื้นฐาน (Development of Basic Skills)</p> <p> ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะใหม่ร่วมกัน (Common Generative the New Skills)</p> <p> ขั้นที่ 5 เสนอผลงานเพื่อการอภิปราย (Presentation and Discussion)</p> <p> ขั้นที่ 6 ขั้นประยุกต์ใช้สู่สังคม (Transmission for Social)</p> <p>เงื่อนไข หลักการตอบสนอง ระบบสังคม และระบบสนับสนุน</p>
<p>ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21</p> <p>ทักษะทางวิชาการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ 2) ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม 3) ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน 4) ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล 5) ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา 6) ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต <p>ทักษะทางสังคม</p> <ol style="list-style-type: none"> 7) ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม 8) ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม
<p>ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสังคมศึกษา</p>

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SRDCPT

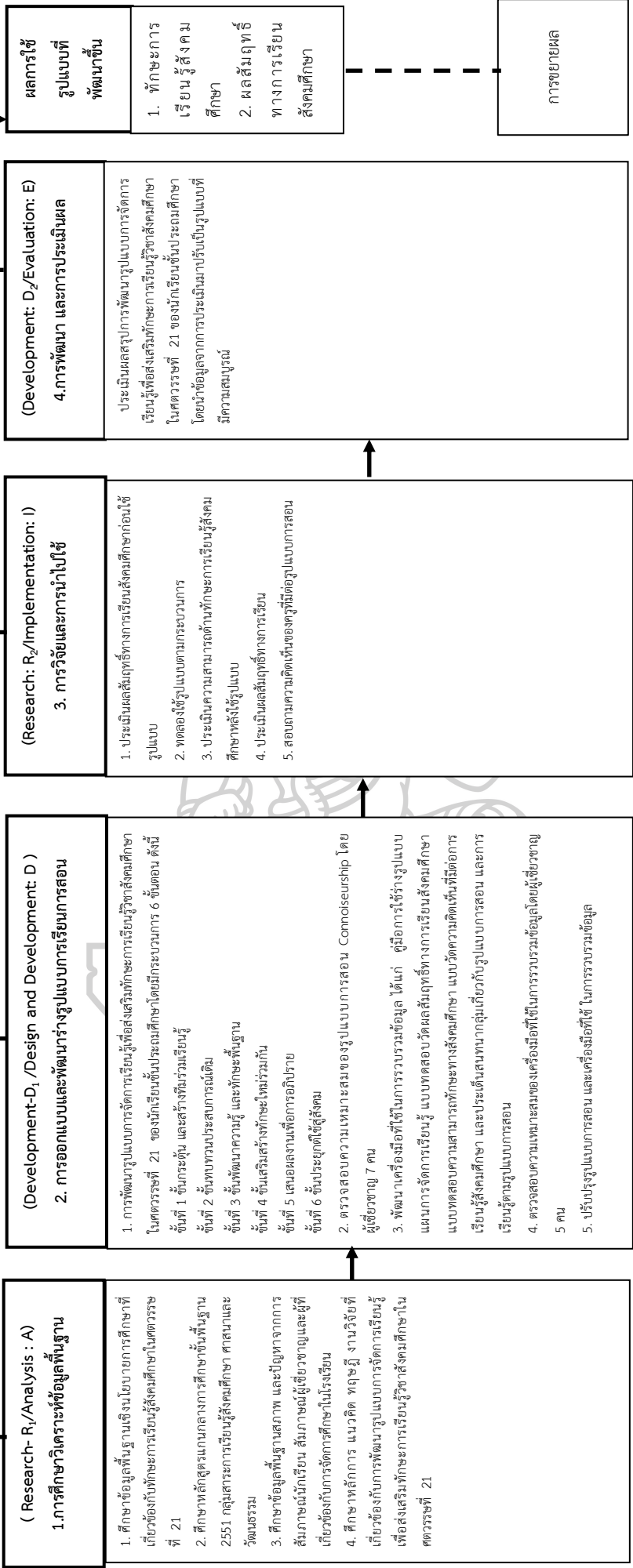
กระบวนการจัดการเรียนรู้

ทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ

แผนภาพที่ 2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SRDCPT

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

แผนภาพที่ 3 การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

คำถามของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดคำถามการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีองค์ประกอบ กระบวนการ และประสิทธิภาพเป็นอย่างไร

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีประสิทธิผลเป็นอย่างไร ดังนี้

2.1 ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับใด

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2. เพื่อประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

3. เพื่อขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานดังนี้

1. ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับสูงขึ้นไป
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มอำเภอโพทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 8 โรงเรียน จำนวน 210 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดพร้าว อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตรที่กำลังศึกษาอยู่ใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 19 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการเลือกคัดเลือก คือ 1) ขนาดของโรงเรียนประถมศึกษาที่ใกล้เคียงกัน 2) ผู้เรียนมีสภาพทางเศรษฐกิจไม่แตกต่างกัน 3) ผู้เรียนมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน 4) ครูประจำชั้นเป็นครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา 5) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาการเรียนการสอน
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 18 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมเป็น 50 ชั่วโมง ตั้งแต่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 - 16 กันยายน พ.ศ. 2559
3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาเรื่อง เราอยู่ในสังคมไทย จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) เราอยู่ในสังคมพุทธ 2) วัฒนธรรมท้องถิ่น...สายใยผูกพัน 3) เศรษฐศาสตร์กับชีวิตของเรา 4) ทะลุมิติอดีตสู่ถิ่นฐานไทย และ 5) ภูมิประเทศน่าสนใจ
4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 4.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

4.2.1 ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21

4.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการสร้างองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบจำลองการออกแบบการเรียนการสอน และแนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดำเนินการพัฒนาแบบ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research- R₁/Analysis : A) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอน (Development-D₁/Design and Development : D) เป็นการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอน และหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 3 การวิจัยและการนำไปใช้ (Research: R₂/Implementation: I) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาและการประเมินผล (Development: D₂/Evaluation: E) เป็นการประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 หมายถึง แบบแผนของกระบวนการจัดการเรียนรู้และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบโดยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในการสอน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน และเงื่อนไข ซึ่งประกอบด้วย ระบบสังคม ระบบสนับสนุน หลักการตอบสนอง องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนการสอน มี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้น และสร้างทีมร่วมเรียนรู้ (Stimulant and Team Building) ขั้นที่ 2 ขั้นทบทวนประสบการณ์เดิม (Review of Previous Experience) ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความรู้และทักษะพื้นฐาน (Development of Basic Skills) ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะใหม่ร่วมกัน (Common Generative the New Skills) ขั้นที่ 5 เสนอผลงานเพื่อการอภิปราย (Presentation and Discussion) และขั้นที่ 6 ขั้นประยุกต์ใช้สู่สังคม (Transmission for Social)

ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยการใช้ทักษะเรียนรู้ ประกอบด้วยทักษะ 8 ทักษะเพื่อการเรียนรู้สังคมศึกษา ได้แก่ ทักษะทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ 2) ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม 3) ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน 4) ทักษะด้านการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูล 5) ทักษะการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา 6) ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต และทักษะทางสังคม ประกอบด้วย

1) ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม 2) ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยวัดได้จากแบบวัดทักษะทางการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และการจัดทำโครงการงานสังคมศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งมีลักษณะแบบปรนัยจำนวน 50 ข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความคิดเห็นของครู หมายถึง การสะท้อนความรู้สึกของครูในโรงเรียนขยายผลที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา 2) ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนในกลุ่มอำเภอโพทะเล อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสามารถนำทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ไปใช้ต่อไปในระดับสูงขึ้น และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. ครูมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่รองรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยสามารถนำไปขยายผลกับโรงเรียนที่มีความพร้อมใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยนำไปใช้และประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผู้วิจัยได้เสนอเนื้อหาสาระสำคัญของวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ดังนี้

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1.2 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดพร้าว อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.3 โครงสร้างรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2. ทักษะการเรียนรู้ และทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา

2.1 ทักษะการเรียนรู้

2.2 ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3.1 ความเป็นมาของแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3.2 ความหมายของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

3.3 ความสำคัญของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3.4 คุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21

3.5 แนวโน้มการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3.6 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (7Cs)

4. ทฤษฎีการเรียนรู้

4.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory)

4.2 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน

(Constructionism Theory)

4.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful learning)

4.4 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มทักษะพิสัย (Psycho-Motor Domain)

5. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

5.1 ความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

5.2 ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

5.3 ความหมายของการบูรณาการ

5.4 ลักษณะ และความสำคัญของการบูรณาการ

5.5 แนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการ

5.6 รูปแบบของการบูรณาการ

5.7 การจัดเนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

5.8 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบูรณาการ

6. แนวคิดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน

6.1 ความสำคัญของการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน

6.2 หลักการในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน

6.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน

6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน

7. รูปแบบการเรียนการสอน

7.1 ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

7.2 การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

7.3 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

7.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ในอดีตหลักสูตรสังคมศึกษายังไม่ปรากฏเป็นวิชาหนึ่ง แต่เมื่อเวลาผ่านไป วิชาสังคมศึกษาเริ่มมีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีการจัดการศึกษาที่เป็นแบบแผน และหลักสูตรสังคมศึกษามีการพัฒนาเรื่อยมา โดยขยายขอบเขตของเนื้อหาสาระมากกว่าเดิม ตลอดจนมีการพัฒนากระบวนการจัด

การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พัฒนาการของหลักสูตรสังคมศึกษาเป็นไปตาม การเปลี่ยนแปลงของสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาการของประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวน สารการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1.1 สารและมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งใน ฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิด ความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 11 มาตรฐานจัดแบ่ง เป็น 5 สาระย่อย ได้แก่

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

สารการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญ ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่ง สิริวรรณ ศรีพหล (2552) ได้กล่าวถึงมาตรฐานการเรียนรู้ว่า จะระบุ สิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิด กับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญใน การขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษา ทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการ อะไร ต้องสอนอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ เพื่อ การประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพ ภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบ การตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่า สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด ซึ่งสารและมาตรฐาน

การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 สาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ จำนวน 11 มาตรฐาน ดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจ และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง ซึ่งมีผลต่อกัน และกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าทั้ง 5 สาระ ได้แก่ สาระศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระเศรษฐกิจศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์นั้นมีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของ ผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเด็กให้มีความรอบรู้อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลงสังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.2 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนวัดพร้าว อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2.1 แนวทางการจัดทำหลักสูตรสังคมศึกษาในหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษา (School Curriculum) เป็นหลักสูตรที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนจัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางหรือข้อกำหนดเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่ต้องการ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาไว้ว่า “หลักสูตรสถานศึกษา” เป็นแผนหรือแนวทางในการจัดประมวลความรู้ และประสบการณ์ ซึ่งจัดทำโดยบุคคลหรือคณะบุคคลในระดับสถานศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่เกิดจากการที่สถานศึกษานำสภาพต่าง ๆ ที่เป็นสภาพในปัจจุบัน ปัญหา จุดเด่น เอกลักษณ์ ของชุมชน สังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มากำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องออกแบบจัดทำบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลาง และความต้องการของชุมชน ตลอดจนความต้องการของสถานศึกษาเอง ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องครอบคลุมสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

แกนกลางซึ่งกำหนดโดยหน่วยงานส่วนกลาง เพื่อความเป็นเอกภาพของคนในชาติ และส่วนที่
สถานศึกษาแต่ละแห่งพัฒนาเพิ่มเติมขึ้นให้สอดคล้อง เหมาะสม กับบริบท ความต้องการของท้องถิ่น
และของสถานศึกษา

จากโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเวลาเรียน
หน่วยกิตของแต่ละกลุ่มนั้น สถานศึกษาจะต้องนำไปจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโดยต้อง
กำหนดรายวิชาที่จะสอน พร้อมทั้งเวลาเรียนของแต่ละรายวิชาในแต่ละปี/ภาคเรียน

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้น สถานศึกษาจะนำไป
จัดทำเป็นรายวิชาจำนวนเท่าใด ต้องพิจารณาให้เหมาะสมตามความพร้อม อย่างไรก็ตาม กระทรวง
ศึกษาธิการได้มีนโยบายให้สถานศึกษาจัดประวัติศาสตร์แยกเป็นรายวิชาเฉพาะส่วนสาระอื่น ฉะนั้น
สถานศึกษาอาจจะจัดบูรณาการเข้าด้วยกันแล้วใช้ชื่อ “สังคมศึกษา” หรือจะแยกเป็นรายวิชาตาม
ความเหมาะสม

รายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาอาจแยกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่
รายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

รายวิชาพื้นฐาน เป็นรายวิชาที่เปิดสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐาน
การเรียนรู้/ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งเป็นสิ่งซึ่ง
ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนรู้

รายวิชาเพิ่มเติม เป็นรายวิชาที่สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถเปิดสอน
เพิ่มเติมจากสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้น ความต้องการและความ
ถนัดของผู้เรียน หรือความต้องการของท้องถิ่น โดยมีการกำหนด “ผลการเรียนรู้” เป็นเป้าหมายใน
การพัฒนาผู้เรียนรายวิชาเพิ่มเติมต่าง ๆ

ดังนั้นสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจเปิดสอนสังคมศึกษาได้ทั้งรายวิชาพื้นฐาน
และรายวิชาเพิ่มเติม ภายในกรอบโครงสร้างเวลาเรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดทำรายวิชาพื้นฐาน สำหรับการจ้ดรายวิชาพื้นฐานในกลุ่มสาระการ
เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้น สถานศึกษาจะต้องจัดสาระประวัติศาสตร์เป็นรายวิชา
เฉพาะแยกออกมาอีกหนึ่งรายวิชา ดังนั้นการจัดวิชาพื้นฐานในระดับต่าง ๆ จะเป็นดังนี้

ระดับประถมศึกษา จะจัดรายวิชาพื้นฐานเป็น 2 รายวิชา คือ รายวิชา
สังคมศึกษา และรายวิชาประวัติศาสตร์ โดยรายวิชาประวัติศาสตร์ให้จัดการเรียนการสอนเป็น 40
ชั่วโมงต่อปี ส่วนรายวิชาสังคมศึกษาให้จัดการเรียนการสอนเป็น 80 ชั่วโมงต่อปี

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดพร้าว

รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

วิชา ส 13101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

คำอธิบายรายวิชา

เวลา 80 ชั่วโมง

ศึกษาความสำคัญของพระพุทธศาสนา และศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย พุทธประวัติตั้งแต่การบำเพ็ญเพียรจนถึงปรินิพพาน ประวัติของศาสนาที่ตน นับถือ การดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่าง ความสำคัญของพระไตรปิฎก คัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ พระรัตนตรัย การปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เห็นคุณค่าของการสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา การพัฒนาจิต ตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ ความสำคัญและการปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมต่อศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ศาสนพิธีพิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ และการแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

ศึกษา วิเคราะห์ อธิบาย ยกตัวอย่างประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัว ท้องถิ่น การดำเนินชีวิตของตนเอง และผู้อื่นที่อยู่ในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย ความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ บุคคลซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน บทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย ความแตกต่างของกระบวนการตัดสินใจในชั้นเรียน/โรงเรียนและชุมชนโดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน/โรงเรียนและชุมชนที่เป็นผลจากการตัดสินใจของบุคคลและกลุ่ม

ศึกษา วิเคราะห์ อธิบาย จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการในการดำรง ชีวิต การใช้จ่ายของตนเอง และนำทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและบริการสินค้าและบริการของรัฐจัดหาและให้บริการแก่ประชาชน ความสำคัญของภาษีและบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี การแข่งขันทางการค้า ที่มีผลทำให้ราคาสินค้าลดลง

ศึกษา วิเคราะห์ อธิบาย เปรียบเทียบ ตระหนัก การใช้แผนที่ แผนที่ และภาพถ่ายในการหาข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเขียนแผนผังง่าย ๆ แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่สำคัญในบริเวณโรงเรียนและชุมชน ลักษณะกายภาพกับลักษณะทางสังคมของชุมชน การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบัน การพึ่งพาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และการประกอบอาชีพ มลพิษและการก่อให้เกิดมลพิษโดยมนุษย์ ความแตกต่างของเมืองและชนบท การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในชุมชน

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการสืบค้น กระบวนการทางประวัติศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ กระบวนการทางจริยธรรม กระบวนการประชาธิปไตย

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการสื่อสาร และเห็นคุณค่าของการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีความสื่อสัตย์สุจริตรักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ

รหัสตัวชี้วัด

ส 1.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3 ป.3/4 ป.3/5 ป.3/6 ป.3/7

ส 1.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3

ส 2.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3 ป.3/4

ส 2.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3

ส 3.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3

ส 3.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3

ส 5.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3

ส 5.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3 ป.3/4 ป.3/5

รวม 31 ตัวชี้วัด

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดพร้าว

รายวิชาประวัติศาสตร์

ส 13102 ประวัติศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3

เวลา 40 ชั่วโมง

เทียบ ลำดับเหตุการณ์ แสดงลำดับ ระบุ สรุปล เปรียบเทียบ อธิบาย ศักยภาพที่สำคัญตามปฏิทินที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่สำคัญของโรงเรียนและชุมชนโดยใช้หลักฐานและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของชุมชน ลักษณะที่สำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน ความเหมือนและความต่างทางวัฒนธรรมของชุมชนตนเองกับชุมชนอื่น ๆ พระนามและพระราชกรณียกิจโดยสังเขปของพระมหากษัตริย์ไทยที่เป็นผู้สถาปนาอาณาจักรไทย พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ ในรัชกาลปัจจุบัน โดยสังเขปแล้ววีรกรรมของบรรพบุรุษไทย ที่มีส่วนปกป้องประเทศชาติ

รหัสตัวชี้วัด

ส 4.1 ป.3/1,ป.3/2

ส 4.2 ป.3/1,ป.3/2,ป.3/3

ส 4.3 ป.3/1,ป.3/2,ป.3/3

รวมทั้งหมด 8 ตัวชี้วัด

เมื่อกำหนดรายวิชา พร้อมคำอธิบายรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนในแต่ละรายวิชาจะต้องนำไปจัดทำโครงสร้างรายวิชาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้กับผู้เรียนในระดับชั้นเรียน

1.3 โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศาสนาและวัฒนธรรม

เวลา 80 ชั่วโมง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

น้ำหนักคะแนน 100 คะแนน

ตารางที่ 1 แสดงโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ความคิด รวบยอด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
1	เราอยู่ในสังคม พุทธ	ส 1.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3 ป.3/4 ป.3/5 ป.3/6 ป.3/7 ส 1.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3	ศึ ก ษา ค วาม ส ำ ค ัญ ข อ ง พระพุทธรูปศาสนา และศาสนาที่ตน นับถือในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญ ของวัฒนธรรมไทย การปฏิบัติตาม หลักธรรมโอวาท ๓ การพัฒนาจิต การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ และ การแสดงตนเป็นศาสนิกชนของ ศาสนาที่ตนนับถือ	10	10
2	วัฒนธรรม ท้องถิ่น...สายใย ผูกพัน	ส 2.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3 ป.3/4	การปฏิบัติตนตามประเพณีและ วัฒนธรรมในครอบครัว ท้องถิ่น การดำเนินชีวิตของตนเอง	10	10
3	เศรษฐกิจศาสตร์ กับชีวิตของเรา	ส 3.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3 ส 3.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3	ความจำเป็นในการใช้สินค้าและ บริการในการดำรง ชีวิต การใช้ จ่ายของตนเอง และนำทรัพยากรที่ มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและ บริโภคสินค้า	10	10

ตารางที่ 1 แสดงโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 3 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ความคิด รวบยอด	เวลา (ชั่วโมง)	หน้า หน้า คะแนน
1	เราอยู่ในสังคม พุทธ	ส 1.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3 ป.3/4 ป.3/5 ป.3/6 ป.3/7 ส 1.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3	ศึ ก ษา ค วาม ส ำ ค ัญ ข อ ง พระพุทธรูปศาสนา และศาสนาที่ตน นับถือในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญ ของวัฒนธรรมไทย การปฏิบัติตาม หลักธรรมโอวาท ๓ การพัฒนาจิต การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ และ การแสดงตนเป็นศาสนิกชนของ ศาสนาที่ตนนับถือ	10	10
2	วัฒนธรรม ท้องถิ่น...สายใย ผูกพัน	ส 2.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3 ป.3/4	การปฏิบัติตนตามประเพณีและ วัฒนธรรมในครอบครัว ท้องถิ่น การดำเนินชีวิตของตนเอง	10	10
3	เศรษฐศาสตร์ กับชีวิตของเรา	ส 3.1 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3 ส 3.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3	ความจำเป็นในการใช้สินค้าและ บริการในการดำรง ชีวิต การใช้ จ่ายของตนเอง และนำทรัพยากรที่ มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิตและ บริโภคสินค้า	10	10
4	ทะลุมิติอดีตสู่ ถิ่นฐานไทย	ส 4.1 ป.3/1,ป.3/2 ส 4.3 ป.3/1,ป.3/2, ป.3/3	พระมหากษัตริย์ไทยที่เป็นผู้ สถาปนาอาณาจักรไทย พระราช ประวัติและพระราชกรณียกิจของ พระมหากษัตริย์ ในรัชกาลปัจจุบัน โดยสังเขปแล้ววีรกรรมของบรรพ บุรุษไทย ที่มี ส่วน ป ก ป ็ อ ง ประเทศไทย	10	10
5	ภูมิ ประเทศ น่าสนใจ	ส 5.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3 ป.3/4 ป.3/5	การใช้แผนที่ แผนที่ และ ภาพถ่ายในการหาข้อมูลทาง ภูมิศาสตร์ในชุมชนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ การเขียนแผนผังง่าย ๆ แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ สำคัญในบริเวณโรงเรียนและชุมชน ลักษณะกายภาพกับลักษณะทาง สังคมของชุมชน ตลอดจนการ เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมใน ชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบัน	10	10

ตารางที่ 1 แสดงโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ/ความคิด รวบยอด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
6	พลเมืองดีของ ไทย	ส 2.2 ป.3/1 ป.3/2 ป.3/3	บทบาทหน้าที่ของสมาชิกของ ชุมชนการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ตามกระบวนการ ประชาธิปไตย	10	10
7	อาเซียนศึกษา	ส 4.2 ป.3/1,ป.3/2, ป. 3/3	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐาน และพัฒนาการของชุมชนใน อาเซียน ลักษณะที่สำคัญของ ชนบธรรมเนียมประเพณี และ วัฒนธรรม ความเหมือนและความ ต่างทางวัฒนธรรมของอาเซียน	10	10
ทบทวน / สรุปความรู้				8	10
ทดสอบปลายภาคเรียน				2	20
รวม				80	100

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาเน้นการสอนแบบบูรณาการเป็นหน่วย
การเรียนรู้ที่ 1-7 ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ได้นำหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-5 มาทดลองใช้ในการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ซึ่งครอบคลุมการจัดการเรียนรู้ให้ครบใน 5 สาระการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษาและให้
เหมาะสมกับช่วงเวลาที่ใช้ในการทดลองเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21

2. ทักษะการเรียนรู้ และทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา

ทักษะการเรียนรู้ และทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้อง
ฝึกฝนจนนักเรียนเกิดความชำนาญ ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เน้นการเรียนรู้ การคิด การเห็น
คุณค่า การแสวงหาความรู้ จากการเรียนรู้จากการอ่านหนังสือ บทความ วารสารหนังสือพิมพ์
โทรทัศน์ และสื่อต่าง ๆ ทางแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย จนเกิดความรู้และการปฏิบัติในด้านต่าง ๆ
ตลอดจน การรู้จักการทำงานร่วมกันผู้อื่น รู้จักให้ รับผิดชอบ และควบคุมตนเอง

2.1 ทักษะการเรียนรู้

ประนอม เดชชัย (2536) กล่าวถึงทักษะการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่จำเป็นต้องการ
ฝึกซ้ำ เพราะเชื่อว่าการได้กระทำอะไรซ้ำ ๆ ทำบ่อย ๆ หรือมีการฝึกสม่ำเสมอต่อเนื่อง คนย่อมกระทำ
สิ่งนั้นได้ดี หรือถ้าร่างกายของเราได้กระทำพฤติกรรมใดซ้ำ ๆ อยู่เสมอ จะช่วยให้มีผลให้ร่างกายมี

พฤติกรรมนั้นติดตัว และจะทำให้ร่างกายได้กระทำพฤติกรรมนั้นได้ถูกต้องสมบูรณ์ หรือเกิดทักษะได้ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลไม่ได้กระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ก็จะไม่ค่อย ๆ เลื่อนหายไปและไม่สามารถทำได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์

วันเพ็ญ วรรณโกมล (2542) กล่าวถึง ทักษะการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการทางสมองที่บุคคลสามารถเลือกสรรความรู้ที่มีอยู่เดิมมาใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้อย่างสำเร็จเหมาะสม และเป็นไปอย่างคล่องแคล่ว กระบวนการเรียนรู้ทักษะเกิดจากการมีความรู้ แล้วลงมือปฏิบัติจนเป็นอัตโนมัติ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาสามารถใช้พัฒนาทักษะให้กับนักเรียนได้อย่างหลากหลาย และเหมาะสมไปตามแต่ละธรรมชาติการเรียนรู้ของวิชา

ชรินทร์ มั่งคง (2561) กล่าวถึง ทักษะการเรียนรู้ว่าเป็นความชำนาญหรือความสามารถในการกระทำ หรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นทักษะพิสัยด้าน ร่างกาย สติปัญญา สังคม ที่เกิดจากการกระทำหรือการฝึกฝนบ่อย ๆ ใช้ทักษะการใช้คำถาม การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้สื่อการสอน นักเรียนมีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน คำนวณ หรือทักษะทางสังคม

สรุปได้ว่าทักษะการเรียนรู้คือพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการกระทำจนเป็นความชำนาญ และมีความสามารถในการกระทำ ซึ่งทักษะการเรียนรู้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะนักเรียนในระดับประถมศึกษา เนื่องจากวิชาความรู้ต่าง ๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่นักเรียนจะเรียนรู้เนื้อหาได้ทั้งหมด แต่สิ่งที่จำเป็นที่นักเรียนต้องเรียนรู้เป็นเรื่องของกระบวนการว่าจะศึกษาอย่างไรและจะมีวิธีการประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์อย่างไร นั่นคือความสำคัญของทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา

2.2 ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา

การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาประกอบด้วยเป้าหมายสำคัญที่ต้องพัฒนาแก่นักเรียน คือ ความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม และการปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมในสังคม ความรู้ในเนื้อหาไม่ใช่จุดประสงค์ปลายทางแต่เป็นเพียงวิธีไปสู่จุดประสงค์ปลายทาง ครูไม่สามารถสอนเนื้อหาได้ครบถ้วนเพราะเนื้อหาความรู้มีการเพิ่มขึ้นและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาโดยเฉพาะข้อมูลข่าวสาร ด้วยเหตุนี้กระบวนการที่จะได้มาซึ่งเนื้อหาและประยุกต์ใช้ความรู้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ควรเน้นในการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่จะต้องปรับเปลี่ยนเน้นสู่การพัฒนาทักษะหรือความสามารถสำหรับสังคมที่มีความสลับซับซ้อน การเรียนการสอนสังคมศึกษาจะต้องมุ่งไปสู่การเรียนรู้ และการนำไปปฏิบัติ

นักวิชาการทางสังคมศึกษากับแนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคมศึกษา

Zepke (1979) เสนอทักษะในวิชาสังคมศึกษาไว้ 2 ประเภท คือ

1) ทักษะจำเป็นของสังคมศึกษา ได้แก่

1.1) การระบุแหล่ง และการรวบรวมข้อมูลเน้นเรื่องการอ่าน การฟัง และการสังเกต และการหาข้อมูลจากที่แหล่งต่าง ๆ

1.2) การแปลความหมายจากภาพ แผนภูมิ กราฟ และตาราง

1.3) การจัดการกับข้อมูล

1.4) การประเมินข้อมูล

1.5) การทำงานร่วมกับผู้อื่น

2) ทักษะหลักของสังคมศึกษา ได้แก่

2.1) ทักษะความเข้าใจในเรื่องเวลา และการแบ่งช่วงเวลาเป็นการพัฒนาความเข้าใจเรื่องระบบเวลา และการแบ่งช่วงเวลา

2.2) ทักษะแผนที่

2.3) ทักษะการแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

MacColl and Fennell (1982) เสนอว่าทักษะในวิชาสังคมศึกษา มีดังนี้

1) ทักษะสืบสอบ (inquiry) ได้แก่

1.1) ทักษะทางปัญญาที่เป็นพื้นฐาน (basic intellectual skills)

1.2) ทักษะการคิดอย่างไตร่ตรอง (reflective thinking)

1.3) ทักษะการคิดอย่างมีความหมาย (constructive thinking)

2) ทักษะการแสดงความคิดเห็น และการสื่อสาร (expression and communication)

2.1) การนำเสนอ

2.2) การพูด

2.3) การเขียน

3) ทักษะการมีส่วนร่วมทางสังคม (social participation) ได้แก่

3.1) การมีความสัมพันธ์ และสื่อความหมายกับผู้อื่น

3.2) การทำงานร่วมกับผู้อื่น

Jarolimak and Foster (1985) ได้สรุปว่าทักษะในวิชาสังคมศึกษามีดังนี้

- 1) ทักษะพื้นฐาน (basic skills) คือ การอ่าน การเขียน และเลข ที่เรียกว่า “The 3Rs ”
- 2) ทักษะการเรียนรู้ (study skills) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทักษะการทำงาน (work-study skills) ได้แก่

2.1) การแสวงหาและการค้นพบข้อมูล การรวบรวมข้อมูลจากหนังสือและหนังสือเรียนรวมทั้งหลายข้อมูลที่หลากหลายหรือจากแหล่งอ้างอิงทั่วไป และพิเศษเฉพาะเรื่อง เช่น พจนานุกรม Atlas เป็นต้น

2.2) การอ่าน และการแปลความหมายแผนที่ กราฟ แผนภูมิ และรูปภาพ

2.3) การเรียบเรียงข้อมูลให้ใช้ประโยชน์ได้ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การร่างโครงเรื่อง จัดทำแผนภูมิ จัดทำแผนภูมิเวลา แยกประเภทข้อมูล จัดเรียงลำดับความคิด เหตุการณ์หรือข้อเท็จจริง การระบุประเด็นสำคัญจัดข้อมูลอยู่ในรูปของกราฟ เขียนสรุป การคาดคะเนเหตุการณ์จากข้อมูล การจดบันทึก การประเมินข้อมูล และการจัดข้อมูลโดยผ่านการบวนการวิเคราะห์และการตีความ

3) ทักษะทางปัญญา (intellectual skills) เป็นทักษะทางสมองที่เป็นกระบวนการที่ใช้สติปัญญาแก้ปัญหา ซึ่งนักการศึกษาอาจเรียกว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking skills) หรือเรียกทักษะสืบสอบ (inquiry skills) นอกจากนี้ยังมีการเรียกชื่อทักษะที่อยู่ในกลุ่มดังกล่าวอีกหลายชื่อว่า การคิดอย่างไตร่ตรอง (reflective thinking) การคิดเชิงวิทยาศาสตร์ (scientific thinking) การคิดเชิงสร้างสรรค์ (creative thinking) การคิดอย่างมีเหตุผล (reasoning) การเรียนรู้ด้วยการค้นพบ (discovery leaning) และการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (investigation-oriented learning) นอกจากนี้การตีความ การมีความเข้าใจ และการวิเคราะห์ ถือว่าอยู่ในกลุ่มของทักษะทางปัญญา

4) ทักษะเกิดจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (socialization skills) ได้แก่

4.1) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (skill of social interaction) เน้นการนับถือตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง (self - esteem และ self - image) ซึ่งจะขยายไปสู่ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นบนพื้นฐานของการนับถือ ความเชื่อถือและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

4.2) การแก้ไขความขัดแย้ง (conflict resolution)

4.3) การร่วมมือทำงานเป็นกลุ่ม (group process skills)

Banks and Banks (1999) ได้เสนอทักษะในวิชาสังคมที่ครูต้องพัฒนาให้กับผู้เรียนมีดังต่อไปนี้ คือ

1) ทักษะการคิดซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการทางสมอง (mental process) ซึ่งเน้นที่การปฏิบัติซึ่งเกิดจากการใช้สติปัญญา (cognitive operation) ซึ่งอธิบายได้ว่า ทักษะการคิดสามารถจำแนกการปฏิบัติซึ่งเกิดจากการใช้สติปัญญาได้ 3 ประการ คือ

1.1) กลยุทธ์การคิด (thinking strategies) มี 3 ลักษณะ คือ การแก้ปัญหา การตัดสินใจและการสร้างมโนทัศน์ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยกระบวนการอย่างมีขั้นตอน เช่น การแก้ปัญหาต้องเริ่มต้นจากการระบุปัญหา การนำเสนอปัญหา การเลือกวิธีการ การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผล การแก้ปัญหา การตัดสินใจ เริ่มจากการระบุเป้าหมาย การระบุทางเลือก วิเคราะห์ทางเลือก เรียงลำดับทางเลือก ตัดสินใจและเลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุดเพื่อปฏิบัติ และการสร้างมโนทัศน์ เริ่มจากระบุตัวอย่างต่าง ๆ ระบุลักษณะที่เหมือนกันหรือลักษณะร่วมกัน

1.2) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking skills) ซึ่งประกอบด้วยทักษะย่อย 10 ทักษะ คือ การแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริง ค่านิยม และความคิดเห็น การแยกแยะข้อมูลหรือเหตุผลที่สัมพันธ์และไม่สัมพันธ์กับเรื่องที่ถูกกำหนดให้ศึกษา การระบุความถูกต้องของข้อมูล การระบุความเชื่อถือได้ของข้อมูล การระบุคำกล่าวอ้างที่ไม่ชัดเจนหรือการมีข้อโต้แย้ง การตรวจสอบการมีอคติ การระบุการให้เหตุผลที่ผิดหลักการ การระบุเหตุผลต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกัน และการระบุจุดเด่น จุดสำคัญของการโต้แย้ง

1.3) ทักษะการคิดที่เป็นลักษณะย่อย (micro - thinking skills) ได้แก่ การจำได้ การแปลความ การตีความ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน การให้เหตุผล ซึ่งมีทั้งอุปนัย นิรนัย และการเปรียบเทียบ

2) ทักษะแผนที่

3) ทักษะเกี่ยวกับเวลา การแบ่งช่วงเวลา คือ ความสามารถในการเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลา

4) ทักษะการทำงานเป็นกลุ่มที่เน้นความเป็นผู้นำ ผู้ตาม การรู้จักแสดงความคิดเห็น การสื่อสาร เป็นต้น

5) ทักษะการเขียน

Dynneson and Berson (2003) ได้เสนอทักษะสังคมศึกษาสำคัญไว้ดังนี้

1) ทักษะเบื้องต้นหรือทักษะเริ่มต้น (simple skills) เป็นทักษะที่ต้องเรียนแต่เล็ก เป็นทักษะที่ใช้ในการเรียนทักษะพื้นฐานต่อไป เช่น ทักษะทางร่างกาย ที่ใช้กล้ามเนื้อในการเขียน ตัวพยัญชนะ การจัดคู่ชื่อและหน้าให้สัมพันธ์กัน เป็นการเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

2) ทักษะพื้นฐาน (basic skills) เป็นทักษะที่จะเป็นในการหาความรู้ในวิชาสังคมศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการอ่าน เขียน ฟัง และสื่อสาร และการสังเกต

3) ทักษะที่สลับซับซ้อน (complex skills) เป็นทักษะที่เน้นกระบวนการคิด ได้แก่ ความสามารถในการหาข้อมูล การวิจัย การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างสร้างสรรค์

NCSS (2006) โดยคณะกรรมการทำงานเรื่องการกำหนดขอบเขตและการเรียงลำดับเนื้อหา ได้ระบุทักษะหลักในวิชาสังคมศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงเกรด 12 โดยแบ่งเป็นทักษะหลัก 3 ประเภท แต่ละประเภทจะมีทักษะย่อย และมีการระบุ การเน้นการพัฒนาทักษะย่อยต่าง ๆ แตกต่างกันไป ตั้งแต่อนุบาลถึงเกรด 12 เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาทักษะในการสอนตั้งแต่หน่วยการเรียนรู้ไปถึงแผนการจัดการเรียนรู้

1) ทักษะที่จะเป็นสำหรับสังคมศึกษา มีดังนี้

1.1) ทักษะที่เกี่ยวกับการแสวงหาข้อมูล

1.2) ทักษะการอ่าน เน้นความเข้าใจ การรู้จักการใช้แบบที่ และอัตราการอ่าน

1.3) ทักษะการเรียนรู้ เน้นการหาข้อมูล และการจัดเรียงข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ

1.4) ทักษะการค้นหาแหล่งอ้างอิงและข้อมูล เน้นการใช้ห้องสมุดแหล่งอ้างอิงพิเศษ

เฉพาะเรื่อง

1.5) ทักษะแผนที่ และการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นชุมชน

1.6) ทักษะทางเทคนิคในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เน้นการใช้คอมพิวเตอร์และระบบ

เครือข่าย

1.7) ทักษะที่เกี่ยวกับการจัด และการใช้ข้อมูล

1.7.1) ทักษะการคิด เน้นการแยกแยะประเภทต่าง ๆ ของข้อมูล การตีความ การวิเคราะห์ การสรุป การสังเคราะห์ และการประเมินข้อมูล

1.7.2) ทักษะการตัดสินใจ เน้นกระบวนการตั้งแต่การระบุสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ การหาข้อมูล การหาทางเลือก และการวิเคราะห์ผลกระทบต่าง ๆ การตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและการนำไปปฏิบัติ

1.7.3) ทักษะเมตาคอกนิชัน (metacognitive skills) เป็นทักษะที่บุคคลเรียนรู้วิธีเรียนโดยสามารถจัดการกับการเรียนรู้ของตนเองเรียกว่ามีความตระหนักในสิ่งที่ลงมือกระทำ และพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งนั้น ดังนั้น จึงเน้นการเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา และการตรวจสอบตนเองเพื่อตนเองในกระบวนการคิดของตนเอง

2) ทักษะที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้อื่นและการมีส่วนร่วมทางสังคม

2.1) ทักษะส่วนบุคคล (personal skill) เน้นการแสดง ความมั่นใจ การสื่อสาร ความเชื่อ ความรู้สึก และความมั่นใจ ปรับตนเอง เข้ากับบุคคลต่าง ๆ ได้ และมีความเข้าใจในความต้องการของบุคคลอื่น

2.2) ทักษะด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ เน้นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานกลุ่ม มีส่วนในการกำหนดกฎและแนวทางปฏิบัติของกลุ่ม สามารถเป็นผู้นำและผู้ตาม ร่วมมือในกลุ่มในการวางแผน การตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็น การประนีประนอมในกรณีที่มีความขัดแย้งหรือมีความคิดเห็นที่แตกต่าง

2.3) ทักษะการมีส่วนร่วมทางสังคมและการเมือง เน้นการคิดตามประเด็นหรือเหตุการณ์ซึ่งมีผลต่อสังคมรวมทั้งการนำไปปฏิบัติจริงเพื่อรักษาไว้ซึ่งความมีอิสระเสรี ความยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน และการยอมรับและปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองดีของสังคม

Kelly (2015) ได้กล่าวถึงทักษะในวิชาสังคมศึกษาที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนที่ต้องการประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ประกอบด้วย

- 1) การใช้แผนที่ (Using Maps)
- 2) เข้าใจในการใช้เส้นเวลา (Understanding and Using Timelines)
- 3) การตีความข้อมูลจากกราฟ ตาราง และภาพ (Interpreting Data From Graphs, Table, and Visuals)
- 4) ทักษะการเปรียบเทียบ และความแตกต่าง (Comparing and Contrasting Skills)
- 5) การรับรู้ ทำความเข้าใจ เชื่อมโยงถึงความสัมพันธ์ (Recognizing and Understanding Connections and Relationships)

6) การวิเคราะห์แหล่งข้อมูลขั้นต้น และชั้นรอง (Critical Analysis of Primary and Secondary Sources)

7) การทำข้อสรุปทั่วไปจากข้อมูลเฉพาะ (Making Generalizations From Specific Information)

นัตยา ภัทรแสงไทย (2525) กล่าวว่า ทักษะในวิชาสังคมศึกษา อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ทักษะทางวิชาการ (academic skills) และทักษะทางสังคมศึกษา (social skills)

1) ทักษะทางวิชาการประกอบด้วย

1.1) ทักษะการอ่าน (หนังสือ บทความ วารสาร หนังสือพิมพ์ ภาคผนวก บทสรุปย่อ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ)

1.2) การมองเห็น (ภาพยนตร์ - फिल्मสตริป รูปภาพ ภาพโปรงใส และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ)

1.3) การฟัง (เครื่องบันทึกเสียง เทป วิทยากร ครู พ่อแม่ และกลุ่มเพื่อน)

1.4) การเขียนโครงร่าง (ข้อมูลที่ได้จากหนังสือพิมพ์ จากปากเปล่า หรือจากแหล่งความรู้ที่มองเห็นได้)

1.5) การจดโน้ตย่อ (การศึกษาจากคำถาม ระหว่างการอ่าน เมื่อผู้เรียนในชั้น แลกเปลี่ยนข้อมูลกันหลังจากการค้นคว้าวิจัย หรือการฟังวิทยากรที่ให้ความรู้)

1.6) การสร้างแผนภูมิ (ผลผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมในท้องถิ่น)

1.7) การอ่าน และตีความแผนที่ (การสังเกตลักษณะที่ตั้งของเมือง กับสภาพทางภูมิศาสตร์ และผลกระทบที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ)

1.8) การเขียน และให้ชื่อเรื่อง (สำหรับแสดงไว้บนกระดานผ้าสาหลี กระดาษชานอ้อย เป็นต้น)

1.9) การเขียนไดอะแกรม (เช่น โครงสร้างของครอบครัวในวัฒนธรรมต่าง ๆ กัน)

1.10) การแสดงตาราง (เช่น ความคิดเห็นของผู้เรียนจากการตอบข้อความต่าง ๆ แสดงออกมาในรูปของตาราง เป็นต้น)

1.11) การสร้างเส้นเวลา (timeline) เช่น แสดงเหตุการณ์สำคัญ ๆ เกิดขึ้น หรือชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลในแต่ละยุค แต่ละสมัย

1.12) การตั้งคำถาม (เช่น จากวิทยากร) ให้ผู้เรียนเห็นว่าคำถามต่าง กันย่อมมีเป้าหมายต่างกันด้วย

2) ทักษะทางสังคมประกอบด้วย

- 2.1) การวางแผนร่วมกับผู้อื่น (เช่น จะแบ่งงานกันทำในกลุ่มอย่างไร)
- 2.2) การมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ (เช่น ความพยายามของคณะกรรมการชุดหนึ่ง ที่จะศึกษาปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือการทำงานเป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกทำงาน 2 - 3 คน เพื่อสำรวจปัญหาใดปัญหาหนึ่ง)
- 2.3) การมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่ม (ด้วยการพัฒนาความเชื่อมั่นในความสามารถของบุคคลที่จะเสนอความคิดเห็นและข้อมูลให้ผู้อื่นทราบ)
- 2.4) การสนองตอบอย่างมีมารยาทต่อคำถามของผู้อื่น (ด้วยการเรียนรู้ที่จะฟังผู้อื่นว่ากำลังถามอะไร และตอบคำถามนั้นได้อย่างเหมาะสม)
- 2.5) การเป็นผู้นำการอภิปราย (ด้วยการเรียนรู้ว่าจะถามคำถามที่เหมาะสมได้อย่างไร เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มมีปฏิกิริยาต่อคำถามนั้น จะสนับสนุนให้สมาชิกได้พูดได้อย่างไร และจะทำความกระจ่างในคำตอบของผู้อื่น หรือเน้นความสำคัญของคำตอบเหล่านั้นได้อย่างไร)
- 2.6) การแสดงความรับผิดชอบ (ด้วยการคาดการณ์ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นและจะมีความรับผิดชอบต่อการกระทำเหล่านั้นได้อย่างไร)
- 2.7) การช่วยเหลือผู้อื่น (ด้วยการจัดเตรียมให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะทำให้ผู้อื่นได้รับความสะดวกขึ้นที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสิ้นไปได้ง่ายขึ้น)

นาตยา ปิลันธนานนท์ (2535) ได้กล่าวถึงไว้ว่า กลุ่มทักษะทางสังคมศึกษามีลักษณะไม่เป็นทักษะกระบวนการ ซึ่งหมายถึง ทักษะต่าง ๆ มาจัดเรียงลำดับเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่อง แต่ละทักษะเป็นอิสระจากกัน แต่เป็นองค์ประกอบร่วมของการพัฒนาความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ลาวัญญ์ วิทยาวุฒิกุล (2533) ได้ให้ความหมายทักษะทางสังคมศึกษาไว้ว่า เป็นความสามารถและความคล่องแคล่วทั้งในการใช้กระบวนการแสวงหาและใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติต่อผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสร้างสรรค์ และเป็นสุข มีลักษณะสำคัญ คือ เป็นความสามารถในทางปัญญาที่จะปฏิบัติทั้งในการแสวงหาความรู้ แก้ปัญหา และประสานความร่วมมือด้วยความคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญในการปฏิบัตินั้น และทักษะที่สำคัญที่ครูสังคมศึกษาควรพัฒนาให้แก่ผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ทักษะทางวิชาการ และทักษะทางสังคม

วันเพ็ญ วรรณโกมล (2542) ได้กล่าวถึงทักษะทางสังคมศึกษาไว้ว่า เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนในวิชาสังคมศึกษา มี 2 ลักษณะ คือ

- 1) เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ หรือแสวงหาความรู้
- 2) เป็นความสามารถในวิธีการปฏิบัติ เพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสุข และสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามทักษะทางสังคมศึกษาประกอบด้วย ทักษะสำคัญหลายอย่างทั้งที่เป็นทักษะเฉพาะเรื่อง เช่น การอ่าน การตีความในแผนที่ บางทักษะก็เป็นทักษะรวมกันหลายทักษะ ต้องปฏิบัติต่อเนื่อง และเป็นเหตุเป็นผลตามลำดับขั้นตอนแก่กัน เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา และเป้าหมายในการพัฒนาทักษะทางสังคมศึกษาก็คือมุ่งให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถในการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

ลำดับขั้นตอนในการเรียนรู้ทักษะ ได้แก่

- 1) การเลียนแบบ (Imitation) เป็นการลองทำตามแบบเพื่อเลือกกว่าตัวแบบใดเป็นที่สนใจของตน
- 2) การทำตามแบบ (Manipulation) เป็นการลงมือปฏิบัติตามแบบที่สนใจ
- 3) ความถูกต้อง (Precision) เมื่อพบแบบที่เห็นว่าถูกต้องก็ลงมือปฏิบัติตามแบบนั้น
- 4) การปฏิบัติอย่างตนเอง (Articulation) เมื่อพิจารณาเห็นว่าการกระทำนั้นถูกต้องก็ปฏิบัติซ้ำอีกต่อกันไปอย่างไม่หยุดยั้งการกระทำที่เป็นไปตามธรรมชาติ (Naturalization) เป็นการปฏิบัติที่มีความชำนาญคล่องแคล่ว ว่องไวจนเป็นอัตโนมัติหรือที่เรียกว่า “ทักษะ”

ประนอม เดชชัย (2536) ในการเรียนรู้ทักษะมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน ครูผู้สอนก็สามารถจัดลำดับขั้นตอนในการพัฒนาทักษะให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องได้ดังนี้

ลำดับขั้นตอนในการพัฒนาทักษะให้แก่ผู้เรียน

- 1) การทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของทักษะที่ต้องการพัฒนา ทั้งนี้เพื่อให้มีความหมายต่อผู้เรียนในการที่จะนำไปใช้ต่อไป
- 2) ครูผู้สอนต้องชี้ถึงจุดสำคัญที่จะให้ผู้เรียนสนใจว่า มีประเด็นสำคัญใดบ้างที่สำคัญ และจะสังเกตจุดใด เช่น ต้องการฝึกมารยาทในการไหว้อาจให้สังเกตจากการสาธิตจากวิดีโอ หรือจากการสาธิต การปฏิบัติ ครูต้องชี้แนะจุดสำคัญ ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องสังเกตด้วย

- 3) ให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่เห็น และลำดับขั้นตอนด้วยคำพูดของตนเอง
- 4) เมื่อสรุปแล้วให้ลองฝึกปฏิบัติตามตัวอย่าง หรือแนวทางโดยฝึกที่ละขั้นตอนของทักษะที่ต้องการ
- 5) ให้ผู้เรียนเตรียมและฝึกปฏิบัติเองทุกทักษะ โดยไม่มีตัวอย่างให้ดู
- 6) ครูและสมาชิกในกลุ่มช่วยสังเกตการปฏิบัติ ช่วยกระตุ้นหรือให้กำลังใจโดยการชมเชยในส่วนที่ปฏิบัติได้ถูกต้อง และเสนอแนะในส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไข
- 7) ปฏิบัติซ้ำ ๆ อีกหลาย ๆ ครั้ง จนถูกต้องคล่องแคล่วหรือเรียกว่า เกิด “ทักษะ” และสามารถนำไปใช้ได้ สถานการณ์จริง

การพัฒนาทักษะทางสังคมศึกษา ซึ่งต้องฝึกฝนผู้เรียนให้มีทักษะทางวิชาการ และทักษะทางสังคม เพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ และพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติตน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาทักษะสำคัญ ๆ ควรวางแผนกำหนดให้เป็นโครงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตามลำดับขั้น และระดับความยากง่ายหรือซับซ้อนของทักษะให้เหมาะสมกับวัยและการนำไปใช้

Fenton อ้างถึงในพิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์ (2547) กล่าวถึงทักษะในวิชาสังคมศึกษาว่า คือความสามารถในการแสวงหาความรู้และวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งนักเรียนได้มีประสบการณ์มาแล้วในอดีต เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาที่ได้อีกใหม่ หรือนำมาประยุกต์กับสถานการณ์ใหม่ Fenton ได้เน้นความสำคัญของวิธีการสืบสวนสอบสวนซึ่งนักประวัติศาสตร์ และนักสังคมศาสตร์ใช้ในการแสวงหาความรู้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดที่ครูสังคมศึกษาควรพัฒนา

สิริวรรณ ศรีพหล (2555) ทักษะที่สำคัญในวิชาสังคมศึกษา อาจจำแนกได้หลายประเภท และนักการศึกษาได้จำแนกประเภทของทักษะได้หลายวิธี โดยทั่วไปอาจสรุปประเภทของทักษะที่สำคัญซึ่งครูสังคมศึกษาควรพัฒนาให้แก่ผู้เรียนดังต่อไปนี้

1) ทักษะทางวิชาการ (academic skills) ได้แก่

1.1) ทักษะในการเรียน (work - study skills) ได้แก่ ความสามารถในการอ่าน การตีความ การสรุปข้อสังเขป การอ่านแผนที่ การตีความแผนที่และกราฟ การสร้างแผนภูมิ และการใช้วัสดุอ้างอิง และแหล่งความรู้ชนิดต่าง ๆ ตลอดจนจนความสามารถในการแสวงหาความรู้ ซึ่งได้แก่การรู้จักเลือกอ่านตามวัตถุประสงค์ การตั้งคำถามที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเรื่องราวที่ค้นคว้า การวิเคราะห์ และการรวบรวมเรื่องราวและความรู้ตรงตามเรื่องที่ต้องการศึกษาและการกำหนดข้อสมมุติฐานอย่างมีเหตุผล

1.2) ทักษะในการคิด (thinking skills) ได้แก่ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสรุปแนวคิดจากเรื่องที่ได้เรียนไป การสรุปหลักเกณฑ์จากข้อมูล การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลและสามารถประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์ต่อสถานการณ์หรือปัญหาใหม่ ๆ ได้

2) ทักษะทางสังคม (Social skills) ได้แก่

2.1) ทักษะกระบวนการกลุ่ม (group-process skills) เช่น ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดี การปฏิบัติตนอย่างมีความรับผิดชอบ มีมารยาทเป็นที่ยอมรับของสังคม และเคารพต่อระเบียบของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ สามารถพัฒนาความคิดด้วยการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นตลอดจนสามารถวางแผนงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ดังนั้นทักษะทั้งสองประเภทนี้ ครูต้องสอนสอดแทรกในบทเรียนทุกบทเรียนและทุกโอกาสที่เหมาะสม รวมทั้งในขณะจัดกิจกรรมต่างๆ ไปนอกห้องเรียนอีกด้วย ครูควรจะเน้นความสำคัญของทักษะทั้งสองประเภทนี้อย่างเท่าเทียมกัน และอาจจะสอนให้สัมพันธ์กันทั้งสองอย่างในบทเรียนเดียวกันได้ ดังนั้นในการเตรียมบันทึกการสอนแต่ละครั้ง ครูควรกำหนดวัตถุประสงค์ให้แน่ชัดว่าจะฝึกทักษะใดบ้าง เพื่อจะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สนองวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม และควรมีการประเมินผลพัฒนาการทางทักษะโดยสังเกตจากการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้เรียนทุกครั้งการสอนจบบทเรียน

จากการศึกษาแล้วโดยสรุปได้ว่า ทักษะทางสังคมศึกษาเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนสังคมศึกษาโดยตรง ซึ่งได้แก่ ทักษะทางวิชาการ (Academic Skills) ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท คือ 1) ทักษะด้านการเรียน (Work Study Skills) เป็นทักษะที่จำเป็นในการเรียนวิชาสังคมศึกษา เป็นทักษะที่ช่วยส่งเสริมให้การศึกษาวិชาสังคมศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ ทักษะการอ่าน ดีความ การใช้แหล่งความรู้ การตั้งคำถาม การเรียงลำดับเหตุการณ์ การฟัง การพูด การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีทางการศึกษา 2) ทักษะการคิด (Thinking Skills) ซึ่งเป็นความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักพิจารณาเรื่องที่อ่านอย่าง มีเหตุผล สามารถคิดแยกแยะได้ว่าอะไรเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นความคิดเห็น การฝึกให้มีความคิดวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อช่วยให้หาทางเลือกหรือหาข้อสรุปได้ และการคิดให้เกิดความรู้ถึงขั้นปัญญา (Intellectual Skills) คือ การสรุปแนวคิด หรือหลักเกณฑ์จากข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจได้ และ ทักษะสังคม (Social Skills) ทักษะทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียน เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคม (Social Living Skills) เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ การปฏิบัติอย่างมีความรับผิดชอบ

การมีมารยาทเป็นที่ยอมรับของสังคม การเคารพต่อระเบียบของสังคม ตลอดจนความสามารถวางแผนงานร่วมกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ทักษะทางกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถทำงานกลุ่ม หรือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่มีปัญหา สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นตามแนวทางวิถีทางแห่งประชาธิปไตย จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย ทำให้เกิดการวิเคราะห์ได้ว่าทักษะการเรียนรู้ที่มีความสำคัญและความจำเป็นในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 อันประกอบด้วยทักษะ 8 ทักษะ ได้แก่ ทักษะทางวิชาการ ประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ 2) ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม 3) ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน 4) ทักษะด้านการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูล 5) ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา 6) ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต และทักษะทางสังคม ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม 2) ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งทุกทักษะล้วนมีความสำคัญและความจำเป็นที่ผู้เรียนต้องเกิดการเรียนรู้และฝึกฝนอย่างเหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้

Sternburg (2000) ได้ศึกษาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้การตุ้เรื่อง Simpson ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ปรากฏว่าผลการวิจัยสามารถยืนยันได้ว่า การใช้การตุ้ในการจัดการเรียนรู้เป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดและการมองเห็นถึงลักษณะทางสังคมได้อย่างชัดเจน เพราะมีความทันสมัยและสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ผลการเรียนรู้สูงขึ้น นักเรียนเกิดความพึงพอใจและสนุกสนานในการเรียนรู้

Zolinger and others (2003) ได้ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมทักษะการเรียนรู้ในชีวิตเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ในเมืองมารีออน รัฐอินเดียนา ปี 1997 - 2007 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนเกรด 6 - 8 จำนวน 1,598 คน เนื้อหาในหลักสูตรประกอบด้วย การให้ความรู้ การปลูกฝังเจตคติ และความสามารถในการตัดสินใจในการเลือกทางเดินชีวิต ส่วนทักษะชีวิตที่ใช้ ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ การจัดการความเครียด ทักษะการสื่อสาร และทักษะทางสังคม ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มนักเรียนที่สูบบุหรี่มีการสูบบุหรี่ลดน้อยลงเพียงเล็กน้อย แต่กลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้สูบบุหรี่พบว่าไม่มีการสูบบุหรี่หรือการทดลองสูบบุหรี่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าหลักสูตรนี้สามารถป้องกันการสูบบุหรี่ได้ดีกับนักเรียนไม่เคยลองสูบบุหรี่ และนักเรียนส่วนใหญ่ยังเห็นด้วยกับหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการเรียนรู้ชีวิตหลักสูตรนี้ให้ความรู้ที่ดีมาก

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3.1 ความเป็นมาของแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

เมื่อเริ่มศตวรรษที่ 21 มนุษย์พบว่าตัวเองอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยากไม่มี การเปลี่ยนแปลงก็จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงได้ในภายหลังในขณะเดียวกันเรากำลัง ผลิตสื่อศักยภาพเหนือชั้นใหม่ ๆ ซึ่งสามารถนำเราไปสู่ชีวิตที่น่าตื่นเต้นและอารยธรรมอันรุ่งโรจน์ มากยิ่งขึ้นศตวรรษที่ 21 อาจเป็นศตวรรษสุดท้ายของมนุษย์ชาติก็เป็นไปได้ หรืออาจจะเป็นศตวรรษ ที่อารยธรรมเริ่มก้าวไปอนาคตที่มีคุณภาพ มนุษย์จะต้องตัดสินใจเพื่อหาข้อสรุปที่มีความแตกต่าง อย่างรุนแรง และรวดเร็ว การตัดสินใจของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเลือกของศตวรรษ ที่ 21 การคิดถึงอนาคตอย่างมีเหตุผลและการปฏิบัติสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผลร่วมกัน (Martin,2006) ดังนั้น โลกที่มีความก้าวหน้าไปทุกวันอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ก่อให้เกิด ความรู้ใหม่ ๆ รวมไปถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกัน อีกทั้งได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของประชาชนจำนวนไม่น้อย ซึ่งการมีทักษะ สมรรถนะที่พึงประสงค์สามารถจัดการกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 เริ่มต้นจากโครงการชื่อว่า The Secretary's Commission on Achieving Necessary Skills หรือ ที่เรียกว่า SCANS เป็นโครงการที่เกิดขึ้น ภายใต้การควบคุมของกระทรวงแรงงาน (U.S. Department of Labor) เป็นการปรึกษาทักษะ ความสามารถและสมรรถนะในการทำงานที่ต้องการในสถานประกอบการ โดยความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยทักษะพื้นฐาน (Basic Skills) ทักษะ การคิด (Thinking Skills) และคุณสมบัติส่วนบุคคล (Personal Qualities) นอกจากนี้ยังกล่าวถึง สมรรถนะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1) แหล่งความรู้เป็นการกำหนด แผน และการจัดสรรทรัพยากร 2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น 3) ข้อมูลเป็นการจัดการและการใช้ข้อมูล 4) ระบบเป็นความรู้ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความ ซับซ้อนของระบบ และ 5) เทคโนโลยีเป็นการใช้เทคโนโลยีที่มีความหลากหลายเพื่อการปฏิบัติงาน จากนั้นได้มีการพัฒนาโครงการเรื่องทักษะในศตวรรษที่ 21 อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันซึ่งกลุ่มภาคี เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Learning) เพื่อเตรียมความพร้อม ให้กับนักเรียนในระบบการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา และมีรัฐต่าง ๆ ได้นำกรอบงานเพื่อ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้จัดทำเป็นแผนงานและโครงการงานเพื่อการศึกษาแล้ว อาทิ รัฐฮาวาย รัฐออริกอน รัฐเท็กซัส เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันองค์กรนี้ยังคงเคลื่อนไหวเรื่องทักษะในศตวรรษที่ 21

อย่างต่อเนื่องในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ “P21 Advocates for 21st Century Readiness Acts in 113th Congress” , “ P21 and Pearson Foundation Launch 21st Century Learning Exemplar Program”, and “National Board for Professional Teaching Standards Joins P21” (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559)

อย่างไรก็ตามการเรียนรู้และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ในทวีปเอเชียและประเทศไทยยังไม่แพร่หลายมากนัก แม้ว่านักคิดนี้จะเริ่มมานานพอสมควรทั้งในสังคมไทยและสังคมอาเซียน แต่เป็นเพียงแค่การศึกษาภาพกว้าง ๆ ประเทศแรก ๆ ที่สนใจในเรื่องของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือประเทศมาเลเซียโดยได้นำแนวคิดดังกล่าวไปประกอบกับทิศทางในอนาคตของประเทศ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์ในปี 2020 โดยใช้แนวคิดของกลุ่มภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) นอกจากนี้มีการทำวิจัยในเรื่องทักษะในศตวรรษที่ 21 กว้างขวางกันมากขึ้น โดยใช้ทักษะ 4 ประการ ของกลุ่ม enGauge เป็นหลัก ส่วนประเทศอื่น ๆ เช่น บรูไน ได้นำแนวคิดนี้ไปพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ในขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์ ได้แบ่งการจัดกลุ่มทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จากการสนับสนุนของบริษัท Cisco โดยแบ่งทักษะเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มวิถีคิด (Ways of Thinking) กลุ่มวิถีการทำงาน (Way of Working) กลุ่มเครื่องมือการทำงาน (Tools of Working) และกลุ่มทักษะสำหรับใช้ชีวิตในโลกปัจจุบัน (Skills for Living in the World) และประเทศอินโดนีเซียไปใช้ในการวิเคราะห์แผนการศึกษาในอนาคตของอินโดนีเซียเช่นกัน (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน, 2557)

สำหรับประเทศไทยกรอบงานเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาทักษะใหม่ในอนาคต และบุคคลที่ริเริ่มและผลักดันแนวคิดนี้ คือ ศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช โดยได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมตระหนักถึงความจำเป็นในเรื่องทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนในการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในยุคปัจจุบัน อีกทั้งการเผยแพร่หนังสือเกี่ยวกับศตวรรษที่ 21 จึงได้มีการกล่าวถึง และมีการเผยแพร่ไปอย่างกว้างขวางทั้งในวงการศึกษา และวงการอื่น ๆ

ดังนั้น ความสนใจในเรื่องศตวรรษที่ 21 ส่วนใหญ่ผู้ที่ศึกษาและผู้ให้ความสำคัญนั้นจะเน้นไปที่เรื่องทักษะ ซึ่งจะเน้นความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นประการหลัก แต่ในเรื่องของเนื้อหาสาระต่าง ๆ มีการกล่าวถึงกันไม่มากนัก อาจจะเป็นเพราะลักษณะของสังคมไทย และสังคมแถบอาเซียนสำหรับอนาคตนั้นความจำเป็นของทักษะใหม่ ๆ มีมากกว่า แต่เนื้อหาสำหรับโลกยุคใหม่แม้มีความต้องการแต่ก็ยังไม่มากพอไม่หลากหลาย และไม่กว้างขวางลึกซึ้งเท่ากับทักษะหลัก (ไพฑูริย์

สินลาร์ตัน, 2557) ดังนั้น ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลกดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพคนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะสามารถปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อความสำเร็จของการแข่งขันของประเทศในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะเรื่องของการศึกษาซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนา เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการ ที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถ ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขท่ามกลางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (จินตนา สุจจันท์, 2556)

3.2 ความหมายของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

จากการค้นคว้าได้มีผู้อธิบายความหมายของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

Partnership for 21st Century Skills (2006) ให้นิยามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะที่จำเป็นต่อนักเรียนสำหรับการใช้ชีวิตในยุคของการเติบโตทางเศรษฐกิจของโลกปัจจุบัน

Education Testing Service (2007) ให้นิยามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 คือ ความสามารถในการสะสม และข้อมูลในการสร้างและจัดข้อมูล ประเมินคุณภาพ ความสัมพันธ์ และประโยชน์ของข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่

North Central Regional Educational Laboratory (2003) ให้นิยามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ว่าเป็นการบรรลุผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผ่านการเรียนรู้หนังสือในยุคเทคโนโลยี (digital age literacy) กระบวนการคิดเชิงประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ (inventive thinking) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (effective communication) และการเพิ่มผลิตผลระดับสูง (high productivity)

Mitchell (2010) ให้นิยามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถหรือความท้าทายที่แต่ละบุคคลสามารถนำไปสู่การทำงานเป็นคุณลักษณะทางอาชีพที่แต่ละบุคคลมี เช่น ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร (communication skills) ทักษะผู้นำ (leadership skills) ทักษะบริการลูกค้า (customer service skills) และทักษะแก้ปัญหา (problem solving skills)

Hunter (2011) ให้นิยามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะความสามารถทางอาชีพหรือทักษะที่จำเป็นมี 6 ประเภท คือ ความสามารถทางคณิตศาสตร์ (numeracy) การสื่อสาร (communication) การคิดวิเคราะห์ (critical thinking) และการแก้ปัญหา (problem solving) ส่วนบุคคล (personal) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal) การจัดการข้อมูล (information management) เทคโนโลยีและระบบข้อมูล

สรุปได้ว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 คือคุณลักษณะและความสามารถของบุคคลที่ นอกเหนือจากความรู้ในวิชาเรียน ที่จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการทำงานและการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

3.3 ความสำคัญของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาที่ขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีไปสู่การปรับโฉมใหม่ของระบบการศึกษา โดยเฉพาะการสร้างรายวิชาออนไลน์ (Course Online) สร้างรายวิชาเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงจะเป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เช่น บทบาทของผู้สอนจะเปลี่ยนแปลงไปทำหน้าที่อื่นที่เทคโนโลยีไม่สามารถทำได้ และการประเมินเปลี่ยนจากคะแนนการทดสอบเป็นการประเมินเชิงคุณภาพของมนุษย์

Martin (2006) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ในหนังสือเรื่อง “The Meaning of the 21st Century” ว่า ศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษแห่งความสุดโต่งซึ่ง อาจมีการสร้างสรรค์อารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ หรืออาจทำให้เกิดยุคมืด หรือหายนะในรูปแบบใหม่ การเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญกำลังเกิดขึ้น ดังนั้นจึงต้องให้ความรู้เกี่ยวกับอนาคตให้ทุกคนรับรู้ พร้อมบอกให้ทราบว่าทักษะอะไรที่จำเป็นสำหรับโลกในปัจจุบัน และอนาคตเพื่อจะได้ปรับตัว และอยู่อย่างมีความสุขบนโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

Key and Greenhill (2011) ได้กล่าวถึง ศตวรรษที่ 21 หรือ “The 21 Century” คือ ช่วงระยะเวลานับร้อยปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 ถึง ค.ศ. 2100 ซึ่งเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในหลาย ๆ เรื่องราวจนกระทบต่อการทำงาน และการดำเนินชีวิตของประชากรโลก ซึ่งก่อให้เกิดเสียงเรียกร้องให้มีการเตรียมความพร้อมประชากรเพื่อรองรับต่อการทำงาน และการใช้ชีวิตที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประเทศที่ริเริ่มการเรียกร้องให้มีการเตรียมความพร้อมเมืองสำหรับศตวรรษที่ 21 ขึ้นเป็นประเทศแรก คือประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America) โดยการเรียกร้องอย่างเป็นทางการเกิดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 2009 จากองค์กร และเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบริษัทขนาดใหญ่ องค์กรวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษาของรัฐ โดยตั้งชื่อว่า ภาสึเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) เพื่อแสดงผลสำคัญในการรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยมีเหตุผลการเรียกร้องในประเด็นต่าง ๆ อันเนื่องมาจากว่า โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศจากระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรมมาเป็นระบบเศรษฐกิจบริการที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล ความรู้ และนวัตกรรมที่หลากหลาย ผู้ที่สามารถปรับตัวและสร้างประโยชน์ให้แก่องค์กรด้วยการใช้

ทักษะการสื่อสาร (Communication Skill) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem-solving Skill) และทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking Skill) จึงจะประสบความสำเร็จได้

ความสำคัญเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวคิดของ Dede (2010) อ้างถึงใน วัชราน เล่าเรียนดี (2554) สรุปสาระสำคัญได้ว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสำคัญเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ความเข้าใจคือ การผสมผสานระหว่างความรู้ที่มีหรือที่รับมาเข้ากับ กระบวนการทางทักษะที่เกิดขึ้นจึงเกิดเป็นความเข้าใจ และสมรรถนะเป็นการนำเอาความเข้าใจที่ได้ ไปพัฒนา และปรับใช้เพื่อต่อยอดความเข้าใจเข้ากับสถานการณ์จริงได้ และสามารถแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานการณ์ เช่น การศึกษาเรียนรู้การทำงานโดยไม่มีขีดจำกัดในเรื่องความรู้ พื้นฐานซึ่งเป็นการรวบรวมความสามารถทั้งหมดรวมไปถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ และการเห็นคุณค่าทาง จริยธรรมอันดีงามการพัฒนาการเรียนรู้ เน้นทักษะการคิด และการสร้างสรรค์ โดยนักเรียนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ถ่ายโอนความรู้ไปสู่ สถานการณ์ใหม่ สร้างการเรียนรู้ที่มีความหมาย สนับสนุนให้นักเรียนตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับ(วิจารณ์ พานิช, 2555) ได้กล่าวว่า ความสามารถในการทำงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ มากหรือรู้น้อยแต่ขึ้นกับทักษะการเรียนรู้พร้อมเรียนรู้ ใฝ่เรียนรู้ อยากเรียนรู้ สนุกกับการเรียนรู้ได้ ตลอดเวลาจากทุกสถานที่ มีทักษะชีวิตที่ดี สามารถปรับตัวได้ทุกครั้งที่เมื่อพบอุปสรรคและปัญหาชีวิต และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจากปรากฏการณ์ใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ยังกล่าวถึงหนังสือเรื่อง “21st Skills : Learning for Life in Our Time” ที่ระบุหลักการ หรือปัจจัยสำคัญด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ 5 ประการคือ การเรียนรู้ในบริบทหรือ สภาพแวดล้อมหรือชีวิตจริง (Authentic Learning) การเรียนรู้ในระดับสร้าง กระบวนทัศน์ (Mental Model Building) การเรียนรู้ที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน (Internal Motivation) การเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Multiple Intelligence) และการเรียนรู้กิจกรรมทางสังคม (Social Learning)

ดังนั้นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงเป็นช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อธิบายทักษะ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ความเป็นผู้นำและทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมจำเป็นสำหรับนักเรียน ทักษะเหล่านี้ทำให้บางคนโดดเด่นกว่าคนอื่น การปรับความคิดเพียงเล็กน้อยอาจนำความก้าวหน้า

ครั้งใหญ่มาสู่ชีวิตและองค์กร การเต็มใจรับความเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกทำให้เราพร้อมที่จะเปิดรับความเป็นไปได้ใหม่ ๆ และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดฝัน และไม่อาจหลีกเลี่ยงในชีวิต ทักษะแบบใหม่ยังเป็นสิ่งที่แยกองค์กรหรือชาติที่ก้าวหน้าออกจากกลุ่มที่ล้าหลัง และยังช่วยเสริมศักยภาพการแข่งขันในทุกด้าน อาทิ ความแปลกใหม่ ความคล่องตัว การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ความสามารถที่จะเปลี่ยนความคิดที่แตกต่างให้กลายเป็นนวัตกรรมของสินค้า บริการและทางแก้ปัญหา ความสามารถที่จะบรรลุความพยายามที่คุ้มค่าเอาชนะอุปสรรค และเชื่อมความแตกต่างทางวัฒนธรรม

3.4 คุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21

ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิต โลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนผ่าน และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ดังนั้นความสามารถในการกรองข้อมูลข่าวสารจึงเป็นทักษะหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาเพื่อให้คนสามารถเลือก แยกแยะ และสกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่สำคัญต่อการตัดสินใจเพื่อดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นแนวโน้มการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน และต้องมีการพัฒนาครูและผู้เรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต ซึ่งจากการสังเคราะห์แนวคิด และข้อเสนอแนะของนักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ กรอบความคิดทางภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills, 2007) กรอบความคิดองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา กรอบความคิด สมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ กรอบความคิด ศูนย์บริการทดสอบการศึกษา กรอบความคิดของเฮนรี เจกกินส์ และคณะ และกรอบความคิด 5 จิตเพื่ออนาคต (Five Minds for the Future) ของ Gardner สรุปคุณลักษณะที่สำคัญของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ควรจะได้รับการพัฒนา 3 ด้าน ดังนี้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559)

1) ด้านความรู้ ความรู้ที่ควรพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 คือจิตสำนึกต่อโลก การเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นพลเมือง วัฒนธรรมมนุษย์ และโลกทางกายภาพและโลกธรรมชาติ สุขภาพ และสวัสดิภาพ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ความรู้พื้นฐานเชิงทัศนการ (Visual literacy) ความรู้พื้นฐานทางข้อมูลข่าวสาร ความรู้พื้นฐานทางพหุวัฒนธรรม (multicultural literacy) และความรู้พื้นฐานในเรื่องปริมาณ

2) ทักษะการเรียนรู้และการคิด ทักษะการเรียนรู้ และการคิดที่ควรพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 คือ ความอยากรู้/จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined mind) การคิดระดับสูง การคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการแก้ปัญหา การจัดการ และแก้ไขความขัดแย้ง ทักษะการสังเคราะห์

(Synthesizing mind) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ และผลิตนวัตกรรม ทักษะการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกัน การสร้างเครือข่ายทักษะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทักษะการเรียนรู้ตามบริบท ทักษะด้านไอซีที ทักษะการใช้วิธีการเรียนรู้ ทักษะการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสาร ทักษะการผลิตนวัตกรรม ทักษะการจัดลำดับความสำคัญ ทักษะการวางแผน และจัดการเพื่อมุ่งผลลัพธ์ ทักษะการใช้เครื่องมือจริงอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ และเหมาะสม ทักษะการตั้งคำถามและการวิเคราะห์ ทักษะการหาแนวโน้ม และคาดการณ์ความเป็นไปได้ และทักษะการรู้จัก

3) ด้านทักษะชีวิต ทักษะชีวิตที่ควรพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 คือ ความเป็นผู้นำ ความสามารถในการปรับตัว การใช้เหตุผลที่ดี ความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และในฐานะพลเมือง การเข้าถึงคน การเจรจา การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ความสามารถในการชี้นำตนเอง ความกล้าเสี่ยง การจัดการ ความซับซ้อน การรู้จักเพิ่มพูนประสิทธิภาพของตนเอง ความสามารถในการสื่อสารแบบโต้ตอบ การโต้ตอบโดยอิสระ การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมือง ในระดับท้องถิ่น และโลกความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital citizenship) จิตแห่งความเคารพ (Respectful mind) และจิตแห่งจริยธรรม (Ethical mind)

สรุปได้ว่าทักษะที่มีความจำเป็นที่ต้องมีในบุคคลในศตวรรษที่ 21 คือ ด้านความรู้ ทักษะการเรียนรู้ และการคิด มีด้านทักษะชีวิต สิ่งทั้งสามประการมีความจำเป็นในการดำรงชีวิตของบุคคลในศตวรรษที่ 21 ให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมเพื่อความเป็นพลเมืองดีของประเทศและของโลก

3.5 แนวโน้มการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

แนวโน้มการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559)

1) จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้

เนื่องจากโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจนเรียกได้ว่าโลกนี้เกิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital citizenship) เราจึงได้รับข้อมูลข่าวสารจำนวนมากมายที่เข้ามาอย่างไร้ระเบียบ รวดเร็ว ซึ่งอาจตรงกับความต้องการของเราบ้าง ไม่ตรงกับความต้องการของเราบ้าง หรืออาจมีทั้งความจริง และความเท็จที่ต้องมีการกรองใหม่ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ที่กว้างและลึกในหลากหลายเรื่อง มีทักษะในการจำแนกแยกแยะข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และไม่น่าเชื่อถืออย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการคิดที่ดีทั้งคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และตัดสินใจ

อย่างสมเหตุสมผลหรือมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณรวมทั้งมีทักษะชีวิตที่จะชี้แนะตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ดี มีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น รวมทั้งมีจิตแห่งความเคารพ (Respectful mind) ตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมีจิตแห่งจริยธรรม (Ethical mind) เพื่อความเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศและของโลก

2) สารการเรียนรู้

เราจะเห็นได้ว่าโลกมีสิ่งใหม่ปรากฏขึ้นมากมายในแต่ละวันซึ่งผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้จบสิ้น ดังนั้นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนจำได้ในบางสิ่งที่ครูสอนจึงเป็นที่ไม่ถูกต้องนัก เพราะสิ่งที่ควรนำไปสอนผู้เรียนยังมีอีกมากมายและไม่สามารถสอนจนหมดสิ้นภายในเวลาเรียนที่กำหนดได้ ดังนั้น เนื้อหาสาระที่จะนำไปจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงควรมุ่งเน้นที่การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เป็นบุคคลที่มีเครื่องมือในการสร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก มีความสามารถในการสกัดและคัดกรองข้อมูลที่ควรเรียนรู้ ครูจึงควรมุ่งสอนเกี่ยวกับกระบวนการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความอยากที่จะเรียนรู้ ที่เรียกว่ามีจิตแห่งวิทยาการ เกิดการรู้คิด สอนเกี่ยวกับการคิดขั้นสูง การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา การจัดการแก้ไขปัญหา การสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น การสร้างเครือข่ายมีทักษะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยได้เรียนเกี่ยวกับการใช้ไอซีทีที่เป็นเครื่องมือในการช่วยแสวงหาความรู้ และนำมาสร้างองค์ความรู้ ผูกการวางแผนการทำงานได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการความรู้เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการ รวมทั้งได้เรียนรู้วิธีการวิเคราะห์แนวโน้มและสามารถคาดการณ์ความเป็นไปได้ในอนาคต

สำหรับเนื้อหาสาระที่ควรสอนให้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นควรประกอบด้วยสามด้านใหญ่ ๆ คือ ความรู้พื้นฐาน ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ และทักษะชีวิต ดังต่อไปนี้

2.1) ความรู้ที่ควรส่งเสริมให้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

- 2.1.1) จิตสำนึกต่อโลก
- 2.1.2) การเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ
- 2.1.3) ความเป็นพลเมือง
- 2.1.4) วัฒนธรรมมนุษย์และโลกทางกายภาพ และโลกธรรมชาติ
- 2.1.5) สุขภาพ และสวัสดิภาพ
- 2.1.6) วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร
- 2.1.7) ความรู้พื้นฐานเชิงทัศนภาพ (Visual literacy)
- 2.1.8) ความรู้พื้นฐานทางข้อมูลข่าวสาร

- 2.1.9) ความรู้พื้นฐานทางพหุวัฒนธรรม (multicultural literacy)
- 2.1.10) ความรู้พื้นฐานในเรื่องของปริมาณ
- 2.2) ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ที่ควรส่งเสริมให้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ประกอบด้วย

- 2.2.1) ความอยากรู้ จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined mind)
- 2.2.2) การคิดระดับสูง
- 2.2.3) การคิดเชิงวิพากษ์
- 2.2.4) ทักษะการแก้ปัญหา จัดการและแก้ปัญหาความขัดแย้ง
- 2.2.5) ทักษะการสังเคราะห์ (Synthesizing mind)
- 2.2.6) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ และผลิตนวัตกรรม
- 2.2.7) ทักษะการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกัน การสร้างเครือข่าย
- 2.2.8) ทักษะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 2.2.9) ทักษะการเรียนรู้ตามบริบท
- 2.2.10) ทักษะด้านไอซีที
- 2.2.11) ทักษะการใช้วิธีการเรียนรู้
- 2.2.12) ทักษะการใช้ข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร
- 2.2.13) ทักษะการผลิตนวัตกรรม
- 2.2.14) ทักษะการจัดลำดับความสำคัญ
- 2.2.15) ทักษะการวางแผน และจัดการเพื่อมุ่งผลลัพธ์
- 2.2.16) ทักษะการใช้เครื่องมือจริงอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.2.17) ทักษะการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ และเหมาะสม
- 2.2.18) ทักษะการตั้งคำถาม และการวิเคราะห์
- 2.2.19) ทักษะการหาแนวโน้มและคาดการณ์ความเป็นไปได้
- 2.2.20) ทักษะการรู้จักคิด
- 2.3) ทักษะชีวิตที่ควรส่งเสริมให้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย
 - 2.3.1) ความเป็นผู้นำ
 - 2.3.2) ความสามารถในการปรับตัว
 - 2.3.3) การใช้เหตุผลที่ดี

- 2.3.4) ความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ในฐานะพลเมือง
- 2.3.5) การเข้าถึงคนและความสามารถในการเจรจา
- 2.3.6) การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น
- 2.3.7) ความสามารถในการชี้นำตนเอง
- 2.3.8) ความกล้าเสี่ยง
- 2.3.9) การจัดการความซับซ้อน
- 2.3.10) การรู้จักเพิ่มพูนประสิทธิภาพของตนเอง
- 2.3.11) ความสามารถในการสื่อสารแบบโต้ตอบ การโต้ตอบโดยอิสระ
- 2.3.12) การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมือง ในระดับท้องถิ่นและโลก
- 2.3.13) ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital citizenship)
- 2.3.14) จิตแห่งความเคารพ (Respectful mind)
- 2.3.15) จิตแห่งจริยธรรม (Ethical mind)

3.6 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (7Cs)

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) นี้คือ ทักษะพื้นฐานที่มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ทุกคนต้องเรียนเพราะโลกจะยิ่งเปลี่ยนแปลงขึ้นเรื่อย ๆ และมีความสลับซับซ้อนเงื่อนมากขึ้น วิธีการออกแบบการเรียนรู้ให้ศิษย์มีทักษะนี้ใช้หลักการว่าต้องมีการเรียนรู้แบบที่ได้ร่วมกันสร้างความรู้เองเรียนรู้โดยการสร้างความรู้ และเรียนรู้เป็นทีม ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมนี้อยู่ที่ยอดของ knowledge and Skill Rainbow ซึ่งเป็นหัวใจของทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ทักษะในการเรียนรู้ (learning how to learn หรือ learning skills) และเรียนรู้ทักษะในการสร้างการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งประกอบด้วยทักษะย่อย ๆ 7Cs ดังนี้ (Trilling & Fide, 2009; วิจารย์ พานิช, 2555)

3.6.1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem solving) การออกแบบการเรียนรู้ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา ควรมีเป้าหมายและวิธีการคือ นักเรียนสามารถให้เหตุผล โดยคิดได้อย่างเป็นผลหลากหลายแบบ ได้แก่ คิดแบบอุปนัย (inductive) คิดแบบอนุมาน (deductive) เป็นต้น แล้วแต่สถานการณ์ และนักเรียนสามารถใช้การคิดกระบวนการระบบ (Systems thinking) วิเคราะห์ได้ว่าปัจจัยย่อยมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร จนเกิดผลในภาพรวม

3.6.2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity & innovation) การออกแบบการเรียนรู้ ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมของโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกที่ไม่หยุดนิ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว คนที่อยู่ได้อย่างสอดคล้องกับสังคมในยุคใหม่จึงต้องฝึกความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมซึ่งที่จริงอยู่แล้วในความเป็นมนุษย์ แต่การเรียนรู้ และการฝึกฝนที่ดีจะช่วยให้แหลมคม ฉับไว และอดทน คนที่มีทักษะนี้สูงจะได้งานที่ดีกว่า ชีวิตก้าวหน้ากว่า และจะทำประโยชน์ให้แก่สังคม และแก่โลกได้ดีกว่า

3.6.3) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross cultural understanding) หัวใจของทักษะนี้ คือ สามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อม และผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้อย่างไม่รู้สึกเครียดหรือแปลกแยก และทำให้งานสำเร็จได้เป็นเรื่องของการเรียนรู้ และยกระดับความฉลาดด้านสังคม (Social intelligence) และความฉลาดด้านอารมณ์ (emotional intelligence)

3.6.4) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, teamwork & leadership) เป็นสิ่งที่สังคมต้องการและมีความสำคัญในศตวรรษที่ 21 ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบแบบกระจายบทบาทและความรับผิดชอบ มี 3 ระดับ คือ รับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่อการทำงานประสานสอดคล้องกันภายในทีม และความร่วมมือกันภายในทีม เพื่อสู่เป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ร่วมกัน

3.6.5) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, information & media literacy) โลกในศตวรรษที่ 21 ต้องการทักษะของการสื่อสารและความหมายและความร่วมมือที่กว้างขวาง และลึกซึ้งกว่าโลกสมัยก่อนอย่างเทียบกันไม่ได้เลย เป็นผลจากเทคโนโลยีดิจิทัล และเทคโนโลยีการสื่อสาร ทักษะในการสื่อสารอย่างชัดเจนโดยเรียบเรียงความคิด และมุมมอง (idea) ได้เป็นการสื่อสารออกมาให้เข้าใจง่าย และงดงาม และมีความสามารถสื่อสารได้หลายแบบ ทั้งด้วยวาจา ข้อเขียน และภาษา ไม่ใช่ภาษาพูด และเขียน และฟังอย่างมีประสิทธิภาพเกิดการสื่อสารจากการตั้งใจฟังความหมาย ทั้งด้านความรู้ คุณค่า ทักษะ และความตั้งใจ ใช้การสื่อสารเพื่อบรรลุเป้าหมายหลายด้าน เช่น แจงให้ทราบ บอกให้ทำ จูงใจ และชักชวน รวมถึงการสื่อสารอย่างได้ผลในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย รวมทั้งในสภาพที่สื่อสารกันด้วยหลายภาษา

3.6.6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (Computing & ICT literacy) ในศตวรรษที่ 21 ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

และการสื่อสาร (Computing & ICT literacy) ซึ่งเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญมากทักษะด้านสารสนเทศ (Information Literacy) นักเรียนจะต้องมีทักษะ ได้แก่ ทักษะในการเข้าถึง (access) อย่างรวดเร็ว และรู้แหล่งทักษะในการประเมินความน่าเชื่อถือ และทักษะในการใช้อย่างสร้างสรรค์

3.6.7) ทักษะด้านอาชีพ ทักษะการเรียนรู้ (Career & learning skills) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้จำเป็นต้องเรียนตั้งแต่ประถมศึกษาโดยเรียนตามพัฒนาการของสมอง ครูจะต้องเรียนรู้วิธีการออกแบบการเรียนรู้แบบ PBL ให้แก่ศิษย์แต่ละกลุ่มอายุและพัฒนาตามพัฒนาการของสมองของเด็กแต่ละคน เพราะทักษะกลุ่มนี้สอนไม่ได้ นักเรียนต้องเรียนรู้เอง ครูยังต้องทำงานหนักขึ้นในการคิดค้นหาวิธีการออกแบบการเรียนรู้ วิธีการกระตุ้น และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของทีมงาน และศิษย์รวมถึงวิธีชวนกันถอดบทเรียนหลังงานสำเร็จเพื่อช่วยให้การเรียนรู้ลึกซึ้ง และกว้างขวางยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นการเตรียมเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีทักษะสำคัญในการเผชิญชีวิตในโลกที่มีกระแสของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะทำให้เยาวชนเป็นผู้ที่คิดเป็น ทำเป็น ตัดสินใจอย่างถูกต้อง สามารถแก้ปัญหาได้โดยวิธีการที่เหมาะสมในทุกสถานการณ์ อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข บนพื้นฐานของการเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม และร่วมสร้างสรรค์และพัฒนาความเจริญในด้านต่าง ๆ ให้แก่สังคมทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติและโลก

ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา

- ทักษะทางวิชาการ (Academic skills)

ทักษะในการเรียน (Work-study skills)

- ทักษะการรวบรวมองค์ความรู้
- ทักษะการสร้างสรรค์สิ่งใหม่
- ทักษะการพูดและการนำเสนอผลงาน
- ทักษะการเขียน
- ทักษะการอ่าน
- ทักษะการใช้คำศัพท์ รูปภาพ สัญลักษณ์ในการสื่อสาร
- ทักษะการสืบค้นข้อมูล

ทักษะในการคิด (Thinking skills)

- ทักษะการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ
- ทักษะการพิจารณาไตร่ตรอง
- ทักษะการสืบสวนสอบสวน
- ทักษะการคิดโดยหาหลักฐาน
- ทักษะการใช้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมาโต้แย้ง
- ทักษะในการนำความรู้มาแก้ปัญหาสังคม
- ทักษะในการคิดอย่างมีเหตุผล
- ทักษะการนำประสบการณ์เดิมมาใช้แก้ปัญหาสังคม
- ทักษะชีวิตในการฝึกปฏิบัติโครงการ
- ทักษะการเลือกใช้ และจัดกระทำกับข้อมูล
- ทักษะการนำเสนอข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมทางด้าน-เทคโนโลยีและสารสนเทศ
- ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

- ทักษะทางสังคม (Social skills)

ทักษะกระบวนการกลุ่ม (Group- process skills)

- ทักษะการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล
- ทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข
- ทักษะการยอมรับผิดชอบเป็นกลุ่ม
- ทักษะการมีภาวะผู้นำ
- ผู้ตามทักษะการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
- ทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
- ทักษะกระบวนการตามหลักการประชาธิปไตย

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 7 Cs

- ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหา
- ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
- ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์
- ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ
- ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ
- ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- ทักษะด้านอาชีพ ทักษะการเรียนรู้ (Trilling and Fide , 2009)

ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทักษะทางวิชาการ

- 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ
- 2) ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม
- 3) ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน
- 4) ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล
- 5) ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา
- 6) ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต

ทักษะทางสังคม

- 7) ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม
- 8) ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม

4. ทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อประกอบ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

4.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory)

เป็นทฤษฎีการสร้างความรู้ที่เน้นวิธีการเรียนรู้มากกว่าการให้ความรู้โดยตรง ซึ่ง Vygotsky (1987) และ Piaget (1969) มีความเชื่อว่า ผู้เรียนสร้างความจริงด้วยตนเองจากการรับรู้จาก ประสบการณ์ ดังนั้นความรู้หรือการเรียนรู้เรื่องใหม่จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของประสบการณ์เดิม แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ และวิธีการได้มาซึ่งความรู้ได้มาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และ สิ่งแวดล้อมอย่างกระตือรือร้น ดังนั้น การจัดการกับสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จึงเป็น องค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ การเรียนรู้ตามแนวทางการ สร้างความรู้เป็นการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องจากความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมเป็นการแสวงหา ความหมายใหม่ ความรู้ ความเข้าใจใหม่ และเป็นการสร้างความเข้าใจในภาพรวมมากกว่าเรียนรู้เป็นส่วน ๆ และทิสนา แคมมณี (2557) ได้กล่าวถึงการนำทฤษฎีการสร้างความรู้ไปใช้ในการเรียน การสอน ดังนี้

4.1.1 การเรียนรู้จะมุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ (Process of Knowledge Construction) และการตระหนักรู้ในกระบวนการนั้น (Reflexive Awareness of That Process) เป้าหมายการเรียนรู้จะต้องเป็นตัวอย่าง และฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็น ผู้เรียนจะต้อง ฝึกฝนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

4.1.2 เป้าหมายของการสอนจะเปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ ที่แน่นอนตายตัวไปสู่การสาธิตกระบวนการแปลและสร้างความหมายที่หลากหลาย การเรียนรู้ทักษะ ต่าง ๆ จะต้องให้มีประสิทธิภาพถึงขั้นทำได้ และแก้ปัญหาจริงได้

4.1.3 ในการเรียนการสอนผู้เรียนจะเป็นผู้มีบทบาทในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active) ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ และจะต้องสร้างความหมาย ให้กับ สิ่งนั้นด้วยตนเอง โดยการให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริง ซึ่งไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนจะต้องออกไป ยังสถานที่จริงเสมอไป แต่อาจจัดกิจกรรมที่เรียกว่า “Physical Knowledge Activities” ซึ่งเป็น กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ วัสดุ อุปกรณ์สิ่งของ หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นของ

จริงและมีความสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถจัดกระทำ ศึกษา สืบค้น วิเคราะห์ ทดลอง ลองผิดลองถูกกับสิ่งนั้น ๆ จนเกิดความรู้ความเข้าใจขึ้น

4.2 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism Theory)

ทฤษฎีนี้ใช้แนวคิดพื้นฐานเดียวกันกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget (1969) เช่นเดียวกับทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) แต่ Papert (1993) ได้มีโอกาสร่วมงานกับ Piaget (1969) และได้พัฒนาทฤษฎีนี้ขึ้นมาใช้ในวงการศึกษา โดยมีความคิดต่อเนืองว่าหากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้และนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานขึ้นโดยอาศัยสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะช่วยให้ความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เมื่อผู้เรียนสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาในโลก หมายถึงการสร้างความรู้ขึ้นในตนเอง ความรู้ที่สร้างขึ้นจะมีความหมายอยู่คงทน และไม่ลืมง่าย นอกจากนั้นผู้เรียนจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้และความรู้ที่สร้างขึ้นจะเป็นฐานที่มั่นคงช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ต่อไปเรื่อยๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด พัฒนาการของทฤษฎีการสร้างความรู้ จนถึงทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน

Papert (1993) ได้นำสิ่งที่ Piaget (1969) เรียนรู้เกี่ยวกับเด็กๆ มาเป็นพื้นฐานในการคิด ทบทวนเกี่ยวกับทฤษฎีทางการศึกษาโดยเขามีความเห็นแตกต่างไปจาก Piaget (1969) ที่อธิบายว่า เด็กไม่สามารถเรียนรู้เรื่องบางเรื่องได้ในช่วงวัยหนึ่งๆ เนื่องจากบางเรื่องมีความซับซ้อนหรือมีระบบแบบแผนที่ยากต่อการทำความเข้าใจ ควรต้องรอให้ถึงวัยที่เหมาะสมเสียก่อน ซึ่ง Papert (1993) เชื่อว่า สาเหตุที่แท้จริงของการไม่สามารถเรียนรู้ นั้น เกิดจากการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ เพื่อช่วยให้สิ่งที่เรียนรู้ได้ยาก กลายเป็นเรื่องง่าย และเป็นรูปธรรมเพียงพอ โดยในสังคมทั่วไปอาจมีวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ อยู่แล้ว แต่ไม่ได้รับการส่งเสริมให้นำมาใช้อย่างถูกต้อง และเกี่ยวข้องกับการศึกษา มากพอ การมีวัสดุสำหรับสร้างความรู้ที่หลากหลายอย่างเพียงพอ นี้ จะช่วยให้เด็กมีโอกาสในการเลือก ใช้วัสดุเหล่านั้นเป็นสื่อสำหรับช่วยคิด (Object -to - Think - with) ซึ่งเด็กแต่ละคนควรจะมีสื่อของตนเอง และสามารถทดลองใช้ตามวิธีการของตนเองได้

Papert (1993) เชื่อว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เด็กๆ สามารถสร้างขึ้นได้อย่างกระตือรือร้น ดังนั้น การศึกษาที่ดี คือ การให้โอกาสเด็กได้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ เพื่อที่จุดประกายในกระบวนการสร้างความรู้ ดังที่ Papert (1993) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญของการเรียนรู้ 3 ประการ คือ 1) การเรียนรู้จากการแก้ปัญหาโดยการสำรวจและทดลองด้วยตนเอง 2) การเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับสิ่งที่รู้มาก่อนแล้ว และ 3) การนำความรู้ที่มีอยู่เดิมไปใช้เพื่อสร้างสิ่งใหม่ๆ ต่อไป ซึ่งเขาเชื่อว่า

คอมพิวเตอร์เป็นวัสดุอุปกรณ์ชั้นเยี่ยมที่จะช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็กได้อย่างมาก ซึ่งเทคโนโลยีอย่างอื่น ๆ ไม่สามารถทำได้ดีเท่า เด็กสามารถใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือ (Constructional Tool) ในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เช่น การสร้างแบบจำลองของระบบที่เล็กมากจนมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า หรือใหญ่จนเกินกว่าที่จะเห็นได้ทั้งหมดในเวลาเดียวกัน (Simulation and Modeling) การทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมสามารถแสดงออกมาเป็นรูปธรรม และใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรมนั้นสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับนามธรรมต่อไป นอกจากนี้ คอมพิวเตอร์ยังสามารถใช้เป็นสื่อสำหรับช่วยปรับเปลี่ยนความคิดในการจำแนกหรือตัดสินใจต่างๆ ออกเป็นสองสิ่งที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน มาเป็นการหาทางแก้ไขสิ่งที่ยังผิดพลาด (Debugging) ให้สำเร็จลุล่วง รวมทั้งมีบทบาทสำคัญในแง่ของการบ่มเพาะวัฒนธรรมที่เน้นการคิดโดยสติปัญญาให้เกิดขึ้นในจิตใจของเด็ก ซึ่งแม้ว่าเด็กจะไม่ได้ใช้คอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีทันสมัยต่างๆ ในกระบวนการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา แต่กระบวนการทำงานที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอนี้จะช่วยให้เด็กสามารถพัฒนากระบวนการคิด และแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

สรุปได้ว่า การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ (Doing) หรือสร้าง (Making) สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น และสามารถขยายความออกไปได้อีกว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุด เมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการสร้างบางสิ่งบางอย่างที่สัมผัสได้และมีความหมายกับตนเอง โดยเมื่อผู้เรียนสร้างบางสิ่งบางอย่างออกมาแล้ว จะได้รับความรู้ไปด้วย และความรู้ใหม่นี้จะช่วยให้เด็กนำไปสร้างสิ่งต่างๆ ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยน และแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น ทำให้ความรู้เพิ่มพูนขึ้น และกระบวนการนี้จะเป็นวงจรต่อเนื่องที่เสริมรับกันและกันภายในตนเอง อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

4.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful learning)

เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่ Ausubel (1963) ได้อธิบายว่าการเรียนรู้ที่มีความหมายจะเกิดขึ้นได้ หากการเรียนรู้นั้นสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีมาก่อน ดังนั้นการให้กรอบความคิดแก่นผู้เรียนก่อนสอนเนื้อหาสาระใด ๆ จะช่วยเป็นสะพานหรือโครงสร้างที่ผู้เรียนสามารถนำเนื้อหาหรือสิ่งใหม่ไปเชื่อมโยงยึดเกาะได้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมาย และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้รวมหรือเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียนแล้ว ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นและเกิดพฤติกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยสิ่งเหล่านี้เกิดจากการที่มีประสบการณ์ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ฝึกปฏิบัติจนส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างถาวร จากแนวคิดทฤษฎีนี้จะเน้นที่ผู้เรียน ความพอใจของผู้เรียน โดยครูจะต้องจัดกิจกรรมตามความสามารถและคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จกับกิจกรรมการเรียนรู้

การสอน การจัดกิจกรรมจะมุ่งเน้นให้นักเรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะให้คำปรึกษา แนวคิดนี้จะมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ เพื่อให้เกิดกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ จึงให้ความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ในกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ดังนั้น การผู้เรียนเริ่มต้นการเรียนรู้จากการกระทำ ต่อไปจึงจะสามารถสร้างจินตนาการหรือสร้างภาพในใจ แล้วจึงพัฒนามาถึงขั้นการคิดและเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ ตั้งแต่อายุ 7 ปี ถึงอายุ 11 ปี เป็นช่วงการเรียนในระดับประถมศึกษา ผู้เรียนสามารถสร้างภาพความคิดในใจได้ดี อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในการเรียนการลงมือกระทำและสามารถเชื่อมโยงความรู้ ความคิดออกเป็นรูปธรรมให้เห็นได้ชัดเจน

4.4 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มทักษะพิสัย (Psycho-Motor Domain)

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีกลุ่ม ทักษะพิสัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ดังนี้

4.4.1 แนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของ Simpson (1972) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วน การทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการสั่งการของสมอง ซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญ การ และความอดทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการจัดการ นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความอดทนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วย

4.4.2 แนวคิดทักษะปฏิบัติของ Harrow (1972) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้จัดลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้นตอน โดยเริ่มต้นจากระดับที่ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก ดังนั้น การกระทำจึงเริ่มต้นจากการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ไปจนถึงการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อย่อยลำดับขั้นดังกล่าวได้แก่ การเลียนแบบ การลงมือกระทำตามคำสั่ง การกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ การแสดงออกและการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ

4.4.3 แนวคิดทักษะปฏิบัติของ Davies (1971) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้นักเรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านี้ได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงกับทักษะใหญ่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น ซึ่งเมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้นโดยผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์อย่างชำนาญมากขึ้น

จากทฤษฎีการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อพัฒนาเป็นกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอน ที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบโดยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในการสอน ได้แก่ หลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน การวัด และประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อใช้ในการกิจกรรมในชั้นเรียน ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้น และสร้างทีมร่วมเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นทบทวนประสบการณ์เดิม ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความรู้ และทักษะพื้นฐาน ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะใหม่ร่วมกัน ขั้นที่ 5 เสนอผลงานเพื่อการอภิปราย ขั้นที่ 6 ขั้นประยุกต์ใช้สู่สังคม และเงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วยระบบสังคม ระบบสนับสนุน และหลักการตอบสนอง

5. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบบูรณาการ

5.1 ความเป็นมาของการเรียนรู้แบบบูรณาการ

แนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องการบูรณาการ (Integration) Dewey (1939) นักปรัชญาชาวอเมริกัน เป็นผู้นำเสนอว่าการให้การศึกษาแก่เยาวชนนั้น ควรให้ความสนใจต่อกิจกรรมที่นำไปสู่ความเข้าใจกิจกรรมพื้นฐาน ต่าง ๆ ของมนุษย์ที่ใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งจะทำให้เยาวชนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ขึ้นโดยธรรมชาติ และมีความเชื่อว่า เราสามารถเชื่อมโยง มโนทัศน์ของวิชาต่าง ๆ ที่มีในหลักสูตรได้อย่างน้อย 2 วิชาขึ้นไป และด้วยวิธีการเชื่อมโยงจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่หรือเรื่องที่จะเรียนรู้ต่อไป Dewey (1939) ซึ่งแนวคิดนำไปสู่หลักการบูรณาการในเวลาต่อมา

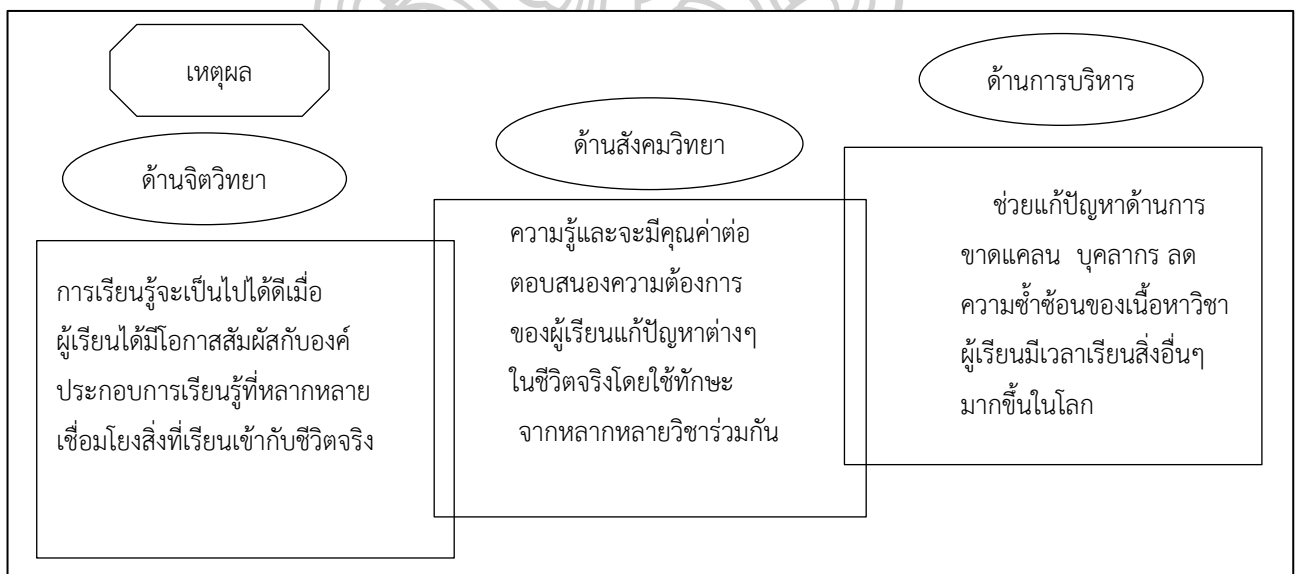
การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ประกอบด้วย 3 ด้านใหญ่ ๆ ดังนี้

1) ด้านจิตวิทยา เรามักมองว่า การเรียนรู้จะเป็นไปได้ด้วยดี ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสที่สัมผัสกับองค์ประกอบของการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการเรียนรู้ที่หลากหลายเหล่านั้นจะต้องเชื่อมโยงกับชีวิตของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

2) ด้านสังคมวิทยา ซึ่งเราคงจะต้องมีความเชื่อร่วมกันว่า ความรู้จะมีคุณค่าก็เมื่อความรู้นั้นสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต โดยให้การผสมผสานทักษะต่าง ๆ จากหลากหลายวิชาารวมกัน ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในมุมมองทางด้านสังคมวิทยา

3) ด้านการบริหาร การบริหารถือเป็นเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่เราไม่ควรที่จะมองข้าม เพราะว่าการบริหารจะช่วยแก้ปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากร และสามารถลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถมีเวลาเรียนรู้สิ่งอื่น ๆ มากขึ้น ซึ่งนับวันจะมีมากมายในโลกยุคปัจจุบัน

จากเหตุผลทั้ง 3 ด้าน เป็นเหตุผลสนับสนุนที่จะต้องจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการซึ่งสรุป ดังภาพประกอบดังนี้

แผนภาพที่ 5 เหตุผลสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

(กิตติชัย สุธานิโนบล, 2555)

5.2 ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การบูรณาการเป็นการผสมผสานประสบการณ์เรียนรู้ต่าง ๆ และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จากคำกล่าวข้างต้น เมื่อมองย้อนกลับไปถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละวัน เป็นสิ่งที่เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมายหลายลักษณะ ไม่มีผู้เรียนคนใดเรียนรู้รู้อย่างใดอย่างหนึ่งโดยไม่เกี่ยวข้องกันอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งการเรียนรู้มักจะเป็นการผสมผสานองค์ความรู้ต่าง ๆ และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนทั้งสิ้น ซึ่งการผสมผสานองค์ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการบูรณาการ (Beane, 1991; Travess & Revore, 1990)

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สามารถอธิบายเกี่ยวกับปรัชญา แนวคิด/ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

ปรัชญาทางการศึกษา Progressivism ตามแนวคิดของ Dewey (1939) ซึ่งมีจุดเน้นที่ยึดแนวทางการศึกษา คือ ชีวิต เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในแนวทางประชาธิปไตย

ทฤษฎีการเรียนรู้ เน้นทฤษฎีการเรียนรู้ในแนวทาง Cognitive ที่ใช้ Constructivism Approach เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการที่ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมากมาย ตามแนวคิดของ Ausubel นอกจากนี้ยังเป็นการเรียนรู้ในลักษณะการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of Learning) อย่างเป็นระบบ มีกระบวนการที่ชัดเจน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ดังสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ปรัชญา แนวคิด / ทฤษฎี	
<p style="text-align: center;">ปรัชญาการศึกษา</p> <p style="text-align: center;">Progressivism John Dewey</p> <ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาคือ ชีวิต - เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ - ส่งเสริมการเรียนรู้โดยการร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน - เรียนรู้โดยการแก้ปัญหา - สร้างเสริมการอยู่ร่วมกันในวิถีประชาธิปไตย 	<p style="text-align: center;">ทฤษฎีการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cognitive ที่ใช้ Constructivism - สร้างความรู้ด้วยตนเอง - การเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel - การถ่ายโยงการเรียนรู้ Transfer of Learning

แผนภาพที่ 6 ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
(กิตติชัย สุธานีโนบล, 2555)

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดปรัชญาการศึกษาในแนวของการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนอย่างเป็นกระบวนการ และใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน ที่สามารถทำให้ผู้เรียนถ่ายโยงการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

5.3 ความหมายของการบูรณาการ

บูรณาการ หมายถึง การสัมพันธ์เนื้อหาวิชาและวิธีการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมอยู่ด้วย ทำให้มีการผสมผสานเป็นเรื่องเดียวกัน โดยเน้นความสัมพันธ์กับสภาพความเป็นจริงที่อยู่รอบตัวผู้เรียนตามความจำเป็นของชีวิต เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ที่สมบูรณ์บรรลุจุดมุ่งหมายของเรื่องนั้น (สิริวรรณ ศรีพหล, 2555)

การบูรณาการ หมายถึง การนำศาสตร์ต่างๆที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินการ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จึงหมายถึง การนำเอาความรู้สาขาวิชาต่างๆหรือเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมผสานกัน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ นอกเหนือจากการบูรณาการในเนื้อหาสาระแล้ว การจัดการเรียนการสอนควรมีการบูรณาการในลักษณะอื่นๆควบคู่ไปด้วย ได้แก่ การบูรณาการระหว่างความรู้กับ

กระบวนการเรียนรู้การบูรณาการระหว่างพัฒนาการทางด้านความรู้กับทางด้านจิตใจ และการบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในห้องเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตจริง (ทิตนา แชมมณี, 2557; วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542)

แนวคิดสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มีหลักการว่าในชีวิตจริงสรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน การเรียนรู้ที่ดีจึงควรมีลักษณะเป็นองค์รวมไม่แยกเป็นส่วนๆ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริง และความเป็นจริง เป็นผลให้ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ การบูรณาการจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และแก้ปัญหาหลายด้าน ช่วยให้เกิดพัฒนาการทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติไปพร้อมๆกัน นอกจากนี้ยังช่วยเปิดโลกทัศน์ของทั้งผู้สอน และผู้เรียนให้กว้างขึ้น มีความคิด และมุมมองที่กว้างขึ้น

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สามารถทำได้ 2 ลักษณะคือ

1) แบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ทำได้โดยกำหนดประเด็นหรือหัวเรื่อง (Theme) ขึ้นมา แล้วนำความรู้จากวิชาต่างๆมาเชื่อมโยงให้สัมพันธ์กับหัวเรื่องนั้น การจัดแบบนี้ทำให้ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ ทักษะและประสบการณ์จากวิชาต่างๆมากกว่า 2 วิชา จึงเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง

2) แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) ทำได้โดยนำเรื่องที่ต้องการจะบูรณาการไปสอดแทรก (Infusion) ในวิชาต่างๆ ซึ่งเป็นวิธีที่ทำได้ง่าย เพราะผู้สอนสามารถบูรณาการเรื่องใดเรื่องหนึ่งกับวิชาที่ตนกำลังสอนอยู่

ดังนั้น บูรณาการ จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่าการบูรณาการเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการนำศาสตร์ต่าง ๆ หลายสาขาวิชาที่มีความเกี่ยวข้องมาเชื่อมโยง ผสมผสาน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ที่แท้จริงและมีความรู้ที่หลากหลายโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ ทักษะการคิด มวลประสบการณ์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

5.4 ลักษณะและความสำคัญของการบูรณาการ

ลักษณะสำคัญของการบูรณาการ ลักษณะสำคัญโดยรวมของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่ดี (Integrated Curriculum & Instruction) ประกอบด้วย 5 ลักษณะ ดังนี้ (UNESCO, 1981)

5.4.1) เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ (Integration of Knowledge and Learning Process)

5.4.2) เป็นการบูรณาการระหว่างพัฒนาการทางความรู้และจิตใจ (Integration of Cognition and Affection)

5.4.3) เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำ (Integration of Knowledge and Conduct)

5.4.4) เป็นการบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน (Integration of School Learning with the Actual Life of the Learners)

5.4.5) เป็นการบูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ (Integration of Subject Areas)

ความสำคัญของการสอนแบบบูรณาการ ในชีวิตมนุษย์นั้น ปัญหา อุปสรรค รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ จะผสมผสานกัน มิได้แยกออกเป็น ส่วน ๆ มนุษย์จำเป็นต้องใช้ทักษะหลายประการในการเรียนรู้และแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต การสอนแบบบูรณาการจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงของสิ่งที่เรียนกับสิ่งที่ป็นไปในชีวิต ช่วยลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา รวมทั้งส่งเสริมผู้เรียนให้มีโอกาสใช้ความคิด ประสบการณ์ ความสามารถ ตลอดจนทักษะต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการและเนื้อหาสาระไปพร้อมกัน

นอกจากนี้ ความสำคัญของการบูรณาการ สามารถเชื่อมโยงวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันในการสอนด้วยเหตุผล ดังนี้

1) สิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตไม่ได้จำกัดว่าจะเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง การเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในลักษณะเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน จะช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชา และความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ เหล่านั้นกับชีวิตจริง

2) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ในศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

3) ช่วยให้เกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of Learning)

4) ขจัดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาต่าง ๆ ในหลักสูตร

5) สามารถตอบสนองต่อความสามารถทางพหุปัญญาของผู้เรียน (Multiple Intelligence)

6) กระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างเสริมความรู้ด้วยตนเอง

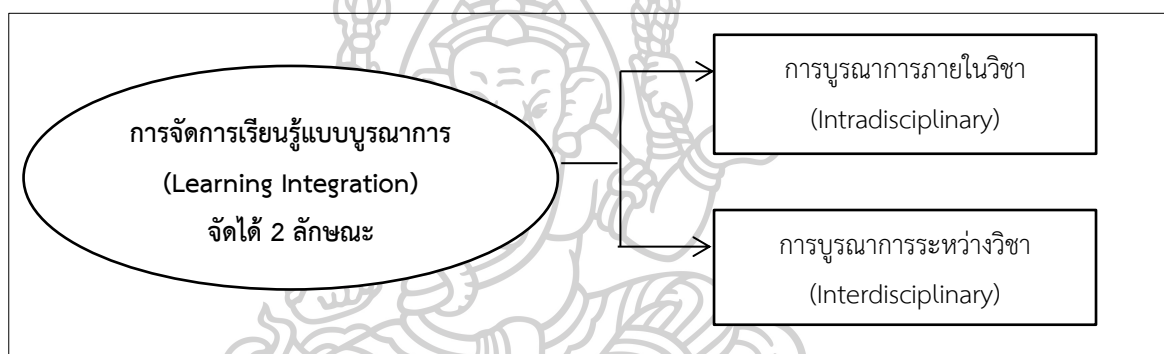
นอกจากนี้การใช้หน่วยบูรณาการทางการสอนยังช่วยให้ผู้สอนได้รับความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนที่จะนำไปปฏิบัติการสอนได้อย่างผสมกลมกลืนต่อเนื่อง จัดเรียงลำดับเหตุการณ์

ของกิจกรรมที่มุ่งเสริมการเรียนรู้การสอนทุกรูปแบบอย่างครบถ้วน เป็นการลดภาระแก่ผู้สอนให้สอนได้อย่างได้ผล

ดังนั้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทำให้เกิดการเชื่อมโยงสิ่งที่เป็นความรู้กับเหตุการณ์รอบ ๆ ตัว หรือเนื้อหาอื่น ๆ ซึ่งมีผลทำให้ความรู้ไม่ถูกเก็บไว้ในสมองแต่เพียงลำพัง แต่ถูกเชื่อมโยงไปใช้จนเกิดความหมาย เป็นความรู้ใหม่ที่ซับซ้อนกว่าเดิม

5.5 แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ Learning Integration สามารถจัดเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การบูรณาการภายในวิชา (Intradisciplinary) และการบูรณาการระหว่างวิชา (Interdisciplinary) ดังรายละเอียด ดังนี้

แผนภาพที่ 7 แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

การบูรณาการภายในวิชา (Intradisciplinary) มีแนวทางพิจารณา ดังนี้

- 1) เป็นการบูรณาการที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตเนื้อหาเดียวกัน
- 2) หลักการบูรณาการภายในสาระวิชาเดียวกันที่ใช้มากที่สุด คือ สาระวิชาทางภาษา

หรือกระบวนการทางภาษา ซึ่งประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการดู

การบูรณาการระหว่างวิชา (Interdisciplinary) มีแนวทางให้พิจารณา ดังนี้

- 1) เป็นการเชื่อมโยงหรือรวมศาสตร์ต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 สาขาวิชาขึ้นไป ภายในหัวข้อเรื่อง (theme) เดียวกัน

2) เป็นการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ความเข้าใจและทักษะต่าง ๆ มากกว่า 1 วิชาขึ้นไปเพื่อการแก้ปัญหา และแสวงหาความรู้ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ลึกซึ้งใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากขึ้น

5.6 รูปแบบของการบูรณาการ

การเรียนการสอนแบบบูรณาการมีรูปแบบสำคัญ ดังนี้ (Frazee & Rudnitski, 1995)

1) แบบวิทยาการพื้นฐาน (Discipline Based) เป็นรูปแบบที่ผู้สอนในวิชาหนึ่งสอดแทรกเนื้อหาวิชาอื่น ๆ เข้าไปในการสอนของตน เป็นการวางแผนการสอน และสอนโดยผู้สอนคนเดียว

2) แบบคู่ขนาน (Parallel) เป็นรูปแบบที่ผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สอนต่างวิชากันแต่วางแผนการสอนร่วมกัน โดยระบุสิ่งที่ร่วมกันและตัดสินใจว่า หัวเรื่อง/มโนทัศน์/ปัญหาเดียวกันนั้นจะสอนอย่างไรในวิชาของแต่ละคน งานที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำจะแตกต่างกันไปในแต่ละสาขาวิชา

3) แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) เป็นรูปแบบที่ผู้สอนต่างวิชามาร่วมกันสอนเป็นทีม ร่วมกันวางแผนและกำหนดหัวเรื่อง/ปัญหาร่วมกัน และดำเนินการสอนผู้เรียนกลุ่มเดียวกัน มอบหมายงานหรือโครงการให้ผู้เรียนทำร่วมกันเป็นงานชิ้นเดียว

4) แบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) เป็นการสอนที่ผู้สอนแต่ละคนต่างสอนวิชาของตนเอง ไม่ได้ออกแบบให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันระหว่างต่างวิชา แต่จะมีการสอนแบบบูรณาการเฉพาะที่ระบุไว้ในแต่ละวิชาเท่านั้น ผู้สอนแต่ละคนในต่างวิชาไม่ได้มีส่วนแบ่งการทำกิจกรรมของผู้เรียนด้วยกันเพียงแต่ให้เวลาแล้วมอบหมายงาน หรือปัญหาให้ผู้เรียนกลับไปดำเนินการกันเอง

5) แบบบูรณาการ (Integrated) เป็นการบูรณาการทั้งมโนทัศน์ ทักษะ เจตคติ และความเชื่อ ตลอดจนเนื้อหา ทำให้เป็นการสอนที่ต้องอาศัยความหลากหลายวิธีที่สามารถเป็นไปได้ ผู้เรียนสามารถเลือกที่จะฝึกในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ ตามความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างอิสระ

5.7 การจัดเนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการต้องยึดหลักสำคัญที่ต้องยึดความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ประสบการณ์ และการเรียนรู้ควรเป็นหน่วย (Unit) ที่มีความอุดมสมบูรณ์ในตัวเอง ครูผู้สอนต้องใช้เทคนิคการผสมผสานเนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ ให้สัมพันธ์ในขอบข่ายเรื่องที่จะศึกษา ลักษณะทั่วไปของหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ (กิตติชัย สุธานีโนบล, 2555)

1) มุ่งเน้นปัญหา ปัญหานั้นมีความสำคัญที่จะศึกษาและเกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ หลายแง่หลายมุม คำตอบของปัญหาแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจุบันกับอนาคตหรือผลกระทบ ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อวัฒนธรรม หรือวัฒนธรรมที่มีต่อเมืองเป็นต้น

2) เหมาะสมกับระดับผู้เรียน สื่อการสอนหรืออุปกรณ์ต้องไม่ยากจนเกินไปเกินกว่าที่ผู้เรียนจะเข้าใจได้ การจัดกิจกรรมจะต้องคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและทำทหายความสามารถไม่ง่ายจนเกินไป

3) ส่งเสริมพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ด้าน ด้านความเจริญงอกงามลำดับขั้นของประสบการณ์ เช่น การอ่าน การสังเกต การพูด การฟัง การวาด และการเขียน กิจกรรมทักษะด้านต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมที่ต้องการใช้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา

4) เป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกปัญหา วัสดุ อุปกรณ์ วางแผนกิจกรรม และประเมินผลให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

5) การวางแผนหน่วยการเรียนรู้ต้องระลึกละเอียดว่า ทำอย่างไรจึงจะเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ลักษณะหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีดังนี้

1) หน่วยการเรียนรู้การสอนคือกลุ่มหัวข้อย่อยที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กัน นำมาจัดลำดับก่อนหลังภายในหัวข้อที่เรียกว่า “หน่วย” และใช้เวลาต่อเนื่องกัน อาจเป็น 2 - 4 สัปดาห์ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของบทเรียน

2) หน่วยแต่ละหน่วยมีความสมบูรณ์ในตัวของมันเอง คือ ประกอบด้วยความมุ่งหมาย ปัญหาในการทำกิจกรรม และการวัดประเมินผล

3) หน่วยแต่ละหน่วยสามารถสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องได้

4) หน่วยการเรียนรู้การสอนสามารถใช้เทคนิควิธีการสอนหลากหลายวิธีที่เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจมากที่สุด วิธีการผสมผสานเนื้อหาเพื่อให้เกิดการบูรณาการ โดยอาศัยวิธีการจัดแกน (Core) ขึ้นมาก่อน แล้วนำเอาความรู้หรือเนื้อหาวิชาใดก็ได้ที่เหมาะสมมาเสริมให้แก่นั้นเต็มหรือสมบูรณ์ แกนที่นำมาสร้างเป็นหน่วยบูรณาการนั้นมีทั้งหมด 5 ประเภท ด้วยกันคือ

4.1) แกนที่เป็นหัวเรื่อง ก่อนที่จะทำการกำหนดหัวเรื่องอะไรนั้นจะต้องตั้งคำถามว่า ต้องการให้ผู้เรียนเรียนอะไร หลังจากนั้นก็กำหนดหัวเรื่องขึ้นมาแล้วดึงเอาเนื้อหาสาระหรือความรู้หลาย ๆ วิชาที่เห็นว่าสัมพันธ์กับเรื่องนี้เข้ามาผนวกรวมกันไว้ เช่น ตั้งหัวเรื่องว่า “ชุมชนของเรา” ในเรื่องนี้จะมียลละเอียดหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาพอากาศ การประกอบอาชีพ การนับถือศาสนา ฯลฯ

4.2) แขนที่เป็นปัญหา จะต้องพิจารณาว่าอะไรบ้างที่ในสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ที่ผู้เรียนควรมีความรู้ ความเข้าใจ เมื่อเลือกได้แล้วก็กำหนดหัวเรื่อง เช่น ปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาคอร์ปชั่น ฯลฯ การที่ผู้เรียนจะแก้ปัญหาได้นั้น จะต้องอาศัยความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ

4.3) แขนที่เป็นกิจกรรมจะต้องพิจารณาก่อนว่ากิจกรรมใดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ในหลาย ๆ วิชา และต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียน เมื่อกำหนดได้แล้วก็บรรจุกิจกรรมเหล่านั้นในหน่วยนั้นๆ จากง่ายไปหายาก

4.4) แขนที่เป็นความคิดรวบยอด ต้องพิจารณาก่อนว่าต้องการให้นักเรียนมีความคิดรวบยอดในเรื่องใด เช่น ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง การอนุรักษ์ธรรมชาติ ความเสมอภาพ ฯลฯ เมื่อได้ความคิดรวบยอดแล้วก็กระจายเนื้อหาจากง่ายไปหายาก เช่น การนำเสนอความคิดรวบยอดเรื่อง “การพึ่งพาอาศัยกันและกัน” พอกระจายเนื้อหาออกเป็นคร่าวๆ ตามลำดับความยากง่าย ดังนี้การพึ่งพาอาศัยในครอบครัว ในชั้นเรียน ในโรงเรียน ในชุมชน ในประเทศ และระหว่างประเทศ

4.5) แขนที่เป็นค่านิยม ก่อนอื่นต้องพิจารณาก่อนว่า เราต้องเน้นค่านิยมอะไร หลังจากทีเลือกได้แล้วโดยคำนึงถึงวัยของผู้เรียนแล้วนำค่านิยมที่จำเป็นมาเน้นหรือสอดแทรกเข้ามา กับเนื้อหาตอนใดตอนหนึ่งที่เห็นว่าเข้ากันได้ขณะที่ทำการสอน

สรุปได้ว่า การสอนบูรณาการว่ามีจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดการบูรณาการของแต่ละบุคคล ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเป็นหน่วยการเรียนรู้ต้องมีวิธีการในการผสมผสานวิชาในแง่มุมต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น และนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง โดยการจัดหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการจัดทำโครงสร้าง เวลาเรียนของสถานศึกษาตามบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ ในด้านบริบทของท้องถิ่นซึ่งต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ความแตกต่างของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้กับผู้เรียนและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รวมถึงการนำไปใช้ประโยชน์จากกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

5.8 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบูรณาการ

Owen (1990) ได้ทำการวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสอนแบบบูรณาการ วิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ที่ใช้สอนกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีการประยุกต์หลักของเทคโนโลยี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนร้อยละ 67 มีความรู้สึกรู้สึกต่อการนำวิทยาศาสตร์

มาใช้ได้ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับการสอนวิทยาศาสตร์แบบดั้งเดิม นักเรียนร้อยละ 71 ต้องการให้มีการจัดหลักสูตร การเรียนดังกล่าวในชั้นเรียนนักเรียนร้อยละ 37 ยอมรับการจัดเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์มีประโยชน์ในชีวิตประจำวันและอนาคต นักเรียนร้อยละ 80 มีความเข้าใจความคิดรวบยอดจากการสาธิตระหว่างวิชาคณิตศาสตร์และฟิสิกส์ นักเรียน ร้อยละ 47 สนใจในการเรียนวิทยาศาสตร์ สำหรับความคิดเห็นของครูที่ได้รับจากการออกแบบสอบถาม พบว่าการบูรณาการวิชาชีววิทยาและเคมี ควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นในการสอนในชั้นเรียนเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สมพร ทรัพย์สวัสดิ์ (2554) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ Video – Integration -Project (VIP) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยได้สรุปไว้เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งรายงานรูปแบบการจัดการเรียนการสอน VIP ที่กระตุ้นศักยภาพผู้เรียนให้แสดงออกเชิงพฤติกรรมในการสร้างความรู้โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ด้วยโปรแกรมตัดต่อวีดิทัศน์ในโครงงาน เรื่อง นิเวศทะเล ส่วนที่สองประมวล 6 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบ VIP คือ 1) หลักการเรียนการสอน 2) บทบาทของครูผู้สอนในฐานะผู้สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ 3) บทบาทของผู้เรียนในฐานะผู้สร้างสรรค์ชิ้นงานจากประสบการณ์เรียนรู้ที่สร้างขึ้นใหม่ 4) การจัดชั้นเรียน 5) แผนจัดการเรียนรู้แบบ VIP เรื่อง นิเวศทะเล และ 6) ผลการเรียนรู้ ส่วนที่สามสรุปคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนเฉลี่ยร้อยละ 85.94 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่สูงกว่าร้อยละ 80 ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ในด้านทักษะการคิด นักเรียนได้ประเมินตนเองในระดับสูง ใน 7 ประเด็นคือ 1) คิดวิเคราะห์ 2) คิดสังเคราะห์ 3) คิดไตร่ตรอง 4) คิดอย่างมีวิจารณญาณ 5) คิดสร้างสรรค์ 6) การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 7) การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ผลการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนแสดงให้เห็นทัศนคติในเชิงบวกที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบ VIP และนักเรียนได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อจำกัดของจำนวนคอมพิวเตอร์ และประสิทธิภาพในการใช้งาน

สุชาดา ขวลิตปัญญา (2548) ได้ทำการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่าสาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างแผนการเรียนรู้ ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องชีวิต และสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่าสาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ช่วงชั้นที่ 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนบ้านท่าสาย จำนวน 22 คน เครื่องมือที่

ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยนำคะแนนระหว่างเรียน และคะแนน หลังเรียนมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผน (E1/E2) ตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80/80 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนจากการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบบูรณาการ และแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า แผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง ชีวิต กับสิ่งแวดล้อม ทุกแผนมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 80/80 ที่กำหนดไว้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนมีคะแนนจากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ความคิดเห็นของนักเรียนจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก และการสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

แก่น้อย ประชาณุกุล (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการเปรียบเทียบความสามารถ ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการทำงานกลุ่มในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนโดยการบูรณาการแบบร่วมแรงผสมใจ กับการสอนตามปกติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการทำงานกลุ่มในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระหว่างนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการบูรณาการแบบร่วมแรงผสมใจกับนักเรียนที่ได้รับการ สอนตามปกติ กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนยอเซฟอุปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 11 ห้อง โดยสุ่มห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและอีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่ม ควบคุม ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้จำนวน 96 คน โดยกลุ่มทดลองสอนโดย การบูรณาการแบบร่วมแรงผสมใจ และกลุ่มควบคุมสอนตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยการบูรณาการแบบร่วมแรงผสมใจ แผนการจัด การเรียนรู้ตามปกติ แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบประเมินทักษะ การทำงานกลุ่มประเมินโดยครู แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่มประเมินโดยนักเรียน แบบสังเกตทักษะการทำงานกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่สอนโดยการบูรณาการแบบร่วมแรงผสมใจมี ความสามารถในการคิด อย่างมีวิจารณญาณในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมสูงกว่าการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2) นักเรียนที่สอนโดย

การบูรณาการแบบร่วมแรงผสมผสานใจมีทักษะการทำงานกลุ่มสูงกว่านักเรียนที่สอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นันทพัทธนันท์ เชื้อแก้ว (2550) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการการเรียนรู้นอกห้องเรียนและการกระจำค่านิยม เพื่อเสริมสร้างความรู้และการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้นำรูปแบบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมศึกษาชานนตรี ผลการวิจัย) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย หลักการ คือ 1.1) สถานการณ์การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน 1.2) เน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย 1.3) จัดประสบการณ์ภาคสนามให้แก่ผู้เรียน 1.4) การพัฒนาต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อจะนำไปสู่พฤติกรรม 1.5) การจัดการเรียนรู้ควรจัดให้ผู้เรียนเกิดการกระจำในค่านิยมที่พึงประสงค์นำไปสู่การปฏิบัติ 1.6) จัดการเรียนรู้บูรณาการให้แก่ผู้เรียน วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน คือเสริมสร้างความรู้และการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน 2) กระบวนการเรียนการสอนประกอบด้วย 2.1) ขั้นเตรียมการ 2.2) ขั้นลงภาคสนาม 2.3) ขั้นกำหนดปัญหา 2.4) ขั้นสรุปความรู้และแก้ปัญหา 2.5) ขั้นนำความรู้และทักษะที่สรุปได้ไปปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อม เทคนิคสำคัญที่ใช้ในขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การถามเพื่อกระจำ การบันทึกค่านิยม บทบาทสมมติ การทำโครงการ การลงคะแนน การอภิปรายเพื่อทำความเข้าใจ 3) ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนพบว่า 3.1) กลุ่มทดลอง มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและปัญหาสิ่งแวดล้อมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.2) กลุ่มทดลอง มีคะแนนการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ระดับนัยสำคัญทาง สถิติ .05

กิตติชัย สุธานีโนบล (2555) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธเพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบัน โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครนายก ปีการศึกษา 2554 จำนวน 42 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธ เพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในบริบทแห่งสังคมไทยปัจจุบัน ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) 2) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธ เพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ฯ ประกอบด้วยกระบวนการจัดการเรียน

การสอน 7 ขั้นตอน คือ 2.1) ขั้นสร้างศรัทธาและเสนอปัญหาข้อสงสัย 2.2) ขั้นสังเกต 2.3) ขั้นสัมผัส 2.4) ขั้นสำรวจ 2.5) ขั้นสืบค้น 2.6) ขั้นสังสมปัญญาและลงข้อสรุป และ 2.7) ขั้นประเมินผลและประยุกต์ใช้ 3) ผลการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนด้านกาย (กายภาวนา) พฤติกรรมการเรียนด้านทักษะทางสังคม (ศีลภาวนา) และพฤติกรรมการเรียนด้านจิตใจ (จิตตภาวนา) ของนักเรียน จากการประเมินครั้งแรกนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 33.33 และการประเมินครั้งสุดท้าย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 100 และเพิ่มขึ้นร้อยละ 66.67 ของการประเมินครั้งแรก ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ปัญญาภาวนา) มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธ เพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงฯ ที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ โดยสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในรายวิชาสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนในวัยประถมศึกษาและเกิดทักษะการเรียนรู้สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

6. แนวคิดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน

6.1 ความสำคัญของการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน

การเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องวิถีการเรียนรู้หรือการทำงานของสมองทางธรรมชาติ เช่น ในเรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีการทำงานของสมอง แทนที่จะสอดคล้องกับอายุ ชั้นเรียนหรือห้องเรียนเพียงอย่างเดียว เพราะเด็กที่อายุเท่ากัน สมองอาจไม่เหมือนกันก็ได้ การตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของสมองในแต่ละช่วงวัยอย่างเหมาะสม จึงนำมาซึ่งกระบวนการจัดการและการกระตุ้นการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีระดับสติปัญญาและวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงขึ้น สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นพลังขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่โลกอนาคตได้อย่างมีความสุขและมั่นคง

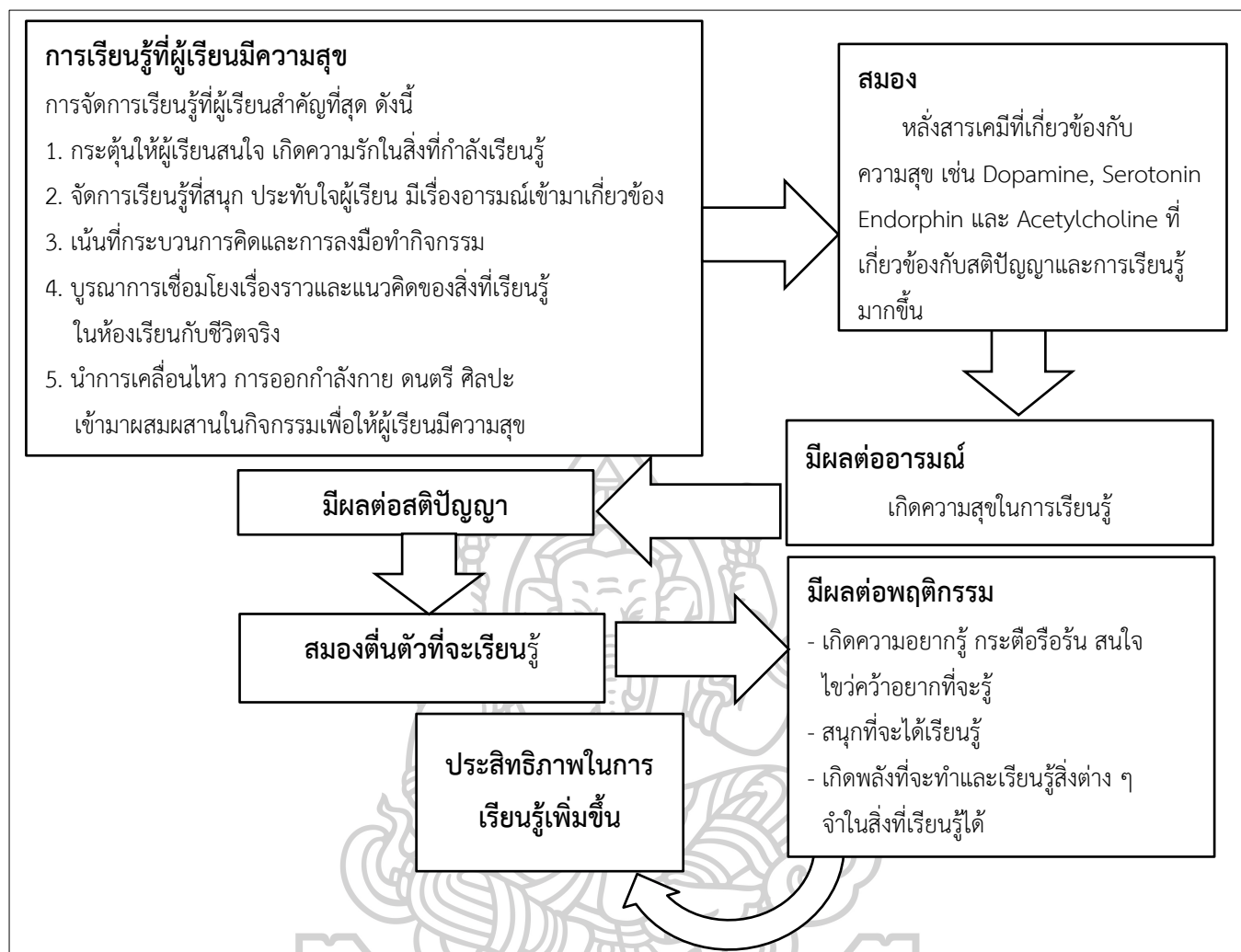
เด็กและเยาวชนคือประชาชนที่มีอายุอยู่ในช่วง 0-25 ปี อันเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ ปัจจุบันสังคมไทยรวมไปถึงสังคมโลกล้วนแต่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ก็ทราบกันดีว่าโอกาสในการเรียนรู้ที่มีอัตราการเรียนรู้สูงสูดนั้นอยู่ในช่วงอายุดังกล่าวนี้เอง แต่เดิมนั้นเรามักเข้าใจว่ากลไกการเรียนรู้ในระบบจะเกิดจากการสร้างเส้นใยประสาทซึ่งมีอยู่ตลอดชีวิตและมีมากในวัยเด็ก ปัจจุบัน

เรามีความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้นว่า แม้การสร้างใยประสาทเชื่อมโยงระหว่างกันจะมีบทบาทในการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่กลไกที่สำคัญที่สุดในช่วง 25 ปีแรก กลับเป็นเรื่องของการจัดระเบียบใยประสาทที่เกิดขึ้นในสมองส่วนคิดทีละส่วนๆ จากหลังมาหน้าในแต่ละส่วนไป

ในปัจจุบันแนวโน้มทางการศึกษาได้มีการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงานของสมอง จิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาพัฒนาการตามวัยของมนุษย์และการเรียนรู้ตามทฤษฎีการศึกษาต่าง ๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกัน โดยจัดให้มีการออกแบบและจัดองค์ประกอบของการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการทำงานของสมอง ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ทรงประสิทธิภาพและเต็มตามศักยภาพของเด็กจึงจะเกิดขึ้น

สำหรับในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับสมอง 2 ซีกคือ ซีกซ้าย กับ ซีกขวานั้น แต่เดิมมักถูกเข้าใจว่าเป็นการทำงานแยกส่วนจากกัน โดยสมองซีกซ้ายของคนทีถนัดขวาก็จะทำหน้าที่ด้านการใช้เหตุผล ภาษา และคณิตศาสตร์ ขณะที่สมองซีกขวาจะทำหน้าที่ด้านศิลปะ ดนตรี จินตนาการและมิติสัมพันธ์ การศึกษาเรื่องการเรียนรู้ในระยะหลังพบว่าการทำงานของสมองจะเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของสมองทั้ง 2 ซีก ดังนั้นเราจึงสามารถใช้จินตนาการ ดนตรี ศิลปะและมิติสัมพันธ์มาส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการใช้เหตุผล ภาษา และคณิตศาสตร์ได้ หรือในทำนองกลับกันการศึกษาที่น่าสนใจเหล่านี้ยังรวมถึงบทบาทของดนตรีบางลักษณะในการจัดระเบียบและความสัมพันธ์ในการทำงานของสมองส่วนต่างๆ การเรียนรู้ที่ผสมผสานไปกับความเพลิดเพลินทั้งในห้องเรียนและผ่านสื่อ

แผนภาพที่ 8 การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความสุข
(ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และคณะ, 2554)

6.2 หลักการในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน

ศาสตราจารย์ทางการศึกษาสองท่าน คือ (Caine & Caine, 1990) แห่งมหาวิทยาลัยมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้เสนอหลักการ 12 ประการในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน ดังต่อไปนี้

- 1) สมองมีระบบการเรียนรู้ที่ซับซ้อนมากเพราะรวมไปถึงร่างกาย การเคลื่อนไหว ความคิด อารมณ์สิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกัน (The Brain is a Parallel Processor.)
- 2) สมองจะมีการเรียนรู้ได้ถ้ามีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและในสังคม สิ่งแวดล้อม (The Brain/Mind is Social.)

3) สมอองจะแสวงหาความหมาย ความเข้าใจจากประสบการณ์ในชีวิต ตลอดเวลา (The Search for Meaning is Innate.)

4) การแสวงหาความหมายและความเข้าใจในประสบการณ์โดยจัดเป็นหมวด หมู่ แบบแผน (The Search for Meaning Occurs Through Patterning.)

5) อารมณ์มีส่วนสำคัญในการเรียนรู้ (Emotions are Critical to Patterning.)

6) การเรียนรู้ของสมอองจะเรียนรู้พร้อมๆกันทั้งที่เป็นภาพรวมและที่เป็นส่วนย่อย (The Brain Processes Parts and Wholes Simultaneously.)

7) การเรียนรู้ของสมอองจะเกิดจากทั้งการตั้งใจจดสนใจเรื่องที่จะศึกษา และเกิดจากสิ่งแวดล้อมที่มีได้ตั้งใจศึกษา (Learning Involves Both Focused Attention and Peripheral Perception.)

8) การเรียนรู้จะมีกระบวนการที่รู้โดยรู้ตัว (มีจิตสำนึก) และการรู้โดยไม่รู้ตัว (จากจิตใต้สำนึก) (Learning is Both Conscious and Unconscious.)

9) สมอองมีความจำอย่างน้อย 2 แบบ คือ ความจำแบบเชื่อมโยงมิติ/ระยะ ซึ่งบันทึกประสบการณ์ของเรา และความจำแบบท่องจำ ซึ่งเกี่ยวกับข้อเท็จจริง และทักษะแบบแยกส่วน (There are at Least Two Approaches to Memory: Spatial Memory System, Rote Learning System.)

10) การเรียนรู้ของสมอองเป็นไปตามพัฒนาการ (Learning is Developmental.)

11) การเรียนรู้ที่สูง และซับซ้อนจะเรียนได้ดีในบรรยากาศที่ยั่ว และท้าทายให้เสี่ยง แต่ถ้ามีบรรยากาศเครียดและกดดันมากๆ จะทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้ (Complex Learning is Enhanced by Challenge and Inhibited by Threat.)

12) สมอองของแต่ละคนมีความเฉพาะของตน (Each Brain is Unique.)

ดังนั้น สรุปได้ว่าการเรียนรู้ที่ใช้สมอองเป็นฐานเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกิดจากการพัฒนาด้านชีววิทยา (Biological Science) ด้านประสาทวิทยา (Neuroscience) และวิทยาศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญญา (Cognitive Science) ที่พยายามศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการและการทำงานของสมออง ผลจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี และด้านการแพทย์ ทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของสมอองจนถึงระดับเซลล์ทำให้ทราบกระบวนการทำงานของสมอองและการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ ส่วนวิทยาศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญญา ทำให้เกิดความเข้าใจในด้านจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของมนุษย์ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์ต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เกิดความรู้ในการจัดการศึกษาที่อาศัยความเข้าใจ กลไกการทำงานของระบบสมองมนุษย์มาปรับใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อใช้ใน

การพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มตามศักยภาพและขีดความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาชาติต่อไป

6.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน

การค้นพบหลักการทํางานของสมอง ได้มีนักวิชาการหลายท่าน นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Erlauer (2003) ได้สรุปพื้นฐาน 7 ประการในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมอง (Brain - Compatible Fundamentals) ไว้ในหนังสือ เรื่อง The Brain - Compatible Classroom ดังนี้

1) สภาวะทางอารมณ์ดี และสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย (Emotional Wellness and Safe Environment) ครูสามารถจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและโรงเรียนให้เป็นสถานที่ที่สนุก และปลอดภัยเพื่อให้การเรียนรู้สอดคล้องกับสมองมากขึ้น

2) ร่างกาย การเคลื่อนไหว และสมอง (The Body, Movement, and the Brain) ครูสามารถปรับเปลี่ยนสภาพของห้องเรียน และเทคนิคการสอน รวมทั้งให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในประเด็นที่เกี่ยวกับสุขภาพซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก

3) เชื่อมโยงเนื้อหาและทางเลือกของนักเรียน (Relevant Content and Student Choices) ครูสามารถเชื่อมโยงข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ ที่สำคัญให้สอดคล้องกับอารมณ์ของผู้เรียนเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายมากยิ่งขึ้น เพิ่มแรงจูงใจ และเพิ่มความจำ รวมทั้งจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับความสามารถ และลีลาการเรียนรู้ ด้วยการให้ทางเลือกแก่ผู้เรียน ข้อมูลต่าง ๆ ยุทธศาสตร์ การนำไปปฏิบัติ หรือตัวอย่างชั้นเรียนของหลักในข้อนี้โดยพบได้จากการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐาน (Project - Based Learning) พหุปัญญา (Multiple Intelligences) ลีลาการเรียนรู้ (Learning Styles) การประเมินผลด้วยวิธีการที่แตกต่าง (Differentiated Assessments) และการให้ผู้เรียนตัดสินใจ (Decision Making)

4) เวลา และให้เวลามากขึ้น (Time, Time, and More Time) ครูสามารถใช้ 3 เวลาเบื้องต้น ได้แก่ เวลาในการทำงาน (Time on Task) เวลาในการทำความเข้าใจ (Time for Comprehension) และ ช่วงเวลาของชีวิตที่เป็นโอกาสแห่งการเรียนรู้ (Opportune Learning Time Periods in Child's Life) ในชั้นเรียนเพื่อเพิ่มการเรียนรู้

5) สภาพแวดล้อมบำรุงสมอง (Enrichment for the Brain) ครูสามารถเพิ่มการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ด้วยวิธีการปฏิบัติบำรุงสมองที่หลากหลาย นับตั้งแต่การใช้ดนตรีประกอบบทเรียน ไปจนถึงการจัดป้ายนิเทศสรุปเนื้อหา

6) การประเมินผล และข้อมูลป้อนกลับ (Assessment and Feedback) ครูสามารถใช้รูปแบบการประเมินผลที่หลากหลายเพื่อเพิ่มกระบวนการเรียนรู้ ข้อมูลป้อนกลับต้องให้ได้ทันทีเจาะจง โดยพิจารณาจากพื้นเดิมของผู้เรียนที่หลากหลายและนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้

7) ร่วมมือร่วมใจ (Collaboration) เพื่อให้การเรียนรู้ในชั้นเรียนเกิดขึ้นอย่างเต็มประสิทธิภาพ ครูสามารถประยุกต์ใช้ข้อเท็จจริงที่ว่าสมองเป็นหน่วยของสังคม

Caine and Caine (1990) ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการนำหลักการ 12 ประการในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานไปใช้ในการจัดการศึกษาดังนี้

- 1) ผู้เรียนต้องมีโอกาสที่จะเคลื่อนไหวร่างกาย การนั่งอยู่กับที่ตลอดเวลาจะทำให้รู้สึกเบื่อหน่าย
- 2) ผู้เรียนต้องมีการทำกิจกรรมที่สามารถนำสิ่งที่เรียนไปประยุกต์ใช้ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การนำเสนอผลงาน เป็นต้น
- 3) ผู้เรียนต้องมีโอกาสที่จะนั่ง พุดคุย และทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 4) ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบ การสร้างแบบจำลอง และการมีโอกาสดำเนินการกับประสบการณ์จริง
- 5) ผู้สอนต้องหาวิธีที่จะให้ผู้เรียนตั้งคำถาม และตัดสินใจในสิ่งที่เรียนจากประสบการณ์จริง
- 6) ผู้สอนต้องเข้าใจว่าผู้เรียนมีความสนใจและมีความต้องการที่จะเรียนรู้สิ่งใด
- 7) ผู้สอนควรใช้โครงงาน และปัญหาที่จะทำให้ผู้เรียนรู้จักกับการจัดการข้อมูลและได้ประสบการณ์ด้วยตนเอง
- 8) ผู้สอนควรตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้สังเกตในรายละเอียดเป็นการช่วยให้ผู้เรียนค้นพบและเชื่อมโยงสิ่งที่ค้นพบกับความรู้เดิม
- 9) ผู้สอนควรใช้สื่อการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อเป็นการเชิญชวนและทำให้ผู้เรียนมีอารมณ์ดีในการเรียนรู้
- 10) ผู้สอนควรช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบในสิ่งที่พวกเขาชอบเพื่อให้พวกเขาสนุกสนานกับการเรียน
- 11) ผู้เรียนจะมีความเข้าใจ มีการพัฒนาในทุก ๆ เนื้อหา และทักษะมากขึ้นก็ต่อเมื่อพวกเขาได้มีการเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาหรือทักษะที่มีความเฉพาะเจาะจงให้เห็นในภาพรวม
- 12) ผู้เรียนควรได้มีโอกาสได้เรียนรู้กับธรรมชาติ
- 13) ผู้สอนควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

- 14) ผู้สอนควรช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เทคนิคของการหายใจ และการสังเกตเพื่อส่งเสริมความตั้งใจ และมุ่งมั่นในการเรียนรู้
- 15) ผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมของผู้เรียน เช่น โปสเตอร์ อุปกรณ์ต่าง ๆ และการจัดที่นั่ง เป็นต้น
- 16) ผู้สอนควรจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีระยะเวลาในการบ่มจิตไว้สำนึกเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง
- 17) ผู้สอนควรสร้างสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถตั้งคำถาม และตัดสินใจได้ด้วยตนเองตามลำดับเหตุการณ์จริง และควรให้โอกาสผู้เรียนได้สะท้อนสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติ
- 18) ผู้สอนควรใช้สื่อต่าง ๆ เช่น โครงงาน สถานการณ์ และปัญหาในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนจดจำอย่างเป็นธรรมชาติ
- 19) ผู้สอนควรช่วยให้ผู้เรียนมีการสังเกต และวิเคราะห์สิ่งที่เห็นอย่างลึกซึ้งและชี้แนะให้พวกเขาเข้าใจอย่างลึกซึ้งโดยการตั้งคำถามที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
- 20) ผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีการท่องจำบ้างในบางครั้ง
- 21) ผู้สอนควรจัดโครงงาน สื่อต่าง ๆ และกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามพัฒนาการของผู้เรียน
- 22) ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนประสบการณ์ และให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้เรียนให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง และสามารถพัฒนาความเข้าใจได้อย่างตลอดเวลา
- 23) การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถบางอย่าง เช่น การเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองจะต้องใช้ระยะเวลานาน และต้องมีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องในระหว่างการเรียนรู้
- 24) การสร้างความสัมพันธ์และบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ผู้เรียนยังรู้สึกปลอดภัยที่จะตั้งคำถาม ให้คำแนะนำและทดลองในสิ่งต่าง ๆ
- 25) การทำโครงงานจะช่วยให้ผู้เรียนค้นหาความสนใจของตนเองตามบริบทของแต่ละโครงงานนั้น
- 26) ผู้สอนควรจัดแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอกับการเรียนรู้ซึ่งจะต้องคำนึงถึงระยะเวลาที่ใช้ และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

27) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้และประสบการณ์ต่างๆ ต้องออกแบบมาเพื่อปฏิบัติกับผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และในขณะเดียวกันก็ควรช่วยส่งเสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนของผู้เรียนในแต่ละคน

28) ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

29) ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกัน

Jensen and Eric (2005) ได้สรุปหลักการเรียนรู้ที่สำคัญ ด้วยวิธีการนำแนวคิดการเรียนรู้บนฐานสมองมาใช้มีอยู่ 3 ประการ คือ ประการแรกการกระตุ้นให้สมองทำงาน ประการที่สองการทำให้เด็กใส่ใจในการเรียนรู้ และประการสุดท้ายการทำให้ผู้เรียนจดจำในสิ่งที่เรียน

1) การกระตุ้นให้สมองทำงาน

สมองมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดขึ้นถ้าครูสามารถออกแบบการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความตื่นตัว และจะต้องตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมซึ่งมีผลต่อการทำงานของสมอง จากการทดลองในสัตว์ พบว่า ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ สมองจะใหญ่หรือหนักขึ้นรวมทั้งเดนไดรท์จะเชื่อมต่อและแผ่ขยายมากขึ้นถึงร้อยละ 25 และมีการค้นพบว่า สมองของมนุษย์สามารถปรับเปลี่ยนตลอดเวลา (Plasticity) การเชื่อมเซลล์ประสาทสามารถเกิดขึ้นได้กับคนทุกวัย แม้แต่สมองของคนชราก็ยังมีการเติบโตไม่หยุดนิ่ง

ในอีกด้านหนึ่ง นักวิจัยบางคนเชื่อว่า สมองของมนุษย์จะสูญเสียเซลล์ตั้งแต่เกิดบางคนบอกว่าเซลล์จะเริ่มถูกทำลายตั้งแต่อายุ 12 ปี อย่างไรก็ตามการสูญเสียเซลล์ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเสื่อมถอยสมรรถภาพการทำงานของสมอง เพราะการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับการเชื่อมวงจรของเซลล์สมองที่มีอยู่ไม่ได้สัมพันธ์กับปริมาณของเซลล์สมองแต่อย่างใดมนุษย์ไม่เคยหยุดเรียนรู้เลยแม้แต่น้อย เห็นว่ามีกุญแจสำคัญ 5 ประการที่จะช่วยกระตุ้นให้สมองเกิดการเรียนรู้ได้ คือ

- ความท้าทาย (Challenge) กระบวนการเรียนรู้จะต้องมีสิ่งท้าทาย แต่จะต้องเป็นการท้าทายที่พอเหมาะพอดี เพื่อให้ผู้เรียนไม่รู้สึกรู้สีก่อนหน้าในการเรียน เช่น ใช้สื่อการสอนใหม่ๆ เพิ่มความยากในการเรียนให้มากขึ้น หรือเน้นการขบคิดแก้ปัญหาหรือใช้ความคิดในการวิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น

- ความแปลกใหม่ (Novelty) การกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จะต้องแปลกใหม่เสมอไม่ควรใช้ซ้ำๆ ในการสอน Arnold Scheibel แห่งสถาบันวิจัยสมอง มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียกล่าวว่า “กิจกรรมที่แตกต่างหลากหลายนั้นเป็นเพื่อที่ดีที่สุดของสมอง” ความแปลกใหม่นั้นจะ

เกี่ยวข้องกับการที่สมองแสวงหาการอยู่รอด เพราะความแปลกใหม่จะกระตุ้นต่อสถานภาพเดิมของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว

- ความชัดเจน (Coherence) การเรียนการสอนจะต้องวางกระบวนการและเป้าหมายที่ชัดเจน

- เวลา (Time) กระบวนการเรียนรู้ต้องอาศัยเวลา มิใช่ได้ผลในฉับพลันทันที ยกเว้นการเรียนที่ต้องการการตอบสนองแรงกระตุ้นในทันที

- การสะท้อนกลับ (Feedback) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีเวลาในการคิดใคร่ครวญหรือสะท้อนกลับในสิ่งที่ได้รับรู้มากับผู้อื่น จากการทดลองกับหนู พบว่าหนูที่อยู่เพียงลำพังเดินไต่รั้วจะไม่มีอาการเชื่อมต่อกัน ในขณะที่หนูซึ่งอยู่กับครอบครัวและหนูที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนขึ้น เช่น มีของเล่นให้เล่น จะพบว่าเดินไต่รั้วที่มีการเจริญเติบโตขึ้น การสะท้อนกลับเป็นกระบวนการที่สามารถเกิดขึ้นได้ในการทำงานกลุ่ม ซึ่งจะได้เรียนรู้จากเพื่อนโดยเฉพาะถ้าสมาชิกในกลุ่มมีจำนวนที่พอเหมาะและมีอายุหรือพื้นฐานที่แตกต่างกัน การได้มีเวลาสะท้อนกลับของผู้เรียนจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

2) การทำให้เด็กใส่ใจในการเรียนรู้

การสร้างแรงจูงใจในการเรียนเป็นกระบวนการเดียวกับในการทำให้ผู้เรียนตระหนักว่าการเรียนเป็นสิ่งสำคัญแก่ตนเอง และพบว่าผู้ที่เรียนเก่งมีความหมายไม่ใช่เฉพาะผู้ที่มีสมองอันชาญฉลาดเท่านั้น แต่ผู้เรียนที่จะประสบความสำเร็จจะต้องตั้งใจเรียน ขยัน หรือมีความใฝ่รู้ อย่างไรก็ตามความตั้งใจเรียนมักจะถูกมองว่าเกิดจากปัจจัยทางด้านจิตวิทยา เช่น ตั้งใจเรียนเพราะมีความใฝ่ฝันอยากจะเป็นหมอ หรือตั้งใจเรียนเพราะอยากรวย เป็นต้น ซึ่งความตั้งใจเรียน เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากปัจจัยทางจิตวิทยาด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตั้งใจมีความเกี่ยวข้องกับการทำงานของสมอง ความตั้งใจหรือจิตที่มั่นคงในการเรียนรู้นั้น หมายถึง “ความใส่ใจ” ที่สมองมุ่งมั่นที่จะเข้าใจความรู้ที่มาจากแหล่งภายนอก เช่น ความรู้ที่ถ่ายทอดจากครูอาจารย์ เป็นต้น

3) การทำให้ผู้เรียนจดจำในสิ่งที่เรียน

ก่อนที่จะทำการวัดผลว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรไปบ้าง ผู้เรียนจะต้องเรียกความจำจากการเรียนมาได้ ซึ่งพบว่าผู้เรียนจำนวนมาก ลืมความรู้ที่เพิ่งเรียนมาภายในไม่กี่นาทีภายหลังจากเดินออกจากห้องเรียนเมื่อพิจารณาการทำงานของสมอง พบว่าขั้นตอนของการสร้างความทรงจำมีดังนี้

3.1) เราคิด รู้สึก เคลื่อนไหว และมีประสบการณ์ในชีวิต

3.2) ทุกประสบการณ์ถูกบันทึกในสมอง

3.3) ความจำถูกกลั่นกรองผ่านการประเมินคุณค่า การสร้างความหมายและการใช้ประโยชน์ด้วยกระบวนการ และโครงสร้างของสมอง

3.4) เซลล์ประสาทของปัจเจกบุคคลถูกกระตุ้น

3.5) เซลล์ประสาทส่งผ่านข้อมูลไปยังเซลล์ประสาทอื่นๆ ผ่านการทำปฏิกิริยาทางเคมีและทางไฟฟ้าในสมอง

3.6) การเชื่อมต่อวงจรในสมองถูกทำให้มั่นคงแข็งแรงขึ้น ความจำที่ยืนยาวถูกสร้างขึ้น

ดังนั้นการเรียนการสอนตามหลักการการเรียนรู้บนพื้นฐานของสมองเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจำเป็นที่จะพัฒนาจากความจำแบบทันทีทันใดไปสู่ความจำแบบระยะก็คือ ความสนใจ ความมุ่งมั่น ความเข้าใจและความรู้ที่มีอยู่ก่อนหน้า ผู้เรียนที่มีความสามารถในการจำจะต้องมีความพร้อมทางกายภาพ อารมณ์ และมีระยะเวลาในการเรียนที่เหมาะสม คือ ข้อมูล ผู้สอน บรรยากาศในห้องเรียน จะต้องดึงดูดให้สมองสนใจที่จะเรียนรู้

6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน

งานวิจัยในประเทศ

ปราณี อ่อนศรี (2552) ได้พัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน โดยทำการศึกษากับนักเรียนพยาบาล ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ภาคการศึกษาที่ 3 ปีการศึกษา 2551 ที่ศึกษารายวิชาการวิจัยทางการพยาบาล 1 จำนวน 98 คน โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดี่ยววัดสองครั้ง (One group pretest-posttest design) ใช้เวลาในการทดลอง 16 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (ACTOR Model) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนเพื่อการผ่อนคลาย (Approach to relaxation) 2) ขั้นตอนการใช้ผังมโนทัศน์ (Concept mapping) 3) ขั้นตอนการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of learning) 4) ขั้นตอนการบริหารสมอง (Operation to Brain-Gym) และ 5) ขั้นตอนการคิดไตร่ตรอง (Reflection) และจากการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบฯ พบว่า นักเรียนพยาบาลมีคะแนนความรู้ในวิชาการวิจัยทางการพยาบาล 1 ก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาคะแนนจุดตัด (Cut - off score) ตามวิธีของเบอร์เกอร์ พบว่า คะแนนความรู้เฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 29.01 ซึ่งสูงกว่าค่าคะแนนจุดตัด (24) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่คะแนนเจตคติต่อวิชาการวิจัยทางการพยาบาล 1 ก่อน

และหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

ฉวีวรรณ สีสม (2555) ได้ศึกษาศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาเคมีโดยใช้สมองเป็นฐาน (BRAISE Model) และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จิตวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาเคมีที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วย 2 เรื่อง คือ ปฏิกิริยาเคมี และเคมีอาหาร โดยใช้นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา ชั้นปีที่ 1 สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตมหาสารคาม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BRAISE Model) ที่เหมาะสมประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชั้นบริหารสมอง (Brain - Gym) 2) ชั้นกระตุ้นสมอง (Rouse) 3) ชั้นจัดประสบการณ์ (Accessing to information) 4) ชั้นฝึกประสบการณ์ (Implementation) 5) ชั้นสรุปประสบการณ์ (Summary) และ 6) ชั้นขยายความรู้ (Extension) ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน พบว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสูงกว่าคะแนนจุดตัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 นอกจากนี้นักศึกษายังมีจิตวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าคะแนนจุดตัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

จากผลงานวิจัยดังกล่าว พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและผู้เรียนมีความพึงพอใจในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้มีการศึกษาและนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในหลายสาขาวิชาทั้งในระดับของครูประถมศึกษา และระดับปริญญาตรี

งานวิจัยในต่างประเทศ

Duman (2006) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในการสอนรายวิชาสังคมศึกษาโดยวัตถุประสงค์ของงานวิจัย คือ เปรียบเทียบระหว่างการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานและการสอนแบบดั้งเดิม และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน ซึ่งเป็นรูปแบบงานวิจัยเป็นแบบ Pretest - posttest control group design กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ซึ่งกลุ่มทดลองให้เรียนโดยการสอนที่ใช้สมองเป็นฐานและกลุ่มควบคุมให้เรียนโดยการสอน

แบบดั้งเดิม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญและพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสมองเป็นฐานมีแรงจูงใจในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบดั้งเดิม

Tuba (2007) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อความสำเร็จและความคงทนต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือเพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อความสำเร็จและความคงทนต่อการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา โดยได้ทำการศึกษาในโรงเรียน Sehit Ali Gaffar Okkan ในภาคฤดูใบไม้ร่วงระหว่างปี 2004 - 2005 รูปแบบงานวิจัยเป็นแบบ Pretest - posttest control group design ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่าความสำเร็จทางการเรียนและความคงทนต่อการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มทดลองมีความสำเร็จทางการเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุม และผู้เรียนมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน และผู้เรียนคิดว่าการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานนั้นทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำได้ดี และมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนุกสนานโดยไม่ต้องจำเนื้อหา

Ozden and Gultekin (2008) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนของความรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ในการศึกษานี้เพื่อสืบเสาะผลการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานในรายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนของความรู้ในการทดลองนี้มีรูปแบบงานวิจัยคือ Pretest - posttest control group design ซึ่งทำในปีการศึกษา 2004 - 2005 ที่ Kutahya Abdurrahman Pasa Primary School ในเมือง Kutahya ประเทศตุรกี ซึ่งเป็นกลุ่มประชากร 2 ห้องเรียน คือ 5 - A และ 5 - B โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยแต่ละกลุ่มจะมีนักเรียนชั้น ป.5 จำนวน 22 คน ซึ่งใช้เวลาในการศึกษา 11 วัน คิดเป็นจำนวน 18 ชั่วโมง ตลอดกระบวนการวิจัยกลุ่มทดลองจะได้รับการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน ขณะที่กลุ่มควบคุมได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ ผลการวิเคราะห์การทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนรวมทั้งความคงทน พบว่า กลุ่มที่ใช้การเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน และกลุ่มที่สอนแบบปกติมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลงานการวิจัยดังกล่าวพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เพิ่มอัตราความคงทนในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีความสนุกสนานและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ โดยมีการศึกษาวิจัยและนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

อย่างหลากหลายในระดับประถมศึกษา และได้นำแนวคิดไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนขั้นกระตุ้นและสร้างทีมร่วมเรียนรู้และขั้นทบทวนประสบการณ์เดิม เนื่องจากการทบทวนประสบการณ์เดิมและขั้นกระตุ้นและสร้างทีมร่วมเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นต้องให้สมองเป็นฐานในการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

7. รูปแบบการเรียนการสอน

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษา นอกเหนือจากหลักสูตรที่กำหนดว่าต้องสอนอะไรให้กับผู้เรียนแล้ว องค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญและนักการศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสนใจ คือ การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความพยายามในการคิดหาวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการเรียนตามที่ต้องการ ซึ่งการดำเนินการที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จดังกล่าว คือ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

7.1 ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนไว้หลายความหมาย อาทิเช่น

วัชรา เล่าเรียนดี และคณะ (2560) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนว่า หมายถึง แบบแผนของกระบวนการเรียนการสอนและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องที่จัดได้อย่างเป็นระบบ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน มีทฤษฎีแนวคิดหลักการที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ และได้รับการพิสูจน์แล้วว่า มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่รูปแบบแต่ละรูปแบบระบุไว้ทั้งนี้การนำรูปแบบไปใช้จำเป็นต้องใช้กระบวนการที่รูปแบบกำหนดให้โดยไม่ต้องกำหนดขั้นตอนการสอนขึ้นใหม่เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์หรือผลการเรียนรู้เช่นเดียวกันและตรวจสอบจากข้อมูลย้อนกลับได้ว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนใดบ้างและอย่างไร เนื่องจากว่าขั้นตอนต้นจะมีผลต่อขั้นตอนในการเรียนรู้ในขั้นตอนต่อไปเสมอ

ทิตินา แคมมณี (2557) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง สภาพหรือลักษณะของ การเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้าไปช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ และ Joyce and Cahoun (2009) ให้ความหมายของรูปแบบ

การเรียนการสอน หมายถึง แผนหรือแบบที่สามารถใช้ในการสอนในห้องเรียนโดยตรง หรือการสอนเป็นกลุ่มย่อย หรือเพื่อจัดสื่อการเรียนการสอน ซึ่งรวมถึงหนังสือ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และหลักสูตรวิชา แต่ละรูปแบบจะให้แนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์

จากความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนที่นำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความเชื่อ ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ

ดังนั้น การเรียนการสอนจะบรรลุวัตถุประสงค์จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักการความเชื่อตามทฤษฎีการเรียนรู้ โดยอาศัยรูปแบบการสอน วิธีการสอน และเทคนิคการสอนที่จะเข้ามาช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และ เกิดประสิทธิผลสูงสุด และในการจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนการสอน ได้มีนักการศึกษาได้แบ่งรูปแบบการเรียนการสอนไว้ เช่น

ทิสนา แชนมณี (2557) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนการสอนไว้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูล ข้อเท็จจริง มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอด รูปแบบการสอนในกลุ่มนี้ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอน มโนทัศน์ (Concept Attainment Model) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด กาเย (Gagne's Instructional Model) รูปแบบการเรียนการสอนโดยการนำเสนอมนทัศน์กว้างล่วงหน้า (Advance Organizer Model) รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำ (Memory Model) รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizer Instruction Model)

2) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นรูปแบบที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากแก่การพัฒนาหรือปลูกฝัง การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนที่เพียงช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มักไม่เพียงพอต่อการช่วยให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีได้ จึงต้องอาศัยหลักการและวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม รูปแบบการสอนในกลุ่มนี้ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด การพัฒนาด้านจิตพิสัยของบลูม (Instructional Model Based on Bloom's Domain) รูปแบบการเรียนการสอนโดยการซัดค่าน (Jurisprudential Model) รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Playing Model)

3) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psycho-Motor Domain) เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการที่แตกต่างไปจากการพัฒนาด้านจิตพิสัยหรือพุทธิพิสัย รูปแบบการสอนในกลุ่มนี้ ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะการปฏิบัติของซิมป์สัน (Instructional Model Based on Simpson's Processes for Psycho-Motor Skill Development) รูปแบบการเรียนการสอนทักษะการปฏิบัติของเดฟ (Dave's Instructional Model for Psychomotor Domain) รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติตามองค์ประกอบของทักษะ (Instructional Model for Psychomotor Domain Based on Skill Components)

4) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ (Process Skills) เป็นรูปแบบการสอนทักษะกระบวนการที่เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิธีดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นกระบวนการทางสติปัญญา เช่น กระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้ หรือกระบวนการคิดต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การอุปนัย การนิรนัย การใช้เหตุผล การสืบสอบ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น หรืออาจเป็นกระบวนการทางสังคม เช่น กระบวนการทำงานร่วมกัน เป็นต้น รูปแบบการสอนในกลุ่มนี้ ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการสืบสอบและ การแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (Group Investigation Instructional Model) รูปแบบกระบวนการคิดอุปนัย (Inductive Thinking Instructional Model) รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instructional Model) รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอแรนซ์ (Torrance's Future Problem Solving Instructional Model)

5) รูปแบบการสอนที่เน้นการบูรณาการ (Integration) เป็นรูปแบบที่จะพยายามพัฒนาผู้เรียนด้านต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้การบูรณาการทั้งด้านเนื้อหาสาระและวิธีการ รูปแบบการสอนที่ใช้ในกลุ่มนี้ ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนทางตรง (Direct Instruction Model) รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างเรื่อง (Storyline Method) รูปแบบการเรียนการสอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Instructional Model of Cooperative Learning)

Joyce and Cahoun (2009) ได้จัดรูปแบบการเรียนการสอนออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1) รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการจัดการกระบวนการสารสนเทศ (The Information-Processing Family) เป็นรูปแบบการสอนที่เน้นการส่งเสริมแรงกระตุ้นภายในของบุคคลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยการเรียนรู้และจัดกระทำข้อมูลให้เป็นระบบ รับรู้และจัดกระทำกับปัญหา

รวมทั้งการพัฒนาโน้ตบุ๊กและภาษาในการถ่ายทอด ในบางรูปแบบเป็นการเตรียมผู้เรียนในเรื่องการรวบรวมข้อมูลและมโนทัศน์ บางรูปแบบเน้นการสร้างมโนทัศน์ และการตรวจสอบสมมติฐาน รูปแบบการสอนกลุ่มนี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ความรู้ มีความสามารถทางปัญญาและสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสังคม รูปแบบการเรียนการสอนในกลุ่มนี้ได้แก่ การคิดแบบอุปนัย (Think Inductively) การบรรลุผลด้านมโนทัศน์ (Attaining Concept) รูปแบบการคิดแบบอุปนัยของรูปภาพ-คำ (The Picture - Word Inductive Model) การสืบเสาะแบบวิทยาศาสตร์และการสืบเสาะความรู้ (Scientific Inquiry and Inquiry Training) การใช้เทคนิคช่วยจำ (Memorization) การสังเคราะห์ (Synectics) และการเสนอมโนทัศน์ล่วงหน้า (Advance Organizers)

2) รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (The Social Family) เป็นรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะความสามารถในการเรียนรู้ และทักษะสังคม ให้ความสำคัญกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ การพัฒนาความสัมพันธ์ในชั้นเรียนโดยการเรียนรู้ร่วมกัน การพัฒนาวัฒนธรรมของความสัมพันธ์ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนการสอนในกลุ่มนี้ได้แก่ การสืบสวนเป็นกลุ่ม (Group Investigation) บทบาทสมมติ (Role Playing) และการสืบสวนสอบสวน (Jurisprudential Inquiry)

3) รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาตน (The Personal Family) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาบุคลิกภาพ และความตระหนักในตนเอง โดยการรับรู้สิ่งที่ เป็นตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิต สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ เกิดการเรียนรู้ในการที่จะพัฒนาตนเองเพื่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ รูปแบบการเรียนการสอนกลุ่มนี้ได้แก่ การสอนแบบไม่ชี้แนะ (Nondirective Teaching) การส่งเสริมความตระหนักรู้ในตน (Enhancing Self Concepts)

4) รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพฤติกรรม (The Behavioral System Family) เป็นรูปแบบการสอนจากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และทฤษฎีการปรับพฤติกรรม ซึ่งเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการปรับแก้ตนเอง เพื่อให้พบกับความสำเร็จ เน้นการพัฒนาทักษะการอ่าน การคำนวณ ทักษะทางกายภาพ เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้และวัดได้ รูปแบบการเรียนการสอนในกลุ่มนี้ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อรอบรู้ (Mastery Learning) การสอนตรง (Direct Instructional) การเรียนรู้สถานการณ์จำลอง (Simulation)

สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนมุ่งใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับพฤติกรรมของนักเรียนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างหลากหลาย บางรูปแบบการเรียนการสอนนักเรียนอาจมีส่วนร่วมน้อยกว่าครูผู้สอน บางรูปแบบนักเรียนมีส่วนร่วมเท่า ๆ กับครูผู้สอน หรือบางรูปแบบนักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าผู้สอน ทั้งนี้ในการเลือกรูปแบบการเรียนการสอนครูผู้สอนต้องคำนึงถึง จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ ลักษณะของผู้เรียน ศักยภาพของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องทำการวิเคราะห์ ออกแบบ วางแผน เพื่อมุ่งเน้นในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งด้านกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ และควรให้นักเรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างแท้จริง และนำสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน

7.2 การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

แนวทางการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษามีธรรมชาติในการสอนที่แตกต่างกัน ซึ่งในการศึกษาแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ได้กำหนดสาระพื้นฐานการเรียนรู้ไว้ 5 สาระ คือ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ทั้ง 5 สาระนี้รวมเรียกว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งมีธรรมชาติจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันในการจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระ สิริวรรณ ศรีพหล (2552) ดังต่อไปนี้

7.2.1 แนวทางการจัดการเรียนรู้สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม

จากมาตรฐานทั้ง 2 ประการของสาระที่ 1 ตลอดจนหัวข้อหลักของสาระนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นการเน้นการเรียนการสอนเรื่องของศาสนาที่นักเรียนนับถือ สำหรับในส่วนของพระพุทธศาสนา จะเน้นในด้านความรู้ ค่านิยม และการปฏิบัติ ในที่นี้จึงขอเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระที่ 1 ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม โดยให้รายละเอียดในส่วนของการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา

แนวทางการจัดการเรียนการสอนสาระพระพุทธศาสนา การจัดการเรียนการสอนสาระพระพุทธศาสนานั้น มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของพระพุทธศาสนา ให้ผู้เรียนมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ตลอดจนสามารถนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ที่จะเกิดแก่ตนเอง และเกิดแก่สังคมในส่วนรวม ซึ่งความมุ่งหมายนี้ก็เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีที่มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์นั่นเอง

การจัดการเรียนการสอนสาระพระพุทธศาสนานั้น สมุน อมรวิวัฒน์ (2530) ให้เห็นว่า ถ้าพิจารณา วิธีสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในสมัยพุทธกาล จะพบว่า เป็นการสอนที่ประสบผล สำเร็จเป็นอย่างดี ดังนั้นการนำพุทธวิธีของพระพุทธองค์มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสาระพระพุทธศาสนา เพื่อปลูกฝังความเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เยาวชนของประเทศ จึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง

พุทธวิธีในการสอนนั้น วคิน อินทสระ (2538) อธิบายว่า หมายถึงวิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงสอนพุทธบริษัท คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา หรือบุคคลทั่วไปทั้งเทวดาและมนุษย์ เนื่องจากทรงมีพุทธวิธีหลายประการอันเหมาะสมแก่ผู้ฟังหรือผู้สนทนาด้วย เมื่อจบการสอนหรือการสนทนาจึงมักจะได้รับผลสมความมุ่งหมาย คือผู้ฟังได้บรรลุผลมรรคผลบ้าง แสดงตนถึงพระรัตนตรัยเป็นพุทธมามกะบ้าง สดแล้วแต่บารมีหรืออินทรีย์ของแต่ละคนซึ่งแก่อ่อนไม่เท่ากัน

7.2.2 แนวทางการจัดการเรียนรู้สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

จากมาตรฐานทั้งสองข้อ มีจุดเน้นต่างกัน คือ มาตรฐาน ส 2.1 เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ส่วนมาตรฐาน ส 2.2 เน้นผู้เรียนให้เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน จากมาตรฐานทั้ง 2 ข้อได้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้แกนกลางไว้ในทุกระดับชั้น โดยมีหัวข้อสำคัญ ๆ เป็นต้นว่า

- การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน สังคม ประเทศชาติ
- ลักษณะความสามารถและลักษณะความดีของตนเองและผู้อื่น
- การปฏิบัติตามเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
- การเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น
- สิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิมนุษยชน
- กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน
- โครงสร้างของครอบครัว โรงเรียน สังคม
- ความสัมพันธ์ของบทบาท หน้าที่ในฐานะสมาชิกของครอบครัว โรงเรียน

สังคม ประเทศชาติ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาลักษณะความเป็นพลเมืองดี หรือการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งเป็นสาระที่ 2 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 นั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องมุ่งจัดกิจกรรมในหลาย ๆ ลักษณะ ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยกิจกรรมที่จัดต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี พัฒนาเจตคติและจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี ตลอดจนมีทักษะและความสามารถในการที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกได้อย่างมีความสุข

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งสามด้านด้วยกัน โดยจัดกิจกรรมที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น กิจกรรมการเรียนการสอนโดยการสาธิต การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การใช้เกมจำลองสถานการณ์ การแก้ปัญหา การสืบสวนสอบสวน เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าว มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ความเป็นพลเมืองดี การพัฒนาทักษะความสามารถ โดยเฉพาะทักษะการคิด และการตัดสินใจ ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการเป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพ

7.2.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

การสอนวิชาเศรษฐศาสตร์นั้น ครูสังคมศึกษาสามารถนำวิธีการทางเศรษฐศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ในห้องเรียนได้ คือวิธีการศึกษาโดยวิธีอนุมาน(deductive method) และวิธีการศึกษาโดยวิธีอุปมาน (inductive method)

วิธีอนุมาน หมายถึง การมีหลัก กฎเกณฑ์เป็นตัวตั้ง แล้วนำสิ่งที่ต้องการพิสูจน์เข้าไปเทียบถ้าสอดคล้องกันก็เป็น “จริง” ถ้าไม่สอดคล้องกันก็เป็น “เท็จ” ส่วนวิธีอุปมาน หมายถึง การที่เราหาหลักการโดยการใช้ข้อมูลหรือประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการสรุปเป็นหลักได้ว่า สิ่งที่ศึกษานั้นมีแนวโน้มว่าจะเป็นจริงหรือเป็นเท็จ

การนำวิธีการศึกษาโดยวิธีอนุมาน มาใช้ในการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์นั้น ครูผู้สอนจะเริ่มจากการกำหนดกฎ ทฤษฎี หลักการ หรือแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ขึ้นมาก่อน แล้วให้นักเรียนช่วยกันหาข้อมูล หลักฐาน รวมทั้งข้อเท็จจริงมาพิสูจน์ หรือทดสอบว่า กฎ ทฤษฎี หลักการ หรือแบบจำลองที่ตั้งไว้นั้น ถูกต้องหรือไม่ ส่วนวิธีการศึกษาโดยวิธีอุปมาน ครูผู้สอนจะให้ผู้เรียนหาข้อมูลปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือประสบการณ์ของผู้เรียนเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ เพื่อมาเป็นข้อสรุป แล้วตั้งเป็นกฎหรือทฤษฎีเพื่อนำไปอธิบายเหตุการณ์อื่น ๆ ต่อไป

วิธีการสอนแบบอนุมาน และอุปมานนี้เหมาะที่จะนำมาใช้ในการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์อย่างมาก เพราะจะช่วยฝึกผู้เรียนให้เป็นคนช่างสังเกต มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และคิดอย่างมีเหตุผล เกี่ยวกับสภาพหรือปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคม และสามารถนำหลักการ กฎ หรือทฤษฎี เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

7.2.4 แนวทางการจัดการเรียนรู้สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

1) วิธีการทางประวัติศาสตร์ ในการสอนสาระประวัติศาสตร์ ผู้สอนอาจนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ประกอบด้วยขั้นตอน 6 ขั้น คือ

- 1.1) การสะสมข้อเท็จจริง หรือข้อมูลต่าง ๆ
- 1.2) การคัดเลือกข้อเท็จจริง
- 1.3) การประเมินความสำคัญของข้อเท็จจริง
- 1.4) การแจกแจงข้อเท็จจริงเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
- 1.5) การตีความ
- 1.6) การเรียบเรียง

วิธีการดังกล่าว ครูสังคมนาสามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียนได้อย่างน่าสนใจ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล โดยเฉพาะขั้นตอนของการประเมินความสำคัญของข้อเท็จจริงหรือการวิพากษ์ ขั้นการตีความ เป็นต้น การสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์จะเน้นให้ผู้เรียนฝึกหัดการประเมินคุณค่าของหลักฐาน ให้ผู้เรียนฝึกการคิดวิเคราะห์ อย่างมีวิจารณญาณ

2) วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่า หลักฐานทางประวัติศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ล้วนมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ แต่ในบางครั้งหลักฐานอาจมีไม่เพียงพอ ทำให้การค้นคว้างานของนักประวัติศาสตร์ไม่สมบูรณ์ นักประวัติศาสตร์จึงใช้วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่า (Oral History) เพื่อการค้นคว้าหาข้อมูลประกอบ ทำให้งานศึกษาค้นคว้าของนักประวัติศาสตร์สมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่า เป็นวิธีการหนึ่งของผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ การสอนสาระประวัติศาสตร์ในโรงเรียน ผู้สอนส่วนใหญ่มักใช้วิธีการบรรยายเนื้อหา ทำให้นักเรียน เห็นว่าประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ต้องท่องจำ น่าเบื่อหน่าย เป็นวิชาที่ศึกษาแต่เรื่องของอดีตที่อยู่ห่างไกล วิชาประวัติศาสตร์จึงดูด้อยค่าไป ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องทำให้วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่น่าสนใจ และมีชีวิตชีวา การนำวิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่ามาใช้ในห้องเรียนอาจทำให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ Mchaffy, George, Sitton, and Davis (1979) ได้สรุปให้เห็นว่า วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่าจะช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ไม่เฉื่อยชา และนักเรียนจะรู้สึกเหมือนว่าข้อมูลทางประวัติศาสตร์มีอยู่รอบตัวเขา

นอกจากวิธีสอนที่นำเสนอด้กล่าวแล้ว ยังมีวิธีการสอนอื่น ๆ ที่ครูสังคคศึกษาสามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ เช่น การสอนแบบสืบสวนสอบสวน การแก้ปัญหา เป็นต้น

จากวิธีการสอนที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นหลักที่นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้สอนสาระประวัติศาสตร์อาจจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมในการเรียนการสอนด้วย ดังตัวอย่างกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไปนี้

1) กิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับลำดับเหตุการณ์ (chronology) การสอนการลำดับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ จะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นเหตุเป็นผล และยังสามารถทำให้นักเรียนจดจำเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์ ช่วยทำให้นักเรียนสามารถสร้างสถานการณ์ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เกิดในอดีตและเชื่อมโยงเหตุการณ์เหล่านั้นมาสู่ปัจจุบัน

2) กิจกรรมการเทียบศักราช การนับช่วงเวลา และคำศัพท์ในวิชาประวัติศาสตร์ ครูควรอธิบายคำศัพท์เกี่ยวกับการนับเวลา และสอนวิธีเทียบศักราชต่าง ๆ

3) กิจกรรมการจัดทำแผนภูมิต้นไม้ (family Tree) เกี่ยวกับประวัติบุคคล การที่จะศึกษาประวัติศาสตร์ใด ๆ ก็ตาม นักเรียนควรจะมีแนวคิดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของตนเอง ของครอบครัว หรือบุคคลสำคัญเสียก่อน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างเป็นรูปธรรม ควรให้นักเรียนฝึกการทำแผนภูมิต้นไม้ของบุคคลสำคัญต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ จะทำให้การเรียนประวัติศาสตร์น่าสนใจ และผู้เรียนเกิดเข้าใจในเหตุการณ์และความสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น

4) กิจกรรมเกี่ยวกับการเขียน การเขียนนับเป็นกิจกรรมสำคัญในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เพราะประวัติศาสตร์นั้นมีรากฐานมาจากการเขียน และบันทึกของมนุษย์ในยุคสมัยต่าง ๆ ดังนั้น นักเรียนจึงควรได้ฝึกฝนให้รู้จักการบันทึกหรือการเขียนเรื่องราวที่เกิดขึ้นใกล้ตัวนักเรียน หรือฝึกการบันทึกเมื่อพบเห็นเหตุการณ์สำคัญ ๆ

5) กิจกรรมเกี่ยวกับการพูด เช่น ฝึกการพูดในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เช่น การอภิปราย การโต้วาที การปาฐกถา การสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ การหาเสียง เป็นต้น

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่นำเสนอมาข้างต้นนี้ ผู้สอนอาจเลือกนำไปใช้โดยพิจารณาจากเนื้อหาที่จะสอน วุฒิภาวะของผู้เรียน บรรยากาศของห้องเรียน นอกจากนั้นครูสังคคศึกษาควรมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

ด้วยการใช้เทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบันอย่างมาก เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ที่ทันสมัย ควรให้นักเรียนรู้จักใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการหาข้อมูลเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ เช่น การหาข้อมูล หรือหลักฐานต่าง ๆ ในเว็บไซต์ ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้การเรียนการสอนประวัติศาสตร์มีความหมายอย่าง แท้จริง

7.2.5 แนวทางการจัดการเรียนรู้สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระภูมิศาสตร์ การเรียนการสอนสาระ ภูมิศาสตร์มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาภูมิศาสตร์ พัฒนาให้มีทักษะทาง ภูมิศาสตร์ และพัฒนาให้มีเจตคติทางภูมิศาสตร์ ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องมุ่ง พัฒนาผู้เรียนทั้งสามด้านด้วยกัน โดยจัดกิจกรรมที่เน้นตัวนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งครูสังคัมศึกษาอาจนำ วิธีการทางภูมิศาสตร์เข้าไปประยุกต์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ด้วย ในที่นี้ขอเสนอแนะ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1) กิจกรรมการเรียนการสอนโดยการใช้โครงการ ครูสังคัมศึกษาอาจให้นักเรียนได้ ฝึกคิดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางภูมิศาสตร์ ว่านักเรียนสนใจเรื่องอะไร แล้วกำหนดเป็นโครงการที่จะ ศึกษา เช่น ถ้านักเรียนต้องการจะศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่นของตน นักเรียนอาจจะจัดทำเป็น “โครงการ การท่องเที่ยวท้องถิ่นของเรา” เมื่อกำหนดหัวข้อที่จะทำเป็นโครงการแล้ว ครูให้นักเรียนวางแผนการ ดำเนินงาน เช่น จะสืบค้นข้อมูลอย่างไร ประเภทของข้อมูล เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเอกสาร อาจขอ เอกสารจากจากแหล่งวิชาการหรือผู้รู้ในท้องถิ่นและเอกสารของทางราชการ ส่วนข้อมูลบางอย่าง อาจต้องออกไปสำรวจสภาพภูมิศาสตร์ทางด้านกายภาพและสภาพทางสังคม วัฒนธรรมที่ เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นการสำรวจภาคสนาม เมื่วางแผนการดำเนินงานแล้ว จึงลงมือปฏิบัติงานตาม ขั้นตอน นำข้อมูลที่สืบค้นมาได้ทั้งข้อมูลเชิงเอกสารและข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเหล่านั้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมิน แล้วจึงนำมาเรียบเรียง โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับท้องถิ่นตามหัวข้อที่ นักเรียนระบุ หัวข้อที่นักเรียนนำมาเรียบเรียง เป็นต้นว่า

- ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น โดยแสดงที่ตั้ง ด้วยการเขียนเป็นแผนที่สังเขปของท้องถิ่น แสดงลักษณะภูมิประเทศ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิอากาศ เป็นต้น
- แสดงผังเมือง แสดงแผนผังของถนน ที่ตั้งของสถานที่ราชการ สถานที่ สำคัญของท้องถิ่นโดยมีทิศกำกับ

- อาชีพของคนในท้องถิ่น สภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่น แสดงข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของประชากร แสดงสินค้าที่น่าสนใจของท้องถิ่น เป็นต้น

- แนะนำสถานที่ทางธรรมชาติที่น่าสนใจของท้องถิ่น โดยแสดงรูปภาพของสถานที่นั้นๆ ตลอดจนเส้นทางการเดินทาง เป็นต้น

เมื่อจัดทำโครงการเรียบร้อยแล้ว ครูอาจให้นักเรียนนำโครงการไปเผยแพร่ เช่น จัดทำเป็นเอกสารแผ่นพับแจกจ่ายไปยังนักเรียนหรือกลุ่มสนใจในชุมชนของตนหรือชุมชนอื่น ๆ เพื่อให้กลุ่มคนต่าง ๆ มาท่องเที่ยวในท้องถิ่นของเรา ในการเผยแพร่โครงการนี้ ก็ควรมีการประเมินความสำเร็จของโครงการด้วย

2) กิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่ ในการจัดการเรียนการสอนสาระภูมิศาสตร์ ครูอาจนำกิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ไปประยุกต์ใช้ ผู้เรียนจะได้รับความรู้จากการไปสัมผัสสิ่งที่เป็นรูปธรรมโดยตรง เช่น ได้เห็นภูมิประเทศที่ครูเคยอธิบายในชั้นเรียนว่าแท้จริงเป็นอย่างไร หรือได้เห็นสภาพของเมือง ว่ามีจุดเด่นจุดด้อยของการวางผังเมืองอย่างไร ได้เห็นรูปแบบของการสร้างที่อยู่อาศัยว่ามีความสอดคล้องกับลักษณะทางภูมิศาสตร์อย่างไร เป็นต้น ในการให้นักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่นั้น ครูอาจฝึกทักษะการจดบันทึก การสำรวจ การทำแผนที่ แผนผัง การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งถือเป็นทักษะการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ไปพร้อม ๆ กันด้วย

3) กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสำรวจ กิจกรรมการสำรวจเป็นกิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียนทำนอกห้องเรียน ครูอาจมอบหมายให้นักเรียนไปสำรวจลักษณะภูมิประเทศของชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ สำรวจสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สำรวจสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น จำนวนประชากร อาชีพ ลักษณะของที่อยู่อาศัย เป็นต้น ขณะที่นักเรียนกำลังปฏิบัติกิจกรรมการสำรวจอยู่นั้น ครูควรเน้นให้นักเรียนฝึกทักษะการจดบันทึก นอกเหนือจากจดบันทึกโดยบรรยายเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว อาจหมายรวมถึงจดบันทึกโดยใช้วิธีทางกราฟิก เช่น การเขียนเป็นแผนผัง การจัดทำตาราง กราฟ หรือการถ่ายภาพ เป็นต้น

4) กิจกรรมการจัดทำแผนที่ แผนที่ เป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาสาระภูมิศาสตร์ ครูควรฝึกให้นักเรียนทำแผนที่อย่างง่าย ๆ เช่น ให้นักเรียนจัดทำแผนที่สถานที่ตั้งบ้านของตน แผนที่ที่ตั้งของโรงเรียน แผนที่ชุมชน แล้วจึงขยายไปเป็นแผนที่ภาค และแผนที่ประเทศ ตามลำดับ โดยแสดงรายละเอียดของภูมิประเทศ ทิศทาง รวมทั้งเรียนรู้เกี่ยวกับการกำหนดอัตราส่วน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมฝึกการทำแผนที่นี้จะพัฒนาผู้เรียนให้มีโนมตีเกี่ยวกับที่ตั้งและมโนมตีเกี่ยวกับพื้นที่ ซึ่งเป็นมโนมตีหลักที่สำคัญของการเรียนการสอนสาระภูมิศาสตร์

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เสนอแนะดังกล่าวข้างต้น เป็นแนวทางที่ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียน โดยกิจกรรมเหล่านี้ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระภูมิศาสตร์ ฝึก และพัฒนาทักษะทางภูมิศาสตร์ให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนได้พัฒนาเจตคติทางภูมิศาสตร์ให้แก่ผู้เรียนด้วย เช่น ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางภูมิศาสตร์ ความภูมิใจในท้องถิ่น ความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

ดังนั้นสรุปได้ว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษามีธรรมชาติในการสอนที่แตกต่างกันดังนั้นครูผู้สอนจึงควรหาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน ช่วงวัย เพื่อส่งเสริมในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างเกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับผู้เรียน ในการจัดการเรียนรู้นั้นแนวคิดสำคัญควรเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในและนอกโรงเรียนได้ ควรมีการเชื่อมโยงเนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษา เหตุการณ์ พัฒนาการต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เกิดขึ้นในโลกเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างความรู้ ทักษะ ค่านิยมและจริยธรรมลงสู่การปฏิบัติจริงด้วยการใช้แหล่งความรู้ สื่อ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้เกิดความสัมพันธ์กันและสร้างสมประสบการณ์ที่สร้างค่านิยม จริยธรรม และบรรทัดฐานในสังคม การนำไปใช้จริงในการดำเนินชีวิต ช่วยผู้เรียนให้ได้คิดอย่างมีวิจารณญาณ ตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ยอมรับและเข้าใจในความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตน และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม รวมถึงเน้นการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด ตัดสินใจ สร้างความรู้ด้วยตนเอง จัดการตนเองทั้งการเรียนและการดำเนินชีวิตพร้อมทั้งสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง

7.3 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ อาทิเช่น

ทิตินา แชมมณี (2557) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

- 1) มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการสอนนั้น
- 2) มีการบรรยาย และอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักที่ยึดถือ
- 3) มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ

4) มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

Joyce and Cahoun (2009) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยเริ่มจากเสนอภาพเหตุการณ์ในห้องเรียน (Scenario) เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบซึ่งแต่ละรูปแบบมีองค์ประกอบ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 กล่าวถึงที่มาของรูปแบบการเรียนการสอน (Orientation to the Model) ประกอบด้วยเป้าหมายของรูปแบบ ข้อตกลงเบื้องต้น หลักการ มโนทัศน์ที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน

ส่วนที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอน (The Model of Teaching) มี 4 ส่วน คือ กิจกรรมที่จะสอนเป็นขั้นๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีจำนวนขั้นตอนการสอนแตกต่างกันไป

1) ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax) เป็นการจัดเรียงตามลำดับกิจกรรมที่จะสอน เป็นขั้น ๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีจำนวนขั้นตอนการสอนแตกต่างกันไป

2) รูปแบบของสังคม (Social System) เป็นการอธิบายบทบาทของครู และนักเรียน ซึ่งแต่ละรูปแบบจะแตกต่างกันไป

3) หลักการแสดงการโต้ตอบ (Principle of Reaction) เป็นการบอกวิธีการที่ครูจะตอบสนองต่อสิ่งที่นักเรียนกระทำอาจจะเป็นการให้รางวัล การสร้างบรรยากาศที่มีอิสระไม่มีการประเมินว่าถูกหรือผิด เป็นต้น

4) สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน (Support System) เป็นการบอกเงื่อนไข หรือสิ่งจำเป็นในการที่จะใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผล เช่น การสอนฝึกทักษะนักเรียนจะต้องได้ฝึกการทำงานในสถานที่และด้วยอุปกรณ์ที่ใกล้เคียงกับสภาพการทำงานจริง ๆ

ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ (Application) เป็นการแนะนำ และให้ข้อสังเกตการใช้รูปแบบการเรียนการสอนนั้น เช่น จะใช้เนื้อหาประเภทใดใช้กับเด็กระดับใดจึงจะเหมาะสม เป็นต้น

ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม (Instructional and Nurturant Effects) เป็นการบอกให้รู้ว่าแต่ละรูปแบบจะเกิดผลอะไรบ้างกับนักเรียน โดยที่ผลทางตรงมาจากการสอนของครูที่จัดขึ้นตามขั้นตอน ส่วนผลทางอ้อมมาจากสภาพแวดล้อม ซึ่งถือเป็นผลกระทบที่เกิดแฝงไปกับการสอน ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อพิจารณาในการเลือกรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

Arend (2011) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนว่ามี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) หลักการตามทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ
- 2) ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ
- 3) วิธีสอนที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- 4) สิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ

การสรุปองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนจะเห็นได้ว่าผู้วิจัยได้กำหนด องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนออกเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1) หลักการ ในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ผ่านการบูรณาการสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาทักษะทางวิชาการและทักษะทาง สังคม มีการจัดเรียนรู้โดยการสร้างความรู้ สร้างชิ้นงาน เรียนรู้แบบร่วมมือ และการประยุกต์ใช้ ความรู้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21

2) วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษา

3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการจัดการความรู้จาก นักวิชาการ และนักการศึกษา ทั้งในประเทศ และต่างประเทศมาสังเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ประถมศึกษา 6 ชั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้น และสร้างทีมร่วมเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นทบทวนประสบการณ์เดิม

ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความรู้ และทักษะพื้นฐาน

ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะใหม่ร่วมกัน

ขั้นที่ 5 เสนอผลงานเพื่อการอภิปราย

ขั้นที่ 6 ขั้นประยุกต์ใช้สู่สังคม

4) เงื่อนไข 3 ประการดังต่อไปนี้ 1) หลักการตอบสนอง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก สอดคล้องก่อนระหว่าง และหลังการเรียนรู้รวมทั้งสร้างแรงจูงใจเชิงบวกเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้ ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) ระบบสนับสนุน ครูผู้สอนจัดบรรยากาศ การเรียนรู้ทางด้านกายภาพเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในเชิงบวก มีการจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ใน

การเรียนรู้เป็นกลุ่มให้ เพียงพอในการสร้างชิ้นงาน รวมถึงมีความยืดหยุ่นในการทำกิจกรรม บริหารจัดการเวลาในขณะที่ผู้เรียนด้วยความยืดหยุ่น 3)ระบบสังคม นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านกระบวนการกลุ่มและเน้นการเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบการเรียนรู้ทั้งของตนเอง และของกลุ่ม

7.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

วัฒนา อัครพานิช (2546) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ด้านการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ได้วิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 74 คน โดยแบ่งออกเป็น กลุ่มทดลองจำนวน 37 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 37 คน ก่อนการทดลองนักเรียนทั้งสองกลุ่มได้รับทดสอบความรู้ความเข้าใจทางการเมือง วัดเจตคติทางการเมือง และวัดพฤติกรรมทางการเมือง นักเรียนกลุ่มทดลองเรียนรายวิชาสาระเพิ่ม ส043 การปกครองไทยตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้แนวคิดสตรัคติวิสม์แบบเปียเจต์ที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่ไม่ใช่แนวคิดสตรัคติวิสม์แบบเปียเจต์ โดยใช้แผนการเรียนการสอน 7 แผน แผนละ 4 คาบเรียน แล้วทดสอบหลังเรียนอีกครั้ง ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนเฉลี่ยระหว่างหลังเรียนกับก่อนเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ในด้านความรู้ความเข้าใจรวมด้านความรู้ความเข้าใจเฉพาะที่ต้องการปรับโครงสร้างทางปัญญา ด้านความรู้ความเข้าใจเฉพาะที่ต้องดูกลืนเข้าสู่โครงสร้างทางปัญญา ด้านเจตคติรวม ด้านเจตคติเฉพาะที่ต้องดูกลืนเข้าสู่โครงสร้างทางปัญญา และด้านพฤติกรรมทางการเมือง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่คะแนนเฉลี่ยระหว่างหลังเรียนกับก่อนเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลองในด้านเจตคติเฉพาะที่ต้องปรับโครงสร้างทางปัญญาไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) คะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในด้านความรู้ความเข้าใจเฉพาะที่ต้องปรับโครงสร้างทางปัญญา ด้านเจตคติรวม และด้านเจตคติที่ต้องดูกลืนเข้าสู่โครงสร้างทางปัญญา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่คะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในด้านความรู้ความเข้าใจรวม ด้านความรู้ความเข้าใจเฉพาะที่ต้องดูกลืนเข้าสู่โครงสร้างทางปัญญา ด้านเจตคติเฉพาะที่ต้องปรับโครงสร้างทางปัญญาและด้านพฤติกรรมทางการเมืองไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลัดดา หวังภษิต (2557) ได้ทำการวิจัยโดยพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยมี 4 ระยะกล่าวคือ ระยะที่ 1 ศึกษางานวิจัย

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการเรียนรู้ และเครื่องมือประกอบรูปแบบการเรียนรู้ โดยการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ระยะที่ 3 การศึกษานำร่องกับนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน ระยะที่ 4 ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้โดยใช้แบบแผนทดลองกลุ่มเดี่ยววัดซ้ำ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 208 คน ใช้เวลาในการทดลอง 15 สัปดาห์ ๆ ละ 4 คาบ รวมทั้งสิ้น 60 คาบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ผลการวิจัยสรุปดังนี้ 1) รูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (PEACE) มี 5 ขั้นคือ ขั้นที่ 1 การเตรียมตัวเพื่อเปิดรับข้อมูล (Preparation:P) ขั้นที่ 2 การหาความรู้หรือข้อมูลตามแบบการเรียนรู้และความถนัด (Explosion) ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ใตร่ตรอง (Analysis:A) ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Cocreation : C) และขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation: E) 2) ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า 2.1) รูปแบบมีความเหมาะสม และสามารถเสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ได้ในระดับมาก 2.2) การประเมินความสุขในการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองแต่ละช่วง (5 ช่วง) เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.3) การประเมินพฤติกรรมความสุขในการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองโดยผู้วิจัย ครู และนักเรียนอยู่ในระดับมาก 2.4) การประเมินความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนจากแบบบันทึกการสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก 2.5) ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของกลุ่มทดลองแต่ละช่วง (5 ช่วง) เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัย และพัฒนา (Research and Development) เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็นขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research- R₁/Analysis : A)

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Development - D₁ /Design and Development : D)

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย และการนำไปใช้ (Research : R₂/Implementation : I)

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา และการประเมินผล (Development : D₂/Evaluation : E)

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research - R₁/Analysis : A)

การวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนรายวิชา ส13101 สังคมศึกษา เป็นการศึกษาขอบเขต และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน โดยการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น และตรวจสอบความเป็นไปได้โดยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ผู้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสาร (Documentary Analysis Research)

1.1 นโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการศึกษาและแนวโน้มการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Trilling & Fade, 2009) ซึ่งเป็นคุณเป็นลักษณะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

1.2 การศึกษาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 2551 ข้อมูลจากมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระแกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการคิดวิเคราะห์มากำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ และขอบเขตในการศึกษาวิจัย

1.3 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) Devies (1971) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism Theory) Papert (1993) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful learning (Ausubel, 1963) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มทักษะพิสัย (Psycho – Motor Domain) (Simpson, 1972; Harrow, 1972; Davies, 1971)

1.3.2 ศึกษาสาระสำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบบูรณาการ แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning) จากเอกสาร และงานวิจัย

2. การสัมภาษณ์

2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาจำนวน 3 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิดังต่อไปนี้ คือ

2.1.1 เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป

2.1.2 เป็นผู้ที่มีความรู้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดและวางแผนการศึกษา ด้านหลักสูตร ระดับประถมศึกษา

2.1.3 เป็นอาจารย์สอนด้านการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2.1.4 มีประสบการณ์ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาอย่างน้อย 5 ปี

2.1.5 เป็นผู้มีผลงานทางวิชาการทางสังคมศึกษาเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ

2.2 สัมภาษณ์ครูสังคมศึกษา จำนวน 3 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังต่อไปนี้ คือ

2.2.1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป

2.2.2 เป็นครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา

2.2.3 มีประสบการณ์ในการสอนวิชาสังคมศึกษาอย่างน้อย 5 ปี

2.2.4 มีผลงานทางวิชาการด้านการสอนสังคมศึกษา

3. สอบถามผู้เรียน จำนวน 19 คน

3.1 ศึกษาวิธีการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาการ ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น การจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา และวิธีการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.2 ศึกษาวิธีการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนกลุ่มที่ศึกษาขณะที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โดยสอบถาม และสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

3.3 วิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนกลุ่มที่ศึกษา ขณะที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ด้วยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และใช้แบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นแบบทดสอบปลายปิดจำนวน 80 ข้อ คะแนนเต็ม 80 คะแนน

ตารางที่ 2 แสดงขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ ข้อมูล
1. การศึกษาเอกสาร (Documentary Analysis Research)	1. เพื่อวิเคราะห์นโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และแนวโน้มการจัดการศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 (Trilling and Fade,2009) ซึ่งเป็นคุณเป็นลักษณะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	- การวิเคราะห์เอกสาร	- นโยบายการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ	- แบบวิเคราะห์เอกสาร	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
	2. การศึกษาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 2551	- การวิเคราะห์เอกสาร	- หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สาระสังคมศึกษา	- แบบวิเคราะห์เอกสาร	- การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
	3. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	- การวิเคราะห์เอกสาร	- เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมศึกษา	- แบบวิเคราะห์เอกสาร	- การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ตารางที่ 2 แสดงขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ ข้อมูล
2. การ สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	1. เพื่อสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตร และสภาพปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษา	- แบบ สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	- แบบ สัมภาษณ์ และสังเกต การสอน	- การ วิเคราะห์ เนื้อหา (Content analysis)
	2. สัมภาษณ์ครูผู้สอนสังคมศึกษาในการจัดการเรียนรู้และสภาพปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น	- แบบ สัมภาษณ์ และสังเกต การสอน	- ครูผู้สอนสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา	- แบบ สัมภาษณ์ และสังเกต การสอน	- การ วิเคราะห์ เนื้อหา (Content analysis)
3. การ สัมภาษณ์ ผู้เรียน	1. ศึกษาวิธีการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา	- การ สัมภาษณ์ ผู้เรียนเป็น รายบุคคล	- ผู้เรียนในระดับ ประถมศึกษาตอนต้น ที่ มีความสนใจต่อการ จัดการเรียนรู้สังคม ศึกษาในศตวรรษที่ 21	- แบบ สัมภาษณ์	- การ วิเคราะห์ เนื้อหา (Content analysis)
		- การ สัมภาษณ์ ผู้เรียนเป็น รายบุคคล	- นักเรียนประถมศึกษา ปีที่ 3 จำนวน 19 คน	- แบบ สัมภาษณ์ -แบบสังเกต พฤติกรรม การเรียนรู้	- การ วิเคราะห์ เนื้อหา (Content analysis) และค่าสถิติ พื้นฐาน

ตารางที่ 2 แสดงขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ ข้อมูล
3. การ สัมภาษณ์ ผู้เรียน	2. วิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาของผู้เรียน	-การทดสอบ	- นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 19 คน	แบบวัด ทักษะการ เรียนรู้วิชา สังคมศึกษา	- วิเคราะห์ ข้อมูลทางสถิติ

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Development - D₁ /Design and Development : D)

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนต้น โดยการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ร่างรูปแบบ (Design)

หลังจากผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลด้านต่าง ๆ แล้วได้ดำเนินการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การร่างแบบรูปแบบการเรียนการสอน

1.1 กำหนดกรอบความคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด ทฤษฎี ที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษาให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาในยุคการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1.2 กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้ และวิเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษาหลายท่าน จากนั้นนำแนวคิดที่สอดคล้องกันมากำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย

1.2.1 หลักการ

1.2.2 วัตถุประสงค์

1.2.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้

1.2.4 เงื่อนไข

นำมาจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนกับ
กรอบแนวคิดการวิจัย

1.3 การจัดทำคำอธิบายรายวิชา และประมวลการสอนรายวิชา ผู้วิจัย
ดำเนินการจัดทำคำอธิบายรายวิชา ให้ครอบคลุม (Knowledge) กระบวนการ (Process) และเจตคติ
(Attitude) ของเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้
ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล แล้วนำเสนอคณะกรรมการ อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง
เหมาะสม

1.4 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนในการออกแบบ
การจัดการเรียนรู้รายวิชา ส13101 สังคมศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดเนื้อหา การกำหนดวิธีสอน
และสื่อการสอน และการกำหนดเครื่องมือ และวิธีการในการประเมินดังนี้

1.4.1 การกำหนดเนื้อหา โดยศึกษาหลักสูตร และเอกสารที่
เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ใน
ครอบคลุมตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4.2 กำหนดวิธีการสอนและสื่อการสอน ผู้วิจัยได้นำรูปแบบ
การสอนมาวิเคราะห์ และปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มที่ศึกษาโดยสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ขึ้นใหม่
เป็น 6 ชั้น ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

1.4.3 นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ควรจะเป็นไปตรวจสอบความ
เป็นไปได้โดยวิธีการอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 7 คน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ
เสนอแนะ โดยได้ปรับปรุงรายละเอียดของหลักการตอบสนอง ระบบสังคมและระบบสนับสนุนให้มี
ความชัดเจนต่อการนำรูปแบบไปใช้มากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 2 เครื่องมือประกอบรูปแบบ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบร่างรูปแบบการสอน และจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบไป
แล้ว ได้ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการสอน แผนการจัด
การเรียนรู้ เครื่องมือวัดผล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. เครื่องมือวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาประกอบด้วย
 - 2.1 แบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21
 - 2.2 แบบประเมินโครงการงานสังคมศึกษา
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายผล

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้

1.1 ศึกษาหลักสูตรความมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ทั่วไปของเนื้อหาสังคมศึกษา สารสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำมาใช้ในการสร้างแผนการสอน

1.2 ศึกษาหลักการ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3 เลือกเนื้อหาที่นำมาใช้ในการทดลอง ได้แก่วิชาสังคมศึกษา โดยจัดเป็นหน่วยบูรณาการจำนวน 50 ชั่วโมง ได้แก่

1.3.1 เราอยู่ในสังคมพุทธ	10 ชั่วโมง
1.3.2 วัฒนธรรมท้องถิ่น...สายใยผูกพัน	10 ชั่วโมง
1.3.3 เศรษฐศาสตร์กับชีวิตของเรา	10 ชั่วโมง
1.3.4 ทะลุมิติอดีต สู่ถิ่นฐานไทย	10 ชั่วโมง
1.3.5 ภูมิประเทศน่าสนใจ	10 ชั่วโมง

1.4 จากคำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์รายวิชา วิเคราะห์เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วสร้างแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย จำนวน 50 ชั่วโมง ประกอบด้วย

1.4.1 ความคิดรวบยอด

1.4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1.4.3 เนื้อหา

1.4.4 กิจกรรมการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 6 ชั้น ชั้น

ที่ 1 ชั้นกระตุ้น และสร้างทีมร่วมเรียนรู้ ชั้นที่ 2 ชั้นทบทวนประสบการณ์เดิม ชั้นที่ 3 ชั้นพัฒนา

ความรู้ และทักษะพื้นฐาน ชั้นที่ 4 ชั้นเสริมสร้างทักษะใหม่ร่วมกันชั้นที่ 5 เสนอผลงานเพื่อการอภิปราย และชั้นที่ 6 ชั้นประยุกต์ใช้สู่สังคม

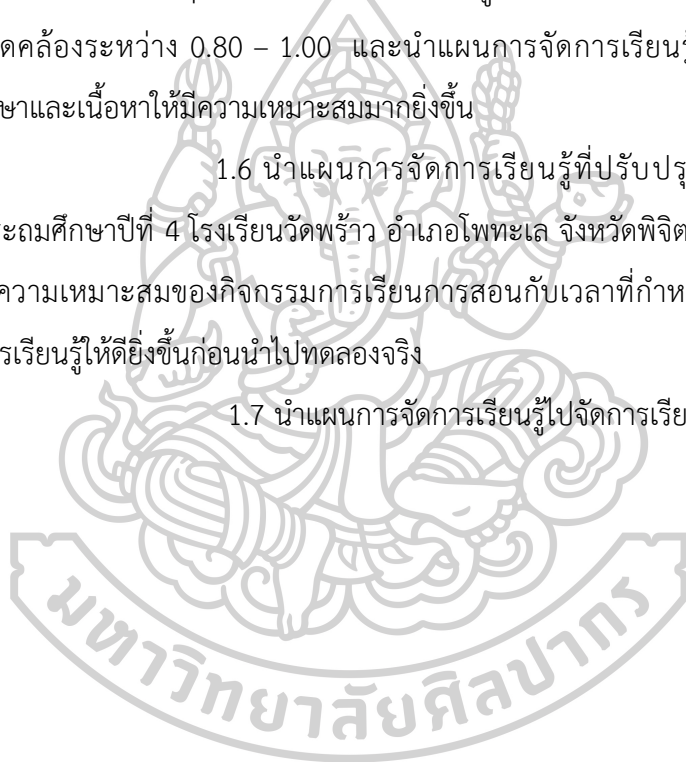
1.4.5 สื่อการเรียนการจัดการเรียนรู้

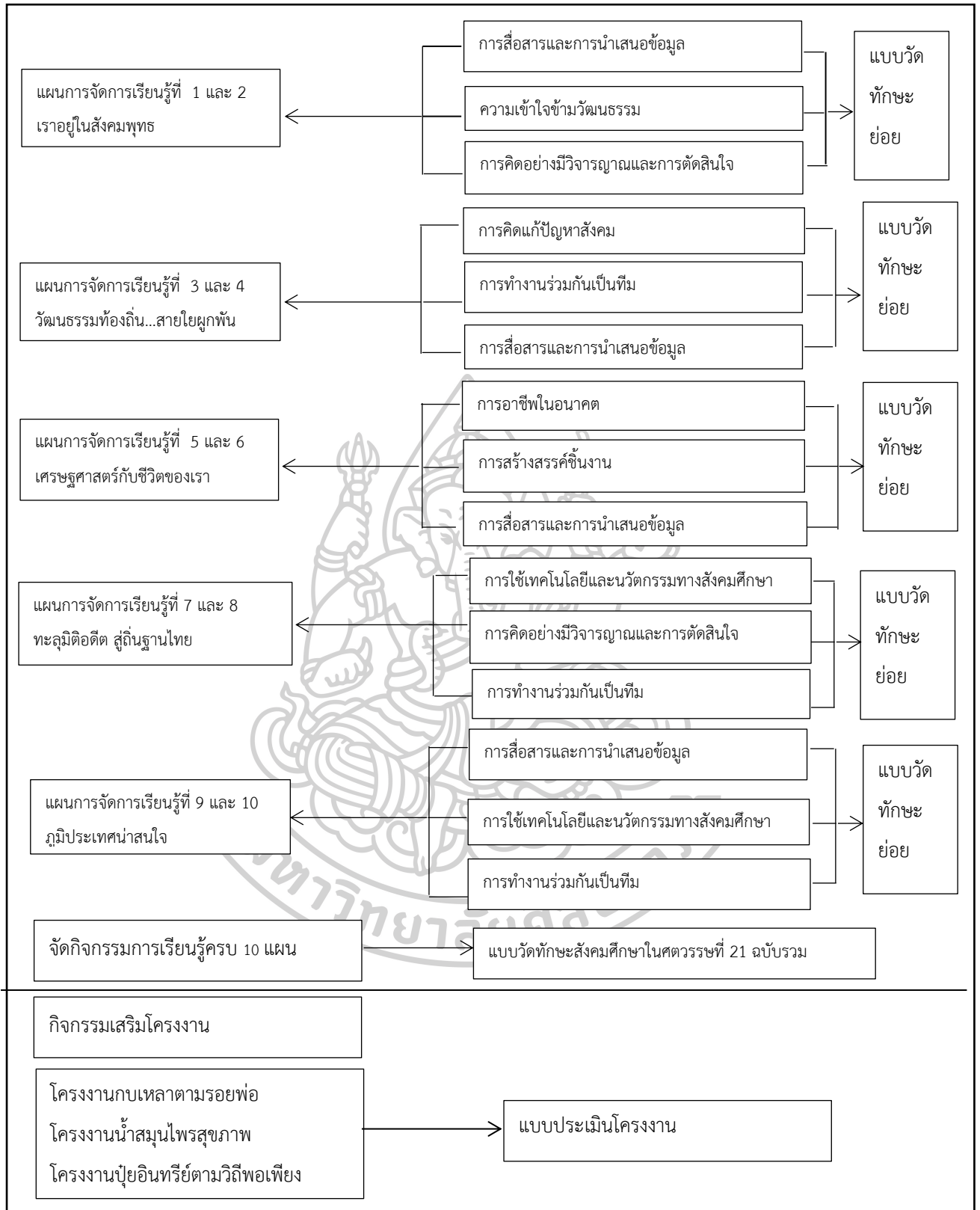
1.4.6 การวัดและประเมินผล

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา เมื่อผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 และนำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงด้านความถูกต้องของภาษาและเนื้อหาให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดพร้าว อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เพื่อหาข้อบกพร่องในการใช้ภาษา ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอนกับเวลาที่กำหนด แล้วนำมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นก่อนนำไปทดลองจริง

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปจัดการเรียนรู้เพื่อการวิจัยต่อไป

แผนภาพที่ 9 การวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

2. เครื่องมือวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาประกอบด้วย

2.1 แบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา คัดเลือก และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 96 ข้อ แบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่สร้างเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

2.1.2 นำแบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา เมื่อผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และพิจารณาความชัดเจน ความเหมาะสม ของข้อความภาษาที่ใช้ ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับทักษะที่ต้องการวัด และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา (Index of item Objective Congruence : IOC) การประเมินความสอดคล้องของข้อมูลด้วยดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องคำนวณได้จากเทคนิคของ Rovinell and Hambleton (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง
R หมายถึง คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ให้นำหนักเป็นค่าคะแนน ดังนี้

มีความเห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน + 1
มีความเห็นว่าไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 0
มีความเห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน - 1

ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2.1.3 นำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา พบว่าทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ แล้วนำแบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา

มาปรับปรุงแก้ไขโดยมีการปรับการใช้คำและภาษาให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

2.1.4 นำแบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 โรงเรียนวัดพร้าว ทำการตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดให้ 0 คะแนน เมื่อตรวจให้คะแนนแล้ว นำมาวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วคัดแบบทดสอบวัดทักษะข้อที่มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.20 – 1.00 พบว่ามีข้อสอบที่เข้าเกณฑ์มีค่าความยาก (P) 0.37 ตั้งแต่ ถึง 0.63 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.70 โดยเลือกไว้ใช้ จำนวน 80 ข้อ

2.1.5 นำแบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา จำนวน 80 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (นรินทร์ สังข์รักษา, 2556) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.889

2.1.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาให้มีความสมบูรณ์

2.1.7 นำแบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป โดยนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้ (Johnson, Penny, & Gordon, 2009)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00 - 1.49 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมต่ำที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมต่ำ

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมสูง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมสูงที่สุด

จากการประเมินผลโดยการทำแบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแล้วพบว่านักเรียนมีทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาสูงขึ้น

2.2 แบบประเมินโครงงานสังคมศึกษา

แบบประเมินโครงงานสังคมศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ มีการประเมินมี 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแบ่งคะแนนระดับของ Nitko (2004) โดยวิธีการครูผู้สอน และคณะกรรมการประเมินจำนวน 5

คน เป็นผู้ประเมินผลโครงการงานสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการแบบประเมินโครงการงานสังคมศึกษา ดังนี้

2.2.1 กำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของโครงการงานสังคมศึกษาซึ่งมี 8 ทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ 2) ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม 3) ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน 4) ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล 5) ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา 6) ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต 7) ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม 8) ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม

2.2.2 กำหนดจำนวนจำนวนข้อคำถามที่จะวัดในแต่ละองค์ประกอบ

2.2.3 สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบตามจำนวนที่กำหนด

2.2.4 ตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินโครงการงานสังคมศึกษา ด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา เมื่อผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คนพิจารณา และประเมินความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แบบเดียวกับข้อ 2.1.2 ใช้ในการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00

2.2.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นมาปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาให้ชัดเจน ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

2.2.6 ปรับปรุงแก้ไข และจัดทำแบบประเมินโครงการงานสังคมศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 และประเมินโครงการงานสังคมศึกษาภายหลังจากมีการนำเสนอผลงานของนักเรียนแล้วโดยนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้ (Nitko, 2004)

ค่าเฉลี่ยคะแนน	1.00 - 1.49	หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมต่ำที่สุด
ค่าเฉลี่ยคะแนน	1.50 - 2.49	หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมต่ำ
ค่าเฉลี่ยคะแนน	2.50 - 3.49	หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคะแนน	3.50 - 4.49	หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมสูง
ค่าเฉลี่ยคะแนน	4.50 - 5.00	หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมสูงที่สุด

จากการประเมินผลพบว่านักเรียนที่ได้ทำกิจกรรมโครงการงานสังคมศึกษามีทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับสูง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบ จากการประเมินผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของ (สมจิตรา เรื่องศรี, 2553) เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา (กัญจนา ลินทรตันศิริกุล และโกศล มีคุณ, 2555) เทคนิคการเขียนข้อสอบของ (นงเยาว์ อุทุมพร, 2558)

3.2 ทำการวิเคราะห์หลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่สอนตามลำดับชั้น ดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หลักสูตร และสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรจากเนื้อหา และพฤติกรรมที่ต้องการวัดตามหลักของ (Bloom, 1979) สำหรับเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าต้องวัดพฤติกรรมในเนื้อหาอะไร เป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด

3.2.2 จำแนกจุดมุ่งหมายการศึกษาออกเป็นพฤติกรรม โดยจำแนกจุดมุ่งหมายในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ว่าประกอบด้วยพฤติกรรมใดบ้าง

3.2.3 ให้ความหมายของแต่ละพฤติกรรม พร้อมระบุลักษณะการกระทำหรือการแสดงออกที่บุคคลมีพฤติกรรมนั้น ๆ

3.2.4 จำแนกเนื้อหา และระบุความคิดรวบยอดของแต่ละเนื้อหา

3.2.5 ให้น้ำหนัก ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดค่าน้ำหนักแสดงถึงความสัมพันธ์ของเนื้อหาและพฤติกรรมในช่อง ตามความเห็นของแต่ละคนโดยอิสระ

3.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาตามเนื้อเรื่องที่ใช้ในการทดลองโดยยึดเกณฑ์ตามผลการวิเคราะห์หลักสูตร แบบทดสอบที่สร้างเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาที่จัดการเรียนรู้ จำนวน 60 ข้อ

3.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา เมื่อผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความชัดเจน ความเหมาะสม ของข้อความภาษาที่ใช้ และ

นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of item Objective Congruence : IOC) การประเมินความสอดคล้องของข้อมูลด้วยดัชนีความสอดคล้องแบบเดียวกับข้อ 2.1.2 ใช้ในการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00

3.5 นำแบบทดสอบมาปรับปรุงแก้ไขในด้านความเหมาะสมของภาษา การสร้างตัวเลือกในแบบทดสอบให้เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

3.6 นำแบบทดสอบไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนวัดพร้าว ที่เคยเรียนเนื้อหาเรื่องนี้มาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

3.7 นำแบบทดสอบที่นักเรียนทำแล้ว มาวิเคราะห์เป็นรายข้อโดยการตรวจสอบคะแนนข้อที่ถูกให้คะแนน 1 คะแนน ส่วนข้อที่ผิดหรือไม่ตอบ หรือตอบเกินกว่าหนึ่งคำตอบ ให้ 0 คะแนน เมื่อตรวจและรวมคะแนนแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว นำมาวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วคัดแบบทดสอบข้อที่มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.20 – 1.00 พบว่ามีข้อสอบที่เข้าเกณฑ์มีค่าความยาก (P) ตั้งแต่ 0.32 ถึง 0.63 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.70 โดยเลือกไว้ใช้ จำนวน 50 ข้อ

3.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์สังคมศึกษา จำนวน 50 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (นรินทร์ สังข์รักษา, 2556) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.847

3.9 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบให้มีความสมบูรณ์

3.10 นำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายผล

แบบสอบถามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายผล มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแบ่งคะแนนระดับของ (Best, 1986) โดยวิธีการให้ครูในโรงเรียนขยายผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นดังนี้

4.1 กำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ครอบคลุม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดแบ่งเนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน การให้ผลย้อนกลับ สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล

4.2 กำหนดจำนวนจำนวนข้อคำถามที่จะวัดในแต่ละองค์ประกอบ

4.3 สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมองค์ประกอบตามจำนวนที่กำหนด

4.4 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายผล ที่สร้างขึ้น ให้นำอาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา เมื่อผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คนพิจารณาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความชัดเจน ความเหมาะสม ของข้อความภาษาที่ใช้ และประเมินความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แบบเดียวกับข้อ 2.1.2 ใช้ในการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00

4.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นมาปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาให้ชัดเจนถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

4.6 ปรับปรุงแก้ไข และจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายผลที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้ (Best, 1986)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00 - 1.49 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสมมากที่สุด

จากการประเมินผลว่าครูในโรงเรียนที่ขยายผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัยและการนำไปใช้ (Research : R₂/Implementation : I)

การกำหนดประชากร

ประชากร

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มอำเภอโพทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ปีการศึกษา 2560 มีจำนวนโรงเรียน 8 โรงเรียน จำนวน 210 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดพร้าว อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตรที่กำลังศึกษาอยู่ใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 19 คน โดยมีเกณฑ์ในการเลือกคัดเลือก คือ 1) ขนาดของโรงเรียนประถมศึกษาที่ใกล้เคียงกัน 2) ผู้เรียนมีสภาพทางเศรษฐกิจไม่แตกต่างกัน 3) ผู้เรียนมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน 4) ครูประจำชั้นเป็นครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา 5) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาการเรียนการสอน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเป็นเนื้อหาวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เราอยู่ในสังคมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้

2.1 เราอยู่ในสังคมพุทธ	10	ชั่วโมง
2.2 วัฒนธรรมท้องถิ่น...สายใยผูกพัน	10	ชั่วโมง
2.3 เศรษฐศาสตร์กับชีวิตของเรา	10	ชั่วโมง
2.4 ทะลุมิติอดีต สู่ถิ่นฐานไทย	10	ชั่วโมง
2.5 ภูมิประเทศน่าสนใจ	10	ชั่วโมง

3. แบบแผนการทดลอง

แบบแผนการทดลอง ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลอง ดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์การทดลอง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนด้วยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

3.1.1 ใช้แบบแผนการทดลอง The One - Group Pretest – Posttest Design (Campbell & Stanley, 1969) ดังนี้

O_1	X	O_2
-------	-----	-------

O_1 หมายถึง การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน

X หมายถึง การเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

O_2 หมายถึง การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

3.1.2 ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการหาค่า t - test for dependent

3.1.3 ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 18 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมเป็น 50 ชั่วโมง ตั้งแต่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2559- 16 กันยายน พ.ศ. 2559

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาประเมินนักเรียนก่อนการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

2. ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

3. ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ครูดำเนินการใช้แบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นแบบวัดย่อยมาใช้ประเมินทักษะการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

4. หลังจากนักเรียนเรียนครบทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้แล้ว ครูให้นักเรียนทำโครงการงานสังคมศึกษาตามความถนัดและความสนใจ

5. นำแบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ประเมินนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

จากขั้นตอนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา สามารถสรุปเป็นลำดับขั้นตอน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 3 การวิจัย และการนำไปใช้ (Research : R₂ /Implementation : I)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา	1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาประเมินนักเรียนก่อนการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 2. ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 3. ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ครูดำเนินการใช้แบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นแบบวัดย่อยมาใช้ประเมินทักษะการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2	- รูปแบบการจัดการเรียนรู้ - ค่าเฉลี่ย \bar{X} - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) - การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	ข้อมูลผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ตารางที่ 3 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 3 การวิจัย และการนำไปใช้ (Research : R₂ /Implementation : I) (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ ข้อมูล	ผลที่ได้
	<p>4. หลังจากนักเรียนเรียนครบทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้แล้ว ครูให้นักเรียนทำโครงการสังคมศึกษาตามความถนัดและความสนใจ</p> <p>5. นำแบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาประเมินนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา</p>			

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา และการประเมินผล (Development : D₂/Evaluation : E

วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนนี้เป็นการนำข้อมูลผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มาพิจารณาประเมินผล และปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนประถมศึกษา โดยนำข้อมูลผลการวิจัยที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 มาวิเคราะห์โดยดำเนินการ ดังนี้

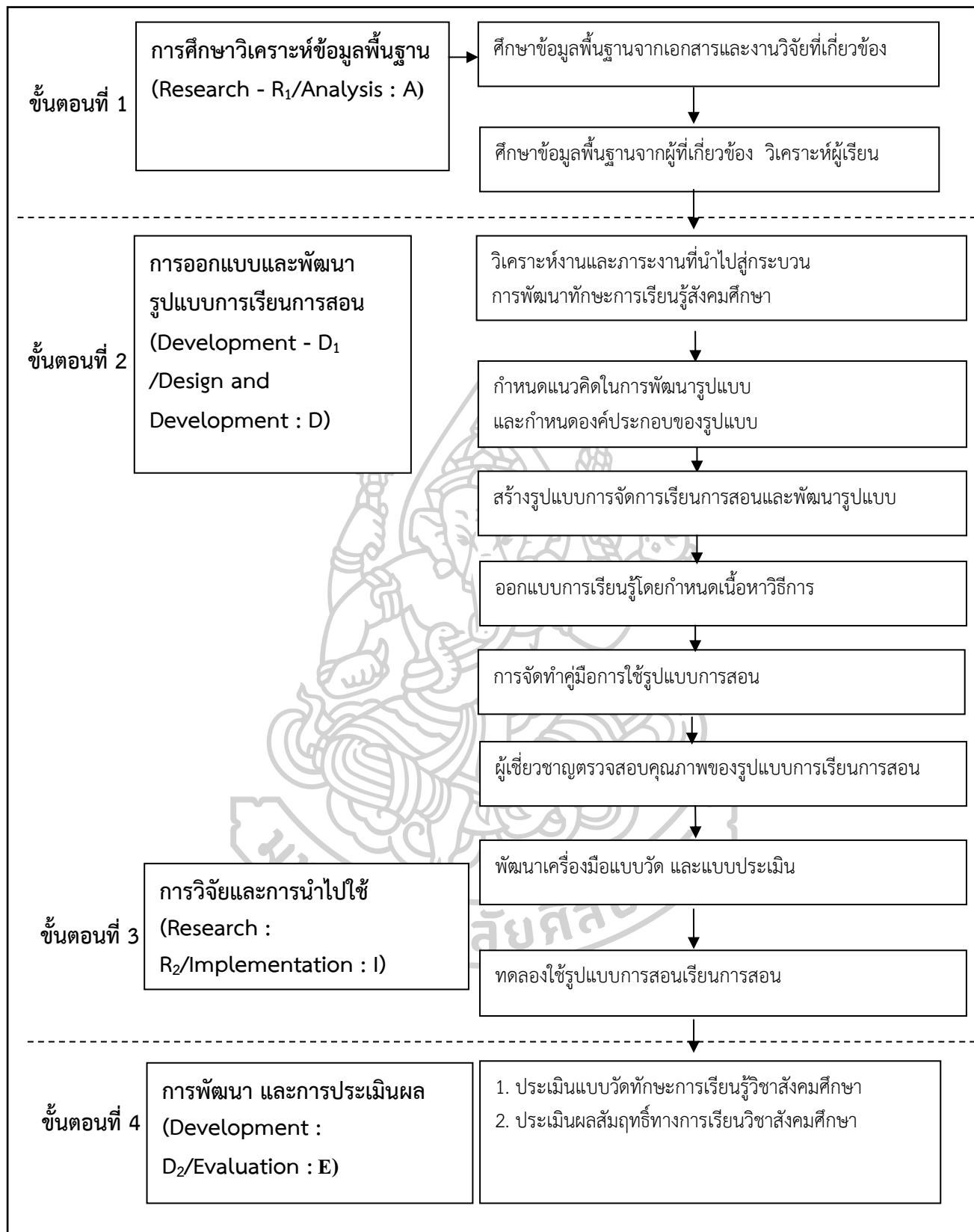
1. ศึกษาความสามารถด้านทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนประถมศึกษา ที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
2. ศึกษาคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่เกิดขึ้นระหว่างการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของผู้เรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้
4. ศึกษาความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายผลที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบจากแบบสอบถามความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ประมวลข้อมูลเพื่อปรับปรุงรายละเอียด ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาให้มีความเหมาะสม มากยิ่งขึ้น และพร้อมจะนำไปใช้ต่อไป

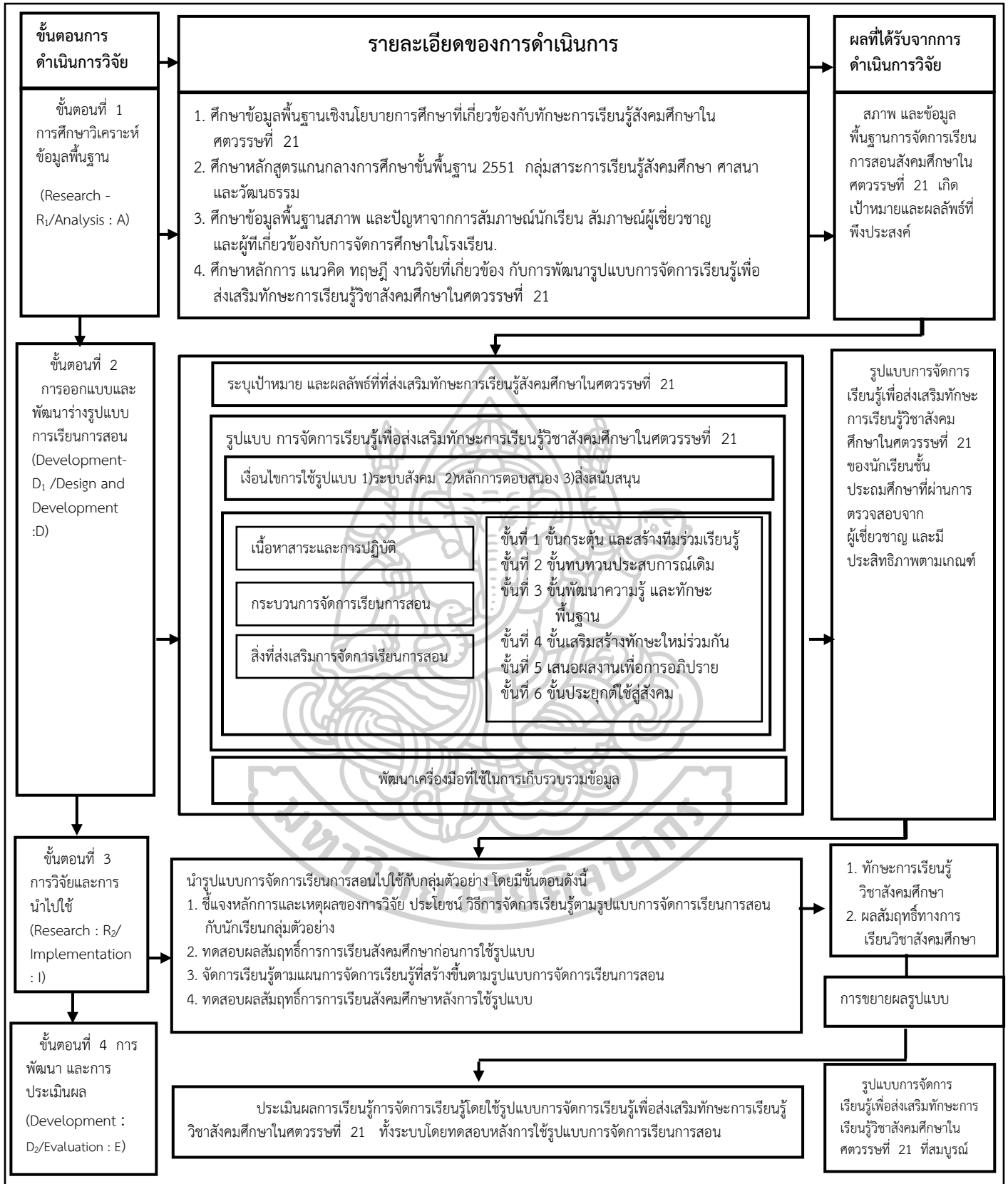
ตารางที่ 4 สรุปวิธีการดำเนินการประเมินผลการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์	วิธีการ	เป้าหมาย	เครื่องมือการวิเคราะห์ ข้อมูล	ผลที่ได้
เพื่อประเมิน และปรับปรุงรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้วิชา สังคมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ประถมศึกษา	-ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษา -ใช้แบบวัดทักษะการ เรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 -ใช้แบบประเมินโครงงาน -ใช้แบบสอบถามความ คิดเห็น	นักเรียนชั้น ประถมศึกษา	ประมวลข้อมูลเพื่อนำมา ปรับปรุงรายละเอียด รูปแบบการจัดการ เรียนรู้ / การวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis)	รูปแบบการจัดการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริม ทักษะการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ของ นักเรียนชั้น ประถมศึกษาที่ เหมาะสมต่อการ นำไปใช้

แผนภาพที่ 10 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน
ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

แผนภาพที่ 11 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนวัดพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน เชิงระบบตามแนวคิดของ ADDIE Model (Kelly, 2015) รวมทั้งแนวคิดและรูปแบบการจัดการเรียน การสอนของ (Joyce & Cahoun, 2009) รวมทั้งเป็นการวิจัย และการพัฒนา (Research and Development) โดยประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลองกลุ่มตัวอย่างเดียวมีการทดสอบก่อนเรียนหลัง เรียน The One Group Pretest - Posttest Design (Campbell & Stanley, 1969; Tuckman, 1999) ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุผลในการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการ วิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐาน (Research - R₁/Analysis : A) ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการ เรียนการสอน (Development - D₁ /Design and Development :D) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย และ การนำไปใช้ (Research : R₂/Implementation: I) และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา และการประเมินผล (Development : D₂/Evaluation : E) การขยายผลรูปแบบการเรียนรู้ฯ ซึ่งการนำเสนอผลการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ตอนที่ 2 การประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ตอนที่ 3 การขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคม ศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

1.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งนักเรียนต้องได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างครบถ้วนในเรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง รวมทั้งต้องได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกัน และการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ และต้องได้รับการจัดการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจ แนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบัน และอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับสูงต่อไป ในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในปัจจุบัน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 50 นักเรียนชั้นประถมศึกษา มีทักษะทางวิชาการและทักษะการคิดอยู่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาการของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานของชาติซึ่งนักเรียนได้กล่าวถึงสาเหตุที่ผู้เรียนคิดไม่เป็นเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับความรู้ ความจำมากกว่าเน้นให้เกิดทักษะกระบวนการคิด (ภิรมยา อินทรกำแหง, 2549; มารศรี ญาณะชัย, 2549) แนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนสังคมศึกษา ครูผู้สอนจึงต้องมีการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาต้องเน้นทักษะทางสังคมศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษายังสามารถนำวิธีการสอนต่างๆ มาประยุกต์ใช้ได้หลากหลายวิธี

1.1.2 ผลการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ พบว่า แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้พิจารณาศึกษาและเลือกทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) โดยมุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้และตระหนักรู้ในกระบวนการนั้น เป้าหมายการเรียนรู้จะต้องมาจากการปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism Theory) โดยการสร้างการเรียนรู้ที่ติดนั้นต้องเกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองและด้วยตนเองของผู้เรียน หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี และการเรียนการสอนทักษะพิสัย (Psycho - Motor Domain) เป็นการเน้นที่การฝึกทักษะให้แก่ผู้เรียนโดยมีการฝึกฝนผู้เรียนในสถานการณ์จริงหรือคล้ายจริงหลาย ๆ สถานการณ์ โดยผู้สอนจะวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนเพื่อจัดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วคอยให้การช่วยเหลือชี้แนะ และเสริมแรงผู้เรียนอย่างต่อเนื่องจนผู้เรียนเกิดความชำนาญ

1.1.3 ผลการสังเคราะห์แนวคิด ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาประกอบด้วย ทักษะในวิชาสังคมศึกษาเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนสังคมศึกษาโดยตรง ซึ่งได้แก่ ทักษะทางวิชาการ (Academic Skills) ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท คือ 1) ทักษะด้านการเรียน (Work Study Skills) เป็นทักษะที่จำเป็นในการเรียนวิชาสังคมศึกษา เป็นทักษะที่ช่วยส่งเสริมให้การศึกษาวิชาสังคมศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ ทักษะการอ่าน ตีความ การใช้แหล่งความรู้ การตั้งคำถาม การเรียงลำดับเหตุการณ์ การฟัง การพูด การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีทางการศึกษา 2) ทักษะการคิด (Thinking Skills) ซึ่งเป็นความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักพิจารณาเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล สามารถคิดแยกแยะได้ว่าอะไรเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นความคิดเห็น การฝึกให้มีความคิดวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อช่วยให้หาทางเลือกหรือหาข้อสรุปได้ และการคิดให้เกิดความรู้ถึงขั้นปัญญา (Intellectual Skills) คือ การสรุปแนวคิด หรือหลักเกณฑ์จากข้อมูลมาประยุกต์ในการตัดสินใจได้ และ ทักษะสังคม (Social Skills) ทักษะทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียน เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคม (Social Living Skills) เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ การปฏิบัติอย่างมีความรับผิดชอบ การมีมารยาทเป็นที่ยอมรับของสังคม การเคารพต่อระเบียบของสังคม ตลอดจนความสามารถวางแผนงานร่วมกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ทักษะทางกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถทำงานกลุ่ม หรือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่มีปัญหา สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นตามแนวทางวิถีทางแห่งประชาธิปไตย (Banks & Banks, 1999; Dynneson &

Berson, 2003; Jarolimak & Foster, 1985; Kelly, 2015; MacColl & Fennell, 1982; NCSS, 2006; Zepke, 1979; นาดยา ปิลันธนานนท์, 2535; สิริวรรณ ศรีพหล, 2555) ซึ่งทุกท่านที่กล่าวมาเป็นนักวิชาการทางการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 20 และแนวคิดในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษานี้ยังต่อเนื่องมาจนถึงศตวรรษที่ 21 ทฤษฎีเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา และการเรียนการสอนสังคมศึกษา พบว่า การพัฒนาผู้เรียนในระดับประถมศึกษาจึงควรปลูกฝังตั้งแต่ยังเยาว์วัย คือต้องเน้นกระบวนการด้านทักษะซึ่งมีความจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาที่กล่าวว่าการศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐานการติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) โดยจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องและคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียน ลักษณะนิสัย ความต้องการของผู้เรียนในแต่ละวัย ซึ่งในช่วงวัยประมาณ 6 - 7 ปี ไปจนถึง 12 - 13 ปี จะเป็นวัยที่สมาธิของนักเรียนยังไม่มั่นคงและยาวนานนัก สารเนื้อหาจึงไม่ควรใช้ภาษาไทยที่ซับซ้อนในการอธิบาย และสารควรเป็นเนื้อหาสั้น ๆ กระชับไม่ยืดเยื้อ มีการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีการเคลื่อนไหวและอยากติดตามบทเรียน (ประนาท เทียนศรี, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาที่เน้นทักษะที่สำคัญหนึ่งในการดำรงชีวิตของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน และส่งผลต่ออนาคตในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมโลกปัจจุบัน (Trilling & Fade, 2009) ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาให้บรรลุตามความมุ่งหมายมีความจำเป็นต้องเข้าถึงทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา

1.2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ความเป็นมาของรูปแบบ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เกิดขึ้นจากการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นในการพัฒนาทักษะทางวิชาการ และทักษะทางสังคม ผสมผสานกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 7cs มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนานักเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในระบบปัจจุบันของประเทศที่มีการพัฒนาทางการศึกษา

หลักการ และวัตถุประสงค์

หลักการ

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา แล้วนำสาระสำคัญนั้นมาสังเคราะห์เป็นหลักการของการจัดการเรียนรู้วิชา

สังคมศึกษาฯ จากนั้นนำหลักการของการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษามาสังเคราะห์ และสรุปเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาซึ่งจากกระบวนการขั้นตอนข้างต้นสรุปเป็นหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาได้ 2 ข้อดังต่อไปนี้ คือ

1. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผ่านการบูรณาการสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคม

2. จัดเรียนรู้โดยการสร้างความรู้ สร้างชิ้นงาน เรียนรู้แบบร่วมมือ และการประยุกต์ใช้ความรู้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21

หลักการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา สรุปได้ว่าเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนจะเป็นผู้ที่ทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้และความรู้จากการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้แนวคิด วิธีการ และวิธีสอนอันหลากหลาย ควบคู่กับการเกิดขึ้นของทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลมากจากการที่นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ใน 5 หน่วยการเรียนรู้ซึ่งครอบคลุมทั้ง 5 สาระการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ จนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เกิดทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคม รวมเป็น 8 ทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะทางวิชาการ ได้แก่ 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการตัดสินใจ 2) ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม 3) ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน 4) ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล 5) ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา 6) ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต และทักษะทางสังคม ได้แก่ 1) ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม 2) ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้แนวคิด และสาระในรายวิชาสังคมศึกษา เนื่องจากการเรียนรู้สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำไปสู่การเรียนรู้สู่การปฏิบัติซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์สาระสำคัญและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาพัฒนาเป็นหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษา จากนั้นจึงได้ศึกษาวิเคราะห์และนำเทคนิค และวิธีการสอนต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากระบวนการ ทำให้เกิดเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ซึ่งผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ได้กำหนดมาเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนการสอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา “SRDCPT Model” ที่สะท้อนบทบาทผู้สอน และนักเรียน และมีเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นกระตุ้นและสร้างทีมร่วมเรียนรู้ (Stimulant and Team Building)

1.1 นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้สื่อประสม

1.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยการในกระบวนการกลุ่ม และเทคนิคที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นทบทวนประสบการณ์เดิม (Review of Previous Experience)

2.1 ทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนโดยใช้สถานการณ์ และคำถาม

2.2 นำเสนอหัวข้อเรื่อง และกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน

2.3 ใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม และการสร้างความรู้

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นพัฒนาความรู้และทักษะพื้นฐาน (Development of Basic Skills) มอบหมายงานเพื่อเกิดทักษะพื้นฐานจากใบงาน

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะใหม่ร่วมกัน (Common Generative the New Skills)

4.1 มอบหมายภาระงานเพื่อเกิดทักษะใหม่

4.2 นักเรียนวางแผนการสร้างชิ้นงาน ดำเนินการตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขปัญหาร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นเสนอผลงานเพื่อการอภิปราย(Presentation and Discussion)

5.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอผลงาน

5.2 ผู้สอน และนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะเพื่อต่อยอดความรู้และทักษะ

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นประยุกต์ใช้สู่สังคม (Transmission for Social)

ส่งผ่านความรู้สู่สังคม ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางการนำความรู้และทักษะไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้

การเตรียมความพร้อมก่อนการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น ครูหรือ

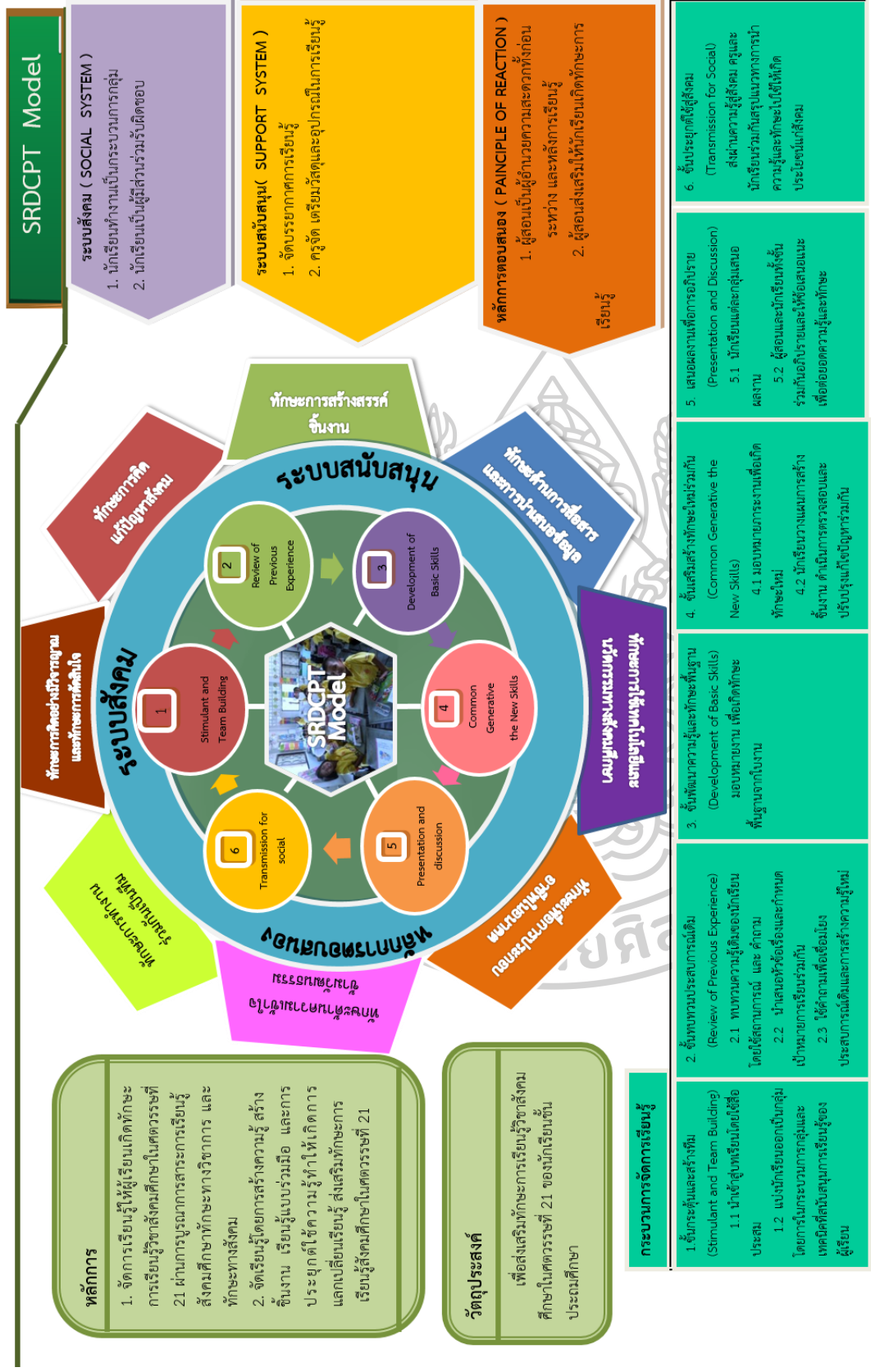
ผู้สอนต้องทำความเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ทุกขั้นตอนเพื่อการเตรียมยุทธวิธี แหล่งข้อมูล สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ได้ตามเป้าหมาย รวมทั้งการจัดการชั้นเรียนและผู้เรียนด้วย

เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย หลักการตอบสนอง ระบบสังคมและระบบสนับสนุน ดังนี้คือ

หลักการตอบสนอง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกทั้งก่อนระหว่าง และหลังการเรียนรู้ ผู้สอนสร้างแรงจูงใจเชิงบวกเพื่อสนับสนุน ทำให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และสร้างความสามารถในการคิด และพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล และกลุ่ม โดยมีการอภิปราย อธิบาย ภายในชั้นเรียน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างผู้สอน และนักเรียน

ระบบสังคม นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านกระบวนการกลุ่ม นักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบการเรียนรู้ทั้งของตนเองและของกลุ่ม โดยในชั้นเรียนนักเรียนทุกคนต้องมีความร่วมมือกัน ระหว่างนักเรียน ผู้สอน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้สังคมศึกษาที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการสนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางสังคมศึกษาจะส่งผลดีต่อการเตรียมพลเมืองให้รองรับกับการพัฒนาโลกแห่งการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ระบบสนับสนุน จัดบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพ และบรรยากาศการเรียนรู้ในเชิงบวก โดยครูผู้สอนจัดเตรียมวัสดุ และอุปกรณ์ในการเรียนรู้เป็นกลุ่มให้ เพียงพอในการสร้างชิ้นงาน มีความยืดหยุ่นในการทำกิจกรรม บริหารจัดการเวลาในขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรมด้วยความยืดหยุ่น โดยมีการกำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเหมาะสม ซึ่งลำดับขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง

แผนภาพที่ 12 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ฉบับก่อนปรับปรุง)

ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
ความเหมาะสม				
1	รูปแบบมีความเหมาะสมในการนำไปจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา	4.54	0.53	มากที่สุด
2	รูปแบบมีการระบอบุคประกอบของรูปแบบอย่างชัดเจน	4.43	0.52	มาก
3	รูปแบบมีความเหมาะสมกับหลักการจัดการเรียนรู้	4.31	0.50	มาก
4	กระบวนการของรูปแบบมีความเหมาะสม	4.51	0.52	มากที่สุด
ภาพรวม		4.45	0.52	มาก
ความเป็นไปได้				
5	รูปแบบนี้สามารถนำไปใช้ได้จริง	4.60	0.53	มากที่สุด
6	รูปแบบนี้เป็นที่ยอมรับได้	4.51	0.52	มากที่สุด
7	มีความเป็นไปได้ที่โรงเรียนสามารถนำรูปแบบนี้ไปใช้ได้จริง	4.40	0.49	มาก
8	รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา	4.46	0.48	มาก
ภาพรวม		4.49	0.51	มาก
ความเป็นประโยชน์				
9	รูปแบบนี้มีประโยชน์ต่อโรงเรียน	4.37	0.52	มาก
10	รูปแบบนี้มีประโยชน์ต่อครูผู้สอน	4.34	0.50	มาก
11	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน	4.51	0.52	มากที่สุด
12	รูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพผู้เรียน	4.57	0.52	มากที่สุด
ภาพรวม		4.45	0.52	มาก
ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน		4.46	0.51	มาก

จากผลการวิเคราะห์ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยภาพรวม ความเหมาะสมของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 6 ตารางสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับปรุงแก้ไข
<p>ด้านความเหมาะสม</p> <p>1.รูปแบบมีความเหมาะสมในการนำไปจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา</p> <p>2.รูปแบบมีการระบอบุองค์ประกอบของรูปแบบอย่างชัดเจน</p> <p>3.รูปแบบมีความเหมาะสมกับหลักการจัดการเรียนรู้</p> <p>4.กระบวนการของรูปแบบมีความเหมาะสม</p>	<p>ประเด็นความเหมาะสมของรูปแบบมีความเหมาะสม หลักการและแนวทางการปฏิบัติสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง มีการระบอบุองค์ประกอบของรูปแบบอย่างชัดเจน และเหมาะสมกับหลักการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการที่เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาของในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งกระบวนการมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มตามศักยภาพ เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่จะสามารถส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้นความคิด แนวคิดของผู้เรียน จนเกิดการฝึกฝนและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ซึ่งเป็นจุดเน้นสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในสังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21</p>	คงเดิม

ตารางที่ 6 ตารางสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับปรุงแก้ไข
<p>ความเป็นไปได้</p> <p>5.รูปแบบนี้สามารถนำไปใช้ได้จริง</p> <p>6.รูปแบบนี้เป็นที่ยอมรับได้</p> <p>7.มีความเป็นไปได้ที่โรงเรียนสามารถนำรูปแบบนี้ไปใช้ได้จริง</p> <p>8.รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา</p>	<p>ประเด็นความเป็นไปได้ของรูปแบบนี้พบว่ารูปแบบนี้มีแนวทางการปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เป็นที่ยอมรับได้เนื่องจากมีแนวคิดทฤษฎีรองรับที่มีความน่าเชื่อถือ มีความเป็นไปได้ที่โรงเรียนสามารถนำรูปแบบนี้ไปใช้ได้จริง เนื่องจากมีหลักการและแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาผู้เรียนได้ในทุก ๆ บริบทของพื้นที่ในประเทศ และหากสถานศึกษานำไปใช้จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาซึ่งมีความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ในส่วนของรูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้นั้นจากการศึกษาแล้วในทุก ๆ ขั้นตอนมีความสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เรียนได้อย่างแท้จริงในทุกบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปทางการศึกษาที่เน้นแนวทางการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมแสดงออกและเน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาซึ่งทุกทักษะการเรียนรู้นั้นล้วนมีความสำคัญในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในปัจจุบัน</p>	<p>กระบวนการจัดการเรียนรู้ ชั้นที่ 6</p> <p>ชั้นประยุกต์ใช้สู่สังคม ควรใช้คำอธิบายที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นโดยปรับค่าเป็นการส่งผ่านความรู้สู่สังคม โดยครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางการนำความรู้และทักษะไปใช้ในเกิดประโยชน์แก่สังคม</p>

ตารางที่ 6 ตารางสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับปรุงแก้ไข
<p>ความเป็นประโยชน์</p> <p>9.รูปแบบนี้มีประโยชน์ต่อโรงเรียน</p> <p>10.รูปแบบนี้มีประโยชน์ต่อครูผู้สอน</p> <p>11.การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน</p> <p>12.รูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพผู้เรียน</p>	<p>ประเด็นความเป็นประโยชน์</p> <p>รูปแบบนี้เป็นประโยชน์กับโรงเรียน เนื่องจากสามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถบ่มเพาะและปลูกฝังทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่มีความจำเป็นในการผลิตผู้เรียนออกไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม และเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน เพราะว่าครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ง่ายขึ้น และมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจน เน้นการปฏิบัติและทำได้อย่างแท้จริง และทุกขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้มีประโยชน์ต่อผู้เรียนและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนทำให้ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสามารถนำทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้นำไปใช้ต่อไปในระดับสูงขึ้น และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต</p>	คงเดิม

ตอนที่ 2 ประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีการวัดและประเมินผลดังต่อไปนี้

2.1 การประเมินทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2.1 การประเมินทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา หลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ได้มาโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดหลัก โดยใช้แบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ภาพรวมผลการประเมินทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21

ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21	ผลการประเมิน			
	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ	3.61	0.44	สูง	7
2. ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม	4.05	0.40	สูง	2
3. ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน	3.58	0.46	สูง	8
4. ทักษะด้านการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูล	3.66	0.45	สูง	6
5. ทักษะการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา	3.84	0.42	สูง	3
6. ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต	3.82	0.43	สูง	4
7. ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม	3.76	0.42	สูง	5
8. ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.11	0.37	สูง	1
ภาพรวม	3.80	0.42	สูง	

ตารางที่ 7 ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 การทำงานร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X} = 4.11, S.D. = 0.37$)

ลำดับที่ 2 การคิดแก้ปัญหาสังคม ($\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.40$) ลำดับที่ 3 ทักษะการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา ($\bar{X} = 3.84, S.D. = 0.42$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 6 ทักษะด้านการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูล ($\bar{X} = 3.66, S.D. = 0.45$) ลำดับที่ 7 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.61, S.D. = 0.44$) ลำดับที่ 8 ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ($\bar{X} = 3.58, S.D. = 0.46$)

ทั้งนี้การประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามพฤติกรรมที่แสดงออก และประเมินจากการปฏิบัติโดยได้จัดทำโครงการสังคมศึกษาที่สะท้อนถึงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำนวน 3 เรื่อง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้มีการประเมินความสามารถของนักเรียนผ่านโครงการที่นักเรียนสนใจดังต่อไปนี้

1. โครงการกบเหลาตามรอยพ่อจำนวน นักเรียนที่ทำโครงการจำนวน 6 คน

สรุปผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 8 ด้าน ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สรุปผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (โครงการกบเหลาตามรอยพ่อ)

ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21	ผลการประเมิน			
	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม	4.52	0.61	สูงที่สุด	2
2. ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน	4.80	0.38	สูงที่สุด	1
3. ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา	4.48	0.50	สูง	3
ภาพรวม	4.60	0.58	สูงที่สุด	

ตารางที่ 8 ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในระหว่าง และหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในภาพรวมพบว่าผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา อยู่ในระดับสูงที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ ลำดับที่ 1 ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ($\bar{X} = 4.80, S.D. = 0.38$) ลำดับที่ 2 ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม ($\bar{X} = 4.52, S.D. = 0.61$) ลำดับที่ 3 ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา ($\bar{X} = 4.48, S.D. = 0.50$)

2. โครงการงานน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ นักเรียนที่ทำโครงการจำนวน 7 คน

สรุปผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 8 ด้าน ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 สรุปผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (โครงการงานน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ)

ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21	ผลการประเมิน			
	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล	4.12	0.70	สูง	3
2. ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม	4.52	0.51	สูงที่สุด	2
3. ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.56	0.53	สูงที่สุด	1
ภาพรวม	4.40	0.64	สูง	

ตารางที่ 9 ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในระหว่าง และหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในภาพรวมพบว่า ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา อยู่ในระดับสูง รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ ลำดับที่ 1 ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X} = 4.56, S.D. = 0.53$) ลำดับที่ 2 ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.52, S.D. = 0.51$) ลำดับที่ 3 ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล ($\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.70$)

3. โครงการงานปฎิบัติตามวิถีพอเพียง นักเรียนที่ทำโครงการจำนวน 6 คน

สรุปผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 8 ด้าน ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 สรุปผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (โครงการปฎิบัติตามวิธีพอเพียง)

ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21	ผลการประเมิน			
	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ	4.08	0.65	สูง	3
2. ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต	4.44	0.51	สูง	2
3. ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.52	0.51	สูงที่สุด	1
ภาพรวม	4.34	0.68	สูง	

ตารางที่ 10 ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในระหว่าง และหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในภาพรวมพบว่าผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา อยู่ในระดับสูง รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ ลำดับที่ 1 ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.51$) ลำดับที่ 2 ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต ($\bar{X} = 4.44, S.D. = 0.51$) ลำดับที่ 3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.08, S.D. = 0.65$)

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ได้ผลการทดสอบ ดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	df	t	Sig
ก่อนเรียน	19	50	15.32	5.19	18	16.17*	0.00
หลังเรียน	19	50	38.95	5.33			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 พบว่าผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ฉบับสมบูรณ์)

เมื่อได้นำรูปแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ไปทดลองใช้พบว่า หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน หลักการตอบสนอง ระบบสังคม ระบบสนับสนุน เมื่อได้ดำเนินการไปตามลำดับขั้นตอนสามารถส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาที่สูงขึ้น เนื่องจากการเรียนรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ใน 5 วิชาพื้นฐาน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่เน้นให้นักเรียนได้มีทักษะทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดย สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 12 สรุปการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์

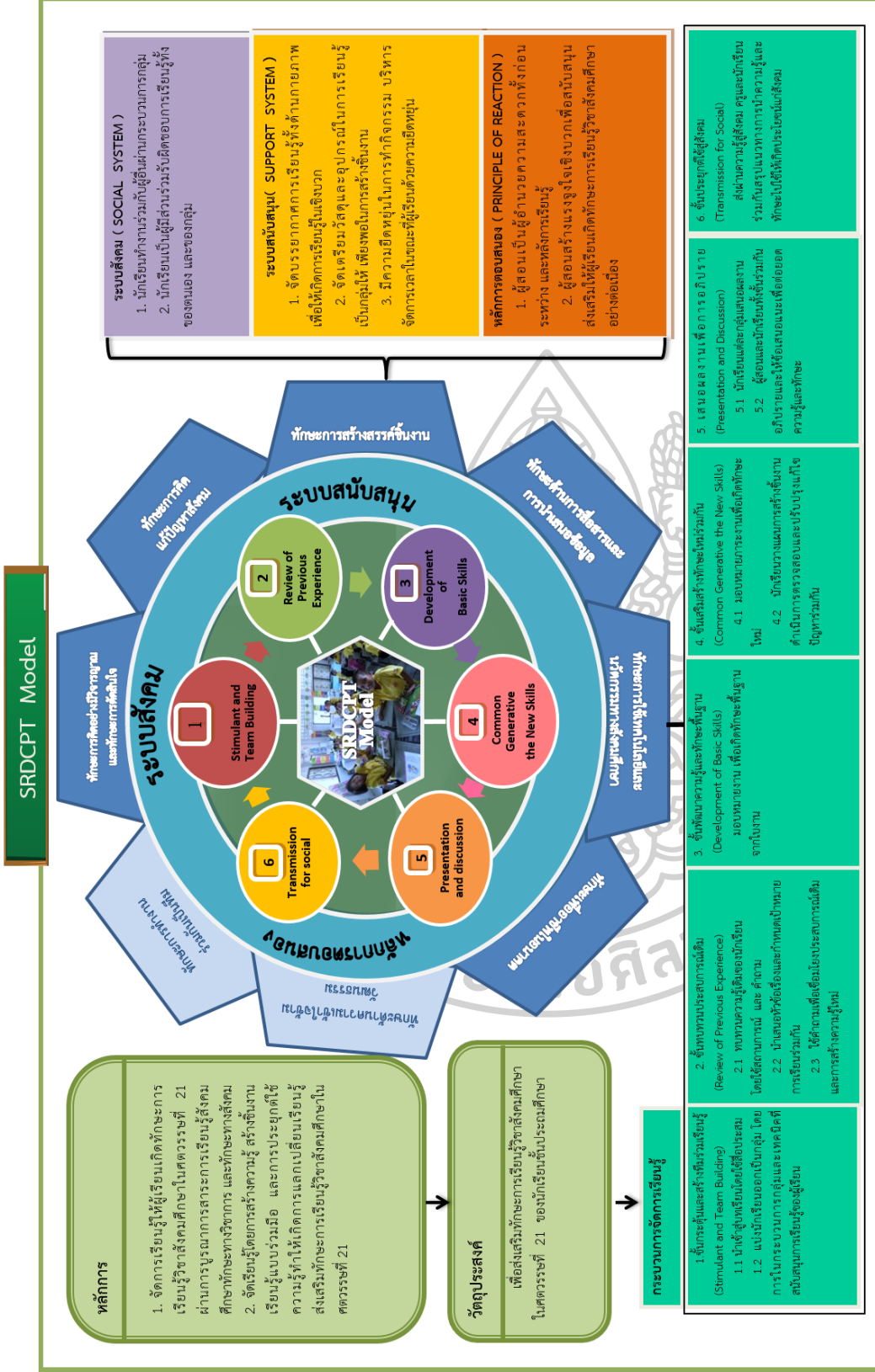
รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ฉบับเดิม)	รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ฉบับสมบูรณ์)	การปรับปรุงแก้ไข
หลักการ 1. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผ่านการบูรณาการสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาทักษะทางวิชาการ และทักษะทางสังคม 2. จัดเรียนรู้โดยการสร้างความรู้ สร้างชิ้นงาน เรียนรู้แบบร่วมมือ และการประยุกต์ใช้ความรู้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21	หลักการ 1. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผ่านการบูรณาการสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาทักษะทางวิชาการ และทักษะทางสังคม 2. จัดเรียนรู้โดยการสร้างความรู้ สร้างชิ้นงาน เรียนรู้แบบร่วมมือและการประยุกต์ใช้ความรู้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21	คงเดิม

ตารางที่ 12 สรุปการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ (ต่อ)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ฉบับเดิม)	รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ฉบับสมบูรณ์)	การปรับปรุงแก้ไข
วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษา	วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคม ศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา	คงเดิม
กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน ตาม รูปแบบการเรียนการสอน (SRDCPT Model) ประกอบด้วยขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้น และสร้างทีม (Stimulant and Team Building) ขั้นที่ 2 ขั้นทบทวนประสบการณ์เดิม (Review of Previous Experience) ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความรู้และทักษะ พื้นฐาน (Development of Basic Skills) ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะใหม่ ร่วมกัน (Common Generative the New Skills) ขั้นที่ 5 เสนอผลงานเพื่อการอภิปราย (Presentation and Discussion) ขั้นที่ 6 ขั้น ประยุกต์ใช้สู่สังคม (Transmission for Social)	กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน ตาม รูปแบบการเรียนการสอน (SRDCPT Model) ประกอบด้วยขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้น และสร้างทีมร่วม เร็ย น รู้ (Stimulant and Team Building) ขั้นที่ 2 ขั้นทบทวนประสบการณ์เดิม (Review of Previous Experience) ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความรู้และทักษะ พื้นฐาน (Development of Basic Skills) ขั้นที่ 4ขั้นเสริมสร้างทักษะใหม่ร่วมกัน (Common Generative the New Skills) ขั้นที่ 5 เสนอผลงานเพื่อการอภิปราย (Presentation and Discussion) ขั้นที่ 6 ขั้น ประยุกต์ใช้สู่สังคม (Transmission for Social)	ป รั บ เ พิ่ ม ค ำ ก า ข า ไ ท ย ก ะ ร บ ว น ก า ร เ ร ย น ก า ร ส อ น ชั้ น ต อ น ที่ 1 โดยเพิ่มคำว่า ร่วม เร็ย น รู้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสม มากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 12 สรุปการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ (ต่อ)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ฉบับเดิม)	รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ฉบับสมบูรณ์)	การปรับปรุงแก้ไข
หลักการตอบสนอง 1. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกทั้งก่อนระหว่าง และหลังการเรียนรู้ 2. ผู้สอนส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้	หลักการตอบสนอง 1. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกทั้งก่อนระหว่าง และหลังการเรียนรู้ 2. ผู้สอนสร้างแรงจูงใจเชิงบวกเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาอย่างต่อเนื่อง	เพิ่มเติมหลักการตอบสนองให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น
ระบบสนับสนุน 1. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ 2. ครูจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในการเรียนรู้	ระบบสนับสนุน 1. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในเชิงบวก 2. จัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในการเรียนรู้เป็นกลุ่มให้เพียงพอในการสร้างชิ้นงาน 3. มีความยืดหยุ่นในการทำกิจกรรมบริหาร จัดการเวลาในขณะที่ผู้เรียนด้วยความยืดหยุ่น	เพิ่มเติมระบบสนับสนุนให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น
ระบบสังคม 1. นักเรียนทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม 2. นักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ	ระบบสังคม 1. นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านกระบวนการกลุ่ม 2. นักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบการเรียนรู้ทั้งของตนเอง และของกลุ่ม	เพิ่มเติมระบบสังคมให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

แผนภาพที่ 13 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ฉบับสมบูรณ์)

ตอนที่ 3 การขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

2.1 ศึกษาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา หลังการใช้รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ได้มาโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดหลัก โดยใช้แบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการประเมินทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21

ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21	ผลการประเมิน			
	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย	ลำดับ
1. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ	3.32	0.47	ปานกลาง	7
2. ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม	3.77	0.42	สูง	3
3. ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน	3.73	0.43	สูง	4
4. ทักษะด้านการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูล	3.55	0.45	สูง	6
5. ทักษะการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา	3.64	0.45	สูง	5
6. ทักษะเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต	3.91	0.38	สูง	1
7. ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม	3.18	0.49	ปานกลาง	8
8. ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม	3.82	0.41	สูง	2
ภาพรวม	3.62	0.44	สูง	

ตารางที่ 13 ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ลำดับที่ 1 ทักษะเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต ($\bar{X} = 3.91, S.D. = 0.38$) ลำดับที่ 2 ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X} = 3.82, S.D. = 0.41$) ลำดับที่ 3 ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม ($\bar{X} = 3.77, S.D. = 0.42$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ลำดับที่ 6 ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล ($\bar{X} = 3.55, S.D. = 0.45$) ลำดับที่ 7

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.32, S.D. = 0.47$) ลำดับที่ 8 ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.18, S.D. = 0.49$)

ทั้งนี้การประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามพฤติกรรมที่แสดงออก และประเมินจากการปฏิบัติโดยได้จัดทำโครงการสังคมศึกษาที่สะท้อนถึงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำนวน 1 เรื่อง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้มีการประเมินความสามารถของนักเรียนผ่านโครงการที่นักเรียนสนใจดังต่อไปนี้

โครงการตลาดนัดอาชีพ

สรุปผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โครงการตลาดนัดอาชีพ ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ผลการประเมินทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (โครงการตลาดนัดอาชีพ)

การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21	ผลการประเมิน			
	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล	4.28	0.59	สูง	2
2. ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต	4.16	0.81	สูง	3
3. ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.40	0.53	สูง	1
ภาพรวม	4.21	0.56	สูง	

ตารางที่ 14 ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในระหว่าง และหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในภาพรวมพบว่าผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้สังคมศึกษาอยู่ในระดับสูง รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ ลำดับที่ 1 ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.53$) ลำดับที่ 2 ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล ($\bar{X} = 4.28, S.D. = 0.59$) ลำดับที่ 3 ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต ($\bar{X} = 4.16, S.D. = 0.81$)

ทั้งนี้การประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามพฤติกรรมที่แสดงออกและประเมินจากการปฏิบัติโดยได้จัดทำโครงการสังคมศึกษาที่สะท้อนถึงการพัฒนาทักษะ

การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำนวน 1 เรื่อง โดยมุ่งเน้นการประเมินความสามารถของนักเรียนผ่านโครงการที่นักเรียนสนใจผ่านโครงการตลาดนัดอาชีพ ซึ่งทำให้นักเรียนมีอิสระในการคิดและการตัดสินใจทำโครงการตามความสนใจ และเกิดอิสระในความคิดของนักเรียนในการวางแผนอย่างเป็นระบบและกระบวนการที่ดีในการทำงาน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ได้ผลการทดสอบ ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	df	t	Sig
ก่อนเรียน	11	50	14.09	3.48	10	16.73*	0.00
หลังเรียน	11	50	39.55	3.39			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 15 พบว่าผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายผลที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายผลที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา					
1	มีการนำเข้าสู่บทเรียนมีความน่าสนใจ	4.12	0.62	มาก	19
2	มีวิธีการแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างหลากหลายวิธี	4.52	0.73	มากที่สุด	9
3	ทบทวนความรู้เดิมที่นักเรียนเรียนมาแล้วในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	4.65	0.64	มากที่สุด	6
4	จัดการเรียนรู้โดยมอบหมายภาระงานได้อย่างน่าสนใจ	4.10	0.70	มาก	20
5	จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนสร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเอง	4.65	0.64	มากที่สุด	6
6	จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนนำเสนอ หรือแสดงผลงานหน้าชั้นเรียน และอภิปรายร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน	4.65	0.62	มากที่สุด	6
7	ครู และนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน	4.30	0.64	มาก	14
ภาพรวม		4.42	0.72	มาก	2
ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้					
8	จัดการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตอบคำถามที่หลากหลาย และเป็นอิสระ	4.50	0.65	มากที่สุด	10
9	จัดการเรียนรู้ด้วยความเป็นกันเองกับนักเรียนห่วงใยความรู้สึกและเป็นที่ยอมรับที่ดี	4.68	0.84	มากที่สุด	5
10	จัดการเรียนรู้ไม่มีอคติ ไม่มีความเอนเอียงกับนักเรียนทุกคน	4.70	0.62	มากที่สุด	4
11	จัดการเรียนรู้โดยมีเสริมสร้างกำลังใจ และเข้าใจความแตกต่างของนักเรียน	4.38	0.73	มาก	13
ภาพรวม		4.56	0.84	มากที่สุด	1
ด้านเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา					
12	สอนเนื้อหาจากเรื่องที่ย่ไปหาเรื่องที่ยาก	4.71	0.75	มากที่สุด	3
13	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการตัดสินใจที่ถูกต้อง	4.40	0.74	มาก	12
14	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนการคิดแก้ปัญหาสังคม	4.16	0.64	มาก	16
15	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการสร้างสรรค์ชิ้นงาน	4.16	0.64	มาก	16
16	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล	4.73	0.54	มากที่สุด	2

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายผลที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
17	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา	4.14	0.78	มาก	18
18	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดทักษะอาชีพในอนาคต	4.75	0.48	มากที่สุด	1
19	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม	4.26	0.60	มาก	15
20	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.42	0.58	มาก	11
ภาพรวม		4.41	0.74	มาก	3
ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน		4.46	0.76	มาก	

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความคิดเห็นของครูโรงเรียนที่ขยายผลหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ภาพรวมทั้ง 3 ด้านพบว่า ($\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.65$) และภาพรวมทุกรายการพบว่า ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56, S.D. = 0.84$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ลำดับที่ 1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดทักษะอาชีพในอนาคต ($\bar{X} = 4.75, S.D. = 0.48$) ลำดับที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล ($\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.54$) ลำดับที่ 3 สอนเนื้อหาจากเรื่องที่เกี่ยวข้องไปหาเรื่องที่ยาก ($\bar{X} = 4.71, S.D. = 0.75$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ลำดับที่ 20 ครูจัดการเรียนรู้โดยมอบหมายภาระงานได้อย่างน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.10, S.D. = 0.70$) ลำดับที่ 19 ครูมีการนำเข้าสู่บทเรียนมีความน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.62$) ลำดับที่ 18 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา ($\bar{X} = 4.14, S.D. = 0.78$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2. เพื่อประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

3. เพื่อขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดพร้าว อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ปีการศึกษา 2560 จำนวน 19 คน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research - R₁/Analysis : A) ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Development - D₁ /Design and Development : D) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย และการนำไปใช้ Research : R₂/Implementation : I) และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา และการประเมินผล (Development : D₂/Evaluation: E) และการขยายผลรูปแบบการเรียนรู้อื่นๆ ซึ่งการนำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ตอนที่ 2 การประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ตอนที่ 3 การขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและผลการประเมินรูปแบบ

1.1.1 หลักการ คือ 1) จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผ่านการบูรณาการสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคม 2) จัดเรียนรู้โดยการสร้างความรู้ สร้างชิ้นงาน เรียนรู้แบบร่วมมือ และการประยุกต์ใช้ความรู้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21

1.1.2 วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

1.1.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้น และสร้างทีมร่วมเรียนรู้ (Stimulant and Team Building) ขั้นที่ 2 ขั้นทบทวนประสบการณ์เดิม (Review of Previous Experience) ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความรู้ และทักษะพื้นฐาน (Development of Basic Skills) ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะใหม่ร่วมกัน (Common Generative the New Skills) ขั้นที่ 5 เสนอผลงานเพื่อการอภิปราย (Presentation and Discussion) ขั้นที่ 6 ขั้นประยุกต์ใช้สู่สังคม (Transmission for Social)

1.1.4 เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ โดยครูผู้สอนทำความเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ทุกขั้นตอนเพื่อการเตรียมยุทธวิธี แหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ให้มีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) หลักการตอบสนอง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกทั้งก่อนระหว่าง และหลังการเรียนรู้ และผู้สอนสร้างแรงจูงใจเชิงบวกเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การเรียนรู้สังคมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2) ระบบสังคม นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านกระบวนการกลุ่ม และ นักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบการเรียนรู้ทั้งของตนเองและของกลุ่ม

3) ระบบสนับสนุน จัดบรรยากาศการเรียนรู้ทางด้านกายภาพเพื่อให้เกิด การเรียนรู้ในเชิงบวก จัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในการเรียนรู้เป็นกลุ่มให้ เพียงพอในการสร้างชิ้นงาน และมีความยืดหยุ่นในการทำกิจกรรม บริหาร จัดการเวลาในขณะที่ผู้เรียนด้วยความยืดหยุ่น

1.2 ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ในภาพรวมทั้ง 3 ด้านที่มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 พบว่ามีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 2 ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

2.1 ผลการศึกษาทักษะการวิชาเรียนรู้สังคมศึกษาหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการ การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา สูงขึ้น ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 1

2.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนด้วย รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับ นักเรียนประถมศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการ วิจัยในข้อที่ 2

3. ผลการขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคม ศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 มีทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 หลังเรียนสูงขึ้น รวมทั้งมีความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายผลต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

1.1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาได้รวบรวมทั้งนำแนวคิดแนวคิดพื้นฐานที่รองรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) โดยมุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้และตระหนักรู้ในกระบวนการนั้น เป้าหมายการเรียนรู้จะต้องมาจากการปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism Theory) Papert (1993) โดยการสร้างการเรียนรู้ที่ตื่นตัวเกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองและด้วยตนเองของผู้เรียน หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี และการเรียนการสอนทักษะพิสัย (Psycho - Motor Domain) เป็นการเน้นที่การฝึกทักษะให้แก่ผู้เรียน โดยมีการฝึกฝนผู้เรียนในสถานการณ์จริงหรือคล้ายจริงหลาย ๆ สถานการณ์ โดยผู้สอนจะวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนเพื่อจัดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วคอยให้การช่วยเหลือชี้แนะ และเสริมแรงผู้เรียนอย่างต่อเนื่องจนผู้เรียนเกิดความชำนาญ ทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน Jensen and Eric (2005) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ผสมผสานหรือรวบรวมหลากหลายทักษะความรู้เพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมการทำงานของสมอง ซึ่งเป็นการนำความรู้การทำงานหรือธรรมชาติการเรียนรู้ของสมองมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของสมองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยต้องอาศัยการสร้างแรงจูงใจในการเรียนเป็นกระบวนการเดียวกับในการทำให้ผู้เรียนตระหนักว่าการเรียนเป็นสิ่งสำคัญแก่ตนเอง และพบว่าผู้ที่เรียนเก่งมีความหมายไม่ใช่เฉพาะผู้ที่มีสมองอันชาญฉลาดเท่านั้น แต่ผู้เรียนที่จะประสบความสำเร็จจะต้องตั้งใจเรียน ขยัน หรือมีความใฝ่รู้ แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Dewey, 1939; กิตติชัย สุธานีโนบล, 2555; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555; สิริวรรณ ศรีพหล, 2555) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะ ลดความซ้ำซ้อนในเนื้อหาสาระ และประสบการณ์ที่มีความหมาย มีความหลากหลาย และสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งในสิ่งที่ศึกษา รวมทั้งประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาควรใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง

การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยนำไปสอดแทรกในการจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหา และกระบวนการต่าง ๆ จะเป็นการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม รวมทั้งการนำขั้นตอนของการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบตามแนวคิด ADDIE Model (Kruse, 2012) ร่วมกับแนวคิด และรูปแบบการเรียนการสอนของ (Joyce & Cahoun, 2009) รวมทั้งเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research - R₁/Analysis : A) ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Development - D₁ /Design and Development: D) ขั้นตอนที่ 3 การวิจัยและการนำไปใช้ (Research : R₂/Implementation : I) และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา และการประเมินผล (Development : D₂/Evaluation : E) และการขยายผลรูปแบบการเรียนรู้

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาหรือสภาพความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาคควรเน้นพัฒนาทักษะความสามารถของผู้เรียนในการปฏิบัติกรต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ และสังคม การพัฒนาทักษะจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสังคมศึกษาทุกระดับ ทักษะเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ และกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ทักษะในวิชาสังคมศึกษานับเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับพลเมืองในการดำรงชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย (นาตยา ภัทรแสงไทย, 2525; สิริวรรณ ศรีพหล, 2552) และทักษะในวิชาสังคมศึกษา ต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะทางปัญญาที่เป็นพื้นฐานทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดอย่างไตร่ตรอง ทักษะการคิดอย่างมีความหมาย ทักษะการแสดงความคิดเห็นและการสื่อสาร ทักษะแผนที่ ทักษะเกี่ยวกับเวลา การแบ่งช่วงเวลา และทักษะการมีส่วนร่วมทางสังคม (Jarolimak & Foster, 1985; MacColl & Fennell, 1982) ตลอดจนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา “SRDCPT Model” ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วว่า มีคุณภาพด้านความตรงเชิงโครงสร้าง เชิงเนื้อหาเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้ จากได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาหรือสภาพความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ระดับประถมศึกษา จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพบว่า

ความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้สูงศึกศึกษาในศตวรรษที่ 21 และได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และได้ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งผลการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ โดยกล่าวเป็นประเด็นดังต่อไปนี้ ด้านที่ 1 ความเหมาะสม รูปแบบมีความเหมาะสมในการนำไปจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและกระบวนการของรูปแบบมีความเหมาะสม อยู่อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นทั้งนี้ เป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงในโรงเรียนที่มีบริบทต่าง ๆ กัน ด้านที่ 2 ความเป็นไปได้ รูปแบบนี้สามารถนำไปใช้ได้จริงและรูปแบบนี้เป็นที่ยอมรับได้ อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าการศึกษาความเป็นไปได้ของผู้เชี่ยวชาญแล้วสามารถปฏิบัติได้จริงและตรงกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และด้านความเป็นประโยชน์ พบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นแนวทางการยกระดับคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนสามารถปฏิบัติได้จริง และสามารถสร้างคุณลักษณะที่ดีให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างเต็มตามศักยภาพ และส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้พัฒนาตนเองได้อย่างเก่ง ดี มีความสุขในการเรียน รวมทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างมีความเหมาะสมกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการที่วางแผนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น เกิดคุณลักษณะนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมภายในของตนเองที่เกิดจากการทำงานของสมอง ในการรวบรวมข้อมูล จัดระบบข้อมูล และประสบการณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดมโนทัศน์ที่เป็นเรื่องราวและสื่อสารออกมาโดยการใช้คำพูด และการปฏิบัติ โดยผลของการที่ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้จะแสดงให้เห็นในลักษณะของการสรุปเป็นความคิดรวบยอด การจำแนกความแตกต่าง การจัดกลุ่ม การจัดระบบ และการเชื่อมโยงสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้รับ จนเกิดเป็นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่มีความจำเป็นของผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนและพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงผลงานและการใช้ทักษะการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รูปแบบ “SRDCPT Model” อาจมีข้อจำกัดคือ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอนไม่สามารถพัฒนาทักษะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ครบ ทั้ง 8 ทักษะซึ่งมีความจำเป็นสำหรับการเรียนรู้สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 แต่ทักษะทั้ง 8 ทักษะที่มีความจำเป็นสำหรับการเรียนรู้สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ครบทั้งหมดเมื่อผู้เรียนเรียนครบหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้แล้ว ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปจึงจะเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน

ศตวรรษที่ 21 ควรมีความยืดหยุ่นและจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะให้กับผู้เรียนที่มีความเหมาะสม เพียงพอ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความคงทนในการเรียนรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้จริงได้ในการเรียนรู้ในสถานการณ์ปัจจุบัน

2.1 ผลการศึกษาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาหลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับสูง ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 1 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

หน่วยที่ 1 เราอยู่ในสังคมพุทธ เน้นการฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม เนื่องจากในสังคมพุทธปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง ปัญหาศีลธรรมต่าง ๆ ตามมา คนจะอยู่ร่วมกันถึงแม้ว่าจะมีการยอมรับนับถือศาสนาที่แตกต่างกันแต่ทุกศาสนาล้วนสอนให้คนทุกคนเป็นคนดีทั้งสิ้น หน่วยการเรียนรู้จึงมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการตัดสินใจ และฝึกทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูลหน้าชั้นเรียน โดยมีการอภิปรายหาผลดี ผลเสียและทางออกของสังคมในยุคการเรียนรู้ในปัจจุบัน

หน่วยที่ 2 วัฒนธรรมท้องถิ่น...สายใยผูกพัน เน้นการฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอ ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม หน่วยการเรียนรู้เน้นการฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม เนื่องจากในชุมชนมีปัญหาการใช้สารเคมีในดินและทำให้สารพิษตกค้างในดินเป็นจำนวนมาก วัฒนธรรมการผลิตดั้งเดิมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เน้นการฝึกให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาสังคม ฝึกกระบวนการนำเสนอข้อมูลที่มีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งเน้นกระบวนการนำเสนอผลงานโดยการทำงานร่วมกันเป็นทีม

หน่วยที่ 3 เศรษฐศาสตร์กับชีวิตของเรา เน้นการฝึกทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต เนื่องจากหน่วยการเรียนรู้นี้ได้เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์ รายได้ รายจ่าย การประกอบอาชีพ จึงมีการฝึกให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในท้องถิ่นให้เกิดรายได้เข้าสู่ตนเองและชุมชน ฝึกการสื่อสารการนำเสนอข้อมูลโดยการฝึกการขายของผ่านสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน และฝึกทักษะอาชีพต่าง ๆ จากการผลิตสินค้าและบริการที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง

หน่วยที่ 4 ทะลุมิติอดีต สู่ถิ่นฐานไทย เน้นการฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา เนื่องจากหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับสาระประวัติศาสตร์ เนื้อหาประวัติศาสตร์ในบางช่วงเวลาต้อง

อาศัยการเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจ เนื่องจากข้อมูลประวัติศาสตร์บางเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้เป็นลักษณะเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา จึงเน้นให้นักเรียนมีการทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ ฝึกกระบวนการเรียนรู้เป็นทีม และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องเรียนฝึกให้ผู้เรียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงยุคปัจจุบัน

หน่วยที่ 5 ภูมิประเทศน่าสนใจ เน้นการฝึกทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา เนื่องจากหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับสาระภูมิศาสตร์ ซึ่งเน้นกระบวนการสืบค้นโดยในเทคโนโลยีทางภูมิศาสตร์ ซึ่งมีความสำคัญในยุคการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ฝึกการทำงานเป็นทีมโดยเน้นการทำแผนที่เป็นกลุ่ม และฝึกการนำเสนอข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเน้นการอภิปรายและรายงาน

หลังจากเรียนครบทุกหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอนวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของผู้เรียนจากแบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 หลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกหน่วยการเรียนรู้ได้เน้นกระบวนการกลุ่มและการทำงานเป็นทีมในทุก ๆ หน่วยการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนซึมซับกระบวนการทำงานเป็นทีม มีการช่วยเหลือกันและแบ่งหน้าที่กันเป็นอย่างดีภายในกลุ่มของตน ลำดับที่ 2 ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม เนื่องจากว่าครูสอดแทรกสถานการณ์การจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการแก้ปัญหา ฝึกกระบวนการคิดและหาแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นจริงตามสถานการณ์และบริบทที่กำหนดให้กับนักเรียน และลำดับที่ 3 ทักษะการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากว่านักเรียนได้รับการส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษามาโดยตลอด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแนวคิด Piaget (1969) เกี่ยวกับความรู้และวิธีการได้มาซึ่งความรู้ การแก้ไขปัญหาได้มาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 8 ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน อาจเป็นเพราะว่าช่วงเวลาในการฝึกฝนไม่มากนักและกระบวนการคิดสร้างสรรค์อาจยังไม่สูงมากกับนักเรียนในช่วงวัยประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้อง Piaget (1969) มีความเชื่อว่า ผู้เรียนสร้างความจริงด้วยตนเองต้องอาศัยเวลาและประสบการณ์ในการเรียนรู้ ดังนั้นความรู้หรือการเรียนรู้เรื่องใหม่จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของประสบการณ์เดิมต้องใช้เวลาอย่างเพียงพอ ลำดับที่ 7 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการตัดสินใจ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน 5 หน่วยการจัดการเรียนรู้ ครูกำหนดสถานการณ์ที่ฝึกฝนให้นักเรียนเกิดการการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจไม่มากนัก ลำดับ

ที่ 6 ทักษะด้านการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูล เนื่องจากนักเรียนขาดการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ

การวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาจากการทำโครงการสังคมศึกษาซึ่งจัดให้ผู้เรียนทำโครงการกลุ่มละ 6-7 คน ต่อโครงการหนึ่งชิ้น ซึ่งเป็นการฝึกฝนการเรียนรู้ที่เกิดจากการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมโครงการร่วมกัน เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง ฝึกการเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละคนให้ได้รับการพัฒนาได้เต็มขีดความสามารถที่มีอยู่อย่างแท้จริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการปฏิบัติจริง รู้จักการบูรณาการความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในกลุ่มมีส่วนช่วยกันทำกิจกรรมโครงการให้ประสบความสำเร็จ รวมทั้งปลูกฝังนิสัยรักการเรียนรู้และศึกษาประเด็นปัญหาที่ศึกษามาจากความสนใจของตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงกับเรื่องที่ศึกษานั้น โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สังเกตอย่างใกล้ชิด จากสิ่งที่อยู่รอบข้างของนักเรียน โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำในการวางแผนเพื่อฝึกประสบการณ์การเรียนรู้ที่เสริมสร้างศักยภาพของนักเรียนตามความสนใจและความแตกต่างของบุคคลอันหลากหลาย เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาได้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในสังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีคุณลักษณะนิสัยรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันจะนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและยั่งยืน ซึ่งในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้จัดทำโครงการทั้งหมด 3 โครงการ ได้แก่

โครงการกบเหลาตามรอยพ่อ มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และผลการประเมินทักษะสร้างสรรค์ชิ้นงานอยู่ในระดับสูงที่สุด เนื่องจากว่านักเรียนมีความคิดในการสร้างสรรค์ว่าทำอย่างไรจะเกิดความจำเป็นทำให้ใช้ดินสอไม้เหลาให้หมดเปลืองน้อยที่สุด เหลาดินสอแล้วให้ใช้ได้มากที่สุด จึงนำมาใช้ทำเป็นโครงการกบเหลาตามรอยพ่อ โดยมีนักเรียนมีความคิดว่าดินสอถึงแม้ว่าจะเหลือแท่งเล็กสั้นเท่าใดก็จะสามารถเหลาได้หากใช้กบเหลาที่กลุ่มของตนเองสร้างขึ้น ผู้เรียนเกิดการคิดริเริ่มสร้างสรรค์สอดคล้องกับ Papert (1993) มีความคิดว่า หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้ และนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานขึ้นโดยอาศัยสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะช่วยให้ความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

โครงการโครงการน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และผลการประเมินอันดับสูงสุด คือด้านทักษะการทำงานร่วมกันเป็นที่อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากนักเรียนต้องระดมสมองในการคิดว่าในท้องถิ่นมีผลิตภัณฑ์ใดบ้างที่จะสามารถนำมาปรุงเป็นน้ำสมุนไพร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Jensen and Eric (2005) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้ที่ผสมผสานหรือรวบรวมหลากหลายทักษะความรู้เพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมการทำงานของสมอง เช่น ความรู้ทางเคมีศาสตร์ ประสาทวิทยา จิตวิทยา สังคมศาสตร์ พันธุศาสตร์ชีววิทยา และชีวประสาทวิทยา

ซึ่งเป็นภาระความรู้การทำงานหรือธรรมชาติการเรียนรู้ของสมองมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของสมองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยต้องอาศัยการสร้างแรงจูงใจในการเรียนเป็นกระบวนการเดียวกับในการทำให้ผู้เรียนตระหนักว่าการเรียนเป็นสิ่งสำคัญแก่ตนเอง และพบว่าผู้ที่เรียนเก่งมีความหมายไม่ใช่เฉพาะผู้ที่มีสมองอันชาญฉลาดเท่านั้น แต่ผู้เรียนที่จะประสบความสำเร็จจะต้องตั้งใจเรียน ขยัน หรือมีความใฝ่รู้ โดยกลุ่มของนักเรียนที่ทำโครงการนี้ประสบความสำเร็จเนื่องจากการปรึกษาจากกลุ่มนักวิชาการท้องถิ่นที่มีความคิดในการพัฒนาน้ำสมุนไพรมาใช้ดื่มเพื่อบริโภคกันภายในชุมชน

โครงการปุ๋ยอินทรีย์ตามวิถีพอเพียง มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และผลการประเมินอันดับสูงสุด คือด้านทักษะการทำงานร่วมกันเป็นที่อยู่ในระดับสูงที่สุด เนื่องจากว่านักเรียนจะต้องมีความสามัคคีกันในการทำงาน มีความอดทน และร่วมมือร่วมใจกันทำปุ๋ยอินทรีย์ มีการรวมตัวกันนำเศษอาหาร เศษผลไม้ที่เน่าเสียมาจากบ้าน จนสร้างและเกิดการผลิตภัณฑ์และสามารถผลิตจนชำนาญและขายสู่ชุมชนในตำบลวัดขวาง สอดคล้องกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติของ Simpson (1972) ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการและความอดทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการจัดการ นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความอดทนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วย ซึ่งโครงการนี้ประสบความสำเร็จจากขอคำปรึกษาจากครูผู้สอนวิชาเกษตรในโรงเรียน และปราชญ์ชาวบ้านมาช่วยแนะนำในผลิตปุ๋ยอินทรีย์

2.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนประถมศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 2 โดยการศึกษาคือความเป็นมาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แนวคิดพื้นฐานที่รองรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวัด และประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ทุกหน่วย ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมของกิจกรรมการเรียนรู้ (กิตติชัย สุธานีโนบล, 2555; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555; สิริวรรณ ศรีพหล, 2552) ผู้วิจัยได้มีการออกแบบขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 5 หน่วยการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ คือ 1) เราอยู่ในสังคมพุทธ 2) วัฒนธรรมท้องถิ่น...สายใยผูกพัน 3) เศรษฐศาสตร์กับชีวิตของเรา 4) ทะลุมิติอดีต...สู่ถิ่นฐานไทย 5) ภูมิประเทศน่าสนใจ หน่วยการเรียนรู้ละ 2 แผนการจัดการเรียนรู้

รวมเป็น 10 แผนการจัด การเรียนรู้ ซึ่งแต่ละแผนมีเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นเวลา 5 ชั่วโมง ซึ่งในแผนการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นบทเรียนสำเร็จรูป และมีความยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยได้กำหนดสิ่งที่จำเป็นในการเรียนการสอนไว้อย่างครบถ้วน ประกอบด้วยชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ระยะเวลาที่กำหนดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 11 มาตรฐานการ เรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ แนวทางการวัด และ ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่น และให้อิสระกับนักเรียนในการฝึกทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการ จัด การเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาตามรูปแบบ “SRDCPT Model” ผู้วิจัยจะเริ่มขั้นตอนที่ 1 ขั้นกระตุ้น และสร้างทีม (Stimulant and Team Building) มี 2 ขั้นตอนย่อย คือ 1.1 นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้สื่อประสม และ 1.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มโดยการใน กระบวนการกลุ่ม และเทคนิคที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน จากขั้นตอนที่ 1 นี้เป็นการทบทวน และให้ความรู้เบื้องต้นเพื่อให้นักเรียนเพื่อกระตุ้นให้เกิดคำถาม และจัดกลุ่มเพื่อสร้างทีมงานที่ เข้มแข็งและช่วยเหลือกันในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จของกลุ่ม

หลังจากที่นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยการกระตุ้นและสร้างทีมได้แล้ว ขั้นตอนที่ 2 ขั้นทบทวน ประสบการณ์เดิม (Review of Previous Experience) โดยครูพยายามทบทวนเนื้อหาสาระการ เรียนรู้จากสิ่งที่นักเรียนเคยได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาแล้วในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่ง เนื้อหาค่อนข้างมีความเชื่อมโยงกัน ในขั้นตอนนี้มีหัวข้อย่อย 3 หัวข้อ คือ 2.1 ทบทวนความรู้เดิมของ นักเรียนโดยใช้สถานการณ์ และคำถาม 2.2 นำเสนอหัวข้อเรื่อง และกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ร่วมกัน 2.3 ใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม และการสร้างความรู้ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ หลักการ และแนวคิดของการศึกษาสังคมศึกษาเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในวิชาสังคม ศึกษาชั้น

เมื่อนักเรียนเกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมแล้ว ขั้นตอนที่ 3 ขั้นพัฒนาความรู้ และทักษะ พื้นฐาน (Development of Basic Skills) มอบหมายงาน เพื่อเกิดทักษะพื้นฐานจากใบงาน โดย นักเรียนจะได้รับใบงานที่เสริมสร้างความรู้และทักษะการเรียนรู้พื้นฐานที่เหมาะสมกับนักเรียนใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตรงตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และหลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนวัดพร้าว

หลังจากที่นักเรียนมีทักษะพื้นฐานจากใบงานแล้ว ขั้นตอนที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะใหม่ร่วมกัน (Common Generative the New Skills) 4.1 มอบหมายภาระงานเพื่อเกิดทักษะใหม่ 4.2 นักเรียนวางแผนการสร้างชิ้นงาน ดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใหม่ร่วมกัน เช่น ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้งหมดแล้วนักเรียนจะเกิดทักษะใหม่จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 ทักษะ ได้แก่ คือ 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ 2) ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม 3) ทักษะการสร้างสรรคชิ้นงาน 4) ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล 5) ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม 6) ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม 7) ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา 8) ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต ซึ่งในธรรมชาติการเรียนรู้ในแต่ละรายหน่วย จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่แตกต่างกันไป

เมื่อนักเรียนเกิดการเสริมสร้างทักษะใหม่ร่วมกัน ขั้นตอนที่ 5 เสนอผลงานเพื่อการอภิปราย (Presentation and Discussion) 5.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอผลงาน 5.2 ผู้สอน และนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะเพื่อต่อยอดความรู้ ขั้นตอนนี้ตัวแทนของกลุ่มจะนำเสนอข้อมูลหน้าชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนในห้องช่วยกันอภิปรายกันอย่างชัดเจน ทั้งนี้ในขั้นตอนนี้ยังเป็นการเสริมสร้างทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูลและฝึกทักษะการกล้าแสดงออกอีกด้วย

เมื่อนักเรียนมีการเสนอผลงานเพื่อการอภิปรายแล้ว ขั้นตอนที่ 6 ชั้นประยุกต์ใช้สู่สังคม (Transmission for Social) ส่งผ่านความรู้สู่สังคม ครู และนักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางการนำความรู้และทักษะไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ซึ่งแนวทางการประยุกต์ใช้ในขั้นตอนนี้จะแตกต่างกันไปตามหน่วยการเรียนรู้ เช่น หน่วยที่ 1 เราอยู่ในสังคมพุทธ นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์โดยการกวาดลานวัด ช่วยเก็บขยะและล้างห้องน้ำบริเวณวัดพร้าว ซึ่งเป็นวัดประจำชุมชนและอยู่คู่ชุมชนมานาน หน่วยที่ 2 วัฒนธรรมท้องถิ่น...สายใยผูกพัน นักเรียนช่วยบำเพ็ญประโยชน์กับชุมชนบ้านวัดพร้าว ตำบลวัดขวาง โดยมีการปลูกหญ้าแฝก ปลูกต้นไม้บริเวณบึงใกล้ชุมชน และปล่อยพันธุ์ปลาเพื่อส่งเสริมแหล่งโปรตีนในชุมชนซึ่งพันธุ์ปลาได้รับมาจากโรงเรียนวัดพร้าวและกรมประมงจังหวัด หน่วยที่ 3 เศรษฐศาสตร์กับชีวิตของเรา นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์โดยการรณรงค์ให้คนในชุมชนทิ้งขยะลงถังขยะเนื่องจากทุกวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์จะมีตลาดนัดสัญจรเข้ามาจำหน่ายสินค้าในโรงเรียน ทำให้มีขยะเป็นจำนวนมาก นักเรียนจึงช่วยกันรณรงค์ไม่ให้มีการทิ้งขยะบริเวณตลาดนัด และนักเรียนช่วยกันเก็บขยะไปฝังกลบและบางส่วนก็นำไปเผาทิ้งและช่วยกันล้างห้องน้ำเนื่องจากว่าวันที่มีตลาดนัดจะมีประชาชนมาใช้ห้องน้ำเป็นจำนวนมาก หน่วยที่ 4 ทะลุมิติอดีต สู่ถิ่นฐานไทย เนื่องจากบริเวณชุมชนวัดพร้าวมีความเก่าแก่ มีพระปรารภซึ่งมีประวัติความเป็นมายาวนานตั้งแต่สมัยอยุธยาเป็นราชธานี นักเรียนจึงเห็นคุณค่าความสำคัญและเข้าไปช่วยกันทำความสะอาดโดยมีการกวาดหยากไย่แยงมุ่ม ทำให้พระ

ปรารภที่มีสภาพชำรุดและทรุดโทรมมีความสะอาดมากยิ่งขึ้น และหน่วยที่ 5 ภูมิประเทศน่าสนใจ เนื่องจากบริเวณชุมชนเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีนาข้าวเป็นจำนวนมาก นักเรียนช่วยกันประชาสัมพันธ์ถึงผู้ปกครองในการใช้ปุ๋ยชีวภาพในการปราบศัตรูพืชแทนที่จะใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อไม่ให้เกิดผลผลิตตกค้างกับดินและผู้บริโภค

ตอนที่ 3 การขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

3. ผลการขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ได้รับความอนุเคราะห์จากครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนเทศบาล 1 วัดบางมูลนาก สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 11 คน ในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีส่วนช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา และทักษะทางสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้มีความสอดคล้องกับการทดลองวิจัยของกลุ่มตัวอย่างที่นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้น เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในด้านแนวคิด ทฤษฎี การจัดการเรียนรู้ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ ใช้เป็นแนวคิดนำไปสู่การพัฒนาเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นระบบ และมีขั้นตอนในการปฏิบัติที่ชัดเจน รวมทั้งมีการชี้แจง และแนะนำ ตลอดจนการให้ความเข้าใจแนวคิดเบื้องต้นก่อนการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ไปประยุกต์ใช้

นอกจากการประเมินผลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติในด้านความรู้เป็นการประเมินจากคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ส่วนการประเมินทักษะเป็นการประเมินตามระยะเวลา โดยผู้สอนกำหนดอย่างเหมาะสมในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษานั้นมีประสิทธิภาพและพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยมีการทำโครงการ 1 โครงการ ภายหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 5 หน่วยแล้ว ได้แก่ โครงการตลาดนัดอาชีพ มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และผลการประเมินทักษะการทำงานร่วมกันเป็นที่อยู่ในระดับสูง เนื่องจากว่าผู้เรียนมีความสามัคคีกันทำงานร่วมกันได้อย่าง

เป็นระบบ มีระเบียบในการทำงาน มีความร่วมแรง ร่วมใจกัน จนมีการจัดนิทรรศการโครงการตลาดนัดอาชีพอย่างสมบูรณ์แบบ ผู้เรียนทุกคนในทีมความเข้าใจซึ่งกันและกัน และมีความเห็นอกเห็นใจกันจึงทำให้ทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนและมีความพร้อมในการทำงานจนลุล่วงแล้วเสร็จไปได้ด้วยดี และนำพาทีมและโครงการตลาดนัดอาชีพไปสู่ความสำเร็จ

นอกจากนี้ ผลจากการออกแบบขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติในการเรียนรู้สังคมศึกษา งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการเสนอแนะแนวทาง และการยืนยันความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นในรายวิชาสังคมศึกษา และมีพัฒนาการของทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการได้เรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน วิธีการจัดการเรียนรู้ และยังได้สอบถามความคิดเห็นกับครูในโรงเรียนขยายผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับสูง ตามที่ผู้วิจัย (ผู้สอน) ได้พัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้รับจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีมาก่อนหน้านี้ว่า การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษานั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่คุณครูผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมตนเองทั้งด้านความรู้ ในเนื้อหาสาระของรายวิชาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ และทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่เน้นกระบวนการ ชัดเจนทางสังคม กระบวนการพัฒนาทางจริยธรรมและค่านิยม กระบวนการประชาธิปไตย พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ ทักษะทางสังคมเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี ที่มีคุณค่าต่อสังคม ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างมีความสุข สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในชีวิตประจำวันได้ (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, 2546 ; สิริวรรณ ศรีพหล, 2555; ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2561.) เพราะหากได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ เรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล ซึ่งถือเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชนและนำไปสู่การพัฒนาประเทศ สาระเหล่านี้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต การแก้ปัญหา และการปฏิบัติตนในสังคมเพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจในการสร้างเสริมชีวิตให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่าควรใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง โดยครูผู้สอนต้องสร้างแรงบันดาลใจ และแรงจูงใจ หากนักเรียนไม่มีแรงบันดาลใจ และแรงจูงใจในการเรียนรู้จะเกิดปัญหาตามมาคือไม่สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ได้ อีกทั้งการใช้คำถามอย่างต่อเนื่องและกระตุ้นให้นักเรียนจะทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ได้ดี และต้องมีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนเป็นระยะ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของนักเรียน

2. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ครูต้องอธิบาย และแนะนำนักเรียนเบื้องต้นเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 และความเกี่ยวข้องของทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาซึ่งการจัดการเรียนรู้นั้นมีความสอดคล้องกับช่วงวัยแห่งการพัฒนานักเรียน โดยต้องมีความยืดหยุ่นในการดำเนินการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน และควรมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

3. จากผลการวิจัย พบว่าทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้าน ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการตัดสินใจ และทักษะด้านการสื่อสารและนำเสนอข้อมูล ยังมีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงมากนัก จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มากยิ่งขึ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไปซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนานักเรียนเมื่อเรียนต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในระดับชั้นอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นการศึกษาแนวโน้มและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

2. ควรมีการจัดการเรียนรู้ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน 5 สาระการเรียนรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้แก่ สาระศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ อย่างรอบด้าน และสืบค้นทักษะ การเรียนรู้สังคมศึกษาที่คิดว่ามีจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนในศตวรรษที่ 21 เพิ่มเติมอีกเพื่อสร้างผู้เรียนที่มีคุณลักษณะ ทักษะความเป็นพลเมืองดีตาม

วิถีประชาธิปไตย และบูรณาการเนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้อย่างคงทน

3. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่เน้นกระบวนการคิดซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาให้กับนักเรียนโดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาให้เกิดในตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสำคัญในโลกแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการคิดคล่อง ทักษะการคิดในเชิงวิพากษ์ หรือสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี เป็นต้น

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาใน
ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

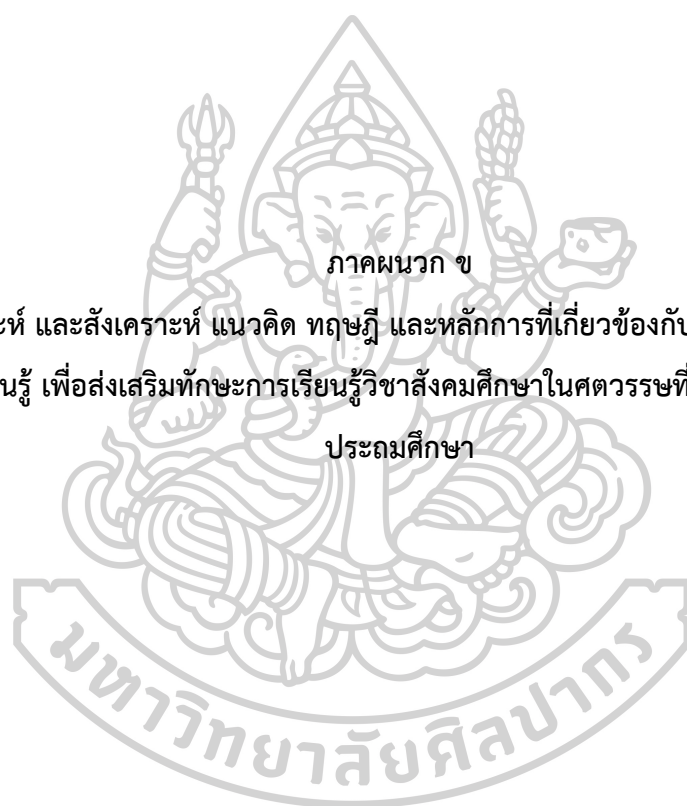
1. รองศาสตราจารย์ ดร.มนฤตย์พล อรุบุญนวลชาติ ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศาสตร์
คุณวุฒิ ร.ด. (รัฐศาสตร์)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สังกัด คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา อ่อนค้อม ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา
คุณวุฒิ Ph.D.(Philosophy)
University of Magadh,India
สังกัด มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา วัฒนาศิริ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และการสอน
คุณวุฒิ Ed.D.(Curriculum and Instruction)
The University of Northern
Colorado,U.S.A.
ผู้อำนวยการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏฯ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระฉัตร สุปัญญาญ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา
คุณวุฒิ Ph.D.(Education)
Griffith University, Australia.
สังกัด คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวีร์ บุญคุ้ม ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน และการวิจัย
คุณวุฒิ Ph.D. (Educational Research)
The University of York, United Kingdom.
สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติคุณ รุ่งเรือง ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา
คุณวุฒิ ศษ.ม. (การสอนสังคมศึกษา)
สังกัด คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. อาจารย์วันทนี โขติญวารกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนประถมศึกษา
ครูเชี่ยวชาญ (คศ.4)
โรงเรียนเทศบาล 1 วัดบางมูลนาก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา อ่อนค้อม ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา
สังกัด มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา วัฒนศิริ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และการสอน
ผู้อำนวยการหลักสูตรประกาศนียบัตร-
บัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เลิศไกร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัด และประเมินผล
สังกัดคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิณหพร สติภาคิกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
สังกัดคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
5. อาจารย์วันทนี โขติญวารกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนประถมศึกษา
ครูเชี่ยวชาญ (คศ.4)
โรงเรียนเทศบาล 1 วัดบางมูลนาก

ภาคผนวก ข
ตารางวิเคราะห์ และสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการ
จัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษา

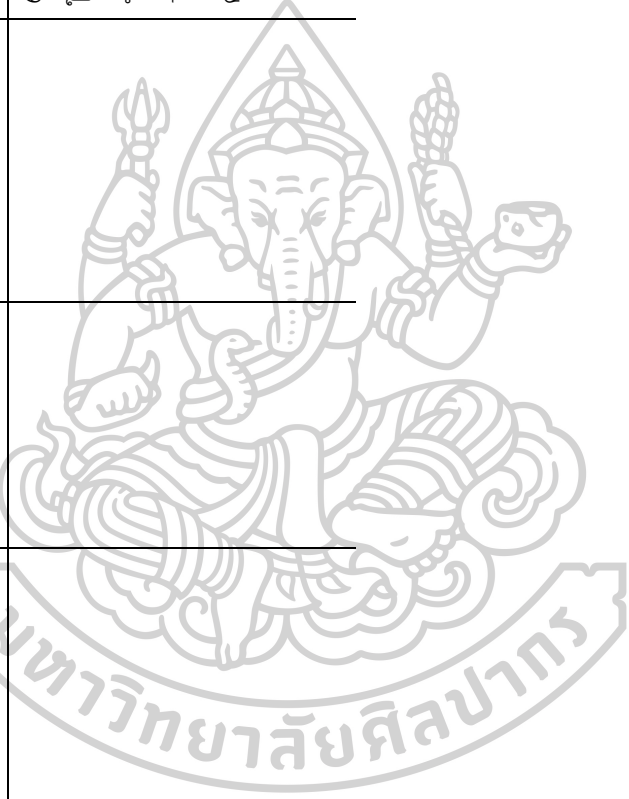
การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา และการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำมาวิเคราะห์สาระสำคัญของแต่ละส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้สร้างหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ที่	รายวิชาพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้สังคมศึกษา	แนวคิด ทฤษฎี	ตัวชี้วัดกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา
1	สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	1. Critical thinking and problem solving 2. Cross cultural understanding 3. Collaboration teamwork leadership 4. Communications information media literacy 5. Computing ICT literacy	ทักษะในการเรียนรู้สังคมศึกษา - ทักษะในการอ่านได้แก่ การอ่าน การเขียน การตีความสรุป ทักษะการคิด - ทักษะทางสังคมได้แก่ ทักษะ กระบวนการกลุ่ม และทักษะในการดำเนินชีวิต	- แนวคิดการบูรณาการ - การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning) - ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory)	1. อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย 2. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่การบำเพ็ญเพียรจนถึงบิณฑิพาน หรือประวัติของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด 3. ชื่นชมและบอกแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด 4. บอกความหมาย ความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ 5. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ที่	รายวิชาพื้นฐานและ มาตรฐานการเรียนรู้	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษา	แนวคิด ทฤษฎี	ตัวชี้วัดคุณสมบัตการเรียนรู้สังคมศึกษา
					<p>6. เห็นคุณค่า และสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิ ในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด</p> <p>7. บอกข้อความสำคัญ และปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมต่อ ศาสนวัตถุศาสนสถาน และศาสนบุคคลของศาสนาอื่น ๆ</p>

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ที่	รายวิชาพื้นฐานและมาตรฐานการเรียนรู้	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา	แนวคิด ทฤษฎี	ตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
2	<p>สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม</p> <p>มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนัก และปฏิบัติตน เป็นศาสนิกชนที่ดี และอ้างถึง รักษาพระพุทธศาสนา หรือ ศาสนาที่ตนนับถือ</p>	<p>1. Critical thinking and problem solving</p> <p>2. Cross cultural understanding</p> <p>3. Collaboration</p> <p>4. Teamwork leadership</p> <p>5. Communications</p> <p>6. information media literacy</p> <p>7. Computing ICT literacy</p>	<p>- ทักษะในการเรียนรู้ ได้แก่ การอ่าน การเขียน ทักษะ การคิด</p> <p>- ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะ กระบวนการกลุ่ม และทักษะในการดำเนินชีวิต</p>	<p>- การเรียนรู้โดย ใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning)</p> <p>- ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory)</p>	<p>1. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสวาก ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง</p> <p>2. เห็นคุณค่า และปฏิบัติตนในศาสนพิธีพิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง</p> <p>3. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของ ศาสนาที่ตนนับถือ</p>

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ที่	รายวิชาพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้ สังคมศึกษา	แนวคิด ทฤษฎี	ตัวชี้วัดกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา
3	<p>สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการค้าเป็น ชีวิตในสังคม</p> <p>มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและ ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการ เป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดี งาม และธำรงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ ร่วมกันในสังคมไทย และสังคม โลกอย่างสันติสุข</p>	<p>1. Critical thinking and problem solving</p> <p>2. Cross cultural understanding</p> <p>3. Collaboration teamwork leadership</p> <p>4. Communications information media literacy</p> <p>5. Computing ICT literacy</p>	<p>- ทักษะในการเรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การ ตีความสรุป ทักษะการคิด</p> <p>- ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะ กระบวนการกลุ่ม และทักษะในการ ดำเนินชีวิต</p>	<p>- แนวคิดการ บูรณาการ - ทฤษฎีการสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ ชิ้นงาน (Constructionism Theory)</p> <p>- การเรียนรู้โดย ใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning)</p> <p>- ทฤษฎีการสร้าง ความรู้ (Constructivism Theory)</p>	<p>1. สรุปประโยชน์และปฏิบัติตามประเพณี และวัฒนธรรม ในครอบครัว และท้องถิ่น</p> <p>2. บอกพฤติกรรมการค้าในชีวิตของตนเอง และผู้อื่นที่อยู่ใน ในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย</p> <p>3. อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ และท้องถิ่นของตน</p> <p>4. ยกตัวอย่างบุคคลซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน และท้องถิ่นของตน</p>

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญ ทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ที่	รายวิชาพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้ สังคมศึกษา	แนวคิด ทฤษฎี	ตัวชี้วัดกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา
4	สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนิน ชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบ การเมืองการปกครองในสังคม ปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และ ธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข	1. Critical thinking and problem solving 2. Creativity and innovation 3. Cross cultural understanding 4. Collaboration teamwork leadership 5. Communications information media literacy 6. Computing ICT literacy 7. Career learning- skills	- ทักษะในการเรียนรู้ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การ ตีความสรุป ทักษะการคิด - ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะ กระบวนการกลุ่ม และทักษะในการ ดำเนินชีวิต	- แนวคิดการ บูรณาการ - ทัศนคติสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ ขึ้นมา (Constructionism Theory) - การเรียนรู้โดยใช้ สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning) - ทัศนคติการสร้าง ความรู้ (Constructivism Theory)	1. ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย 2. วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการตัดสินใจใน ชั้นเรียน/ โรงเรียน และชุมชนโดยวิธีการออกเสียงโดยตรง และการเลือกตัวแทน ออกเสียง 3. ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน/โรงเรียน และชุมชนที่เป็น ผลจากการตัดสินใจของบุคคล และกลุ่ม

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ที่	รายวิชาพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้ สังคมศึกษา	แนวคิด ทฤษฎี	ตัวชี้วัดกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา
6	สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจ ระบบ และสถาบันทาง เศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ ทางเศรษฐกิจ และความ จำเป็นของการร่วมมือกันทาง เศรษฐกิจในสังคมโลก	1. Critical thinking and problem solving 2. Creativity and innovation 3. Collaboration teamwork leadership 4. Communications information media literacy 5. Computing ICT literacy 6. Career learning- skills	- ทักษะในการเรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การตีความสรุป การสร้างแผนภูมิ ทักษะการคิด - ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะ กระบวนการกลุ่ม และทักษะในการ ดำเนินชีวิต	- แนวคิดการ บูรณาการ - การเรียนรู้โดย ใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning) - ทฤษฎีการสร้าง ความรู้ (Constructivism Theory) - ทฤษฎีการสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ ชิ้นงาน (Constructionism Theory)	1. บอกสินค้าและบริการที่รัฐจัดหา และให้บริการแก่ประชาชน 2. บอกความสำคัญของภาษี และบทบาทของประชาชนในการ เสียภาษี 3. อธิบายเหตุผลการแข่งขันทางการค้า ที่มีผลทำให้ราคาสินค้า ลดลง

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญ ทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ที่	รายวิชาพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้	แนวคิด ทฤษฎี	ตัวชี้วัดกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา
7	สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจ ความหมาย ความสำคัญของ เวลา และยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ สามารถใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์มา วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	1. Critical thinking and problem solving 2. Creativity and innovation 3. Cross cultural understanding 4. Collaboration teamwork leadership 5. Communications information media literacy 6. Computing ICT literacy	ทักษะในการเรียนรู้ - ทักษะในการเรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การตีความสรุป การสร้างแผนภูมิ ทักษะการคิด - ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะ กระบวนการกลุ่ม และทักษะในการ ดำเนินชีวิต	- แนวคิดการ บูรณาการ - ทัศนคติการสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ ชิ้นงาน (Construction Theory) - การเรียนรู้โดย ใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning) - ทัศนคติการสร้าง ความรู้ (Constructivism Theory)	1. เปรียบศักราชที่สำคัญตามปฏิทินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน 2. แสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของโรงเรียน และชุมชนโดย ระบุหลักฐาน และแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญ ทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ที่	รายวิชาพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้ สังคมศึกษา	แนวคิด ทฤษฎี	ตัวชี้วัดกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา
8	สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจ พัฒนาการของมนุษยชาติจาก อดีตจนถึงปัจจุบันในด้าน ความสัมพันธ์ และการ เปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึง ความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น	1. Critical thinking and problem solving 2. Creativity and innovation 3. Cross cultural understanding 4. Collaboration teamwork leadership 5. Communications information media literacy 6. Computing ICT literacy	ทักษะในการเรียนรู้ - ทักษะในการเรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การ ตีความสรุป การสร้างแผนภูมิ ทักษะการคิด - ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะ กระบวนการกลุ่ม และทักษะในการ ดำเนินชีวิต	- แนวคิดการ บูรณาการ - ทัศนคติการสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ ชิ้นงาน (Constructionism Theory) - การเรียนรู้โดย ใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning) - ทัศนคติการสร้าง ความรู้ (Constructivism Theory)	1. ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐาน และพัฒนาการ ของชุมชน 2. สรุปลักษณะที่สำคัญของชนบทชนบทแบบประเพณี และ วัฒนธรรมของชุมชน 3. เปรียบเทียบความเหมือน และความต่างทางวัฒนธรรม ของชุมชนเองกับชุมชนอื่น ๆ

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญ ทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ที่	รายวิชาพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้ สังคมศึกษา	แนวคิด ทัศนคติ	ตัวชี้วัดกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา
9	สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความ เป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และ ธำรงความเป็นไทย	1. Critical thinking and problem solving 2. Creativity and innovation 3. Cross cultural understanding 4. Collaboration teamwork leadership 5. Communications information media literacy 6. Computing ICT literacy	- ทักษะในการเรียนรู้ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การ ตีความสรุป การสร้างแผนภูมิ ทักษะการคิด - ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะ กระบวนการกลุ่ม และทักษะในการ ดำเนินชีวิต	- แนวคิดการ บูรณาการ - ทัศนคติการสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ ชิ้นงาน (Constructionism Theory) - ทัศนคติการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning) - ทัศนคติการสร้าง ความรู้ (Constructivism Theory)	1. ระบุนาม และพระราชกรณียกิจโดยสังเขปของ พระมหากษัตริย์ไทยที่เป็นผู้สถาปนา 2. อธิบายพระราชประวัติ และพระราชกรณียกิจของ พระมหากษัตริย์ ในรัชกาลปัจจุบัน โดยสังเขป 3. เล่าวีรกรรมของบรรพบุรุษไทยที่มีส่วนปกป้อง ประเทศชาติอาณาจักรไทย

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ที่	รายวิชาพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้	แนวคิด ทฤษฎี	ตัวชี้วัดกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา
10	<p>สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์</p> <p>มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>1. Critical thinking and problem solving</p> <p>2. Collaboration teamwork leadership</p> <p>3. Communications information media literacy</p> <p>4. Computing ICT literacy</p>	<p>ทักษะในการเรียนรู้ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การสร้างแผนภูมิ ทักษะการคิด</p> <p>- ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะ กระบวนการกลุ่ม และทักษะในการดำเนินชีวิต</p>	<p>- แนวคิดการบูรณาการ</p> <p>- ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง</p> <p>โดยวิธีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructivism Theory)</p> <p>- ทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning)</p> <p>- ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory)</p>	<p>1. ใช้แผนที่ แผนที่ และภาพถ่ายในการหาข้อมูลทางภูมิศาสตร์ในชุมชน</p> <p>2. เขียนแผนผังง่าย ๆ เพื่อแสดงตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่สำคัญในบริเวณโรงเรียน และชุมชน</p> <p>3. บอกความสัมพันธ์ของลักษณะกายภาพกับลักษณะทางสังคมของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์สาระสำคัญ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ที่	รายวิชาพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้	แนวคิด ทฤษฎี	ตัวชี้วัดกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา
11	<p>สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์</p> <p>มาตรฐาน ส.5.2 เข้าใจ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน</p>	<p>1. Critical thinking and problem solving</p> <p>2. Collaboration teamwork leadership</p> <p>3. Communications information media literacy</p> <p>4. Computing ICT literacy</p>	<p>ทักษะในการเรียนรู้</p> <p>- ทักษะในการเรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การสร้างแผนภูมิ ทักษะการคิด</p> <p>- ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะ กระบวนการกลุ่ม และทักษะในการ ดำเนินชีวิต</p>	<p>- แนวคิดการ บูรณาการ -ทฤษฎีการสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ ชิ้นงาน (Constructivism Theory) -การเรียนรู้โดย ใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning) - ทฤษฎีการสร้าง ความรู้ (Constructivism Theory)</p>	<p>1. เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในชุมชน จากอดีตถึงปัจจุบัน</p> <p>2. อธิบายการพึ่งพาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และการ ประกอบอาชีพ</p> <p>3. อธิบายเกี่ยวกับมลพิษ และการก่อให้เกิดมลพิษโดย มนุษย์</p> <p>4. อธิบายความแตกต่างของเมืองและชนบท</p> <p>5. ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในชุมชน</p>

ตารางที่ 18 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ขั้นตอน	กิจกรรม	แนวคิดทฤษฎี	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นและสร้างทีมร่วมเรียนรู้ (Stimulant and Team Building)	1.1 นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้สื่อประสม 1.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม โดยการในกระบวนการกลุ่ม และเทคนิคที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน	<p>แนวคิดบูรณาการ (Dewey, 1939) เป็นกระบวนการการเรียนรู้สังคมศึกษาทั้ง 5 สาระ โดยทำให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัวมากกว่าเรียนวิชาเดียวและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาตามความรู้ ทักษะ กระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเรื่องราว ประเด็นปัญหาหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง</p> <p>ทฤษฎีการสร้างความรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> มุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ และตระหนักรู้ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมาจากกาปฏิบัติงานจริง ครูจะต้องเป็นตัวอย่งและฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็น ผู้เรียนต้องฝึกฝนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนตายตัว ไปสู่การสาคิกระบวนการแปลและสร้างควมหมายที่หลากหลาย การเรียนรู้ทักษะต่างๆ จะต้องให้มีสิทธิภาพถึงขั้นทำได้และแก้ปัญหาได้จริง 	Critical thinking and problem solving	<p>ทักษะในการเรียน</p> <p>1.ได้แก่ การอ่าน การเขียน การตีความสรุป การสร้างแผนภูมิ ทักษะการคิด</p> <p>ทักษะทางสังคม</p> <p>1.ได้แก่ ทักษะ กระบวนการกลุ่ม และทักษะในการดำเนินชีวิต</p>

ตารางที่ 18 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ขั้นตอน	กิจกรรม	แนวคิดทฤษฎี	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
ขั้นที่ 2 ขั้นทบทวนประสบการณ์เดิม (Review of Previous Experience)	2.1 ทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน โดยใช้สถานการณ์ คำถาม 2.2 นำเสนอหัวข้อเรื่อง และกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน 2.3 ใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมและการสร้างความรู้ใหม่	<p>แนวคิดบูรณาการ (Dewey, 1939) เป็นการรวมสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาทั้ง 5 สาระ โดยทำให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัวมากกว่าเรียนวิชาเดียวและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาความรู้ ทักษะกระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเรื่องราว ประเด็นปัญหาหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง</p> <p>แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ผู้คิดค้น คือ Regate และ Geoffrey Caine (1985) นวัตกรรมเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับสมองเป็นหลัก หลักการของทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาได้โดยต้องมีการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนมาก่อนหรือประสบการณ์เดิมกับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เป็นการช่วยถ่ายโยงความจำระยะยาว</p> <p>ทฤษฎีการสร้างความรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> มุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ และตระหนักถึงกระบวนการนั้นเป้าหมายการเรียนรู้ต้องมาจาก การปฏิบัติงานจริง เปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนตายตัว ไปสู่การสาคติกระบวนการแปดและสร้างความรู้ความหมายที่หลากหลาย 	<p>ทักษะ 7 C</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cross cultural understanding - Collaboration teamwork leadership 	<p>ทักษะในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา</p> <p>ได้แก่ การอ่าน การเขียน การตีความ สรุป การสร้างแผนภูมิ ทักษะการคิด</p> <p>ทักษะทางสังคม</p> <p>ได้แก่ ทักษะกระบวนการกลุ่ม และทักษะในการดำเนินชีวิต</p>

ตารางที่ 18 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ขั้นตอน	กิจกรรม	แนวคิดทฤษฎี	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความรู้ และทักษะพื้นฐาน (Development of Basic Skills)	มอบหมายงานเพื่อเกิดทักษะพื้นฐานจากใบงาน	<p>แนวคิดบูรณาการ (Dewey,1939) เป็นการรวมสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาทั้ง 5 สาระ โดยทำให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัวมากกว่าเรียนวิชาเดียวและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาความรู้ ทักษะ กระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเรื่องราว ประเด็นปัญหาหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง</p> <p>ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างโครงสร้างงาน (Constructionism Theory) (Papert,1993) ได้นำความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ตามแนวคิด Constructivism เพเพิร์ต มีความคิดว่า หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้ และนำความคิดของตนเองไปสร้างโครงสร้างงานขึ้นโดยอาศัยสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะช่วยให้ความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน</p> <p>การเรียนรู้การสอนทักษะพิสัย (Psycho - Motor Domain) ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ทักษะพิสัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21</p>	Collaboration teamwork leadership Critical thinking and problem solving	<p>ทักษะในการเรียน</p> <p>ได้แก่ การอ่าน การเขียน การตีความ สรุป การสร้างแผนภูมิ ทักษะการคิด</p> <p>ทักษะทางสังคม</p> <p>ได้แก่ ทักษะ กระบวนการกลุ่ม และทักษะในการดำเนินชีวิต</p>

ตารางที่ 18 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ขั้นตอน	กิจกรรม	แนวคิดทฤษฎี	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
ขั้นที่ 4 ขั้นเสริมสร้างทักษะใหม่ร่วมกัน (Common Generative the New Skills)	4.1 มอบหมายภาระงานเพื่อเกิดทักษะใหม่ 4.2 นักเรียนวางแผนการสร้างชิ้นงาน ดำเนินการตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขปัญหาร่วมกัน	<p>แนวคิดบูรณาการ (Dewey, 1939) เป็นการรวมสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ทั้ง 5 สาระ โดยทำให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัวมากกว่าเรียนวิชาเดียวและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาความรู้ทักษะ กระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเรื่องราว ประเด็นปัญหาหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง</p> <p>ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism Theory) (Papert, 1993) ได้นำความรู้เกี่ยวกับการเกิดการเรียนรู้ตามแนวคิด Constructivism เพเพิร์ต มีความคิดว่า หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้ และนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานขึ้นโดยอาศัยสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะช่วยให้ความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน</p> <p>การเรียนการสอนทักษะพิสัย (Psycho - Motor Domain) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ทักษะพิสัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21</p>	<p>- Critical thinking and problem solving</p> <p>- Communications information media literacy</p> <p>- Computing ICT literacy</p>	<p>ทักษะในการเรียน ได้แก่ การอ่าน การเขียน การตีความ สรุป การสร้างแผนภูมิ ทักษะการคิด</p> <p>ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะ กระบวนการกลุ่ม และทักษะในการดำเนินชีวิต</p>

ตารางที่ 18 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ขั้นตอน	กิจกรรม	แนวคิดทฤษฎี	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
ขั้นที่ 5 เสนอผลงานเพื่อการอภิปราย (Presentation and Discussion)	5.1 นักเรียนแต่ละกลุ่ม เสนอผลงาน 5.2 ผู้สอน และนักเรียนทั้งชั้นร่วมกัน อภิปราย และให้ข้อเสนอแนะเพื่อต่อยอดความรู้และทักษะ	แนวคิดบูรณาการ (Dewey, 1939) เป็นการรวมสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาทั้ง 5 สาระ โดยทำให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์เกี่ยวกับของสิ่งต่างๆ รอบตัวมากกว่าเรียนวิชาเดียวและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาด้านความรู้ทักษะ กระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเรื่องราว ประเด็นปัญหาหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทฤษฎีการสร้างความรู้ 1. มุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ และตระหนักถึงกระบวนการนั้น เป้าหมายการเรียนรู้ต้องมาจากกระบวนการปฏิบัติงานจริง 2. เปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนตายตัว ไปสู่การสาธิตกระบวนการแปลและสร้างความหมายที่หลากหลาย การเรียนการสอนทักษะพิสัย (Psycho - Motor Domain) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ทักษะพิสัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21	Critical thinking and problem solving	ทักษะในการเรียนรู้ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การตีความ สรุป การสร้างแผนภูมิ ทักษะการคิด ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะกระบวนการกลุ่ม และทักษะในการดำเนินชีวิต

ตารางที่ 18 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ต่อ)

ขั้นตอน	กิจกรรม	แนวคิดทฤษฎี	ทักษะ 7 C	ทักษะการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา
<p>ขั้นที่ 6 ขึ้น ประยุกต์ใช้สังคม (Transmission for Social)</p>	<p>ส่งผ่านความรู้สังคม ครู และนักเรียนร่วมกัน สรุปแนวทางการนำ ความรู้และทักษะไปใช้ให้ เกิดประโยชน์แก่สังคม</p>	<p>แนวคิดบูรณาการ (Dewey, 1939) เป็นการรวมสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ทั้ง 5 สาระ โดยทำให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์เกี่ยวกับของสิ่งต่างๆ รอบตัวมากกว่าเรียนวิชาเดียวและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาด้าน ความรู้ ทักษะ กระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเรื่องราว ประเด็นปัญหาหรือ ประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง</p> <p>ทฤษฎีการสร้างความรู้</p> <p>1. มุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ และตระหนักถึงกระบวนการนั้น เป้าหมายการเรียนรู้ต้องมาจาก การปฏิบัติงานจริง ครูจะต้องเป็นตัวอย่างและ ฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็น ผู้เรียนต้องฝึกฝนการสร้างความรู้ด้วย ตนเอง</p> <p>2. เปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนตายตัว ไปสู่การ สัทธิกระบวนการแปลและสร้างความรู้ที่หลากหลาย</p> <p>การเรียนการสอนทักษะพิสัย (Psycho - Motor Domain) ได้ศึกษาการ จัดการเรียนรู้ทักษะพิสัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาใน ศตวรรษที่ 21</p>	<p>- Creativity and innovation</p> <p>- Career learning skills</p>	<p>ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะ กระบวนการกลุ่ม และทักษะใน การดำเนินชีวิต</p>

ตารางที่ 19 การสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21

สุคนธ์ สิ้นรพานนท์(2558)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ไพฑูรย์ สิ้นลรัตน์(2557)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
วิจารณ์ พานิช (2555)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
สิริวรรณ ศรีพหล (2552)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
สิริมา กลิ่นกุหลาบ (2543)	✓		✓		✓	✓
วันเพ็ญ วรรณโกมล (2542)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ประนอม ชัยเดช (2536)	✓	✓			✓	✓
วารีย์ ธีระจิตรี (2530)	✓		✓	✓		✓
Kelly (2015)	✓	✓	✓	✓		✓
NCSS (2006)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Duman (2006)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Dynneson and Berson (2003)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Banks and Banks (1999)	✓	✓		✓		✓
Jarolimak and Foster (1985)	✓		✓	✓		✓
MacColl and Fenel (1982)	✓				✓	✓
Taba (1968)	✓	✓	✓		✓	✓
Carpenter (1963)	✓		✓	✓	✓	✓
ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา 1. ทักษะทางวิชาการ						
1.1 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ ทักษะการคิดตัดสินใจ						
1.1.1 ทักษะการพิจารณาไตร่ตรอง						
1.1.2 ทักษะการสืบสวนสอบสวน						
1.1.3 ทักษะการคิดโดยหาหลักฐาน มาสนับสนุน						
1.1.4 ทักษะการตัดสินใจอย่างถูกต้อง						
1.1.5 ทักษะการใช้ข้อมูลที่นำมาเชื่อถือมาได้แย้ง						

ตารางที่ 19 การสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

<p>ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา</p> <p>1. ทักษะทางวิชาการ</p> <p>1.2 ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม</p> <p>1.2.1 ทักษะในกรนำความรู้มาใช้ สถานการณ์ปัญหาสังคม</p> <p>1.2.2 ทักษะในการคิดอย่างมีเหตุผล ในการแก้ปัญหาสังคม</p> <p>1.2.3 ทักษะการนำประสบการณ์เดิม มาใช้แก้ปัญหาสังคม</p> <p>1.2.4 ทักษะแก้ไขปัญหสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิม</p>	สุคนธ์ สิ้นธพานนท์(2558)	✓	✓		✓	✓	
	ไพฑูรย์ สิ้นลรัตน์(2557)	✓	✓	✓		✓	
	วิจารณ์ พานิช (2555)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	สิริวรรณ ศรีพหล (2552)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	สิริมา กลิ่นกุหลาบ (2543)	✓	✓			✓	✓
	วันเพ็ญ วรณโกมล (2542)	✓	✓	✓			
	ประนอม ชัยเดช (2536)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	วารีย์ ธีระจิตรี (2530)	✓	✓			✓	✓
	Kelly (2015)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	NCSS (2006)	✓	✓			✓	✓
	Duman (2006)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Dynneson and Berson (2003)	✓		✓	✓	✓	✓
	Banks and Banks (1999)	✓	✓	✓	✓		✓
	Jarolimak and Foster (1985)	✓	✓	✓	✓		✓
	MacColl and Fenel (1982)	✓		✓	✓		
	Taba (1968)	✓		✓	✓		
	Carpenter (1963)	✓		✓	✓		✓

ตารางที่ 19 การสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

ทัศนคติ สันถพานนท์(2558)	✓	✓	✓	✓	✓
ไพฑูรย์ สิ้นลรัตน์(2557)	✓	✓	✓	✓	✓
วิจารณ์ พานิช (2555)	✓	✓	✓	✓	✓
สิริวรรณ ศรีพหล (2552)	✓	✓	✓	✓	✓
สิริมา กลิ่นกุหลาบ (2543)	✓		✓		✓
วันเพ็ญ วรณโกมล (2542)	✓		✓		✓
ประนอม ชัยเดช (2536)	✓		✓		✓
วารีย์ ธีระจิตร (2530)	✓	✓			✓
Kelly (2015)	✓	✓	✓	✓	✓
NCSS (2006)	✓	✓	✓	✓	✓
Duman (2006)	✓	✓	✓	✓	✓
Dynneson and Berson (2003)	✓	✓	✓	✓	✓
Banks and Banks (1999)	✓	✓	✓	✓	
Jarolimak and Foster (1985)	✓	✓	✓		
MacColl and Fenel (1982)	✓			✓	
Taba (1968)	✓				
Carpenter (1963)	✓				
ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา 1. ทักษะทางวิชาการ					
1.3 ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน					
1.3.1 ทักษะการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์					
1.3.2 ทักษะการรวบรวมองค์ความรู้ ให้เกิดสิ่งใหม่					
1.3.3 ทักษะการคิดสิ่งใหม่ ๆ ในหลายหลาย มิติ และวิธีการ					
1.3.4 ทักษะการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เกิด ประโยชน์กับตนเองและส่วนรวม					

ตารางที่ 19 การสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

	สุคนธ์ สิ้นพานนท์(2558)	✓	✓	✓	✓	✓
	ไพฑูรย์ สิ้นลรัตน์(2557)	✓	✓	✓	✓	✓
	วิจารณ์ พานิช (2555)	✓	✓	✓	✓	✓
	สิริวรรณ ศรีพหล (2552)	✓	✓	✓	✓	✓
	สิริมา กลิ่นกุหลาบ (2543)	✓	✓	✓	✓	✓
	วันเพ็ญ วรณโกมล (2542)	✓	✓	✓	✓	✓
	ประนอม ชัยเดช (2536)	✓	✓	✓	✓	✓
	วารีย์ ธีระจิตร (2530)	✓	✓	✓	✓	✓
	Kelly (2015)	✓	✓	✓	✓	✓
	NCSS (2006)	✓	✓	✓	✓	✓
	Duman (2006)	✓	✓	✓	✓	✓
	Dynneson and Berson (2003)	✓	✓	✓	✓	✓
	Banks and Banks (1999)	✓	✓	✓	✓	✓
	Jarolimak and Foster (1985)	✓	✓	✓	✓	✓
	MacColl and Fenel (1982)	✓	✓	✓	✓	✓
	Taba (1968)	✓	✓	✓	✓	✓
	Carpenter (1963)	✓	✓	✓	✓	✓
ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา 1. ทักษะทางวิชาการ						
1.4 ทักษะด้านการสื่อสาร และ การนำเสนอข้อมูล						
1.4.1 ทักษะการพูดและการนำเสนอผลงาน อย่างสร้างสรรค์						
1.4.2 ทักษะการเขียนอย่างสร้างสรรค์						
1.4.3 ทักษะการอ่านให้เกิดความเข้าใจ						
1.4.4 ทักษะการใช้คำศัพท์ รูปภาพ สัญลักษณ์ในการสื่อสาร						

ตารางที่ 19 การสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

สุคนธ์ สิ้นพานนท์(2558)	✓	✓	✓	✓	✓
ไพฑูรย์ สิ้นลาร์ตัน(2557)	✓	✓	✓	✓	✓
วิจารณ์ พานิช (2555)	✓	✓	✓	✓	✓
สิริวรรณ ศรีพหล (2552)	✓	✓	✓	✓	✓
สิริมา กลิ่นกุหลาบ (2543)	✓	✓	✓		
วันเพ็ญ วรรมโกมล (2542)	✓	✓	✓		
ประนอม ชัยเดช (2536)	✓	✓			
วารีย์ ธีระจิตร (2530)	✓	✓			
Kelly (2015)	✓	✓	✓	✓	✓
NCSS (2006)	✓	✓	✓	✓	✓
Duman (2006)	✓	✓	✓	✓	✓
Dynneson and Berson (2003)	✓	✓	✓		
Banks and Banks (1999)	✓	✓	✓		
Jarolimak and Foster (1985)	✓	✓	✓		
MacColl and Fenel (1982)	✓	✓	✓		
Taba (1968)	✓	✓			
Carpenter (1963)	✓	✓	✓		
ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา 1. ทักษะทางวิชาการ					
1.5 ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ทางสังคมศึกษา					
1.5.1 ทักษะการสืบค้นข้อมูล					
1.5.2 ทักษะการเลือกใช้ และจัดการทำ กับข้อมูล					
1.5.3 ทักษะการนำเสนอข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมทางด้านเทคโนโลยี และสารสนเทศ					
1.5.4 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทาง ภูมิศาสตร์					

ตารางที่ 19 การสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

<p>ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา</p> <p>1. ทักษะทางวิชาการ</p>	1.6 ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	1.6.1 ทักษะการวางแผนในการประกอบอาชีพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	1.6.2 ทักษะการเลือกแนวทางการทำรายได้	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	1.6.3 ทักษะชีวิตในการมีกบฏปฏิบัติโครงการอาชีพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	1.6.4 ทักษะการรู้จักการใช้จ่ายที่จำเป็น	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	1.6.5 ทักษะการทำงานด้วยใจรัก	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	สุคนธ์ สิ้นธพานนท์(2558)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	ไพฑูรย์ สิ้นลรัตน์(2557)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	วิจารณ์ พานิช (2555)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	สิริวรรณ ศรีพหล (2552)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	สิริมา กลิ่นกุหลาบ (2543)	✓			✓		
	วันเพ็ญ วรณโกมล (2542)	✓			✓		✓
	ประนอม ชัยเดช (2536)	✓			✓		
	วารีย์ ธีระจิตร (2530)	✓			✓		✓
	Kelly (2015)	✓	✓		✓		
	NCSS (2006)	✓	✓		✓		
Duman (2006)	✓	✓		✓			
Dynneson and Berson (2003)	✓			✓		✓	
Banks and Banks (1999)	✓			✓			
Jarolimak and Foster (1985)	✓			✓		✓	
MacColl and Fenel (1982)	✓					✓	
Taba (1968)	✓						
Carpenter (1963)	✓						

ตารางที่ 19 การสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

สุคนธ์ สิ้นพานนท์(2558)	✓	✓	✓	✓	✓
ไพฑูรย์ สิ้นลาร์ตัน(2557)	✓	✓	✓	✓	✓
วิจารณ์ พานิช (2555)	✓	✓	✓	✓	✓
สิริวรรณ ศรีพหล (2552)	✓	✓	✓	✓	✓
สิริมา กลิ่นกุหลาบ (2543)					✓
วันเพ็ญ วรณโกมล (2542)					✓
ประนอม ชัยเดช (2536)					✓
วารีย์ ธีระจิตร (2530)					✓
Kelly (2015)			✓		✓
NCSS (2006)			✓		✓
Duman (2006)			✓		✓
Dynneson and Berson (2003)			✓		✓
Banks and Banks (1999)			✓		✓
Jarolimak and Foster (1985)			✓		✓
MacColl and Fenel (1982)					✓
Taba (1968)					✓
Carpenter (1963)			✓		✓
ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา 2. ทักษะทางสังคม					
2.1 ทักษะด้านความเข้าใจวัฒนธรรม					
2.1.1 ทักษะการยอมรับการอยู่ร่วมกันกับ คนต่างเชื้อชาติศาสนา					
2.1.2 ทักษะการเคารพในความแตกต่าง ระหว่งบุคคล					
2.1.3 ทักษะการมีใจยอมรับในความเชื่ออื่น หลายหลายในสังคมโลกาภิวัตน์					
2.1.4 ทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข					

ตารางที่ 19 การสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

สุคนธ์ สิ้นพานนท์(2558)	✓	✓			✓	✓
ไพฑูรย์ สิ้นลาร์ตัน(2557)	✓	✓	✓	✓		✓
วิจารณ์ พานิช (2555)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
สิริวรรณ ศรีพหล (2552)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
สิริมา กลิ่นกุหลาบ (2543)		✓	✓	✓		✓
วันเพ็ญ วรณโกมล (2542)		✓	✓	✓	✓	✓
ประนอม ชัยเดช (2536)		✓		✓	✓	✓
วารีย์ ธีระจิตร (2530)		✓	✓	✓	✓	✓
Kelly (2015)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
NCSS (2006)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Duman (2006)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Dynneson and Berson (2003)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Banks and Banks (1999)	✓				✓	✓
Jarolimak and Foster (1985)				✓	✓	
MacColl and Fenel (1982)	✓	✓		✓		
Taba (1968)	✓	✓		✓	✓	
Carpenter (1963)	✓	✓				
ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา 2.ทักษะทางสังคม						
2.2 ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม						
2.2.1 ทักษะการยอมรับผิดชอบเป็นกลุ่ม						
2.2.2 ทักษะการมีภาวะผู้นำ ผู้ตาม						
2.2.3 ทักษะการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น						
2.2.4 ทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย						
2.2.5 ทักษะการระบอบการตามหลักการประชาธิปไตย						

ภาคผนวก ค
คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

(ร่าง)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

นายวิวัฒน์ อินทมานนท์

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน กลุ่มวิชาการสอนสังคมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

หมายเหตุ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิและใช้ประกอบในการ connoisseurship

คำนำ

ร่างรูปแบบฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาอันประกอบด้วย ความเป็นมาของรูปแบบ แนวคิดทฤษฎี ในการนำรูปแบบไปใช้ในการทดลองโดยจัดทำขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนที่ต้องการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาไปใช้ทราบถึงสิ่งที่ต้องการศึกษา และจัดเตรียมให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้เกิดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในศตวรรษที่ 21 และทำให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา วัตถุประสงค์ และตัวชี้วัด ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรศึกษาให้การใช้รูปแบบการจัดการเรียนฉบับนี้เป็นสิ่งที่ใช้เสริมสร้างความเข้าใจก่อนการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้โดยในคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เล่มนี้ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. คำชี้แจงการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
2. ความเป็นมาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. แนวคิดพื้นฐานที่รองรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้
4. (ร่าง) รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้จัดทำคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่า(ร่าง)รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาซึ่งมุ่งเน้นในการสร้างพลเมืองที่ดีของประเทศไทยและเป็นพลโลกที่ดีสืบต่อไป

นายวิวัฒน์ อินทมานนท์

นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน กลุ่มวิชาการสอนสังคมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

สารบัญ

คำนำ.....	ก
คำชี้แจงการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	1
ความเป็นมาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	2
แนวคิดพื้นฐานที่รองรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	6
(ร่าง)รูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	10
บรรณานุกรม.....	11

ภาคผนวก

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ.....	14
---	----

คำชี้แจงในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีข้อควรปฏิบัติก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดของคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.1 ศึกษาความเป็นมาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แนวคิดพื้นฐานที่รองรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ ทุกหน่วย ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมของกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 5 หน่วยการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ คือ 1) เราอยู่ในสังคมพุทธ 2) วัฒนธรรมท้องถิ่น...สายใยผูกพัน 3) เศรษฐศาสตร์กับชีวิตของเรา 4) ทะลุมิติอดีตสู่ถิ่นฐานไทย 5) ภูมิประเทศน่าสน

1.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้มีลักษณะเป็นบทเรียนสำเร็จรูป และมีความยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยได้กำหนดสิ่งที่จำเป็นในการเรียนการสอนไว้อย่างครบถ้วน ประกอบด้วย ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลาที่กำหนดในการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 11 มาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระสำคัญ จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นและให้อิสระกับนักเรียนในการฝึกทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

1.2.2 แผนการจัดการเรียนรู้จะเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยกำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ประกอบไปด้วย ชั้นที่ 1 ชั้นกระตุ้น และสังเกต ชั้นที่ 2 ชั้นระดมสมอง ทบทวนประสบการณ์เดิม ชั้นที่ 3 ชั้นพัฒนาความรู้ และทักษะพื้นฐาน ชั้นที่ 4 ชั้นสร้างเสริมความรู้ใหม่ ชั้นที่ 5 สร้างความเข้าใจด้วยการปฏิบัติ ชั้นที่ 6 ชั้นประยุกต์ใช้ และให้ข้อเสนอแนะ

2. จัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

2.1 ศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งฉบับ โดยเฉพาะวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ครูกำหนดให้

2.2 เตรียมห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

2.3 เตรียมสื่อการเรียนการสอนให้ครบ และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 5 หน่วย ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน และแบบประเมินทุกประเภทที่ใช้ประเมินผู้เรียน

3. บทบาทของผู้สอน

3.1 ครูผู้สอนเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สนับสนุน ผู้ช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา หรือเป็นต้นแบบ ตัวอย่างที่ดีในการจัดกิจกรรมที่ช่วยเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.2 กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงออกเกี่ยวกับการสร้างทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งกิจกรรมที่เป็นรายบุคคล และกิจกรรมกลุ่ม

3.3 บันทึกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรค ปัญหา ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

ความเป็นมาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

โลกในยุคปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว อันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัว และเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ดังกล่าว ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 16 - 21) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ ประสบการณ์ทางสังคมเป็นการเรียนรู้จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมาในการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลถ้าบุคคลมีประสบการณ์ในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นมาก มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมาก ย่อมทำให้บุคคลมีทักษะในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น การจัดประสบการณ์เรียนรู้ การคัดเลือกและ

กำหนดเนื้อหาต้องพิจารณาในมิติต่าง ๆ และประการสำคัญต้องมีลักษณะที่สร้างทักษะในการอยู่ร่วมกันเพื่อการดำรงชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21 วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า 1) การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัย และตลอดชีวิต คือ 7Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหา(Critical Thinking& Problem solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity & innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross cultural understanding) ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ(Collaboration, teamwork & leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ(Communications, information & media literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing & ICT literacy) ทักษะด้านอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career & learning skills) จะเห็นได้ว่าทักษะการเรียนรู้ เป็นทักษะที่สำคัญหนึ่งในการดำรงชีวิตของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน และส่งผลต่ออนาคตในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมโลกปัจจุบัน (Trilling and Fade,2009) ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาให้บรรลุตามความมุ่งหมายมีความจำเป็นต้องเข้าถึงทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ซึ่งนักวิชาการที่มีด้านการสอนสังคมศึกษาจากต่างประเทศได้กล่าวถึงทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาประกอบด้วยทักษะในวิชาสังคมศึกษาไว้ 2 ประเภท คือ 1)ทักษะจำเป็นของสังคมศึกษา ได้แก่ การระบุแหล่งและการรวบรวมข้อมูล เน้นเรื่องการอ่าน การฟัง และการสังเกตและการหาข้อมูลจากที่แหล่งต่าง ๆ การแปลความหมายจากภาพ แผนภูมิ กราฟและตาราง การจัดการกับข้อมูล การประเมินข้อมูล การทำงานร่วมกับผู้อื่น 2)ทักษะหลักของสังคมศึกษา ได้แก่ ทักษะความเข้าใจในเรื่องเวลา และการแบ่งช่วงเวลาเป็นการพัฒนาความเข้าใจเรื่องระบบเวลา และการแบ่งช่วงเวลา ทักษะแผนที่ ทักษะการแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Zepke : 1979) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของของนักวิชาการคนอื่น ๆ ที่กล่าวว่า ทักษะในวิชาสังคมศึกษา ต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะทางปัญญาที่เป็นพื้นฐาน ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดอย่างไตร่ตรอง ทักษะการคิดอย่างมีความหมาย ทักษะการแสดงความคิดเห็น และการสื่อสาร ทักษะแผนที่ ทักษะเกี่ยวกับเวลา การแบ่งช่วงเวลา และทักษะการมีส่วนร่วมทางสังคม (MacColl and Fennel,1982 ; Jarolimak and Foster,1985 ; James Banks and Cherry Banks,1999) ซึ่งทุกท่านที่กล่าวมาเป็นนักวิชาการทางการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 20 และแนวคิดในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษานี้ยังต่อเนื่องมาจนถึงศตวรรษที่ 21 ซึ่งในทุก ๆ ทักษะยังมีความสำคัญต่อเนื่องในการพัฒนาผู้เรียนตลอดมา และมีทักษะบางทักษะเพิ่มขึ้นมาตามการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ได้รับการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นได้แก่ ทักษะทางเทคนิคในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ทางภูมิศาสตร์ซึ่งเน้นการใช้คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย และการจัดและการใช้ข้อมูล เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิด เน้นการแยกแยะประเภทต่าง ๆ ของข้อมูล การตีความ การวิเคราะห์ การสรุป การสังเคราะห์ และ

การประเมินข้อมูล และทักษะการตัดสินใจ เน้นกระบวนการตั้งแต่การระบุสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ การหาข้อมูล การหาทางเลือก และการวิเคราะห์ผลกระทบต่าง ๆ การตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและการนำไปปฏิบัติ และทักษะเมตาคognition (metacognition skills) ซึ่งเป็นทักษะที่บุคคลเรียนรู้วิธีเรียนโดยสามารถจัดการกับการเรียนรู้ของตนเองเรียกว่ามีความตระหนักในสิ่งที่ลงมือกระทำ และพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งนั้น ดังนั้นจึงเน้นการเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา และการตรวจสอบตนเองเพื่อตนเองในกระบวนการคิดของตนเอง (Dyngneson and Berson,2003 ; สภาสังคมศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา NCSS ,2006 ; Kelly,2015) ซึ่งทุกทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่กล่าวมานี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการที่มีชื่อเสียงของไทยที่กล่าวว่า ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งได้แก่ ทักษะทางวิชาการ (academic skills) ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ทักษะในการเรียน (work - study skills) ทักษะในการคิด (thinking skills) และทักษะทางสังคม (Social skills) ที่เกี่ยวข้องกับทักษะกระบวนการกลุ่ม (group - process skills) ซึ่งทักษะทางสังคมศึกษา จะเป็นความสามารถของผู้เรียนในการปฏิบัติกรต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการและสังคม การพัฒนาทักษะจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสังคมศึกษาทุกระดับ ทักษะเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ และกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ทักษะในวิชาสังคมศึกษานับเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับพลเมืองในการดำรงชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย (สิริวรรณ ศรีพหล,2552 : 14 ; นาดยาภัทรแสงไทย,2525 : 198)

วิธีการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญของหลักสูตรสังคมศึกษาทุกระดับ ทักษะจึงเป็นเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสังคมศึกษาทุกระดับ ทักษะเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ และกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ทักษะในวิชาสังคมศึกษาจึงประกอบด้วยทักษะด้านวิชาการและทักษะทางสังคม ทักษะด้านวิชาการ (Academic Skills) ได้แก่ ทักษะในการเรียน เช่น ความสามารถในการอ่าน การเขียน การตีความสรุป การสร้างแผนภูมิ การใช้วัสดุอ้างอิง เป็นต้น และทักษะในการคิด เช่น ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา เป็นต้น ส่วนอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญคือทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะทางกระบวนการกลุ่ม เช่น ความสามารถในการมีส่วนร่วมทำงานกลุ่ม ความสามารถในการแสดง ความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคม เช่น ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ การมีความรับผิดชอบ การเคารพต่อกฎกติกาของสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นต้น (สิริวรรณ ศรีพหล,2552) ทักษะทั้งสองด้าน นับเป็นเครื่องมือสำคัญประชาธิปไตย ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะทั้งสองด้านนี้ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา (Zepke,1979 ; MacColl and Fennel,1982 ; Jarolimak and Foster,1985 ; James Banks and Cherry Banks,1999 ;Dyngneson and Berson,2003 ; NCSS,2006 ; Kelly,2015 ; สิริวรรณ

ศรีพหล,2552 ; นาดยา ภัทรแสงไทย,2525) ดังกล่าว พบว่ามีความสอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 (Trilling and Fade : 2009) ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์แนวคิดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาสำหรับการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน โดยแบ่งออกได้ 8 ทักษะ คือ 1) ทักษะการคิดอย่าง มีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ 2) ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม 3) ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน 4) ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล 5) ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม 6) ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม 7) ทักษะการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา 8) ทักษะเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่มีเนื้อหากว้างขวางครอบคลุมถึงสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ ศาสนา ศิลธรรม สิ่งแวดล้อม หน้าที่พลเมือง เป็นการรวมหลาย ๆ วิชาเข้าด้วยกันหรือบูรณาการการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จึงเหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่เน้นกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ กระบวนการพัฒนาทางจริยธรรม และค่านิยม กระบวนการประชาธิปไตย พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ ทักษะทางสังคม เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี ที่มีคุณค่าต่อสังคม ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างมีความสุข สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในชีวิตประจำวันได้ เพราะได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ เรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล ซึ่งถือเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชนและนำไปสู่การพัฒนาประเทศ สาระเหล่านี้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต การแก้ปัญหา และการปฏิบัติตนในสังคมเพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจในการสร้างเสริมชีวิตให้ดีขึ้น

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มที่มุ่งเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา สร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนในทุกช่วงชั้น ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยสาระสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้อง สังคมศาสตร์ ได้แก่ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ได้กำหนดเนื้อหาสาระดังนี้ ซึ่งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของผู้เรียนที่จบช่วงชั้นที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 3 คือ 1) ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง 2) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกัน และการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัด

ในการตัดสินใจ 3) ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบัน และอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัวเข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง 4) ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป(สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.2552 : 3)

ปัจจุบันการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนสังคมศึกษาควรเป็นแบบบูรณาการ นั่นคือการนำศาสตร์ต่างๆที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมผสานกันเพื่อให้เกิดองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้รายวิชาและเน้นถึงการสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาจากผู้สอน โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ให้ผู้รู้จักตนเอง สามารถใช้ความคิดเห็นอย่างเสรีในการเลือกและรับผิดชอบในสิ่งที่ตนตัดสินใจ เนื่องจากในกระบวนการของการศึกษาผู้เรียนคือผู้ที่สำคัญที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ (วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2555 : 18) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาต้องเป็นการบูรณาการเพราะความรู้ต่าง ๆ ของสังคมศึกษาเป็นการ บูรณาการที่คิดสรรเนื้อหาสาระต่าง ๆ ของมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ได้แก่ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา รวมทั้งวิธีการจะต้องมีความหลากหลาย ดังนั้นเมื่อมีการบูรณาการทั้งเนื้อหาสาระ และวิธีการจะทำให้เกิดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่เป็นองค์รวม โดยมีการจัดเนื้อหาต้องจัดเรียงระดับความยากง่ายหรือเริ่มจากลักษณะใกล้ตัว มีการเรียบเรียงข้อมูลให้เป็นระบบ แบ่งหัวข้อต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและควรใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสิ่งที่เป็นนามธรรมหรือมีความสลับซับซ้อน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจได้ชัดเจน และเชื่อมโยงข้อมูลเก่ากับข้อมูลใหม่ได้ง่ายขึ้น ซึ่งแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะเป็นไปตามแนวทางในการจัดการศึกษา ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

แนวคิดพื้นฐานที่รองรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้

1. **ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory)** ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ดังนี้

1.1 กลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) การเรียนรู้ที่แท้จริงของมนุษย์ คือ การหยั่งเห็น (Insight) โดยมองการเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเอง หากแต่ได้รับอิทธิพลจากการถ่ายโยงสิ่งทีเรียนรู้มาก่อนไปสู่สิ่งทีเรียนรู้ใหม่เมื่อเด็กเรียนรู้ในโรงเรียนโดยได้รับคำแนะนำให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของสิ่งทีเรียนรู้ เด็กจะเกิดการหยั่งเห็นและจะเกิดการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ จนเกิดความคิดรวบยอดผู้วิจัยได้เลือกทฤษฎีการเรียนรู้ของ บรูเนอร์ (Bruner) กล่าวถึงการเรียนรู้ว่า เกิดจากการลงมือปฏิบัติ และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตนเอง และออสูเบล (Ausubel) การเรียนรู้ จะมีความหมาย หรือมีคุณค่าเมื่อสิ่งทีเรียนมีความสัมพันธ์กับสิ่งทีเคยเรียน (David, Joseph and Helen,1968 : 203 - 204)

2. **ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory)** เป็นทฤษฎีการสร้างความรู้ ที่เน้นวิธีการเรียนรู้มากกว่าการให้ความรู้โดยตรง ซึ่ง เพียเจต์ (Piaget) มีความเชื่อว่า ผู้เรียนสร้างความจริงด้วยตนเองจากการรับรู้จากประสบการณ์ ดังนั้นความรู้หรือการเรียนรู้เรื่องใหม่จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของประสบการณ์เดิม แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ และวิธีการได้มาซึ่งความรู้ได้มาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมอย่างกระตือรือร้น และไวโกตสกี (Vygotsky) มีความเชื่อว่าพัฒนาการในการเรียนรู้ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและสังคมที่เด็กได้รับการอบรมและเลี้ยงดูตั้งแต่แรกเกิด มนุษย์จะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมจะช่วยบ่งชี้ผลผลิตและพัฒนาการของผู้เรียน และพัฒนาการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความรู้และเกิดพัฒนาการทางเขาว์ปัญญา ดังนั้นการจัดการกับสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ การเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างความรู้เป็นการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องจากความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมเป็นการแสวงหาความหมายใหม่ ความรู้ ความเข้าใจใหม่ และเป็น การสร้างความเข้าใจในภาพรวมมากกว่าเรียนรู้เป็นส่วน ๆ (David,1996: 242) รวมทั้งการจัดการเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ (Constructivist Learning) มีแนวคิดที่เชื่อว่าการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองนั้นผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น สร้างความหมายของความรู้ด้วยตนเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเองด้วยการคิดไตร่ตรอง ผู้เรียนจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ดังที่ (Gagnon และ Collery,2005) ได้เสนอองค์ประกอบที่สำคัญของการ

เรียนรู้ด้วยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองว่าประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการคือ การจัดสถานการณ์ การจัดกลุ่มผู้เรียน และการจัดสื่อการเรียนรู้ การเชื่อมโยง การถามคำถามกับใช้คำถาม การแสดงออกรวมทั้งการแสดงผลงาน และการไตร่ตรองสะท้อนความคิด

3. ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism Theory) เพเพิร์ต (Papert,1993) ได้นำความรู้เกี่ยวกับการเกิดการเรียนรู้ตามแนวคิด Constructivism แนวคิดนี้อยู่บนพื้นฐานที่ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความหมายกับตนเอง เมื่อมีการสร้างบางสิ่งบางอย่างออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ ก็จะมีการสร้างความรู้ด้วย เพเพิร์ต มีความคิดว่า หากผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้และนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานขึ้นโดยอาศัยสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะช่วยให้ความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เมื่อผู้เรียนสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาในโลก หมายถึงการสร้างความรู้ขึ้นในตนเอง ความรู้ที่สร้างขึ้นจะมีความหมายอยู่คงทน และไม่ลืมง่าย และจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้ ความรู้ที่สร้างขึ้นจะเป็นฐานที่มั่นคงให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ต่อไปเรื่อยๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด และเพเพิร์ต (Papert) ยังเชื่อว่าเชื่อว่า สาเหตุที่แท้จริงของการไม่สามารถเรียนรู้นั้น เกิดจากการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ เพื่อช่วยให้สิ่งที่เรียนรู้ได้ยาก กลายเป็นเรื่องง่ายและเป็นรูปธรรมเพียงพอ โดยในสังคมทั่วไปอาจมีวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อยู่แล้ว แต่ไม่ได้รับการส่งเสริมให้นำมาใช้อย่างถูกต้องและเกี่ยวข้องกับการศึกษามากพอ การมีวัสดุสำหรับสร้างความรู้ที่หลากหลายอย่างเพียงพอจะช่วยให้เด็กมีโอกาสในการเลือก ใช้วัสดุเหล่านั้นเป็นสื่อสำหรับช่วยคิดซึ่งเด็กแต่ละคนควรจะมีสื่อของตนเอง และสามารถทดลองใช้ตามวิธีการของตนเองได้

4. กลุ่มทักษะพิสัย (Psycho - Motor Domain) ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีกลุ่มทักษะพิสัย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ดังนี้

4.1 แนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson,1972) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อน และต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วนการทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการสั่งการของสมอง ซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญ การ และความอดทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการจัดการ นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความอดทนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วย

4.2 แนวคิดทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow,1972) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้จัดลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติไว้ 5 ขั้นตอน โดยเริ่มต้น

จากระดับที่ซับซ้อนน้อยไปจนถึงระดับที่มีความซับซ้อนมาก ดังนั้นการกระทำจึงเริ่มต้นจากการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ไปจนถึงการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อย่อยลำดับขั้นดังกล่าว ได้แก่ การเลียนแบบ การลงมือกระทำตามคำสั่ง การกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ การแสดงออก และการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ

4.3 แนวคิดทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies,1971) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อย ๆ จำนวนมาก การฝึกให้นักเรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านี้ได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงกับทักษะใหญ่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้น ซึ่งเมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้นโดยผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์อย่างชำนาญมากขึ้น

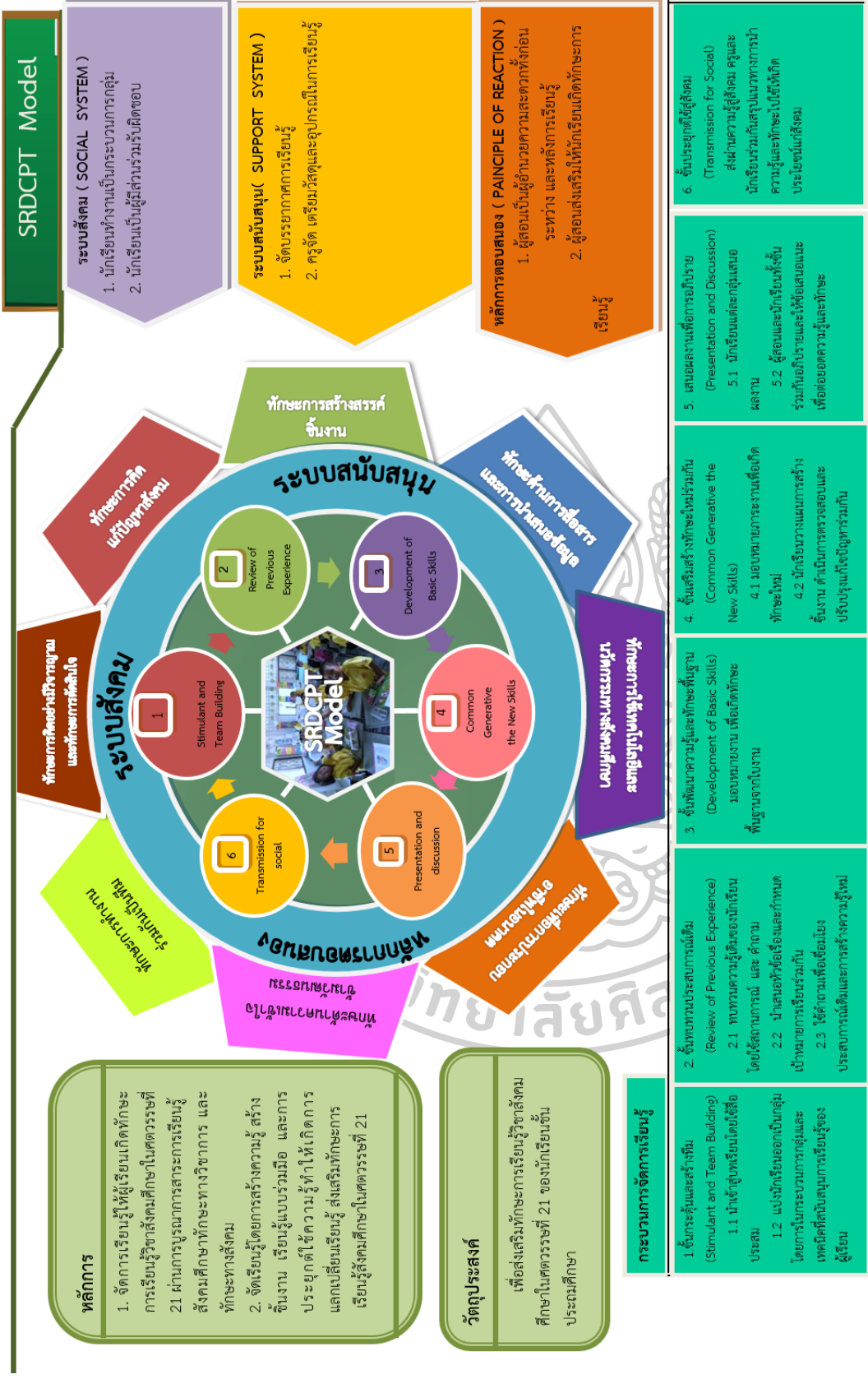
5. ทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Jenzen,2005) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ผสมผสานหรือรวบรวมหลากหลายทักษะความรู้เพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมการทำงานของสมอง เช่น ความรู้ทางเคมีศาสตร์ ประสาทวิทยา จิตวิทยา สังคมศาสตร์ พันธุศาสตร์ชีววิทยา และชีวประสาทวิทยา ซึ่งเป็นการนำความรู้การทำงานหรือธรรมชาติการเรียนรู้ของสมองมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของสมองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยต้องอาศัยการสร้างแรงจูงใจในการเรียนเป็นกระบวนการเดียวกับในการทำให้ผู้เรียนตระหนักว่าการเรียนเป็นสิ่งสำคัญแก่ตนเอง และพบว่าผู้ที่เรียนเก่งมีความหมายไม่ใช่ว่าเฉพาะผู้ที่มีสมองอันชาญฉลาดเท่านั้น แต่ผู้เรียนที่จะประสบความสำเร็จจะต้องตั้งใจเรียน ขยัน หรือมีความใฝ่รู้

6. แนวคิดบูรณาการ (Dewey 1939,สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2555 ; กิตติชัย สุทธาสีโนบล,2555) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียน เชื่อมโยงความรู้ ความคิด ทักษะ ลดความซ้ำซ้อนในเนื้อหาสาระ และประสบการณ์ที่มีความหมาย มีความหลากหลาย และสัมพันธ์กันเป็นองค์รวม เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งในสิ่งที่ศึกษารวมทั้งประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา ควรใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลายเน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยนำไปสอดแทรกในการจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหา และกระบวนการต่าง ๆ จะเป็นการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการเป็นเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียน การสอนซึ่งจัดได้หลายลักษณะ เช่น การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว การบูรณาการแบบคู่ขนาน การบูรณาการแบบสหวิทยาการ และการบูรณาการแบบโครงการ ทั้งนี้ในงานวิจัยได้เลือกใช้การบูรณาการแบบผู้สอน คนเดียวโดย

เชื่อมโยงสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยกำหนดหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา โดยครูผู้สอนเชื่อมโยงสาระและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ ได้แก่ การอ่านการเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้ ความจริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด โดยบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โดยทำให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับของสิ่งต่างๆ รอบตัวมากกว่าเรียนวิชาเดียวและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหา ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา เข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาเรื่องราว ประเด็นปัญหาหรือประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่งไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนด้วยการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องเราอยู่ในสังคมไทย โดยออกแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา

จากแนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาจึงได้ร่างรูปแบบดังภาพต่อไปนี้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ฉบับก่อนปรับปรุง)

ภาคผนวก

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ(ร่าง)รูปแบบการจัดการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาร่างรูปแบบ และประเมินร่างรูปแบบ

คำชี้แจง

การประเมิน (ร่าง) รูปแบบ ประกอบด้วยมิติการประเมิน 7 องค์ประกอบ ใครขอให้
ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินโดยทำเครื่องหมาย ✓ และกรุณาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการ
ปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้

ที่	รายการประเมิน	ระดับของความ เหมาะสม และ ความเป็นไปได้			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1	ชื่อรูปแบบ			
2	หลักการ			
3	วัตถุประสงค์			
4	กระบวนการจัดการเรียนรู้			
5	ระบบสังคม (SOCIAL SYSTEM)			
6	ระบบสนับสนุน (SUPPORT SYSTEM)			
7	หลักการตอบสนอง (PAINCIPLE OF REACTION)			
8	ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ใน ภาพรวม			

ลงชื่อ

ผู้ทรงคุณวุฒิ

(.....)

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ 6

เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิตของเรา

โรงเรียนวัดพร้าว
ผู้สอน นายวิทวัส อินทมานนท์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2
เวลา 5 ชั่วโมง

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจ และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด ส 3.1 ป 3/2 วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง

ส 3.2 ป 3/2 บอกความสำคัญของภาษี และบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี

สาระสำคัญ

การวางแผนการใช้จ่ายเงินทำให้มีการเตรียมตัวล่วงหน้าในการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมกับรายได้ การทำบัญชีใช้จ่ายเงินเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ เพราะจะทำให้สามารถใช้จ่าย และเก็บเงินออมได้อย่างเหมาะสมกับรายรับ - รายจ่ายในชีวิตประจำวัน และเงินรายได้ของผู้ที่มีรายได้นั้นจะมีการจัดเก็บภาษีเพื่อนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

1. นักเรียนสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเองได้
2. นักเรียนสามารถทำบัญชีเพื่อวิเคราะห์การใช้จ่ายได้
3. นักเรียนสามารถบอกความหมาย และความสำคัญของการจัดเก็บภาษีได้

ด้านทักษะและการปฏิบัติ

1. นักเรียนสามารถบอกเล่ารายรับรายจ่ายของตนเองหน้าชั้นเรียนได้
2. นักเรียนสามารถทำกิจกรรมกลุ่มได้

ด้านเจตคติหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. นักเรียนเกิดความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. นักเรียนมีวินัย
3. นักเรียนมีความใฝ่เรียนรู้

สาระการเรียนรู้

- วางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง
- ใช้บัญชีรับจ่ายวิเคราะห์การใช้จ่ายที่จำเป็น และเหมาะสม
- ความหมาย และความสำคัญของภาษีที่รัฐนำมาสร้างเสริม และให้บริการแก่ประชาชน

การบูรณาการ

บูรณาการกับสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ภาพวาดการออมเงิน

บูรณาการกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง เรียงความการประหยัด

บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง บัญชีการออม

บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี เรื่อง อาชีพที่หนูใฝ่ฝัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิตของเรา

ชั่วโมงที่ 1

1. ขั้นกระตุ้นและสร้างทีม (Stimulant and Team Building)

1.1 ครู ใช้ชีวิตที่คน เรื่อง เงินกำลังจะหมดไป ของธนาคารกรุงไทยนำมาสนทนา

ซักถาม

1.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 - 5 คน โดยการใช้เกมบวกลบเลข ผลลัพธ์ที่ได้ หมายเลขเดียวกันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการ ครูอธิบายหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

ชั่วโมงที่ 2

2. ขั้นทบทวนประสบการณ์เดิม (Review of Previous Experience)

2.1 ใช้คำถาม สถานการณ์ ทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนซึ่งเป็นเรื่องราวรับรายจ่ายที่นักเรียนเรียนแล้วในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.2 แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้เรื่องการใช้จ่ายของตนเอง และภาษีซึ่งเป็นหัวข้อที่จะเรียนต่อไป โดยครูให้นักเรียนพูดถึงแนวทางการใช้จ่ายจากของนักเรียนในแต่ละวันว่ามีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง มีความจำเป็นในการจับจ่ายใช้สอยหรือไม่อย่างไร

2.3 ใช้คำถามให้นักเรียนเกิดแนวคิดในเนื้อหาวิชาโดยให้นักเรียนใช้ความรู้ และประสบการณ์เดิมในการตอบคำถาม เพื่อเตรียมสร้างความสัมพันธ์กับความรู้ใหม่โดยใช้บทกลอนร้อยไทย ซึ่งครูเป็นผู้ประพันธ์ขึ้นเพื่อเชื่อมโยงแนวคิดทางด้านรายรับ และภาษีกับนักเรียน

ชั่วโมงที่ 3

3. ขั้นพัฒนาความรู้และทักษะพื้นฐาน (Development of Basic Skills)

3.1 มอบหมายงาน ครอบคลุมหมายงานจากใบงาน เพื่อให้นักเรียนในกลุ่ม ปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่ม

3.2 ขั้นวิเคราะห์ปัญหา นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาประเด็นปัญหาตามที่กำหนด ได้แก่ เรื่องวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง เรื่องใช้บัญชีรับจ่ายวิเคราะห์การใช้จ่ายที่จำเป็นและเหมาะสม และ เรื่อง ความหมายและความสำคัญของภาษีที่รัฐ อภิปรายถึงข้อคำถามโดยให้นักเรียน แต่ละกลุ่มอภิปรายเพื่อหาคำตอบ

ชั่วโมงที่ 4

4. ขั้นเสริมสร้างทักษะใหม่ร่วมกัน (Common Generative the New Skills)

4.1 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มเพื่อศึกษา ค้นคว้า ๆ เพื่อหาคำตอบของ เนื้อหาที่เรียน โดยการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น สังเกต ศึกษาข้อมูล สืบค้นข้อมูล

4.2 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มเพื่อนำประเด็นสำคัญของเนื้อหา มา เรื่อง เรื่องวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง เรื่องใช้บัญชีรับจ่ายวิเคราะห์การใช้จ่ายที่จำเป็น และเหมาะสม และเรื่อง ความหมาย และความสำคัญของภาษีที่รัฐ สร้างเป็นผังความคิดเพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูล เปรียบเทียบเรียงลำดับและระบุความสัมพันธ์เชื่อมโยงของข้อมูลต่าง ๆ

ชั่วโมงที่ 5

5. เสนอผลงานเพื่อการอภิปราย (Presentation and Discussion)

5.1 ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอผลงาน เรื่องวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง เรื่องใช้บัญชีรับจ่ายวิเคราะห์การใช้จ่ายที่จำเป็น และเหมาะสม และ เรื่อง ความหมายและความสำคัญของภาษีที่รัฐ

5.2 ผู้สอน และนักเรียนร่วมกันอภิปรายของนักเรียนแต่ละกลุ่มเพื่อทำความเข้าใจ กระจ่างชัด และสรุปเป็นผังความคิดของชั้นเรียน

5.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลการอภิปราย เขียนเป็นรายงานกลุ่มโดยจัดทำเป็น หนังสือเล่มเล็ก หลังจากนั้นส่งตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้นที่ละกลุ่ม และเปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มอื่นได้ซักถาม

6. ชั้นประยุกต์ใช้สู่สังคม (Transmission for Social)

6.1 ครูสรุปรายงานของแต่ละกลุ่ม และให้คำแนะนำเพิ่มเติมในประเด็นสำคัญที่นักเรียนยังมีได้กล่าวถึง พร้อมทั้งอภิปรายการส่งผ่านความรู้สู่สังคม ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวทางการนำความรู้และทักษะไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. เกมบวกลเลข
2. รูปภาพประกอบการสอน เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิตของเรา
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง วางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง
4. ใบงานที่ 2 เรื่อง ใช้บัญชีรับจ่ายวิเคราะห์การใช้จ่ายที่จำเป็น และเหมาะสม
5. ใบงานที่ 3 เรื่อง ความหมาย และความสำคัญของภาษีที่รัฐ
6. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา
7. แบบประเมินใบงาน

ชิ้นงานและภาระงาน

ชิ้นงาน	ภาระงาน
1. ใบงานที่ 1 เรื่อง วางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง 2. ใบงานที่ 2 เรื่อง ใช้บัญชีรับจ่ายวิเคราะห์การใช้จ่ายที่จำเป็น และเหมาะสม 3. ใบงานที่ 3 เรื่อง ความหมาย และความสำคัญของภาษีที่รัฐ	กิจกรรมการทำใบงาน
4. ชิ้นงานเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐศาสตร์กับชีวิตของเรา โดยจัดทำให้อยู่ในรูปแบบ หนังสือเล่มเล็ก	1. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐศาสตร์กับชีวิตของเรา 2. สัมภาษณ์สอบถามจากผู้รู้

การวัดและประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
1.1 สังเกตการณ์ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม	- แบบสังเกต - พฤติกรรม	คะแนนเต็ม 10 คะแนน คะแนน 9 - 10 คะแนน หมายถึง ดีมาก คะแนน 7 - 8 คะแนน หมายถึง ดี คะแนน 5 - 6 คะแนน หมายถึง พอใช้ คะแนนต่ำกว่า 5 คะแนน หมายถึง ต้องปรับปรุง
1.2 ทักษะการจัดการเรียนรู้ สังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21	- แบบสังเกต - พฤติกรรม	คะแนนเต็ม 10 คะแนน คะแนน 9 - 10 คะแนน หมายถึง ดีมาก คะแนน 7 - 8 คะแนน หมายถึง ดี คะแนน 5 - 6 คะแนน หมายถึง พอใช้ คะแนนต่ำกว่า 5 คะแนน หมายถึง ต้องปรับปรุง
1.3 ตรวจใบงาน	- ใบงาน	คะแนนเต็ม 10 คะแนน คะแนน 9 - 10 คะแนน หมายถึง ดีมาก คะแนน 7 - 8 คะแนน หมายถึง ดี คะแนน 5 - 6 คะแนน หมายถึง พอใช้ คะแนนต่ำกว่า 5 คะแนน หมายถึง ต้องปรับปรุง
1.4 ตรวจชิ้นงาน	- หนังสือเล่มเล็ก	คะแนนเต็ม 10 คะแนน คะแนน 9 - 10 คะแนน หมายถึง ดีมาก คะแนน 7 - 8 คะแนน หมายถึง ดี คะแนน 5 - 6 คะแนน หมายถึง พอใช้ คะแนนต่ำกว่า 5 คะแนน หมายถึง ต้องปรับปรุง
1.5 ตรวจโครงงาน	- โครงงาน	คะแนนเต็ม 10 คะแนน คะแนน 9 - 10 คะแนน หมายถึง ดีมาก คะแนน 7 - 8 คะแนน หมายถึง ดี คะแนน 5 - 6 คะแนน หมายถึง พอใช้ คะแนนต่ำกว่า 5 คะแนน หมายถึง ต้องปรับปรุง
1.6 ตรวจสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	- แบบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	คะแนนเต็ม 10 คะแนน คะแนน 9 - 10 คะแนน หมายถึง ดีมาก คะแนน 7 - 8 คะแนน หมายถึง ดี คะแนน 5 - 6 คะแนน หมายถึง พอใช้ คะแนนต่ำกว่า 5 คะแนน หมายถึง ต้องปรับปรุง

แบบวัดทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21

นิยาม

ทักษะทางวิชาการ ได้แก่

1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ หมายถึง สิ่งที่แสดงให้เห็นความสามารถในการพิจารณา ไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นปัญหา โดยคิดอย่างมีเหตุผลหรือหาข้อมูลที่เชื่อถือได้มาสนับสนุน การตัดสินใจของตนเองในสถานการณ์หรือเรื่องราวอย่างถูกต้องและเหมาะสม

1. พิจารณาภาพแล้วตอบคำถามข้อ 1

เด็กหญิงพิศศรี

เด็กหญิงวิมาลา

เด็กหญิงวิมาลัย

เด็กหญิงวิลาสินี

การจัดฟันทำให้เกิดความแข็งแรงและสวยงาม เด็กไทยจึงนิยมจัดฟัน จากภาพใครควรจัดฟันมากที่สุดด้วยเหตุใด

1. เด็กหญิงพิศศรี เพราะฟันสกปรกมาก
2. เด็กหญิงวิมาลา เพราะไม่แปรงฟันทำให้ฟันผุ
3. เด็กหญิงวิมาลัย เพราะฟันไม่เข้ารูปอย่างมาก
4. เด็กหญิงวิลาสินี เพราะฟันไม่แข็งแรง

อ่านข้อความแล้วตอบคำถามข้อที่ 2

เด็กหญิงนรินทร์ สังเกตว่า ควายของประเทศไทยส่วนใหญ่มีขนสั้น ส่วนควายของประเทศไทยอินเดียในแถบเทือกเขาหิมาลัยหรือที่เรียกว่า จามรีนั้นมีขนยาว เด็กหญิงนรินทร์จึงคิดว่า ถ้านำควายที่พบในประเทศไทยไปเลี้ยงที่ประเทศอินเดียแถบเทือกเขาหิมาลัย จะมีขนยาวขึ้น

2. ข้อใดสนับสนุนความคิดของเด็กหญิงนรินทร์ได้ดีที่สุด

1. สิ่งมีชีวิตจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม
2. ถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ทำให้วิถีการดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลง
3. การย้ายถิ่นที่อยู่ของสัตว์ทำให้สัตว์เปลี่ยนแปลงสายพันธุ์ได้
4. สัตว์แต่ละชนิดถ้าสายพันธุ์เดียวกันก็จะมีลักษณะเหมือนกัน

พิจารณาบุคคลต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อที่ 3 - 4

- ก. เด็กชายไต้ด ชอบรับประทานกล้วยน้ำว้า
- ข. เด็กชายออม ชอบรับประทานสับปะรด
- ค. เด็กชายอ้ม ชอบรับประทานเค้ก
- ง. เด็กชายอ้น ชอบรับประทานแกงเขียวหวาน

3. ใครมีโอกาสเป็นโรคอ้วนมากที่สุด เพราะเหตุใด

1. เด็กชายไต้ด เพราะมีประโยชน์มาก
2. เด็กชายออม เพราะมีสารอาหารมาก
3. เด็กชายอ้ม เพราะมีแป้งและน้ำตาล
4. เด็กชายอ้น เพราะมีไฟเบอร์มาก

4. ใครมีโอกาสได้รับสารอาหารที่เป็นประโยชน์กับร่างกายมากที่สุด เพราะเหตุใด

1. เด็กชายไต้ด เพราะกล้วยย่อยง่าย
2. เด็กชายออม เพราะมีกากใยมาก
3. เด็กชายอ้ม เพราะมีความหวานมาก
4. เด็กชายอ้น เพราะรับประทานอาหารสมุนไพรที่เป็นภูมิปัญญาไทย

อ่านข้อความข้อ 5 - 6

ร้านอาหารแห่งหนึ่ง คิดราคาเหมาจ่าย คนละ 120 บาท โดยจัดรายการพิเศษดังนี้

มา 4 คน จ่ายเพียง 3 คน

มา 11 คน จ่ายเพียง 8 คน

5. จำนวนเงิน 1,200 บาท สามารถจ่ายค่าอาหารของคน 10 คนได้หรือไม่

1. ได้ เพราะยังเหลือเงินอีก 120 บาท
2. ได้ เพราะยังเหลือเงินอีก 240 บาท
3. เงินที่มีอยู่จ่ายค่าอาหารได้พอดี
4. เงินไม่พอจ่ายค่าอาหาร

6. ในการเลือกกินอาหารในร้านอาหาร นักเรียนมีวิธีการเลือกร้านอาหาร ยกเว้น ข้อใด

1. แม้ค่าดูสะอาดสะอาด
2. อาหารดูถูกสุขลักษณะ
3. ร้านค้าดูสะอาดไม่มีแมลงวัน
4. หั่นผักมาจากตลาดสดเรียบริ่อยพร้อมปรุงเสร็จลูกค้า

7. หากวิลาสินีต้องการซื้อตุ๊กตา 1 ตัวที่มีราคาถูกที่สุดต้องซื้อร้านใด เพราะเหตุใด

ร้านค้า ร้านที่ 1

ตุ๊กตา 2 ตัว ราคา 188 บาท

ร้านค้า ร้านที่ 2

ตุ๊กตา 4 ตัว ราคา 360 บาท

1. ร้านที่ 1 เพราะราคาถูกกว่า 162 บาท
2. ร้านที่ 1 เพราะราคาถูกกว่า 4 บาท
3. ร้านที่ 2 เพราะราคาถูกกว่า 4 บาท
4. ร้านที่ 2 เพราะราคาถูกกว่า 162 บาท

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 8 – 9

ช็อคโกแลตประกอบด้วยผงเมล็ดโกโก้ นม น้ำตาล มีถั่ว ลูกเกด เหล้า น้ำผลไม้บางชนิด ซึ่งจากงานวิจัยสรุปได้ว่ามีประโยชน์กับร่างกาย ลดความเสี่ยงเรื่องโรคหัวใจ ช่วยบำรุงสมองให้เกิดการคิด เป็นต้น

8. จากงานวิจัย มีผลทำให้ผู้ที่รับประทานช็อคโกแลต มีประโยชน์อย่างไร

1. ช่วยบำรุงสมองด้านการคิด
2. ป้องกันมะเร็ง
3. ป้องกันโรคเนื้องอก
4. ป้องกันโรคความดันโลหิต

9. จากงานวิจัยทำให้ ด.ญ.สายพิน กลับไปรับประทานช็อคโกแลตเป็นจำนวนมากเพื่อบำรุงร่างกาย นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับการกระทำของด.ญ. สายพิน

1. สมองดี
2. นอนหลับสบาย
3. ช่วยคลายเครียด
4. รับประทานมากเกินไปอาจเกิดผลเสียต่อร่างกาย

10. ปัจจุบันมีโฆษณากระตุ้นให้เราบริโภคสินค้าต่าง ๆ มากมาย เมื่อนักเรียนชมโฆษณาแล้ว นักเรียนควรทำอย่างไร

1. รีบไปซื้ออาหารทันที
2. ไปร้านสะดวกซื้อ
3. คิดก่อนที่จะซื้อและซื้อเฉพาะของจำเป็น
4. ของที่โฆษณาเป็นสิ่งที่มีความคุ้มค่าและมีประโยชน์

2) ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม หมายถึง พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการในการใช้ความคิด ความรู้ และประสบการณ์เดิมมาใช้ในการแก้ไขสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์หรือเรื่องราว เพื่อให้ได้ความรู้ แนวคิดอย่างมีเหตุมีผลในการแก้ไขสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมสมัยใหม่ได้ ซึ่งความสามารถในการคิดแก้ปัญหาจะเกิดขึ้นอยู่กับสติปัญญา ประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ จากสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้เกิดการแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

พิจารณาภาพแล้วตอบคำถามข้อ 1

1. สะพานลอยแห่งนี้จากสถิติพบว่า มีชาวไทยเดินทางโดยผ่านสะพานลอยนี้เป็นจำนวนมาก เมื่อพิจารณาภาพทางขึ้นสะพานลอยตามภาพ การกระทำแบบนี้บ่งบอกว่าคนไทยเป็นอย่างไร

1. ชอบจากรีบบนทางขึ้นสะพานลอย
2. มีอิสระเสรีในการขีดและเขียน
3. ชอบเปิดเผยชื่อเสียงของตนเอง
4. ขาดความรับผิดชอบในสมบัติส่วนร่วม

พิจารณาภาพแล้วตอบคำถามข้อ 2

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

2. เมื่อนักเรียนไปทำบุญที่วัดพบผู้หญิงสองคนแต่งกายดั่งภาพ ข้อสรุปในการแต่งกายที่เหมาะสมกับสถานที่ ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

1. สามารถแต่งกายได้ทั้งสองแบบเมื่อต้องการไปทำบุญที่วัด
2. การแต่งกายควรเน้นให้เกิดความหลายหลายในยุคปัจจุบัน
3. การไปทำบุญที่วัดควรเน้นความสะอาดสบายความคล่องตัวตามรูปที่ 1
4. การแต่งกายไปวัดควรเรียบร้อยไม่รัดรูปจนเกินไปแบบรูปที่ 2

3. โรงเรียนแห่งหนึ่งมีปัญหาในเรื่องขยะ มีทั้งขยะถุงพลาสติก ไม้ลูกชิ้น ถุนนม ถุนขนม ควรทำอย่างไรจึงจะสามารถแก้ปัญหาขยะยาวได้

1. ห้ามนักเรียนทิ้งขยะในบริเวณโรงเรียน
2. หาแหล่งทิ้งขยะนอกโรงเรียน
3. แยกประเภทขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่
4. ห้ามแม่ค้านำของมาขายในโรงเรียนเพื่อลดขยะ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม 4-5

ผีเสื้อเป็นแมลงชนิดหนึ่งที่มีปีกสวยงาม เป็นราชินีแห่งสัตว์ปีก โตเต็มวัยกินน้ำหวานจากดอกไม้ มีอายุประมาณ 4 สัปดาห์ก็จะตายลง

4. ถ้านักเรียนเห็นผีเสื้อบินวนเวียนไปมาให้ชมความสวยตลอดทั้งปี นักเรียนควรทำอย่างไร

1. สร้างกรงไว้เลี้ยงผีเสื้อ
2. จับผีเสื้อมาสต๊าฟ
3. ปลูกลูกไม้ดอกสวยงาม
4. ถ่ายวิดีโอไว้ชม

5. หากนักเรียนต้องการเห็นเพื่อนจับผีเสื้อไปทรมาน นักเรียนจะมีวิธีการแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างไร

1. วางเฉย
2. บอกให้เพื่อนรู้ถึงเรื่องบาป บุญ
3. ไม่คบเพื่อนคนนั้น
4. ช่วยเพื่อจับผีเสื้อพวกนั้น

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม 6 - 7

ขยะพลาสติกในทะเลบางส่วนลอยน้ำได้ประมาณร้อยละ 30 จะถูกน้ำทะเลพัดเข้าหาฝั่ง ซึ่งเกิดผลเสียต่อสัตว์ที่อยู่ชายฝั่ง ส่วนขยะอีกร้อยละ 70 จะจมสู่ใต้ท้องทะเล ทำให้สัตว์ทะเลประเภทเต่าทะเล หรือสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมเป็นจำนวนมากต้องตายด้วยขยะพลาสติก

6. จากข้อความนี้เรื่องใดกล่าวผิด

1. ขยะพลาสติกที่ลอยน้ำได้ไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ
2. เต่าทะเลตายเพราะขยะพลาสติก
3. ขยะร้อยละ 70 จมลงสู่ท้องทะเล
4. สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมตายเพราะขยะพลาสติก

7. นักเรียนจะมีวิธีการในการแก้ปัญหาขยะในทะเลได้อย่างไรจึงจะเกิดผลในระยะยาว

1. บอกรกฎหมายกับผู้ใหญ่ที่ทำผิด
2. ปลอ่ยให้เป็นที่ไปตามธรรมชาติ
3. รณรงค์และสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนรับรู้ถึงผลเสีย
4. บอกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองสำหรับผู้ใหญ่ที่ทิ้งขยะลงทะเล

อ่านข้อความแล้วตอบคำถามข้อ 8 - 9

โลกห่วงความมั่นคงด้านอาหาร อาจไม่เพียงพอต่อความต้องการของพลเมืองโลก เนื่องจากอาจเกิดการเพิ่มของของประชากรจาก 7,000 ล้านคนเป็น 9,200 ล้านคน ในปี 2593 เพราะฉะนั้นเราต้องหันมาเชิญชวนให้เกษตรกรปลูกพืชไร่ พืชสวน และทำนาให้เพิ่มมากขึ้น และมีกลยุทธ์ในการแปรรูปอาหารให้ดียิ่งขึ้น และองค์กรทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น

8. จากสถานการณ์นี้ จะส่งผลอย่างไรต่อสภาพสังคม

1. คนจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพิ่มมากขึ้น
2. ประชากรมีอาหารบริโภคเกินความจำเป็น
3. เกิดการค้นพบแหล่งสินค้าการเกษตร
4. เทคโนโลยีมีบทบาททางการเกษตรน้อย

9. หากอาหารไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรโลก จะมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร

1. ต้องผลิตอาหารให้มากขึ้นกว่าเดิม
2. หาอาหารจากดาวดวงอื่น
3. ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มปริมาณ
4. ขอบริจาคอาหารจากองค์การระดับโลก

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบปัญหาข้อ 10

กรมอุตุนิยมวิทยา เตือนพื้นที่ประสบภัยพิบัติจะเกิดขึ้นบริเวณตอนบนของประเทศให้ระวังพายุไต้ฝุ่นที่จะเกิดขึ้น ซึ่งลักษณะจะมีฟ้าคะนอง ลมกระโชกแรง และอาจมีลูกเห็บตก ซึ่งอาจสร้างความเสียหายให้กับบ้านเรือน ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ ต้นไม้และสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ได้

10. จากปัญหาที่เกิดขึ้น เหตุการณ์ในข้อใดไม่เกิดขึ้น

1. ต้นไม้หักโค่นขวางถนน
2. ป้ายโฆษณาล้มทับบ้านเรือน
3. น้ำท่วมจากลูกเห็บ
4. หลังคาบ้านปลิวตามแรงลม

3) **ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน** หมายถึง ความสามารถในการคิดค้น การตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศึกษา และรวบรวมลักษณะต่าง ๆ ที่สัมพันธ์เข้าด้วยกันเป็นสิ่งใหม่หรือรูปแบบใหม่ หลายคำตอบ หลายวิธี จากสิ่งเร้า หรือบทเรียน หรือสถานการณ์ โดยใช้ทักษะกระบวนการทางสังคมศึกษาแล้วนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

อ่านข้อความและพิจารณาภาพแล้วตอบคำถามข้อที่ 1

คุณปู่ ป่ลู่เกี้ยนอยู่ใกล้ทุ่งนาบริเวณพื้นที่ราบลุ่ม จึงสร้างบ้านแบบที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

1. การออกแบบบ้านตามภาพแสดงให้เห็นว่าช่างคำนึงถึงสิ่งใดมากที่สุด

1. ลดแรงปะทะที่เกิดจากลมพัดที่มีความแรง
2. เพื่อต้องการมีพื้นที่ใช้สอยให้มากขึ้นที่สุด
3. ป้องกันการเสียหายจากน้ำท่วม
4. ลดการใช้พลังงานโดยไม่จำเป็นในบ้าน

2. การใช้สอยพื้นที่ของบ้านคุณตา บริเวณใต้ถุนบ้านสามารถใช้ประโยชน์ในข้อใดในการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

1. ให้ลูกหลานเลี้ยงไก่ไข่
2. ให้ลูกหลานเล่นมอญซ่อนผ้า
3. ให้ลูกหลานเล่นม้าก้านกล้วย
4. ใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อที่ 3 - 4

กองขยะนั้นเป็นเสมือน ขุนทรัพย์ของคนยากไร้ มาทุกกาลเวลา แม้เวลาจะเปลี่ยนผ่านไปนานเท่าใด ขยะก็ยังมีคุณค่ากับคนยากไร้เสมอมา

3. จากข้อความ คำว่า “ขุนทรัพย์” นักเรียนสามารถจินตนาการได้ถึงสิ่งใด

1. ธนาคารขยะ
2. แหล่งของเหลือใช้
3. ที่รับซื้อของเก่า
4. รายได้จากการขายขยะ

4. นักเรียนสามารถนำ “ขุนทรัพย์” มาเปลี่ยนแปลงให้เกิดอะไรได้บ้าง หากโรงเรียนจัดประกวดการรีไซเคิลขยะ

1. ขายขยะ
2. ชุตรีไซเคิลจากขยะ
3. แข่งขันกันเก็บขยะ
4. เก็บกวาดขยะ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อที่ 5 - 6

กระแสวารี	มีทั้งขึ้นทั้งลง
ได้โอกาสจง	ตักตวงให้ทันกาล

5. จากบทกลอนนี้ นักเรียนสามารถจินตนาการได้ตรงกันสำนวนในข้อใด

1. น้ำขึ้นให้รับตัก
2. น้ำนิ่งไหลลึก
3. น้ำใสใจจริง
4. น้ำชุ่มไว้โน น้ำใสไว้นอก

6. ในอนาคตหากครอบครัวนักเรียนมีการเก็บกับน้ำไว้ใช้จะเกิดประโยชน์ ยกเว้น ข้อใด

1. มีน้ำไว้ใช้ยามขาดแคลน
2. มีน้ำไว้อุปโภค บริโภค
3. ไม่ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
4. ไม่สามารถใช้ได้นานเพราะน้ำระเหยเป็นไอน้ำ

7. ในวันลอยกระทง หากนักเรียนไม่มีต้นกล้วย นักเรียนสามารถใช้สิ่งใดมาประดิษฐ์กระทงได้โดยประหยัดรายจ่ายในครัวเรือน

1. วัสดุธรรมชาติอื่น ๆ ในท้องถิ่น
2. โฟม
3. ขนมอบ้าง
4. ขันพลาสติก

8. หากนักเรียนต้องการนำวงกลมมาต่อกันสามวงสามารถนำชิ้นส่วนของรูปใดบ้างมาต่อกัน

รูปที่ 1

รูปที่ 2

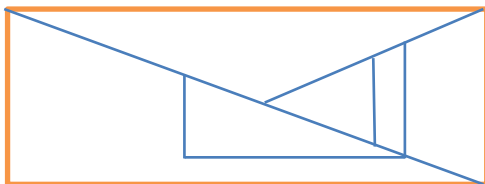
รูปที่ 3

รูปที่ 4

1. รูปที่ 1 , 2 และ 3
2. รูปที่ 4 , 2 และ 3
3. รูปที่ 3, 2 และ 1
4. รูปที่ 1 , 3 และ 4

9. ถ้าตัดรูปกระดาษตามเส้น กระดาษที่ตัดแต่ละชิ้นจะไม่ปรากฏรูปใด

1. รูปสามเหลี่ยม
2. รูปสี่เหลี่ยม
3. รูปห้าเหลี่ยม
4. รูปหกเหลี่ยม

10. หากนักเรียนเก็บเศษเกล็ดปลาขนาดใหญ่ได้เป็นจำนวนมาก นักเรียนสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นสิ่งใด

1. ลูกแอปเปิ้ล
2. ดอกไม้ประดิษฐ์
3. โคมไฟ
4. ลูกฟักทอง

4) ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน การอ่าน การใช้คำศัพท์ สัญลักษณ์ รูปภาพ และโครงสร้างทางสังคม มาใช้ในการอธิบาย แนวคิด ความหมาย และความสัมพันธ์ของการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของตนเองให้ผู้อื่นได้เข้าใจอย่างถูกต้อง ชัดเจน

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1 - 2

เด็กหญิง สุมาลี เป็นคนช่างพูด ช่างคิด เรียนเก่ง มีความสามารถด้านการคิดประดิษฐ์ และสร้างสรรค์ผลงาน คุณครูมักเลือกเด็กหญิงสุมาลี ไปพูดหน้าชั้นเรียนอยู่เสมอ และเป็นประจำเกือบทุกวัน

1. ถ้านักเรียนเป็นเด็กหญิงสุมาลี จะมีวิธีการพูดกับเพื่อนอย่างไร จึงไม่ทำให้เพื่อน ๆ เสียใจ

1. เราพูดจนเบื่อแล้ว ครูต้องให้พวกเธอพูดบ้างนะ
2. เราเป็นคนเก่ง และเป็นคนดี จึงต้องพูดหน้าชั้นทุกวัน
3. เรามีความคิดดีคุณครูจึงให้ฉันพูดอย่างสม่ำเสมอ
4. เราจะหาเรื่องดี ๆ มาพูดให้พวกเธอฟังอีกนะ

2. หากนักเรียนเป็นเพื่อนของเด็กหญิงสุมาลี นักเรียนมีคำพูดใดที่จะกล่าวให้กำลังใจเด็กหญิงสุมาลี ในการพูดหน้าชั้นเรียน

1. เธอพูดดีอยู่แล้ว ควรพูดต่อไปนะ
2. สุมาลี เราคิดว่าเธอเป็นจะได้เป็นนักพูดที่ดีในอนาคต
3. สุมาลี เธอควรแบ่งหน้าที่นี้ให้เพื่อนบ้างนะ
4. การพูดของสุมาลี เข้าใจได้ยากในบางครั้งเพราะเป็นการพูดเชิงวิชาการ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 3 - 4

“ร้านอร่อยน่าแวะ” ร้านอาหารริมทาง ถนนพิจิตร - ตะพานหิน เปิดขายตั้งแต่เที่ยงจนเย็น เป็นร้านขนาดกะทัดรัด ที่เน้นรสชาติความอร่อยเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่เป็นอาหารตามสั่ง เหมาะกับผู้เดินทางผ่านสัญจรไปมาและผู้ที่อยู่ในท้องถิ่น

3. “ร้านอร่อยน่าแวะ” มีความหมายตรงกับข้อใด

1. ร้านที่ติดป้ายวารสารอาหารดี
2. ร้านที่ขายอาหารทุกอย่าง
3. ร้านที่เชิญชวนเข้าไปกิน
4. ร้านที่อร่อยอยู่ริมถนน

4. การบริการในร้านอาหาร “ร้านอร่อยน่าแวะ” จะมีวิธีการดึงดูดใจลูกค้าให้เข้ามากินอาหารในร้าน

1. การพูดจา การสนทนา ด้วยปิยวาจากับลูกค้า
2. ทำอาหารใช้เวลานานเพราะทำอร่อย
3. ถามลูกค้าว่าครั้งหน้าจะมาอีกไหมคะ
4. โຕ้ะ เก้าอี้ไม่ต้องสะอาดมาก แต่ล้างผักให้สะอาดก็พอ

อ่านข้อความและตอบคำถามข้อ 5 - 6

หนูดี ฟังคำบอกเล่าจากผู้ใหญ่ที่ว่ามะนาวผสมเกลือปรุงรส ใส่น้ำหวานและน้ำแข็งจะช่วย
ล้างสารพิษ เป็นยาบำรุงโลหิต แก้อาการโลหิตจาง ทำให้ผิวพรรณผุดผ่อง

5. ข้อความนี้ผู้พูดมีวัตถุประสงค์ในการพูดอย่างไร

1. บอกวิธีการทำน้ำมะนาว
2. บอกประโยชน์ของน้ำมะนาว
3. แนะนำให้ดื่มน้ำมะนาวผสมน้ำหวาน
4. แนะนำให้ดื่มน้ำผึ้ง

6. นักเรียนเป็นผู้ฟัง ควรเชื่อผู้ใหญ่อะไรหรือไม่ เพราะเหตุใด

1. เชื่อ เพราะมีประโยชน์ต่อร่างกาย
2. เชื่อ เพราะผู้ใหญ่อะไรมีความรู้
3. ไม่เชื่อ เพราะมะนาวมีฤทธิ์เป็นกรด
4. ไม่เชื่อ เพราะมะนาวมีรสชาติขม

อ่านข้อความแล้วตอบคำถาม ข้อ 7 - 8

แม่พูดกับฉันเสมอว่า “การที่เราไม่ยอมให้อภัย เหมือนเราไม่ยอมล้างสิ่งสกปรกออกจาก
ร่างกาย ดังนั้นการให้อภัยจึงเป็นสิ่งที่ดีสำหรับมนุษย์เรา ทำให้เกิดความสุขทางใจ”

7. ข้อใดสัมพันธ์กับเรื่องที่อ่าน

1. ด.ญ.ดวงพรร้องไห้เมื่อถูกเขารังแก
2. ด.ช.ปิยะ โมโหเพื่อนที่ไม่ให้ยืมดินสอ
3. ด.ญ.ทัศนีย์ ไม่โกรธเมื่อเพื่อนขอโทษ
4. ด.ช.สมชายรังเกียจเพื่อนที่แต่งกายไม่สะอาด

8. การให้อภัย มีความสุขแก่ผู้ให้อย่างไร

1. เกิดความสุขทางจิตใจ
2. ทุกข์เพิ่มมากขึ้น
3. โรคหายไป
4. เป็นการให้ธรรมะ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 9 - 10

มุกดาหาร มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม แวดล้อมด้วยทัศนียภาพอันสวยงามและทิวเขา ภูเขามากมาย มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าสนใจ ถึงแม้ระยะทางจะห่างไกลจากกรุงเทพ กว่า 700 กิโลเมตร แต่ทุกคนต่างมุ่งหมายที่จะไปเยือนดินแดนริมฝั่งโขงอันสงบเงียบสักครั้งในชีวิต

9. จุดมุ่งหมายของข้อความนี้ คืออะไร

1. แนะนำวิธีการท่องเที่ยว
2. แนะนำจังหวัดมุกดาหาร
3. บอกการเดินทาง
4. บอกสถานที่ท่องเที่ยว

10. นักเรียนต้องการไปท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารเพราะเหตุใด

1. อยู่ใกล้ทะเล
2. มีเขื่อนขนาดใหญ่
3. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าสนใจ
4. มีวัฒนธรรมที่เป็นหนึ่งเดียว

5) **ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา** หมายถึง ความคล่องแคล่วในการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล การประมวลผล การจัดเก็บ และการสื่อสารข้อมูล โดยให้ผู้เรียนเลือกใช้เทคโนโลยีและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามความสามารถของผู้เรียน โดยนำเสนอในรูปแบบของภาษา สัญลักษณ์ และรูปภาพ

1. นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนสังคมศึกษาได้อย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1. ใช้ในการดูข้อมูล
2. ใช้ในการอ่านข้อมูล
3. หาข้อมูลที่ทันสมัย
4. สร้างรายได้ให้ตนเอง

2. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษามีประโยชน์ในการเรียนภูมิศาสตร์ข้อใดมากที่สุด

1. เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ด้านภูมิศาสตร์ได้ง่าย
2. เข้าถึงแผนที่ได้อย่างง่าย
3. เข้าถึงภาพถ่ายทางอากาศได้
4. สามารถหาภาพถ่ายทางดาวเทียมได้

3. นักเรียนสามารถหาความรู้จากการเรียนพุทธประวัติจากเทคโนโลยีได้อย่างไร

1. ศึกษาการ์ตูนพระพุทเจ้าฉบับสมบูรณ์ในโปรแกรม Youtube
2. อ่านจากหนังสือ
3. ฟังพระเทศน์
4. ฟังจากที่พ่อแม่เล่าให้ฟัง

4. หากนักเรียนต้องการหาต้นแบบการออมเงินที่ดี นักเรียนสามารถหาข้อมูลจากอะไรได้บ้างจากเทคโนโลยีและสารสนเทศทางสังคมศึกษา ยกเว้น ข้อใด

1. สืบค้นจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. สืบค้นการเรื่องหนูรักการออม
3. สืบค้นเรื่องธนาคารโรงเรียน
4. สืบค้นเรื่องความจริงของชีวิต

5. การให้ google earth ในการค้นหาข้อมูล ทำให้นักเรียนได้ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ยกเว้นด้านใด

1. ประชากร
2. สภาพภูมิอากาศ
3. สภาพแหล่งน้ำ
4. สภาพบ้านเมืองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

6. หากต้องการเดินทางไปในจังหวัดที่เราไม่เคยไป นักเรียนสามารถหาข้อมูลจาก google earth ได้อย่างไร

1. ตั้งค่า ที่จุดเริ่มต้น – จุดปลายทาง
2. หาพิกัดแผนที่
3. หาละติจูด
4. หาลองจิจูด

7. ปัจจุบันสารสนเทศทางประวัติศาสตร์ นักเรียนเข้าถึงได้ง่าย หากต้องการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ สุขุขทัย สามารถหาข้อมูล และสารสนเทศได้จากพระมหากษัตริย์พระองค์ใด

1. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
2. พระนเรศวรมหาราช
3. สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
4. พระปิยะมหาราช

8. หากนักเรียนต้องการสืบค้นโดยใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ เรื่องวันจักรี นักเรียนสามารถสืบค้นจากพระมหากษัตริย์พระองค์ใด

1. สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
2. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
3. สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
4. พระปิยะมหาราช

9. หากนักเรียนต้องการสืบค้นภาพในหลวงในดวงใจ สามารถสืบค้นโดยใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศใดที่เข้าถึงง่ายที่สุด และรวดเร็วที่สุด

1. yahoo.com
2. google.com
3. Hotmail.com
4. gmail.com

10. หากนักเรียนต้องการส่งข้อมูลสารสนเทศไปให้เพื่อนต้องใช้วิธีการใดบ้าง ยกเว้นข้อใด

1. ส่ง e - mail
2. ส่งไปรษณีย์
3. ส่งทาง facebook
4. ส่ง g - mail

6) ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต หมายถึง ความสามารถในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ โดยฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการจัดการตนเองอย่างมีกระบวนการในการวางแผนโดยใช้ความคิดที่จะกระทำอาชีพอย่างมีเป้าหมาย โดยมีการเก็บออมเพื่อให้มีรายรับ ตลอดจนการตัดสินใจในการเลือกทำงานด้วยใจรัก จนประสบความสำเร็จตามจุดหมายของโครงการอาชีพที่ตนเองสนใจ

อ่านข้อความแล้วตอบคำถามข้อที่ 1

เด็กชายเป็นต่อ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยากได้แท็บเล็ตมาใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. จากข้อความข้างต้น เด็กชายเป็นต่อควรใช้วิธีใดจึงจะเหมาะสมที่สุด เพราะเหตุใด

1. รับจ้างล้างจาน เพราะมีร้านขายก๋วยเตี๋ยวใกล้บ้าน
2. เก็บของเก่าในบ้านขาย เพราะมีของเก่ามาก
3. ปลุกผักขาย เพราะมีพื้นที่ทำการเกษตรกรรม
4. สะสมเงินที่เหลือจากค่าขนม เพราะยังอยู่ในวัยเรียน

2. ถ้าครอบครัวของนักเรียนมีรายได้น้อย นักเรียนควรเลือกสถานที่รับประทานอาหารกับครอบครัวสถานที่ใด เพราะเหตุใด

1. บ้าน เพราะสะอาด ปลอดภัย ประหยัด
2. ร้านอาหาร เพราะสะดวก รวดเร็ว
3. บ้าน เพราะเกรงใจพ่อแม่
4. ร้านอาหาร เพราะมีแม่ครัวมืออาชีพทำอาหารที่อร่อย

พิจารณาบุคคลต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 3 - 4

- ก. นายนเรศ เก่งภาษาอังกฤษ จีน ญี่ปุ่น และไทย
- ข. นายนิล เก่งภาษาไทย ลาว เขมร และฝรั่งเศส
- ค. นายวรากร เก่งภาษาไทย ลาว พม่า และฟิลิปปินส์
- ง. นายกร เก่งภาษาไทย เวียดนาม ลาว

3. จากการพิจารณาบุคคล ใครมีโอกาที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพของประเทศอาเซียนมากที่สุด เพราะเหตุใด

- 1. นายนเรศ เพราะเก่งภาษาจีน
- 2. นายนิล เพราะเก่งภาษาฝรั่งเศส
- 3. นายกร เพราะพูดภาษาไทยได้ดี
- 4. นายวรากร เพราะพูดภาษาในอาเซียนได้ถึง 4 ประเทศ

4. จากการพิจารณาบุคคล ใครมีโอกาที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพในการใช้ภาษาที่เป็นภาษากลางของโลก เพราะเหตุใด

- 1. นายนเรศ เพราะพูดภาษาอังกฤษได้
- 2. นายนิล เพราะพูดภาษาฝรั่งเศสได้
- 3. นายวรากร เพราะพูดภาษาไทยได้
- 4. นายกร เพราะพูดภาษาลาวได้

ตอบคำถามข้อ 5 - 7

เด็กนักเรียน 4 คน ออมเงินเพื่อนำเงินมาลงทุนขายลูกชิ้น ตั้งแต่วันจันทร์ - วันศุกร์

รายชื่อเด็ก	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
ด.ญ.มะลิ	9	7	5	12	7
ด.ญ.มานี	9	8	5	4	3
ด.ญ.พาชื่น	5	10	4	9	9
ด.ญ.พาณี	9	9	10	4	5

5. จากตาราง ใครมีเงินลงทุนในการขายลูกชิ้นทอดมากที่สุด

1. ด.ญ. มะลิ
2. ด.ญ. มานี
3. ด.ญ.พาชื่น
4. ด.ญ.พาณี

6. จากตาราง ใครมีเงินลงทุนในการขายลูกชิ้นทอดน้อยที่สุด

1. ด.ญ. มะลิ
2. ด.ญ. มานี
3. ด.ญ.พาชื่น
4. ด.ญ.พาณี

7. นักเรียนคิดว่าในการประกอบโครงการอาชีพ การขายลูกชิ้นทอด คนจะประสบความสำเร็จ ต้องมีลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ยกเว้นข้อใด

1. วางแผนการลงทุน
2. มีกลยุทธ์การขาย
3. มีโปรโมชั่นพิเศษ
4. มีผู้ช่วยขาย

อ่านข้อความแล้วตอบคำถามข้อที่ 8

ลักขณา เป็นนักเรียนชั้น ป. 3 เรียนเก่ง สอนการบ้านเพื่อนทุกวัน ลักขณาอยู่กับย่าที่มีฐานะยากไร้ ย่ามีเงินให้ไปโรงเรียนเพียงวันละ 15 บาท ลักขณาจะเหลือหยอดกระปุกออมสินทุกวัน วันหนึ่งโรงเรียนจะเปิดนิทรรศการการประกวดโครงการอาชีพ ลักขณาต้องการเสื้อ และกระโปรงใหม่สวย ๆ 1 ตัว เพื่อนำเสนอโครงการที่ตนเองทำกับท่านผอ.โรงเรียน

8. หากนักเรียนเป็นลักขณา นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะเหมาะสมที่สุด

1. สะสมเงินออมไว้ใช้จ่ายยามจำเป็น
2. ขอรุณการศึกษา เพราะเป็นเด็กดี
3. รับจ้างทำงานนอกเวลา เพราะเก่งแล้ว
4. ขอยืมเงินเพื่อน เพราะเพื่อน ๆ รักเธอ

9. การทำโครงการอาชีพ ส่งเสริมนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้ ยกเว้นข้อใด

1. รักในอาชีพที่เราทำ
2. สร้างการวางแผนในการทำงาน
3. สร้างรายได้ในเวลาเรียน
4. ลดเวลาเรียนให้น้อยลง

10. การประกอบอาชีพในอนาคต นักเรียนมีวิธีการอย่างไรในการทำให้ประสบความสำเร็จ

1. ใช้จ่ายเงินลงทุนมาก
2. ใช้จ่ายที่ดินในการปลูกสร้าง
3. ประกอบอาชีพอย่างสุจริต
4. หาผู้ร่วมลงทุน

ทักษะทางสังคม ได้แก่

7) ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนที่แสดงออกซึ่งความเคารพ การยอมรับนับถือ และความแตกต่างทั้งระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม ระหว่างคนในชาติ และระหว่างคนร่วมโลก

อ่านข้อความแล้วตอบคำถามข้อที่ 1

การเชื่อฟังผู้ใหญ่ การแสดงความเคารพ และการเข้าใจการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เป็นการปฏิบัติตามหน้าที่พลเมือง และเป็นการปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมไทย

1. วัฒนธรรมในครอบครัวที่ต้องอนุรักษ์ไว้สู่รุ่นลูกรุ่นหลาน ยกเว้นข้อใด

1. การกราบพ่อแม่ในวันสงกรานต์
2. การเล่นน้ำสงกรานต์ของวัยรุ่นไทย
3. การสรงน้ำพระ
4. การรับประทานอาหารในครอบครัว

2. เด็กชายการ์ตูนนับถือศาสนาคริสต์ซึ่งแตกต่างจากนักเรียนในห้องเรียนทุกคนที่นับถือศาสนาพุทธ นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

1. แตกต่างจากผู้อื่นจึงไม่สนทนาด้วย
2. มีสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนาที่ต่างกัน
3. ศาสนาพุทธดีที่สุด
4. คนแปลกในห้องออกไปยุ่งเกี่ยวกับ

3. หากเห็นคนนิโกร เดินผ่านตัวนักเรียนมา นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

1. รังเกียจ
2. เฉย ๆ
3. คิดว่าเขาเป็นคนเหมือนเรา
4. น่ากลัว อย่าเข้าใกล้

4. ศาสนาอิสลามห้ามกินเนื้อหมู นักเรียนรู้สึกอย่างไร

1. เคารพในความศรัทธาของศาสนาอิสลาม
2. รังเกียจ เพราะรับประทานอาหารไม่เหมือนเรา
3. ไม่คบค้าสมาคมด้วย
4. ไม่ต้องเข้าใกล้ และไม่สนทนาด้วย

5. ศาสนาพุทธเชื่อเรื่องกรรม คริสต์ อิสลามเชื่อเรื่องพระเจ้า นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร

1. ความศรัทธาเป็นเรื่องส่วนบุคคล
2. ศาสนาพุทธดีที่สุด
3. ศาสนาอิสลามดีที่สุด
4. ศาสนาคริสต์ดีที่สุด

6. เรื่องกรรมในทางพุทธศาสนา ศาสนาอื่น ๆ ไม่เชื่อเรื่องนี้ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

1. คิดว่าเป็นความเชื่อและความศรัทธาส่วนบุคคล
2. คิดว่าไม่ควรเสวนากับคนต่างศาสนา
3. คิดว่าไม่ควรไปพบปะกับคนเหล่านั้น
4. คิดว่าศาสนาที่ตนนับถือดี เลิศ กว่าศาสนาอื่น

7. เพื่อนคนหนึ่งเล่นบิงปองไม่เป็น นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร

1. คิดว่าเข้าเกียจคร้านการฝึกฝน
2. คิดว่าคนแต่ละคนมีความชอบไม่เหมือนกัน
3. ความสามารถของแต่ละคนแตกต่างกัน
4. เพื่อนคนนั้นอ่อนซ้อมไปจึงเล่นไม่เป็น

8. เพื่อนมุสลิมแต่งกายด้วยเสื้อแขนยาว กางเกงขายาว นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร

1. รู้สึกร้อนแทนที่ต้องใส่เสื้อแขนยาว กางเกงยาว
2. ไม่สนใจใด ๆ ทั้งสิ้น
3. ความเชื่อทางศาสนามีอิทธิพลต่อการแต่งกาย
4. ไม่ชอบเพราะลำสมัย

อ่านข้อความข้อ 9 - 10

ชนเผ่ากะเหรี่ยงคอยาว ใส่ห่วงทองเหลืองเพื่อความสวยงาม และแสดงฐานะ ดังนั้น ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงคอยาวจึงใส่ห่วงเหลืองตั้งแต่เด็ก แต่ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านจะค่อย ๆ เพิ่มจำนวนห่วงใส่ให้กับเด็ก ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งทำให้ตุ๋นคอของเด็กแต่ละคนยาวเพิ่มมากขึ้น แต่แท้จริงแล้วห่วงเหลืองจะกดทับไหปลาร้าและช่วงอกให้ทรุดลงงอเหมือนคอยาวมาก ๆ นั่นเอง

9. จากข้อความ กระเหรี่ยงคอยาว เพราะเหตุใด

1. มีห่วงที่กดทับกระดูกไหปลาร้าให้ทรุดลง
2. ห่วงมากคอจึงยาว
3. ห่วงเหลืองขยายตัวคอจึงยาว
4. ซาดิพันธุ์นี้คอยาว

10. นักเรียนเห็นกระเหรี่ยงคอยาว แล้วมีความรู้สึกอย่างไร

1. เป็นวัฒนธรรมที่แสดงถึงภูมิฐานะ
2. มีความล้าหลังทางวัฒนธรรม
3. ควรเข้าไปทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
4. วัฒนธรรมที่แสดงถึงความไม่เจริญ

8) ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกในด้านความรับผิดชอบในการทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในกลุ่ม ภาวะผู้นำ ผู้ตาม การแสดงความคิดเห็น และการกำหนดเป้าหมายการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้บรรลุผลการทำงานที่กลุ่มของตนเอง

1. หากครูในทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม โดยให้จับกลุ่มเป็นทีม ทีมละ 3 คน โดยให้ปิดตาด้วยผ้า 1 คนที่เหลืออีกสองคนเป็นผู้นำทางไปหาจุดหมายที่ต้องการ หากเพื่อนในทีมอีก 2 คน ปล่อยให้เพื่อนที่ปิดตาเพียงคนเดียวไปให้ถึงจุดมุ่งหมาย หากระหว่างทางเจอเสาไฟฟ้าหัก สิ่งทีคนในทีมควรคำนึงถึงเป็นอันดับแรกคือ ข้อใด

1. เกิดอุบัติเหตุรถชนเสาไฟฟ้า
2. เกิดพายุลมแรงมากจนทำให้เสาหัก
3. อันตราย อาจมีกระแสไฟฟ้ารั่วได้
4. ต้องบอกให้เพื่อนรู้ว่าเสาไฟฟ้าหัก

พิจารณากรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม ข้อ 2 – 4

กรณีศึกษา หลังจากครูวิชัยอธิบายขั้นตอนการทำโครงการอย่างละเอียดแล้ว และให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อ ตั้งทีมทำงาน นักเรียนในห้องต่างพูดคุยถึงการสอนของคุณครูวิชัย ดังนี้ ด.ช.สมศีล พูดกับ ด.ญ.สมใจ “ฉันเข้าใจแล้วว่าควรทำอะไร” ด.ญ.สมใจ พูดกับ เด็กชายชาติชายว่า “ฉันไม่ค่อยเข้าใจ” เด็กชายสมพงษ์บอกกับเด็กหญิงกาญจนาว่า “ครูสอนเรื่องอะไรนะ” ส่วนเด็กหญิงกาญจนา ก็ตอบเด็กชายสมพงษ์ว่า “ไม่รู้สิ ฉันไม่ได้ฟัง ฉันเล่นเกมอยู่”

2. นักเรียนจะปฏิบัติตามแบบใคร เพราะเหตุใด

1. ด.ช.สมศีล เพราะตั้งใจฟังครูสอน
2. ด.ช.สมพงษ์ เพราะมีมารยาทเหมาะสม
3. ด.ญ.สมใจ เพราะมีความรู้มากมายหลายเรื่อง
4. ด.ญ.กาญจนา เพราะการเล่นเกมเป็นการสร้างทักษะกระบวนการ

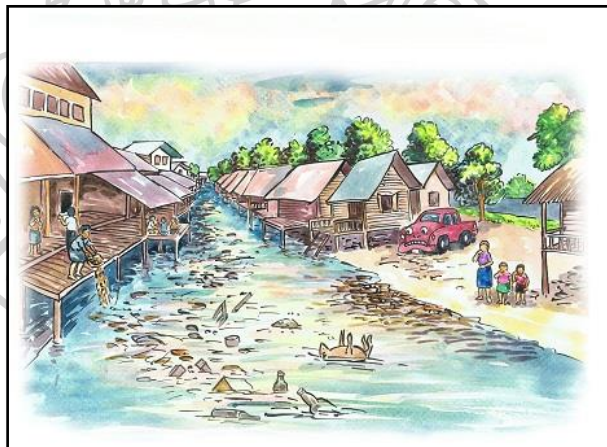
3. ถ้านักเรียนเป็นหัวหน้าทีมของห้องในการทำโครงการ นักเรียนจะแก้ปัญหาอย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด

1. บอกเพื่อนให้ตั้งใจเรียน
2. บอกผู้อำนวยการโรงเรียนให้ลงโทษ
3. บอกเพื่อนให้ช่วยว่ากล่าวตักเตือนกันและกัน
4. บอกครูประจำชั้นให้รายงานผู้ปกครอง

4. นักเรียนคิดว่าควรตั้งใครให้เป็นหัวหน้าทีมในการทำโครงการ

1. ด.ช.สมศีล
2. ด.ช.สมพงษ์
3. ด.ญ.สมใจ
4. ด.ญ.กาญจนา

พิจารณาภาพแล้วตอบคำถามข้อที่ 5

5. สภาพของแม่น้ำที่เห็นดังภาพ หากครูให้นักเรียนปรึกษากันแก้ปัญหาเป็นทีม สิ่งแรกที่นักเรียนต้องคำนึงถึงคือข้อใด

1. ระดมสมองหาทางแก้ไขปัญหา
2. ให้หัวหน้าทีมหาหนทางแก้ไข
3. ให้หัวหน้าทีมวางแผนงาน
4. สมาชิกในกลุ่มช่วยกันแบ่งงาน

6. หากนักเรียนทำงานเป็นทีมในการแก้ปัญหาหน้าเสาเสียแนวทางในการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนที่สุด สมาชิกในทีมต้องช่วยกันทำอะไร

1. รณรงค์การไม่ทิ้งขยะในแม่น้ำ
2. บอกกฎหมาย และโทษแก่ประชาชน
3. ชูประชาชนที่ทิ้งของเสียลงในแม่น้ำว่าจะได้รับโทษทัณฑ์
4. บอกถึงข้อเสียให้ผู้ใหญ่เข้าใจในเรื่องการทำให้แม่น้ำลำคลองสกปรก

7. การที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความพร้อมเพรียงกันในการทำงาน ต่างคนต่างแบ่งหน้าที่ได้ และทำงานจนบรรลุผลตรงตามสำนวนไทยข้อใด

1. เข็นครกขึ้นภูเขา
2. สามัคคีคือพลัง
3. กบเลือกนาย
4. วัวหายล้อมคอก

8. หากมีเพื่อนสมาชิกในทีมไม่ช่วยกันทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายผลจะเป็นอย่างไร

1. งานที่ครูมอบหมายไม่สำเร็จ
2. ทีมทำงานได้ดี
3. งานบรรลุผลตามจุดหมาย
4. ได้รับคำชมเชยจากครู

9. สมาชิกในกลุ่มจะปฏิบัติหน้าที่ในทีมได้อย่างสมบูรณ์เมื่อผู้นำเป็นอย่างไร

1. ไม่ฟังความเห็นของเพื่อนร่วมงาน
2. ช่วยลูกน้องทำงานบ้างบางครั้ง
3. มีภาวะผู้นำ ผู้ตามที่ดี
4. มอบหมายงานให้ลูกน้องอย่างเดียว

10. การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างในทีม ทำให้เกิดผลอย่างไรในการทำงาน ยกเว้นข้อใด

1. เกิดการยอมรับในการทำงาน
2. สร้างความเหนียวแน่นในการทำงาน
3. ช่วยกันลงมติในความเห็นที่แตกต่างกัน
4. เกิดความแตกแยกในทีมงานเดียวกัน

ตารางที่ 20 แสดงผลการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดทักษะการเรียนรู้ใน
ศตวรรษที่ 21

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม $\sum R$	ดัชนี ความ สอดคล้อง IOC	ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม $\sum R$	ดัชนี ความ สอดคล้อง IOC
	1	2	3	4	5				1	2	3	4	5		
						5	1.00							5	1.00
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	29	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
6	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
9	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	37	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	38	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	40	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
17	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	41	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	42	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	43	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	44	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	45	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	46	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	47	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
24	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	48	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

ตารางที่ 20 แสดงผลการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดทักษะการเรียนรู้ใน
ศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคน ที่					รวม $\sum R$	ดัชนีความ สอดคล้อง IOC	ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคน ที่					รวม $\sum R$	ดัชนี ความสอดคล้อง IOC
	1	2	3	4	5				5	1.00	1	2	3		
49	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	73	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
50	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	74	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
51	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	75	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
52	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	76	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
53	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	77	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
54	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	78	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
55	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	79	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
56	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	80	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
57	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	81	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
58	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	82	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
59	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	83	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
60	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	84	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
61	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	85	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
62	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	86	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
63	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	87	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
64	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	88	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
65	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	89	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
66	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	90	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
67	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	91	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
68	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	92	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
69	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	93	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
70	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	94	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
71	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	95	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
72	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	96	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

ตารางที่ 21 แสดงค่าความยากง่าย (P) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ข้อที่	ค่า P	ค่า r	ผลการวิเคราะห์		ข้อที่	ค่า P	ค่า r	ผลการวิเคราะห์	
			ใช้ได้	ใช้ไม่ได้				ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
1	0.42	0.20	/		26	0.58	0.10		/
2	0.47	0.53	/		27	0.53	0.40	/	
3	0.53	0.40	/		28	0.58	0.30	/	
4	0.58	0.10		/	29	0.84	0.40		/
5	0.53	0.40	/		30	0.58	0.30	/	
6	0.53	0.20	/		31	0.47	0.30	/	
7	0.68	0.10		/	32	0.42	0.20	/	
8	0.58	0.50	/		33	0.47	0.50	/	
9	0.42	0.40	/		34	0.53	0.20	/	
10	0.53	0.20	/		35	0.47	0.30	/	
11	0.53	0.40	/		36	0.42	0.20	/	
12	0.47	0.30	/		37	0.47	0.30	/	
13	0.42	0.20	/		38	0.47	0.30	/	
14	0.53	0.20	/		39	0.53	0.20	/	
15	0.63	0.40	/		40	0.47	0.30	/	
16	0.58	0.10		/	41	0.68	0.10		/
17	0.53	0.20	/		42	0.53	0.60	/	
18	0.42	0.20	/		43	0.58	0.30	/	
19	0.47	0.50	/		44	0.47	0.30	/	
20	0.47	0.10		/	45	0.37	0.30	/	
21	0.42	0.40	/		46	0.58	0.30	/	
22	0.42	0.60	/		47	0.79	0.10		/
23	0.47	0.30	/		48	0.53	0.20	/	
24	0.58	0.50	/		49	0.47	0.30	/	
25	0.47	0.30	/		50	0.42	0.20	/	

ตารางที่ 21 แสดงค่าความยากง่าย (P) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

ข้อที่	ค่า P	ค่า r	ผลการวิเคราะห์		ข้อที่	ค่า P	ค่า r	ผลการวิเคราะห์	
			ใช้ได้	ใช้ไม่ได้				ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
51	0.47	0.50	/		74	0.47	0.50	/	
52	0.58	0.10		/	75	0.53	0.40	/	
53	0.47	0.70	/		76	0.53	0.40	/	
54	0.53	0.20	/		77	0.53	0.20	/	
55	0.53	0.20	/		78	0.53	0.20	/	
56	0.26	0.10		/	79	0.53	0.20	/	
57	0.47	0.50	/		80	0.58	0.50	/	
58	0.58	0.30	/		81	0.37	0.10		/
59	0.53	0.40	/		82	0.53	0.20	/	
60	0.47	0.30	/		83	0.37	0.30	/	
61	0.40	0.40	/		84	0.47	0.10		/
62	0.37	0.30	/		85	0.58	0.50	/	
63	0.53	0.20	/		86	0.53	0.40	/	
64	0.37	0.30	/		87	0.68	0.10		/
65	0.42	0.40	/		88	0.53	0.20	/	
66	0.47	0.30	/		89	0.58	0.50	/	
67	0.47	0.10		/	90	0.53	0.40	/	
68	0.68	0.10	/		91	0.47	0.50	/	
69	0.47	0.30	/		92	0.42	0.40	/	
70	0.42	0.40	/		93	0.37	0.50	/	
71	0.47	0.30	/		94	0.53	0.20	/	
72	0.37	0.30	/		95	0.53	0.60	/	
73	0.42	0.20	/		96	0.84	0.40		/

แบบประเมินความสอดคล้องของทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินความเหมาะสมของทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตาม
ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

1. เครื่องมือประเมิน ประกอบด้วย แบบประเมิน มี 2 ด้าน จำนวนรวมทั้งสิ้น 8 ข้อย่อย
2. รายการการประเมินเป็นข้อมูลให้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้
สังคมศึกษา ดังเอกสารแนบท้าย
3. โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

ที่	รายการการประเมินทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา	+1	0	-1	ความคิดเห็น เพิ่มเติม
1	ทักษะทางวิชาการ				
1.1	ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ นิยาม สิ่ง que แสดงให้เห็นความสามารถในการพิจารณา ไตร่ตรอง อย่างรอบคอบเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นปัญหา โดยคิดอย่างมี เหตุผลหรือหาข้อมูล que เชื่อถือได้มาสนับสนุน การตัดสินใจของตนเอง ในสถานการณ์หรือเรื่องราวอย่างถูกต้องและเหมาะสม				
1.2	ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม นิยาม พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการในการใช้ ความคิด ความรู้ และประสบการณ์เดิมมาใช้ในการแก้ไขสิ่งที่เกิดขึ้น ในสถานการณ์หรือเรื่องราว เพื่อให้ได้ความรู้ แนวคิดอย่างมีเหตุมีผล ในการแก้ไขสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมสมัยใหม่ได้ ซึ่งความสามารถในการ คิดแก้ปัญหาจะเกิดขึ้นอยู่กับสติปัญญา ประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ จาก สถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้เกิดการแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม				
1.3	ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน นิยาม ความสามารถในการคิดค้น การตัดสินใจหาทาง แก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาสังคมศึกษา และรวบรวมลักษณะต่าง ๆ ที่สัมพันธ์เข้าด้วยกันเป็นสิ่งใหม่หรือรูปแบบใหม่ หลายคำตอบ หลาย วิธี จากสิ่งเร้า หรือบทเรียน หรือสถานการณ์ โดยใช้ทักษะ กระบวนการทางสังคมศึกษาแล้วนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อ ตนเองและผู้อื่น				

ที่	รายการประเมิน	+1	0	-1	ความคิดเห็นเพิ่มเติม
1	ทักษะทางวิชาการ				
1.4	ทักษะด้านการสื่อสารและการนำเสนอข้อมูล นิยาม ความสามารถในการใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน การอ่าน การใช้คำศัพท์ สัญลักษณ์ รูปภาพ และโครงสร้างทางสังคม มาใช้ในการอธิบายแนวคิด ความหมาย และความสัมพันธ์ของการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของตนเองให้ผู้อื่นได้เข้าใจอย่างถูกต้อง ชัดเจน				
1.5	ทักษะการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมศึกษา นิยาม ความคล่องแคล่วในการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล การประมวลผล การจัดเก็บ และการสื่อสารข้อมูล โดยให้ผู้เรียนเลือกใช้เทคโนโลยีและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามความสามารถของผู้เรียน โดยนำเสนอในรูปแบบของภาษาสัญลักษณ์ และรูปภาพ				
1.6	ทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต นิยาม ความสามารถในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ โดยฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการจัดการตนเองอย่างมีกระบวนการในการวางแผนโดยใช้ความคิดที่จะกระทำอาชีพอย่างมีเป้าหมาย โดยมีการเก็บออมเพื่อให้มีรายรับ ตลอดจนการตัดสินใจในการเลือกทำงานด้วยใจรัก จนประสบความสำเร็จตามจุดหมายของโครงการอาชีพที่ตนเองสนใจ				
2	ทักษะทางสังคม				
2.1	ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม นิยาม คุณลักษณะของผู้เรียนที่แสดงออกซึ่งความเคารพ การยอมรับนับถือ และการยอมรับในความแตกต่างทั้งระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม ระหว่างคนในชาติ และระหว่างคนร่วมโลก				
2.2	ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม นิยาม พฤติกรรมการแสดงออกในด้านความรับผิดชอบในการทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในกลุ่ม ภาวะผู้นำ ผู้ตาม การแสดงความคิดเห็น และการกำหนดเป้าหมายการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้บรรลุผลการทำงานที่กลุ่มของตนเอง				

ข้อเสนอแนะด้านทักษะสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านอื่น ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญคิดว่าจะมีความจำเป็น
สำหรับผู้เรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**ผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
ในศตวรรษที่ 21**

โครงการกบเหลาตามรอยพ่อ

ผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ด้าน มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม (โครงการกบเหลาตามรอยพ่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. การวิเคราะห์ปัญหาสังคม	4.60	0.55	สูงที่สุด	1
2. การกำหนดปัญหาสังคม	4.20	0.84	สูง	5
3. การเลือกวิธีการแก้ปัญหาสังคม	4.60	0.55	สูงที่สุด	1
4. การดำเนินการแก้ปัญหาสังคม	4.60	0.55	สูงที่สุด	1
5. การประเมินผลการแก้ปัญหาสังคม	4.60	0.55	สูงที่สุด	1
ภาพรวม	4.52	0.61	สูงที่สุด	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคมของผู้เรียน พบว่า อยู่ในระดับสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (โครงการกบเหลาตามรอยพ่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. วิธีการและกระบวนการคิด	4.80	0.45	สูงที่สุด	2
2. การนำเสนอวิธีคิด	4.80	0.45	สูงที่สุด	2
3. การคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.60	0.55	สูงที่สุด	5
4. การพัฒนาและนำไปใช้	4.80	0.45	สูงที่สุด	2
5. การทำงานอย่างสร้างสรรค์	5.00	0.00	สูงที่สุด	1
ภาพรวม	4.80	0.38	สูงที่สุด	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงานของผู้เรียน พบว่าอยู่ในระดับสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา (โครงการกบเหลาตามรอยพ่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. การตระหนักรู้ในการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา	5.00	0.00	สูงที่สุด	1
2. การเข้าถึงและวิเคราะห์การใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา	3.80	0.84	สูง	5
3. การใช้การใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา	4.40	0.55	สูง	4
4. การสืบค้นโดยการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา	4.60	0.55	สูงที่สุด	2
5. ความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา	4.60	0.55	สูงที่สุด	2
ภาพรวม	4.48	0.50	สูง	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษาของผู้เรียนพบว่าอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50

โครงการน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

ผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ด้าน มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะด้านการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูล (โครงการน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. ความชัดเจน	4.00	0.71	สูง	3
2. ความถูกต้อง	4.20	0.84	สูง	2
3. ความสุภาพเรียบร้อย	4.00	0.71	สูง	3
4. ความน่าเชื่อถือ	4.40	0.55	สูง	1
5. ความสมบูรณ์	4.00	0.71	สูง	3
ภาพรวม	4.12	0.70	สูง	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะด้านการสื่อสาร และการนำเสนอ ข้อมูลของผู้เรียน พบว่าอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม (โครงการนํานําสมนไพรเพื่อสุขภาพ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. การยอมรับในคุณค่าความเป็นมนุษย์	4.60	0.55	สูงที่สุด	2
2. เห็นคุณค่าในสิทธิมนุษยชน	4.80	0.45	สูงที่สุด	1
3. เคารพในสิทธิเสรีภาพ	4.20	0.45	สูง	5
4. การยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม	4.60	0.55	สูงที่สุด	2
5. มีจิตสาธารณะกับคนทุกคน	4.40	0.55	สูง	4
ภาพรวม	4.52	0.51	สูงที่สุด	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะเพื่ออาชีพในอนาคตของผู้เรียน พบว่าอยู่ในระดับสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม (โครงการนํานําสมนไพรเพื่อสุขภาพ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. การยอมรับความหลากหลายในการคิด	4.80	0.45	สูงที่สุด	1
2. ยืดหยุ่นในการทำงาน	4.60	0.55	สูงที่สุด	2
3. การประนีประนอม	4.60	0.55	สูงที่สุด	2
4. การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ	4.40	0.55	สูง	4
5. การเห็นคุณค่าของสมาชิกในกลุ่ม	4.40	0.55	สูง	4
ภาพรวม	4.56	0.53	สูงที่สุด	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของผู้เรียน พบว่าอยู่ในระดับสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53

โครงการปฎิบัติตามวิถีพอเพียง

ผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ด้าน มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการตัดสินใจ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. การตระหนักรู้คิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบการตัดสินใจ	4.20	0.45	สูง	2
2. การวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณประกอบการตัดสินใจ	4.20	0.45	สูง	2
3. การตัดสินใจเลือกใช้ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ	3.80	0.84	สูง	5
4. การดำเนินการคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบการตัดสินใจ	4.20	0.84	สูง	1
5. การประเมินผลทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.00	0.71	สูง	4
ภาพรวม	4.08	0.65	สูง	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคมของผู้เรียน พบว่าอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65

ตารางที่ 29 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต (โครงการปฎิบัติตามวิถีพอเพียง)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. ตระหนักและเห็นความสำคัญ	4.80	0.45	สูงที่สุด	1
2. เลือกแนวทางในการประกอบอาชีพ	4.40	0.55	สูง	2
3. ความสามารถในการจัดการตนเองอย่างมีแบบแผน	4.40	0.55	สูง	2
4. ตัดสินใจทำงานด้วยใจรักจนประสบความสำเร็จ	4.20	0.45	สูง	5
5. มีสัมมาอาชีพในการประกอบอาชีพ	4.40	0.55	สูง	2
ภาพรวม	4.44	0.51	สูง	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 29 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะเพื่ออาชีพในอนาคตของผู้เรียน พบว่าอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51

ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม (โครงการปฎิบัติตามวิถีพอเพียง)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. การยอมรับความหลากหลายในการคิด	4.40	0.55	สูง	4
2. ยึดหยุ่นในการทำงาน	4.80	0.45	สูงที่สุด	1
3. การประนีประนอม	4.60	0.55	สูงที่สุด	2
4. การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ	4.20	0.45	สูง	5
5. การเห็นคุณค่าของสมาชิกในกลุ่ม	4.60	0.55	สูงที่สุด	2
ภาพรวม	4.52	0.51	สูงที่สุด	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของผู้เรียนพบว่าอยู่ในระดับสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51

โครงการตลาดนัดอาชีพ

ผลการประเมินโครงการที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ด้าน มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะด้านการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูล (โครงการตลาดนัดอาชีพ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. ความชัดเจน	4.40	0.55	สูง	2
2. ความถูกต้อง	4.20	0.84	สูง	4
3. ความสุภาพเรียบร้อย	4.60	0.55	สูงที่สุด	1
4. ความน่าเชื่อถือ	4.40	0.55	สูง	2
5. ความสมบูรณ์	3.80	0.45	สูง	5
ภาพรวม	4.28	0.59	สูง	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะด้านการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูลของผู้เรียน พบว่าอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59

ตารางที่ 32 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะเพื่ออาชีพในอนาคต (โครงการตลาดนัดอาชีพ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	
1. ตระหนักและเห็นความสำคัญ	4.20	0.84	สูง	2
2. เลือกแนวทางในการประกอบอาชีพ	4.00	1.00	สูง	4
3. ความสามารถในการจัดการตนเองอย่างมีแบบแผน	3.80	0.84	สูง	5
4. ตัดสินใจทำงานด้วยใจรักจนประสบความสำเร็จ	4.20	0.84	สูง	2
5. มีสัมมาอาชีพะในการประกอบอาชีพ	4.60	0.55	สูงที่สุด	1
ภาพรวม	4.16	0.81	สูง	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 32 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะเพื่ออาชีพในอนาคตของผู้เรียน พบว่าอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81

ตารางที่ 33 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม (โครงการตลาดนัดอาชีพ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับ
1. การยอมรับความหลากหลายในการคิด	4.40	0.55	สูง	2
2. ยืดหยุ่นในการทำงาน	4.20	0.45	สูง	5
3. การประนีประนอม	4.60	0.55	สูงที่สุด	1
4. การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ	4.40	0.55	สูง	2
5. การเห็นคุณค่าของสมาชิกในกลุ่ม	4.40	0.55	สูง	2
ภาพรวม	4.40	0.53	สูง	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 33 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของผู้เรียน พบว่าอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับนี้เป็นแบบปรนัย มีข้อสอบทั้งหมด 50 ข้อ
2. แบบทดสอบฉบับนี้ เป็นแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมาย × ลงในช่องที่ตรงกับตัวเลือก ก ข ค ง ในกระดาษคำตอบ

ดังตัวอย่าง

ข้อ	ก	ข	ค	ง
0	 			

ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ใช้เครื่องหมาย = ขีดทับคำตอบเดิม แล้วจึงเลือกคำตอบใหม่

ข้อ	ก	ข	ค	ง
0	 			

3. ในแต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว ถ้าตอบเกินหนึ่งคำตอบหรือไม่ตอบถือว่าไม่ได้คะแนนในข้อนั้น
4. ห้ามขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใดๆ ลงในแบบทดสอบ
5. หลังจากทำแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว ให้นำแบบทดสอบและกระดาษคำตอบส่งคืนกรรมการคุมสอบด้วย
6. หากนักเรียนมีข้อสงสัยให้ถามเฉพาะกรรมการคุมสอบเท่านั้น

วิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาจากตัวชี้วัด

สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 1.1 ป 3/1 อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย

1. ข้อใด ไม่ใช่ ศาสนวัตถุ (ความเข้าใจ)

ก. มัสยิด	ข. เทวรูป
ค. ไม้กางเขน	ง. พระพุทธรูป

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 1.1 ป 3/1 อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย

2. ข้อใดเป็นอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานทางวัฒนธรรมไทยมากที่สุด (การวิเคราะห์)

ก. การสวดมนต์	ข. การทำบุญใส่บาตร
ค. การสร้างพระพุทธรูป	ง. การแสดงความเคารพ

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 1.1 ป 3/2 สรุปรูปพระประวัติตั้งแต่การบำเพ็ญเพียรจนถึงปรินิพพาน หรือประวัติของศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. ข้อใดเรียงลำดับเหตุการณ์พุทธประวัติได้ถูกต้อง (ความเข้าใจ)

1. พญามารพยายามรบกวณจิตใจ
2. ทรงปลงพระชนมายุสังขาร
3. ตรัสรู้ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ
4. บำเพ็ญทุกกรกิริยาด้วยการทรมานร่างกาย
5. ปัญจวัคคีย์ทูลขออุปสมบท

ก.	1	4	3	5	2
ข.	4	1	3	5	2
ค.	1	5	4	3	2
ง.	4	3	5	1	2

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 1.1 ป 3/5 แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตาม
หลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

4. บุคคลในข้อใดปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา (ความเข้าใจ)

- ก. นายพิมหมันตรวจสอบอินทรี 10 ประการอยู่เสมอ
- ข. นางนุชนมัสการพระเจ้าเพียงพระองค์เดียว
- ค. นางสาวปิ่นทำประโยชน์เพื่อตนเองและผู้อื่น
- ง. นายว่านเข้าร่วมพิธีฮัจญ์ที่เมืองเมกะ

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 1.1 ป 3/6 เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็น
พื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่
กำหนด

5. บุคคลในข้อใดปฏิบัติตนโดยขาดสติและสมาธิมากที่สุด (ความเข้าใจ)

- ก. ด.ช.เอ๋อ่านหนังสืออย่างใจจดใจจ่อ
- ข. ด.ญ.กุ่มกำลังรีดผ้าพร้อมกับดูโทรทัศน์
- ค. ด.ญ.จ๋ามองซ้ายมองขวาก่อนข้ามทางม้าลาย
- ง. ด.ญ.แบ่งว้ายน้ำและนับจำนวนรอบที่ว้ายไปด้วย

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 1.2 ป 3/3 แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็น
ศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

6. ใครปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนามากที่สุด (ความเข้าใจ)

- ก. ลูกหนึ่งขัดสมาธิขณะพระสงฆ์กำลังแสดงธรรม
- ข. ป้าหนุ่มส่งสิ่งของให้แก่พระภิกษุโดยการประเคน
- ค. อาสัมพันธ์นากับพระสงฆ์โดยใช้คำแทนตัวเองว่าฉัน
- ง. นำเก้พุดให้คำแนะนำเพื่อนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นการต้อนรับแบบอามิสปฏิสันถาร

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 1.2 ป 3/3 แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็น ศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ

7. ข้อใดเรียงลำดับขั้นตอนการแสดงตนเป็นพุทธมามกะได้ถูกต้อง (ความเข้าใจ)

1. ถวายเครื่องสักการะ	2. จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
3. กล่าวคำขอแสดงตนเป็นพุทธมามกะ	4. ฟังโอวาทจากพระสงฆ์
5. อาราธนาศีลและสมาทานศีล	6. กรวดน้ำ รับพร
- ก. 2 1 3 4 5 6
- ข. 1 2 4 5 3 6
- ค. 4 2 3 1 5 6
- ง. 3 1 2 4 5 6

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 1.1 ป 3/4 บอกความหมาย ความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ

8. บุคคลในข้อใดปฏิบัติตนได้ตรงกับพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า โมกโข กัลยาณิยา สาธุ (ความเข้าใจ)

- ก. ด.ญ.จินพุดชมเขยเมื่อลูกน้องทำงานดี
- ข. ด.ญ.นิศปฏิบัติตนตามหลักธรรมอย่างเคร่งครัด
- ค. ด.ญ.ก๊กบริจาคเสื้อผ้าให้เด็กยากจนที่อยู่ข้างบ้าน
- ง. ด.ญ.ปิ่นแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่โดยการดูแลท่านทั้งสอง

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 1.1 ป 3/6 เห็นคุณค่าและสวดมนต์ แผ่เมตตา มีสติที่เป็น พื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่ กำหนด

9. ข้อใดกล่าว ไม่ถูกต้อง (ความเข้าใจ)

- ก. การสวดมนต์ไหว้พระเป็นการแสดงความนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย
- ข. การฝึกสมาธิด้วยการนับลมหายใจเรียกว่า อานาปานัสสติ
- ค. การแผ่เมตตาเป็นการแสดงความปรารถนาดีต่อผู้อื่น
- ง. การมีจิตใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำเรียกว่า มีสติ

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 1.1 ป 3/7 บอกชื่อ ความสำคัญ และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมต่อศาสนวัตธุศาสนสถาน และศาสนบุคคลของศาสนาอื่นๆ

10. ท่านจะมีแนวทางการปฏิบัติตนตามบุคคลใดที่ปฏิบัติตนเหมาะสมต่อศาสนบุคคล ศาสนวัตธุ และศาสนสถานได้อย่างถูกต้องมากที่สุด (การนำไปใช้)

- ก. ด.ญ.น้อยสวมชุดที่สวยงามเรียบร้อยเข้าไปในวัด
- ข. ด.ญ.กิ่งคุยโทรศัพท์เสียงดังเมื่อเข้าไปในโบสถ์
- ค. ด.ญ.แอมทิ้งขยะในบริเวณศาสนสถาน
- ง. ด.ญ.ปุ๋ยสวมรองเท้าเข้าไปในวิหาร

สาระการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 2.1 ป 3/1 สรุปประโยชน์ และปฏิบัติตนตามประเพณี และวัฒนธรรมในครอบครัว และท้องถิ่น

11. บุคคลในข้อใดแสดงออกถึงวัฒนธรรมในครอบครัวได้ ไม่เหมาะสม (ความเข้าใจ)

- ก. ด.ช.กบไหว้พ่อแม่
- ข. ด.ช.กานเชื่อฟังพ่อแม่บางเรื่อง
- ค. ด.ญ.กิ่งเดินค้อมตัวเมื่อผ่านผู้ใหญ่
- ง. ด.ญ.แก้วช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านอย่างเต็มใจ

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 2.1 ป 3/1 สรุปประโยชน์ และปฏิบัติตนตามประเพณี และวัฒนธรรมในครอบครัว และท้องถิ่น

12. ข้อใดเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับศาสนา (ความเข้าใจ)

- ก. ตักบาตรเทโว
- ข. ร้องเพลงเกี่ยวข้าว
- ค. บูชาแม่โพสพ
- ง. ลอยกระทง

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 2.1 ป 3/1 สรุปประโยชน์ และปฏิบัติตนตามประเพณี และวัฒนธรรมในครอบครัว และท้องถิ่น

13. คุณยายของแ้วนำ ชิง ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด มาปรุงเป็นอาหารต่างๆ เช่น ต้มยำ ต้มโคล้ง เป็นต้นจากข้อความที่กำหนดให้ คุณยายแ้วแสดงออกถึงวัฒนธรรมในด้านใด (วิเคราะห์)

ก. อาชีพ	ข. สมุนไพร
ค. การแต่งกาย	ง. สถานที่อยู่อาศัย

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 2.1 ป 3/1 สรุปประโยชน์ และปฏิบัติตนตามประเพณี และวัฒนธรรมในครอบครัว และท้องถิ่น

14. ต้นอ้ายอยู่กับ พ่อ แม่ ตา ยาย และน้อง ต้นเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และช่วยพ่อแม่ดูแลน้องเป็นอย่างดี เวลาจะไปโรงเรียนต้นจะกอดพ่อ แม่ ตา ยาย เมื่อกลับมาถึงบ้านต้นมักจะช่วยพ่อรดน้ำต้นไม้เสมอ และเมื่อพ่อถามต้นว่ารดน้ำเสร็จหรือยัง ต้นมักจะตอบว่า “อืม” จากข้อความที่กำหนดให้ ต้นมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมถูกต้องตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวของคนไทยกี่พฤติกรรม (วิเคราะห์)

ก. 1	ข. 2
ค. 3	ง. 4

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 2.1 ป 3/1 สรุปประโยชน์ และปฏิบัติตนตามประเพณี และวัฒนธรรมในครอบครัว และท้องถิ่น

15. ข้อใดเป็นสาเหตุของความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้านศาสนาและความเชื่อ (ความเข้าใจ)

- บ้านดเชื้อชาติไทย ส่วนแอนเชื้อชาติอังกฤษ
- บ้านนประกอบอาชีพประมง ส่วนก้อยประกอบอาชีพค้าขาย
- ลุงพีระหมาดวันละ 5 เวลา ส่วนนุชสวดมนต์ไหว้พระทุกวัน
- ลุงจอมใช้เตาไมโครเวฟอุ่นอาหาร ส่วนแก้วใช้เตาถ่านทำกับข้าว

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 2.1 ป 3/1 สรุปประโยชน์และปฏิบัติตนตามประเพณี และวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น

16.

จากภาพ เป็นวิธีในการดำเนินชีวิตประจำวันในด้านใด (ความเข้าใจ)

- ก. การทักทาย
- ข. การใช้ภาษาไทย
- ค. การแสดงความเคารพ
- ง. การปฏิบัติตามศาสนพิธี

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 2.1 ป 3/3 อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ

17. ข้อใดไม่ใช่การปฏิบัติตนเนื่องในวันจักรี (ความเข้าใจ)

- ก. ประดับธงชาติ
- ข. เวียนเทียนที่วัดในตอนค่ำ
- ค. บำเพ็ญสาธารณประโยชน์
- ง. น้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์ไทย

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 2.1 ป 3/3 อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ

18. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้อง (ความจำ)

- ก. วันรัฐธรรมนูญ ตรงกับวันที่ 12 สิงหาคมของทุกปี
- ข. วันฉัตรมงคล ตรงกับวันที่ 30 ธันวาคมของทุกปี
- ค. วันพืชมงคล ตรงกับวันที่ 5 พฤษภาคมของทุกปี
- ง. วันจักรี ตรงกับวันที่ 6 เมษายนของทุกปี

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 2.1 ป 3/3 อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ

19. ข้อใดเรียงลำดับวันหยุดราชการตามปฏิทินได้ถูกต้อง (ความจำ)

ก. วันสงกรานต์	วันจักรี	วันฉัตรมงคล	วันรัฐธรรมนูญ
ข. วันฉัตรมงคล	วันสงกรานต์	วันจักรี	วันรัฐธรรมนูญ
ค. วันรัฐธรรมนูญ	วันฉัตรมงคล	วันสงกรานต์	วันจักรี
ง. วันจักรี	วันสงกรานต์	วันฉัตรมงคล	วันรัฐธรรมนูญ

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 2.1 ป 3/3 อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ

20. ข้อใดเป็นวันหยุดราชการที่เกี่ยวข้องกับศาสนา (ความเข้าใจ)

ก. วันพีฆฆฆฆ	ข. วันสงกรานต์
ค. วันฉัตรมงคล	ง. วันเข้าพรรษา

สาระการเรียนรู้เศรษฐศาสตร์

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 3.1 ป 3/1 จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการในการดำรงชีวิต

21. ข้อใด ไม่ใช่ ปัจจัย 4 (ความเข้าใจ)

ก. ตู้เย็น	ข. เสื้อผ้า
ค. ข้าวผัด	ง. บ้านเรือน

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 3.1 ป 3/1 จำแนกความต้องการและความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการในการดำรงชีวิต

22. ใครเลือกซื้อสินค้าและบริการไม่ถูกต้อง (ความเข้าใจ)

ก. อาบน้ำเปรียบเทียบราคาก่อนซื้อ
ข. ป้าปลาตัดสินใจซื้อสินค้าในทันที
ค. นำจำวางแผนการซื้อสินค้าล่วงหน้า
ง. ป้าหวานซื้อเฉพาะสินค้าที่มีความจำเป็น

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 3.1 ป 3/2 วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง

จากบัญชีรายรับ – รายจ่าย ที่กำหนดให้ ใช้ตอบคำถามข้อ 23 – 24

บัญชีรายรับ – รายจ่าย ของเด็กชายนที เป็นเวลา 3 วัน

วัน/เดือน/ ปี	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	เงินออม (บาท)
12 ธ.ค. 54	พ่อให้เงิน 50 บาท	ซื้ออาหาร 20 บาท ซื้อขนม 5 บาท ซื้อนม 10 บาท	15 บาท
13 ธ.ค. 54	แม่ให้เงิน 50 บาท	ซื้ออาหาร 20 บาท ซื้อสมุด 10 บาท ซื้อน้ำอัดลม 10 บาท ซื้อไอศกรีม 10 บาท	-
14 ธ.ค. 54	แม่ให้เงิน 50 บาท	ซื้ออาหาร 20 บาท ซื้อดินสอ 5 บาท ซื้อหนังสือการ์ตูน 20 บาท	5 บาท

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 3.1 ป 3/2 วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง

23. จากบัญชีรายรับ – รายจ่าย ใน 3 วันนี้ เด็กชายนทีมีรายจ่ายรวมทั้งหมดกี่บาท

(ความเข้าใจ)

ก. 120 บาท

ข. 130 บาท

ค. 140 บาท

ง. 150 บาท

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 3.1 ป 3/2 วิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง

24. จากบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของเด็กชายนที ข้อใดเป็นรายจ่ายที่ไม่เหมาะสมทั้งหมด

(ความเข้าใจ)

ก. อาหาร ขนม

ข. นม ดินสอ

ค. สมุด ไอศกรีม

ง. หนังสือการ์ตูน น้ำอัดลม

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 3.1 ป 3/3 อธิบายได้ว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมีผลต่อการผลิต และบริโภคสินค้าและบริการ

25. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้อง (ความเข้าใจ)

- ก. ผู้ผลิต คือ ผู้ซื้อสินค้าหรือบริการ
- ข. สินค้า คือ การอำนวยความสะดวกสบาย ความพึงพอใจ
- ค. ผู้บริโภค คือ ผู้นำเงินไปซื้อสินค้าที่ต้องการมาใช้ ซึ่งเรียกอีกอย่างว่าลูกค้า
- ง. บริการ คือ สิ่งที่นำมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกันเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 3.2 ป 3/1 บอกสินค้าและบริการที่รัฐจัดหา และให้บริการแก่ประชาชน

26. ข้อใดไม่ใช่สินค้าและบริการที่รัฐจัดหาให้แก่ประชาชน (ความเข้าใจ)

- ก. โรงเรียน
- ข. โรงพยาบาล
- ค. สถานีตำรวจ
- ง. บริษัทเอกชน

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 3.1 ป 3/2 บอกความสำคัญของภาษี และบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี

27. ข้อใดต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (ความเข้าใจ)

- ก. ค่าไฟฟ้า
- ข. ค่าเช่าหอพัก
- ค. เจ้าของร้านค้า
- ง. ผู้รับเงินเดือน

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 3.1 ป 3/2 บอกความสำคัญของภาษี และบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี

28. สาเหตุหลักที่ประชาชนต้องเสียภาษี คือข้อใด (ความเข้าใจ)

- ก. เพราะรัฐบาลจะได้มีเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ
- ข. เพราะพนักงานบริษัทต้องรับเงินเดือนจากเงินภาษี
- ค. เพราะรัฐนำเงินภาษีไปฝากธนาคารเพื่อรับดอกเบี้ย
- ง. เพราะประชาชนกลัวจะถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 3.1 ป 3/2 บอกความสำคัญของภาษี และบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี

29. นางสาวแป้วรับราชการครู ได้รับเงินเดือน 20,000 บาท นางสาวแป้วต้องเสียภาษีประเภทใด (ความเข้าใจ)

- ก. ภาษีสรรพสามิต
- ข. ภาษีบำรุงท้องที่
- ค. ภาษีเงินได้นิติบุคคล
- ง. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 3.1 ป 3/2 บอกความสำคัญของภาษี และบทบาทของประชาชนในการเสียภาษี

30. เมื่อนางสาวนุชชำระค่าไฟฟ้า นางสาวนุชต้องเสียภาษีประเภทใด (ความเข้าใจ)

- ก. ภาษีโรงเรือน
- ข. ภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ค. ภาษีสรรพสามิต
- ง. ภาษีเงินได้นิติบุคคล

สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 4.1 ป 3/2 แสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของโรงเรียน และชุมชนโดยระบุหลักฐาน และแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

31. ข้อใดเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับโรงเรียน และชุมชน (ความเข้าใจ)

- ก. ด.ญ.หิมวิและเพื่อนๆ ร่วมกันกำหนดหัวข้อในการค้นคว้า
- ข. ด.ญ.แนนสอบถามข้อมูลจากแหล่งต่างๆ
- ค. ด.ช.กล้าค้นข้อมูลจากหนังสือพิมพ์
- ง. ด.ญ.นิ่มเรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 4.1 ป 3/2 แสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของโรงเรียน และชุมชนโดยระบุหลักฐาน และแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

32. กลุ่มของนักเรียนแบ่งกันค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของโรงเรียน แต่ข้อมูลที่ได้มาไม่ตรงกัน นักเรียนควรจะสอบถามข้อมูลจากบุคคลใดจึงจะน่าเชื่อถือมากที่สุด (ความเข้าใจ)
- ก. พ่อค้า ข. ตายาย ค. ภารโรง ง. ครูใหญ่

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 4.1 ป 3/2 แสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของโรงเรียน และชุมชนโดยระบุหลักฐาน และแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

33. แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารสำคัญของโรงเรียนคือข้อใด (ความเข้าใจ)
- ก. หนังสือรุ่น
ข. ป้ายประกาศของโรงเรียน
ค. ทะเบียนประวัติของนักเรียน
ง. บันทึกการลาหยุดของครูประจำชั้น

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 4.1 ป 3/2 แสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของโรงเรียน และชุมชนโดยระบุหลักฐาน และแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

34. ปัจจัยในข้อใดที่ส่งผลให้ชุมชนของเรามีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว (ความเข้าใจ)
- ก. บ้านเรือนในชุมชนตั้งอยู่ห่างกัน
ข. ประชาชนในชุมชนอาศัยอยู่เบาบาง
ค. ชุมชนแวดล้อมด้วยสภาพทางธรรมชาติ
ง. ชุมชนมีการติดต่อค้าขายกับชุมชนอื่นๆ

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 4.3 ป 3/1 ระบุพระนาม และพระราชกรณียกิจ โดยสังเขปของพระมหากษัตริย์ไทยที่ เป็นผู้สถาปนาอาณาจักรไทย

35. พระราชกรณียกิจที่สำคัญของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์คือข้อใด (ความเข้าใจ)
- ก. ยึดครองอาณาจักรขอมได้สำเร็จ
ข. นำหลักธรรมมาใช้ในการปกครอง
ค. ส่งคายนาพระไตรปิฎก
ง. สถาปนากรุงสุโขทัย

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 4.3 ป 3/1 ระบุพระนาม และพระราชกรณียกิจ โดยสังเขปของพระมหากษัตริย์ไทยที่ เป็นผู้สถาปนาอาณาจักรไทย

36. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องเกี่ยวกับสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (ความเข้าใจ)

- ก. ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยา
- ข. ทรงปกครองแบบพ่อปกครองลูก
- ค. ทรงเจริญสัมพันธไมตรีกับชาติตะวันตก
- ง. ทรงขับไล่พม่าให้ออกไปจากกรุงศรีอยุธยา

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 4.3 ป 3/1 ระบุพระนาม และพระราชกรณียกิจ โดยสังเขปของพระมหากษัตริย์ไทยที่ เป็นผู้สถาปนาอาณาจักรไทย

37. ข้อใด *ไม่* ถูกต้องเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช (ความเข้าใจ)

- ก. สร้างพระราชวังและวัดที่มีรูปแบบเหมือนในสมัยอยุธยา
- ข. ทรงเป็นผู้นำในการขับไล่พม่าหลังเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2
- ค. ทรงส่งเสริมให้ทำนาปีละ 2 ครั้ง
- ง. ทรงตั้งราชธานีใหม่ที่กรุงธนบุรี

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 4.3 ป 3/1 ระบุพระนาม และพระราชกรณียกิจ โดยสังเขปของพระมหากษัตริย์ไทยที่ เป็นผู้สถาปนาอาณาจักรไทย

38. วันจักรีเกี่ยวข้องกับกษัตริย์องค์ใด (ความจำ)

- ก. สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1
- ข. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
- ค. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
- ง. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 4.3 ป 3/1 ระบุพระนาม และพระราชกรณียกิจ โดยสังเขปของพระมหากษัตริย์ไทยที่ เป็นผู้สถาปนาอาณาจักรไทย

39. บุคคลในข้อใดเป็นผู้นำในการขับไล่ขอมสวาทโกลัญลำพงออกจากดินแดนสุโขทัย (ความจำ)

- ก. พ่อขุนรามคำแหง
- ข. พ่อขุนศรีนาวนำถม
- ค. พ่อขุนบางกลางหาว
- ง. พ่อขุนบานเมือง

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 4.3 ป 3/1 ระบุพระนาม และพระราชกรณียกิจ โดยสังเขปของพระมหากษัตริย์ไทยที่ เป็นผู้สถาปนาอาณาจักรไทย

40. พระราชกรณียกิจใดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงปฏิบัติเพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร (ความเข้าใจ)

- ก. ทรงริเริ่มให้มีโครงการพระราชดำริต่างๆ
- ข. เสด็จเยือนประเทศเพื่อนบ้าน
- ค. เป็นองค์ประธานในพิธีต่างๆ
- ง. พระราชนิพนธ์หนังสือ

สาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 5.1 ป 3/3 บอกความสัมพันธ์ของลักษณะกายภาพกับ ลักษณะทางสังคมของชุมชน

41. ข้อใดเป็นลักษณะการดำรงชีวิตของคนในปัจจุบัน (ความเข้าใจ)

- ก. พึ่งพาเทคโนโลยี
- ข. ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย
- ค. ทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก
- ง. ใช้แรงงานสัตว์ในการเพาะปลูก

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 5.1 ป 3/3 บอกความสัมพันธ์ของลักษณะกายภาพกับ
ลักษณะทางสังคมของชุมชน

42. อาจารย์ปรีชาเป็นข้าราชการบำนาญจึงหันประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาจารย์ปรีชาน่าจะ
อาศัยอยู่ในบริเวณใด (วิเคราะห์)

ก. ไกลภูเขา	ข. ใกล้ทะเล
ค. ใกล้แหล่งน้ำ	ง. ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 5.2 ป 3/2 อธิบายการพึ่งพาสิ่งแวดล้อม และ
ทรัพยากรธรรมชาติในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และการประกอบอาชีพ

43. ข้อใดไม่ใช่อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์
(วิเคราะห์)

ก. การประกอบอาชีพ	ข. การตั้งถิ่นฐาน
ค. การคมนาคม	ง. การศึกษา

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 5.2 ป 3/3 อธิบายเกี่ยวกับมลพิษ และการก่อให้เกิด
มลพิษโดยมนุษย์

44. การกระทำของมนุษย์ในข้อใด ก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศมากที่สุด (ความเข้าใจ)

ก. ใส่ปุ๋ยเคมีให้กับพืช	ข. ปลุกพืชชนิดเดียวซ้ำๆ
ค. ทิ้งขยะลงแม่น้ำ	ง. เผายางรถยนต์

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 5.2 ป 3/4 อธิบายความแตกต่างของเมือง และชนบท

45. ข้อใดเป็นลักษณะของชุมชนชนบท (ความเข้าใจ)

ก. ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นไปอย่างใกล้ชิด
ข. ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย
ค. ครอบครัวมีลักษณะต่างคนต่างอยู่
ง. ผูกพันกับธรรมชาติน้อย

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 5.2 ป 3/5 ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในชุมชน

46. นักเรียนจะมีบทบาทในการการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างไรในชีวิตประจำวัน (การนำไปใช้)

- ก. เดินทางโดยรถยนต์
- ข. สร้างบ้านด้วยปูน
- ค. ปิดน้ำเมื่อไม่ใช้
- ง. ปลุกต้นไม้

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 5.2 ป 3/2 อธิบายการพึ่งพาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และการประกอบอาชีพ

47. ลักษณะภูมิประเทศแบบใดเหมาะแก่การทำนาข้าวมากที่สุด (วิเคราะห์)

- ก. ที่ราบสูง
- ข. ที่ลาดชัน
- ค. ที่ราบลุ่มแม่น้ำ
- ง. ที่ราบชายฝั่งทะเล

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 5.2 ป 3/2 อธิบายการพึ่งพาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และการประกอบอาชีพ

48. การกระทำในข้อใดส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมากที่สุด (ความเข้าใจ)

- ก. เผาหญ้าในพื้นที่การเกษตร
- ข. ใส่ปุ๋ยพืชสดลงในดิน
- ค. แยกขยะก่อนนำไปทิ้ง
- ง. เก็บของป่าไปขาย

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 5.2 ป 3/4 อธิบายความแตกต่างของเมือง และชนบท

49. ข้อใดเป็นลักษณะของชุมชนเมือง (ความเข้าใจ)

- ก. ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเพาะปลูก
- ข. มีการคมนาคมขนส่งที่สะดวกรวดเร็ว
- ค. ผูกพันกันแบบเครือญาติ
- ง. การตั้งถิ่นฐานเบาบาง

วิเคราะห์ข้อสอบจากตัวชี้วัดที่ ส 5.2 ป 3/2 อธิบายการพึ่งพาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และการประกอบอาชีพ

50. ข้อใดส่งผลให้มีทั้งการเพิ่ม และการสูญเสียสิ่งแวดล้อม (ความเข้าใจ)

- ก. การปลูกป่า
- ข. ลดการใช้สารเคมี
- ค. ใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด
- ง. เดินทางโดยรถยนต์ รถจักรยานยนต์

ตารางที่ 34 แสดงผลการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง
 สังคมศึกษา

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม $\sum R$	ดัชนี ความ สอดคล้อง IOC	ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม $\sum R$	ดัชนี ความ สอดคล้อง IOC
	1	2	3	4	5				1	2	3	4	5		
						5	1.00							5	1.00
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
6	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	27	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
8	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
16	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	36	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
20	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	40	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

ตารางที่ 34 แสดงผลการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง
 สังกศศึกษา (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคน ที่					รวม $\sum R$	ดัชนี ความ สอดคล้อง IOC	ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม $\sum R$	ดัชนีความ สอดคล้อง IOC
	1	2	3	4	5				1	2	3	4	5		
						5	1.00							5	1.00
41	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	51	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
42	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	52	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
43	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	53	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80
44	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	54	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
45	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	55	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
46	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	56	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
47	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	57	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
48	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	58	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
49	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	59	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
50	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	60	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

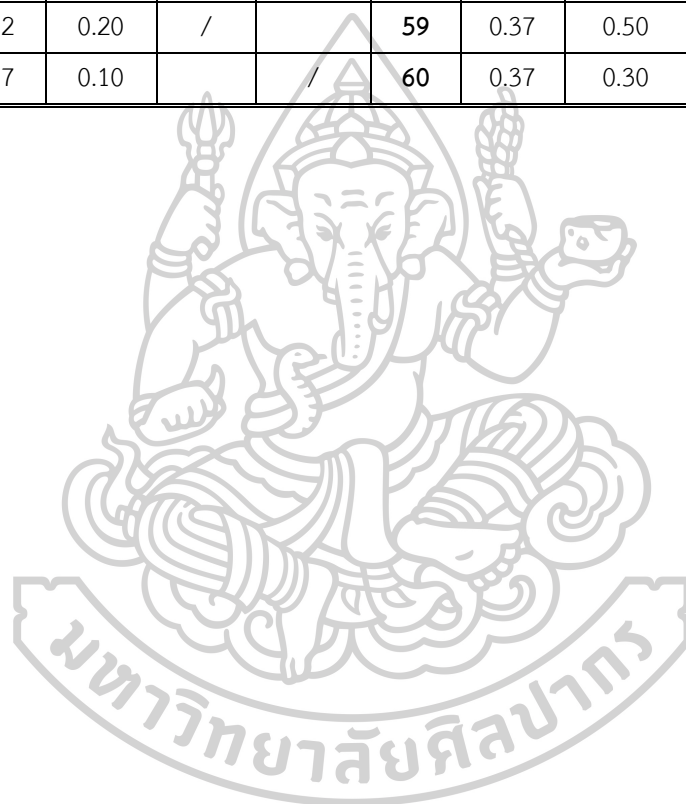

ตารางที่ 35 แสดงค่าความยากง่าย (P) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา

ข้อที่	ค่า P	ค่า r	ผลการวิเคราะห์		ข้อที่	ค่า P	ค่า r	ผลการวิเคราะห์	
			ใช้ได้	ใช้ไม่ได้				ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
1	0.47	0.30	/		26	0.47	0.50	/	
2	0.42	0.20	/		27	0.58	0.50	/	
3	0.42	0.40	/		28	0.47	0.30	/	
4	0.58	0.30	/		29	0.42	0.40	/	
5	0.63	0.40	/		30	0.37	0.30	/	
6	0.47	0.30	/		31	0.53	0.60	/	
7	0.42	0.20	/		32	0.79	0.10		/
8	0.47	0.70	/		33	0.32	0.20	/	
9	0.84	0.20		/	34	0.37	0.30	/	
10	0.47	0.10		/	35	0.16	0.10		/
11	0.53	0.60	/		36	0.63	0.20	/	
12	0.58	0.30	/		37	0.58	0.30	/	
13	0.47	0.30	/		38	0.53	0.20	/	
14	0.47	0.30	/		39	0.37	0.10		/
15	0.37	0.10		/	40	0.37	0.30	/	
16	0.58	0.30	/		41	0.37	0.30	/	
17	0.47	0.50	/		42	0.26	0.10		/
18	0.47	0.30	/		43	0.58	0.30	/	
19	0.47	0.50	/		44	0.42	0.20	/	
20	0.47	0.30	/		45	0.53	0.20	/	
21	0.42	0.40	/		46	0.47	0.30	/	
22	0.26	0.10		/	47	0.42	0.40	/	
23	0.53	0.20	/		48	0.58	0.30	/	
24	0.32	0.40	/		49	0.37	0.50	/	
25	0.47	0.50	/		50	0.47	0.30	/	

ตารางที่ 35 แสดงค่าความยากง่าย (P) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา (ต่อ)

ข้อที่	ค่า P	ค่า r	ผลการวิเคราะห์		ข้อที่	ค่า P	ค่า r	ผลการวิเคราะห์	
			ใช้ได้	ใช้ไม่ได้				ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
51	0.53	0.20	/		56	0.26	0.10		/
52	0.42	0.20	/		57	0.37	0.50	/	
53	0.53	0.40	/		58	0.47	0.30	/	
54	0.32	0.20	/		59	0.37	0.50	/	
55	0.37	0.10		/	60	0.37	0.30	/	

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา

แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ลงหน้าข้อความที่ท่านเลือกตอบ

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. วุฒิสูงสุดทางการศึกษา

1. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 2. ปริญญาโท
 3. สูงกว่าปริญญาโท 4. อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. ประสบการณ์ในการสอนที่เกี่ยวข้องกับการสอนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา

1. 1 - 10 ปี 2. 11 - 20 ปี
 3. 21 - 30 ปี 4. มากกว่า 30 ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่จำเป็นและต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาสำหรับนักเรียนประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21

คำชี้แจง

1. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ และอธิบายความสำคัญและนิยามของทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ควรเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21

2. ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. ความคาดหวังของครูในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาแบ่งออกได้ 8 ทักษะ คือ 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการตัดสินใจ 2) ทักษะการคิดแก้ปัญหา สังคม 3) ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน 4) ทักษะด้านการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูล 5) ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม 6) ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม 7) ทักษะการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา 8) ทักษะเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาควรแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือทักษะทางวิชาการ ได้แก่ 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการตัดสินใจ 2) ทักษะการคิดแก้ปัญหาสังคม 3) ทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน 4) ทักษะด้านการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูล 5) ทักษะการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา 6) ทักษะเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต และ ทักษะทางสังคม ได้แก่ 1) ทักษะด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม 2) ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม

.....

.....

.....

4. การจัดการเรียนรู้ในพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ท่านคิดว่ามีทักษะใดที่จำเป็นในการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนระดับประถมศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

5. ท่านมีแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

6. ความคิดเห็นอื่น ๆ ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญผู้ให้สัมภาษณ์ครับ

แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายผลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาซึ่งมี 3 ด้านได้แก่ 1) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา 2) ด้านเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา 3) ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้

2. ให้พิจารณาการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้เพียงช่องเดียวโดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้ของครูมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้ของครูมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้ของครูปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้ของครูน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้ของครูน้อยที่สุด

ชื่อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา						
1	มีการนำเข้าสู่บทเรียนที่น่าสนใจ					
2	มีวิธีการแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างหลากหลายวิธี					
3	ทบทวนความรู้เดิมที่นักเรียนเรียนมาแล้วในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2					
4	จัดการเรียนรู้มอบหมายงานได้อย่างน่าสนใจ					
5	จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนสร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเอง					
6	จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนนำเสนอหรือแสดงผลงานหน้าชั้นเรียน และอภิปรายร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียน					
7	ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้						
8	จัดการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตอบคำถามที่หลากหลายและเป็นอิสระ					
9	จัดการเรียนรู้ด้วยความเป็นกันเองกับนักเรียน ห่วงใยความรู้สึกและเป็นที่เป็นที่ปรึกษาที่ดี					
10	จัดการเรียนรู้ไม่มีอคติ ไม่มีความเอนเอียงกับนักเรียนทุกคน					
11	จัดการเรียนรู้โดยมีเสริมสร้างกำลังใจและเข้าใจความแตกต่างของนักเรียน					
ด้านเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา						
12	สอนเนื้อหาจากเรื่องที่ย่ไปหาเรื่องที่ยาก					
13	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการตัดสินใจที่ถูกต้อง					
14	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนการคิดแก้ปัญหาสังคม					
15	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการสร้างสรรค์ชิ้นงาน					
16	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูล					
17	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมศึกษา					
18	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดงานอาชีพในอนาคต					
19	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม					
20	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการทำงานร่วมกันเป็นทีม					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุด รอยไทย
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เล่มที่ ๒

ของ นายวิฑูรย์ อินทมานนท์
นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน กลุ่มวิชาการสอนสังคมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง รายได้ - ภาษี อยู่ในชุด รอยไทย เล่มที่ ๖ ประพันธ์ขึ้น เพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

อนึ่งเพื่อให้นักเรียนรู้ความหมายและตระหนักถึงความสำคัญของภาษี การจ่ายภาษีของผู้มีรายได้ และเพื่อให้ปฏิบัติตนในฐานะของประชาชนที่ดี และเพื่อมีความรอบรู้ในเรื่องเรื่องจนเกิดเป็นความรอบรู้ รอบคอบในการคิด การทำงาน รู้จักวางแผน ออกแบบการทำงานควบคู่ กันไป

หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง รายได้ - ภาษี สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี ขอขอบคุณ นายสมพงษ์ นรพงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพร้าว ที่อนุญาต และสนับสนุนให้จัดทำนวัตกรรมประกอบการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ขึ้นใช้ในโรงเรียนได้ ขอขอบคุณคุณครูสมร หมิ่นยงค์ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนวัดพร้าวที่ช่วยเสนอแนะตรวจภาษา สำนวนภาษา ลักษณะของคำประพันธ์ที่ใช้ในเรื่อง ขอขอบคุณ นายรัชต์เมธิน วิจิตรวงษ์ ผู้วาดภาพ ตลอดจนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนวัดพร้าว เป็นผู้ศึกษา ทำให้พบข้อบกพร่อง และทำการแก้ไขจนเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ

วิทวัส อินทมานนท์

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน กลุ่มวิชาการสอนสังคมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

๑. ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เข้าใจ
๒. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน ๕ ข้อ
๓. ตรวจสอบคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน
๔. ศึกษาเนื้อเรื่อง รายได้ - ภาษี
๕. ทำกิจกรรมและตรวจสอบ
๖. ถ้าตอบกิจกรรมผิดควรย้อนกลับไปศึกษาเนื้อหาแล้วทำ
ความเข้าใจใหม่อีกครั้งและตอบให้จนกว่าจะถูก
๗. ทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน ๕ ข้อ
๘. ตรวจสอบคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน
๙. เปรียบเทียบคะแนนทั้งกิจกรรม และแบบทดสอบก่อน-
หลังเรียน เพื่อนำผลไปพัฒนาตนเองในเรื่องต่อ ๆ ไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายความหมายของคำว่า “รายได้” และ คำว่า “ภาษี” ได้เข้าใจ
๒. แสดงการ คิด วิเคราะห์ จากการอ่านเนื้อเรื่อง ตามรูปแบบที่กำหนดให้ได้
๓. นักเรียนมีจิตสาธารณะ

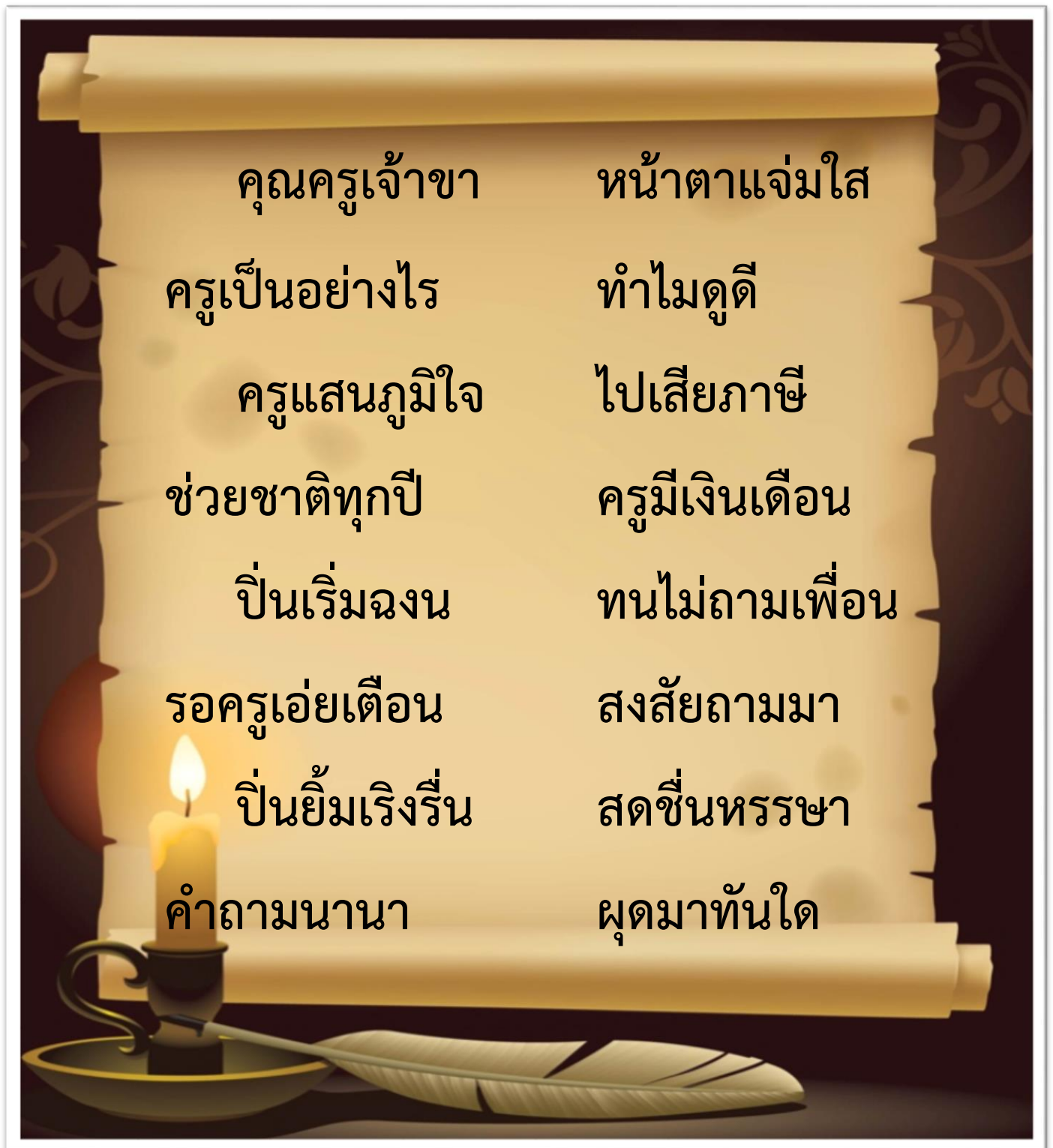
แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง รายได้ - ภาษี ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๕ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย **X** ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

<p>๑. สาเหตุหลักที่ประชาชนต้องเสียภาษีคือข้อใด</p> <p>ก. รัฐบาลต้องนำเงินภาษีไปใช้ในการพัฒนาประเทศ</p> <p>ข. รัฐบาลต้องนำเงินภาษีไปฝากธนาคารเพื่อรับดอกเบี้ย</p> <p>ค. พนักงานบริษัทต้องรับเงินเดือนจากเงินภาษีของรัฐบาล</p> <p>๒. รายได้มีความหมายตรงตามข้อใด</p> <p>ก. สิ่งที่มีค่าใช้แลกกับสิ่งของได้</p> <p>ข. สิ่งที่เราได้มาจากการค้าขายที่ตลาด</p> <p>ค. สิ่งที่เราได้รับตอบแทนจากการประกอบอาชีพ</p>	<p>๓. ผู้ผลิต มีหน้าที่ดังต่อไปนี้ ยกเว้นข้อใด</p> <p>ก. ผู้อาศัยปัจจัยการผลิต</p> <p>ข. ผู้ระดมเงินจากประชาชน</p> <p>ค. ผู้ที่ทำให้เกิดสินค้าและบริการ</p> <p>๔. ผู้บริโภคมีความหมายตรงตามข้อใด</p> <p>ก. ผู้ที่ผลิตสินค้า</p> <p>ข. ผู้ขายสินค้าและบริการ</p> <p>ค. ผู้ที่ใช้สินค้าและบริการ</p> <p>๕. ถ้านักเรียนเป็นผู้ที่ประกอบธุรกิจการค้าสิ่งที่สำคัญที่สุดในการประกอบอาชีพของนักเรียนคือข้อใด</p> <p>ก. ความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า</p> <p>ข. หวังผลกำไรให้มากที่สุด</p> <p>ค. ของคุณภาพปานกลาง</p>
---	---

คุณครูเจ้าขา

หน้าตาแจ่มใส

ครูเป็นอย่างไร

ทำไมดูดี

ครูแสนภูมิใจ

ไปเสียภาษี

ช่วยชาติทุกปี

ครูมีเงินเดือน

ปีนเริ่มฉงน

ทนไม่ถามเพื่อน

รอครูเอ่ยเตือน

สงสัยถามมา

ปีนยิ้มเรีงรีน

สดชื่นหรรษา

คำถามนานา

ผุดมาทันใด

ภาษีอยากรู้

นั่นคืออะไร

ปิ่นช่างรอบคอบ

คือเงินที่ตาม

พวกเขาเหล่านี้

หักใช้จ่ายตน

คงเหลือสุดท้าย

คิดเป็นเปอร์เซ็นต์

หนูนี้สงสัย

ใครรู้ข้อความ

ครูตอบคำถาม

เก็บจากปวงชน

มีรายได้ล้วน

ลดหย่อนตามเกณฑ์

จึงจ่ายตามเห็น

ภาษีเสียไป

ขอลถามอีกนิต	ปิดข้อสงสัย
สิ่งค้างคาใจ	รายได้ นั่นคือ.....
นั้นเป็นเรื่องง่าย	รายได้ นั่นหรือ
เป็นเงินในมือ	ได้มาชอบธรรม
เช่นจากการค้า	มีค่าเลิศล้ำ
เงินเดือนประจำ	ทำงานย่อมมี
อาคาร นา ไร่	ต้องจ่ายภาษี

หนูชอบค้าขาย

คิดง่ายเคยเล่น

แต่เข้าจรวดเย็น

สนุกทุกวัน

โตขึ้นผลิต

คิดแบบสร้างสรรค์

ของกินครบครัน

ของใช้นานา

เปิดร้านใหญ่ใหญ่

รายได้हरรษา

พ่อแม่ยายตา

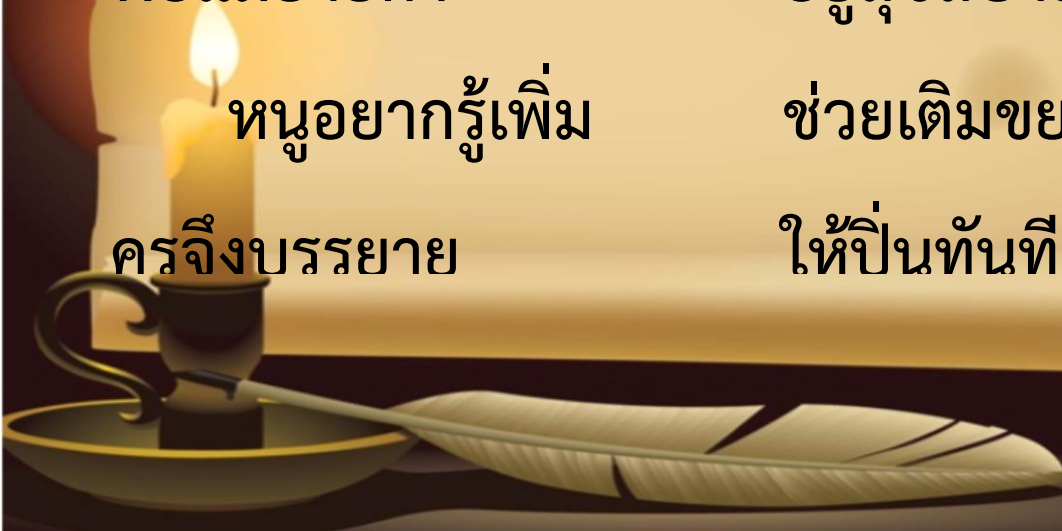
อยู่สุขสบาย

หนูอยากรู้เพิ่ม

ช่วยเต็มขยาย

ครึ่งบรรยาย

ให้ปิ่นทันที

คำ”ผู้ผลิต”

ศึกษาอย่างดี

แปรรูปปรับเปลี่ยน

ทำตามขั้นตอน

“ผู้บริโภค”

ต่อ ยอดกิจการ

คำว่า“สินค้า”

ราคาย่อมเยา

ผู้คิดผู้ชี้

ทรัพยากร

เรียนตามผู้สอน

ฝึกจนชำนาญ

นำโชคช่วยสาน

ลูกค้าของเรา

ผลิตมาขายเขา

ประโยชน์ถูกใจ

ผลิตรครบสิ้น	ของกินของใช้
ไม่ว่าใครใคร	ซื้อได้ทุกคน
อีกคำ”ผู้ชาย”	มากมายทุกหน
ต้องฝึกอดทน	แลกของเป็นเงิน
ยิ้มแย้มแจ่มใส	พูดไม่เคอะเขิน
บริการเพลีน	น้ำเสียงน่าฟัง
เชิญชวนลูกค้า	ตั้งว่ามนต์ขลัง
ต้องสร้างพลัง	รายได้จึงดี

หากจะค้าขาย	ไม่หมายเศรษฐี
เพียงเพื่ออยู่ดี	ภาซิ่งดไป
มั่นค้ำมั่นคง	ดำรงยิ่งใหญ่
รุ่งเรืองเกรียงไกร	ภาชีจ่ายคืน
“การบริการ”	อ่อนหวานอย่าฝืน
อาชีพยั่งยืน	เสริมสวยความงาม
ตัดเย็บเสื้อผ้า	ลูกค้าล้นหลาม
ต้องเสร็จตรงตาม	นัดหมายจำเป็น

ผลงานเรียบร้อย	เย็บสอยต้องแน่น
สวมใส่ชิ้นเย็บ	มั่นใจชิ้นชม
“ผู้ประกอบการ”	คิดอ่านเหมาะสม
คนต้องนิยม	จึงผลิตมา
ต้องมีต้นทุน	อุดหนุนแน่นอน
แรงงานพึ่งพา	เครื่องมือครบครัน
ทรัพยากร	มีป้อนไม่อัน
ผลิตออกทัน	ลูกค้าต้องการ

อาชีพที่ต้อง	จงจ่ายพื้นฐาน
ให้รัฐบาล	จงฟังให้ดี
ผู้มีเงินเดือน	เพื่อนพ้องน้องพี่
ครู ักส์ดี	หมอ พยาบาล
กำนัน ผู้ใหญ่	ใจซื่อ ทหาร
ตำรวจ เชี่ยวชาญ	ปราบภัยสังคม
เมื่อรับรายได้	แบ่งจ่ายเหมาะสม
ทุกเดือนชื่นชม	มีคุณธรรม

จบเรื่องเรียนรู้	คุณครูเพิ่มย้า
ปิ่นช่างจดจำ	คำสอนทุกคำ
มาเรียนกันไว้	ไม่ใช่เรื่องขำ
เรียนแล้วต้องจำ	มุ่งหวังทำงาน
อะไรก็ได้	ไฝ่บริหาร
จะบริการ	หรือมีเงินเดือน
หากทำนาไร่	จำไว้อย่าเคลื่อน
จงอย่าเลอะเลื่อน	ภาษีรัฐบาล

เพื่อนเพื่อนเอออวย รับช่วยสืบสาน
 เรียนแล้วทำงาน ได้มีเงินตรา
 ชีวิตรุ่งเรือง ปราดเปรื่องสรรษา
 ชาติต้องพึ่งพา เยาวชนไทย
 เราคนของชาติ องอาจสดไส
 แคล้วคล่องว่องไว รายได้ต้องมี
 ช่วยชาติรุ่งเรือง จำยเรื่องภาษี
 เมืองไทยจะดี เพราะเราช่วยกัน

แบบฝึกที่ ๑ การบริการ

ให้นักเรียนลากเส้นโยงภาพอาชีพที่ต้องบริการซึ่งกัน
และกัน ให้ถูกต้อง

ชื่อ.....นามสกุล.....
ชั้น.....เลขที่.....

แบบฝึกที่ ๒ เลียภาษี

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย หน้าภาพอาชีพที่ต้อง
 เลียภาษีและ หน้าภาพที่ไม่ต้องเสียภาษี ให้ถูกต้อง

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ชั้น.....เลขที่.....

นักเรียนเขียนเติมคำลงในช่องว่างให้ เป็นข้อความที่
ถูกต้องสมบูรณ์

คนที่ทำงานทุกคนต้องการให้ตนเองมี.....

.....เป็นเงินที่เก็บจากประชาชนที่มีรายได้

..... คือผู้ที่นำสินค้าไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ผู้ขายสินค้า ต้องมีหน้าตาที่.....

คิดจะเป็น.....ต้องมีต้นทุน มีความคิด
และมีประสบการณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ชั้น.....เลขที่.....

แบบฝึกที่ ๔ ตอบคำถาม

คำชี้แจง

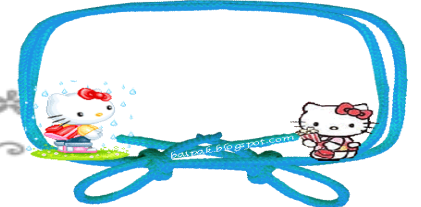
นักเรียนเขียนคำตอบลงใน ให้ถูกต้อง

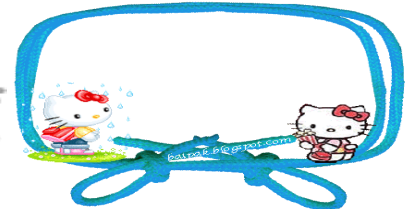
ผู้ผลิต กับ ผู้บริโภค ใครเป็นผู้เสียภาษี
ให้กับรัฐบาล

ภาษี คืออะไร

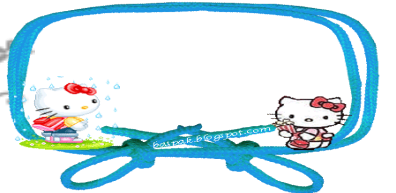
ผู้ให้บริการควรมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง

อาชีพที่ต้องเป็นผู้ให้บริการ คืออาชีพใดบ้าง

อาชีพใดบ้างที่ได้รับเงินเดือนสม่ำเสมอ

ชื่อ.....นามสกุล.....

ชั้น.....เลขที่.....

แบบฝึกที่ ๕ สรุปบทเรียน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเขียนแสดงภูมิรู้งใน
ให้เข้าใจ

ภาษีคือ

.....

.....

.....

.....

อาชีพที่ต้องเสี่ยภาษี

.....

.....

.....

.....

รายได้และภาษี

ข้อคิดที่ได้

.....

.....

.....

.....

ความรู้ที่ได้เพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ชื่อ นามสกุล

ชั้น เลขที่

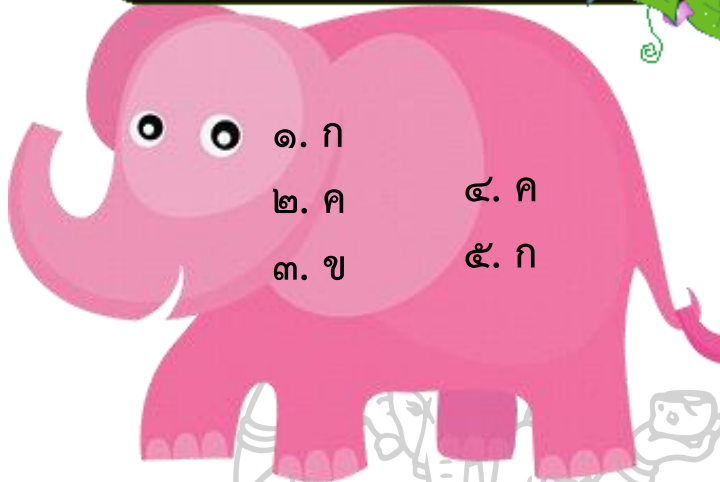
แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง รายได้ - ภาษี ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๕ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง

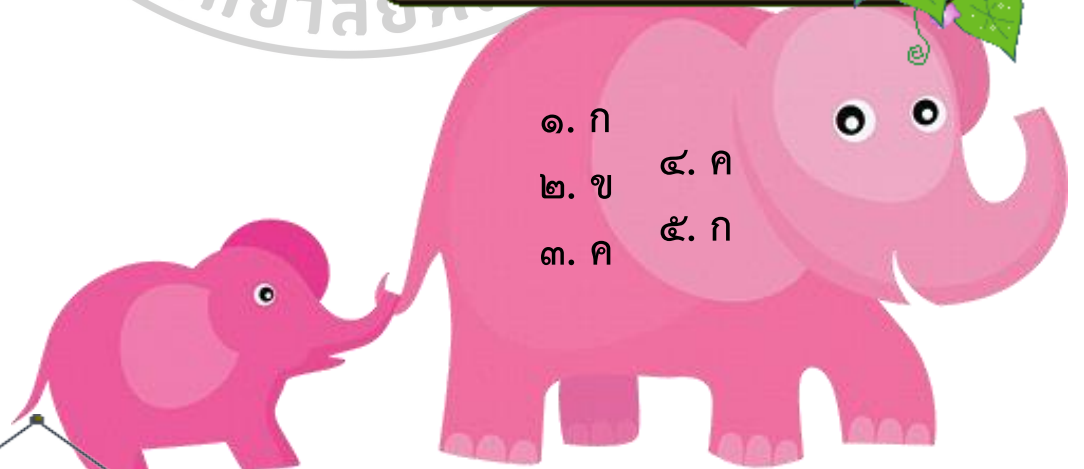
ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย **X** ทับข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

<p>๑. ถ้านักเรียนเป็นผู้ที่ประกอบธุรกิจ การค้าสิ่งที่สำคัญที่สุดในการ ประกอบอาชีพของนักเรียนคือ ข้อใด</p> <p>ก. ความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า</p> <p>ข. หวังผลกำไรให้มากที่สุด</p> <p>ค. ของคุณภาพปานกลาง</p> <p>๒. ผู้ผลิต มีหน้าที่ดังต่อไปนี้ ยกเว้น ข้อใด</p> <p>ก. ผู้อาศัยปัจจัยการผลิต</p> <p>ข. ผู้ระดมเงินจากประชาชน</p> <p>ค. ผู้ที่ทำให้เกิดสินค้าและบริการ</p>	<p>๔. รายได้มีความหมายตรงตามข้อใด</p> <p>ก. สิ่งที่มีค่าใช้จ่ายแลกับสิ่งของได้</p> <p>ข. สิ่งที่เราได้มาจากการค้าขาย ที่ตลาด</p> <p>ค. สิ่งที่เราได้รับตอบแทนจากการประกอบอาชีพ</p> <p>๕. สาเหตุหลักที่ประชาชนต้อง เสียภาษี คือข้อใด</p> <p>ก. รัฐบาลต้องนำเงินภาษีไปใช้ในการพัฒนาประเทศ</p> <p>ข. รัฐบาลต้องนำเงินภาษีไปฝาก ธนาคารเพื่อรับดอกเบี้ย</p> <p>ค. พนักงานบริษัทต้องรับ เงินเดือนจากเงินภาษีของรัฐบาล</p>
<p>๓. ผู้บริโภคมีความหมายตรงตาม ข้อใด</p> <p>ก. ผู้ที่ผลิตสินค้า</p> <p>ข. ผู้ขายสินค้าและบริการ</p> <p>ค. ผู้ที่ใช้สินค้าและบริการ</p>	

- ๑. ก
- ๒. ค
- ๓. ข
- ๔. ค
- ๕. ก

เป็นกำลังใจให้นะ

- ๑. ก
- ๒. ข
- ๓. ค
- ๔. ค
- ๕. ก

เฮ้! พี่ๆเก่งจังเลย

แบบฝึกที่ ๑ เฉลยการบริการ

ให้นักเรียนลากเส้นโยงภาพอาชีพที่ต้องบริการซึ่งกัน
และกัน ให้ถูกต้อง

The matching exercise consists of the following pairs:

- 1. A person in a wheelchair being helped by others (top left) connects to a group of people in a hospital bed (middle right).
- 2. A group of medical professionals (middle left) connects to a person in a hospital bed (middle right).
- 3. A police officer (middle left) connects to a group of children in school uniforms (middle right).
- 4. A person in a white apron working in a kitchen (bottom left) connects to a group of people at a food distribution event (bottom right).
- 5. A construction worker in a hard hat (bottom left) connects to a group of people in a hospital bed (middle right).

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ชั้น.....เลขที่.....

แบบฝึกที่ ๒ **เฉลย**เสียภาษี

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย หน้าภาพอาชีพที่ต้องเสียภาษีและ หน้าภาพที่ไม่ต้องเสียภาษี ให้ถูกต้อง

ชื่อ.....นามสกุล.....
 ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง

แบบฝึกที่ ๓ เฉลยเติมคำ

ให้นักเรียนเขียนเติมคำลงในช่องว่างให้ เป็นข้อความที่ ถูกต้องสมบูรณ์

คนที่ทำงานทุกคนต้องการให้ตนเองได้รับ.....**เงินเดือน**.....

.....**ภาษี**.....เป็นเงินที่เก็บจากประชาชนที่มีรายได้

.....**ผู้บริโภคร**..... คือผู้ที่นำสินค้าไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ผู้ขายสินค้า ต้องมีหน้าตาที่.....**ยิ้มแย้มแจ่มใส**.....

คิดจะเป็น.....**ผู้ผลิต**.....ต้องมีต้นทุน มีความคิด
และมีประสบการณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ชั้น.....เลขที่.....

แบบฝึกที่ ๔ เฉลยตอบคำถาม

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเขียนคำตอบลงใน

ให้ถูกต้อง

ผู้ผลิต กับ ผู้บริโภค ใครเป็นผู้เสียภาษี
ให้กับรัฐบาล

ผู้ผลิต

ภาษี คืออะไร

เงินที่เรียกเก็บจากผู้มี
รายได้สม่ำเสมอ

ผู้ให้บริการควรมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง

มีความรับผิดชอบ ตรงเวลา ยิ้มแย้ม
ใจใสสะอาด พุดจาไพเราะ
อ่อนหวาน

อาชีพที่ต้องเป็นผู้ให้บริการ คืออาชีพใดบ้าง

ตัดเย็บเสื้อผ้า ร้านค้า
เสริมสวย ร้านอาหาร

อาชีพใดบ้างที่ได้รับเงินเดือนสม่ำเสมอ

รับราชการครู ตำรวจ ทหาร
รับราชการทั่วไป วิศวกร
แพทย์พยาบาล

ชื่อ.....นามสกุล.....

ชั้น.....เลขที่.....

แบบฝึกที่ ๕ เฉลยสรุปบทเรียน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเขียนแสดงภูมิรู้ลงใน ให้เข้าใจ

ภาษีคืออะไร

เงินที่เรียกเก็บจากผู้มีรายได้
จากสถานประกอบการต่างๆ

อาชีพที่ต้องเสียภาษี

รับราชการครู ตำรวจ ทหาร
แพทย์ พยาบาล วิศวกร

รายได้และภาษี

ข้อคิดที่ได้

เมื่อเป็นผู้มีรายได้ ควรไปขอยื่น
เสียภาษี ในฤดูกาลเสียภาษี เพื่อ
รัฐบาลนำเงินไปพัฒนาประเทศ

ความรู้ที่ได้เพิ่มเติม

ผู้มีอาชีพให้บริการ คือผู้มีอาชีพ
เสริมสวย ตัดเย็บเสื้อผ้าประกอบ
อาหารตามสั่ง

ชื่อ.....นามสกุล.....

ชั้น.....เลขที่.....

ประมวลภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SRDCPT Model

ประมวลภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SRDCPT Model

ประมวลภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SRDCPT Model

ประมวลภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SRDCPT Model

ประมวลภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

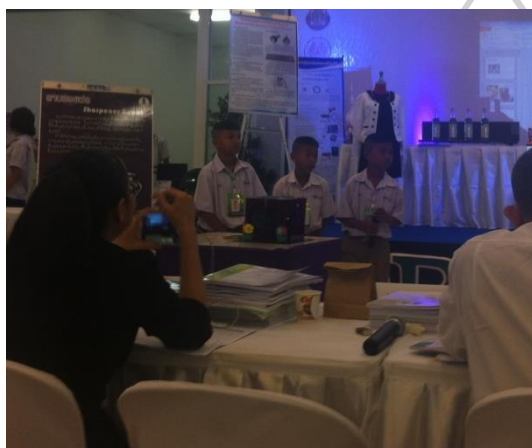

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SRDCPT Model

ประมวลภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

โครงการสังคมศึกษา

ประมวลภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

โครงการงานสังคมศึกษา

ประมวลภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

โครงการงานสังคมศึกษา

ประมวลภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

โครงการสังคมศึกษาโรงเรียนขยายผล

รายการอ้างอิง

- Arend, B. (2011). Practical Instructional Design: Applying the Basics to Your. Retrieved from <http://tcc.kcc.hawaii.edu/previous/TCC%201999/papers/arend.html/>
- Ausubel, D. P. (1963). *The Psychology of Meaningful Verbal Learning*. New York Gruner & Stratton.
- Banks, J., & Banks, C. (1999). *Teaching Strategies for the Social Studies*. New York Addison Wesley Longman.Inc.
- Beane, J. (1991). The Middle School : The Natural Home of integrated Curriculum. *Educational Leadership*, 49 (2) 9-13.
- Best, J. (1986). *Research in education*.4th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Bloom, B. S. (1979). *Taxonmy of Educational Objectives Hand book I : Cognitive Domain*. New York: David Mckay Company.
- Caine, R., & Caine, G. (1990). Understanding a Brain Based Approach to Learning and Teaching. *Educational Leadership*, 48(2), 66-70.
- Campbell, D. T., & Stanley, J. C. (1969). *Experimental and quasi-experimental design for research*. Hope-Well, NJ: Houghton Mifflin.
- Devies, I. K. (1971). *The management of learning*. London: McGraw - Hill.
- Dewey, J. (1939). *How We Think*. Boston: D.C.Health.
- Duman, B. (2006). *The effect of bran-based instruction to improve on students'academic achievement in social studies instruction*. Paper presented at the 9th International Conference on Engineering Education
- Dynneson, & Berson. (2003). *Desing Effective Instruction for Secondary Social Studies*. New Jersey: Pearson Education.Inc.
- Education Testing Service. (2007). Digital transformation : A framework for ICT literacy. Retrieved from www.etsliteracy.org///_and_Communication_Technology_Literacy/.pdf.
- Erlauer. (2003). *The Brain - Compatible Classroom*. Virginia: ASCD Press.
- Frazee, B. M., & Rudnitski, R. A. (1995). *Integrated Teaching Methods : Theory,Classroom Applications,and Field - based Connections*. New York Delmar Publishers.

- Harrow, A. (1972). *A taxonomy of the psychomotor domain : A guild for developing behavioral objectives*. New York Longman.
- Hunter, J. (2011). Preparing Student for the world Beyond the Classroom : Linking EQAO Assessment to 21st - Century Skills. Retrieved from www.eqao.com/Research/pdf/E/ResearchBulletin7_en.pdf.
- Jarolimak, & Foster. (1985). *Teaching and Learning in the Elementary School*. New York Macmillan Publishing Company.
- Jensen, & Eric. (2005). *Teaching with the brain in mind*. Virginia: Association for supervision and curriculum development.
- Johnson, R. L., Penny, J. A., & Gordon, B. (2009). *Assessing performance Designing scoring and validating Performance tasks*. New York: Guilford Press.
- Joyce, W., & Cahoun, E. (2009). *Model of Teaching*. New York Allyn & Bacon.
- Kelly, M. (2015). Skills Students Need to Succeed in Social Studies Classes. Retrieved from <http://educators.about.com/od/socialstudies/tp/Skill-Student-Class>.
- Key, K., & Greenhill, V. (2011). *Twenty – First Century Students Need 21st Century Skills*. New York: Spring.
- Kruse, K. (2012). Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model. Retrieved from http://www.gransormativedesigns.com/ld_systems.html.
- MacColl, & Fennell. (1982). *Teaching Social Studies*. Canberra: ODC.
- Martin, J. (2006). *The Meaning of the 21st Century, A Vital Blueprint our Future*. New York: River Heads Book.
- Mchaffy, George, L., Sitton, T., & Davis, O. L. (1979). *Oral History in the Classroom How to Do it, 2*.
- Mitchell, G. W. (2010). Essential Soft Skills for Success in the Twenty - First Century Workforce as Perceived by Business Educators. *Delta Pi Epsilon Journal*, 52(1).
- NCSS. (2006). Service – Learning : An Essential Component of Citizenship Education. *Social Education May /June* 240-241.
- Nitko, A. J. (2004). *Educational assessment of students*. Columbus. Ohio Pearson Education Inc.
- North Central Regional Educational Laboratory. (2003). *enGauge 21st century skills : Literacy in the digital age*. Chicago North Central Regional Educational

Laboratory.

Owen, T. R. (1990). *Applied Biology Chemistry Pilot Test Report*. Retrieved from Portland

Ozden, M., & Gultekin, M. (2008). The effects of Brain - Based Learning on Academic Achievement and Retention of Knowledge in Science Course. *Electronic Journal of Science Education*, 12(1) 1-19.

Papert, S. M. (1993). *Children, Computers, and Powerful Ideas*. New York: Harper Collins Publishers.

Partnership for 21st Century Skills. (2006). *A state leaders action guild to 21st century skills : A new vision for education*. Tucson, AZ: Author.

Piaget, J. (1969). *The Child's Conception of Time*. London: Routledge and Kegan.

Simpson, D. (1972). *Teaching physical education : A system approach*. Boston: Houghton

Sternburg, R. J. e. a. (2000). *Teaching Vocabulary Building Skills : Contextual Approach* (A. C. Wikinxin Ed.). New York: Academic Press.

Travess, D. P., & Revore, R. W. (1990). *Foundational of Educations : Becoming a Teacher* (2 ed ed.). Englewood Cliffs, N.I: Prentice – Hall.

Trilling, B., & Fade, C. (2009). *21 st Century Skills : Learning for Life in Our Time*. United States of America: Jonh Wiley & Sons.

Tuba, C. (2007). The Effect of Brain - Based Learning to Success and Retention in Social Studies. Elementary Education. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/91029>

Tuckman, B. W. (1999). *Conducting Educational Research*. Sthed U.S.A. : Hercourt Brace&Company.

UNESCO. (1981). *Integrating Subject Areas in Primary Education Curriculum*. Paper presented at the Finalization Meeting Bangkok.

Vygotsky, L. (1978). *Problem of Method in Mind in Society*. Cambridge, MA Harvard University Press.

Vygotsky, L. (1987). *Problem of Method in Mind in Society*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Zepke. (1979). *Developing Thinking Abilities In Approaches to Social Studies* Wellington: Waikato Social Studies Association.

Zepke, N. (1979). *Developing Thinking Abilities In Approaches to Social Studies*.

Wellington: Waikato Social Studies Association.

Zolinger, & others. (2003). *Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools*.

Geneva: World Health Organization.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กัญจนา ลินทรตันศิริกุล และโกศล มีคุณ. (2555). การประเมินผล และการวิจัยการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะ และวิทยวิธีทางวิชาสังคมศึกษา หน่วยที่ 13. (บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์)*, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช., นนทบุรี.

กิตติชัย สุธานีโนบล. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธ เพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบัน. *บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.*

จินตนา สุจางานันท์. (2556). *การศึกษาและการพัฒนาชุมชนในศตวรรษที่ 21 (Education and Community Development in the 21st Century)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ฉวีวรรณ สีสม. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานในหน่วยการเรียนรู้วิชาเคมีทั่วไป สำหรับนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา), *บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*

ชรินทร์ มั่งคง. (2561). *องค์ความรู้หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์แอนปริ้นต์ติ้ง.

ทิตนา แชมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 10 ed.)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงเยาว์ อุทุมพร. (2558). *เครื่องมือและเทคนิควิธีการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: แฮาส์ ออฟ เคอร์มิสท์.

นรินทร์ สังข์รักษา. (2556). *การวิจัยและพัฒนาการศึกษา*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นันท์พัทธนันท์ เชื้อแก้ว. (2550). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการการเรียนรู้นอกห้องเรียนและการกระจำค่านิยม เพื่อเสริมสร้างความรู้และการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน), *บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

นาดยา ปิลันธนานนท์. (2535). *การเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยเน้นทักษะกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย.

นาดยา ภัทรแสงไทย. (2525). *ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

แน่น้อย ประชาณุกุล. (2548). การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการทำงานกลุ่มในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนโดย

- การบูรณาการแบบร่วมแรงผสมผสานใจกับ การสอนตามปกติ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ประณัฐ กิจรุ่งเรือง. (2560). การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ผ่านกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครู
ประถมศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติในบริบทโรงเรียนของประเทศไทย. *ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*,
45(2 (เมษายน-มิถุนายน)), 170-181
- ประนอม เดชชัย. (2536). เสริมทักษะการเรียนการสอนสังคมศึกษา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประนาท เทียนศรี. (2556). การสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาการคิดของนักเรียนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี อ่อนศรี. (2552). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานของนักเรียน
พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนา
หลักสูตร), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรพีไล เลิศวิชา. (2557). 100 *BBL ACTIVITIES FOR CHILDREN* :100 สื่อการสอนกระตุ้นสมอง. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 8 ed.). กรุงเทพฯ: สำนัก
ทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์. (2547). การสอนสังคมศึกษา หน่วยที่ 6 การพัฒนาทักษะในวิชาสังคมศึกษา. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพ็ญ ยินดีสุข. (2556). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2557). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวพ้นกับดักของตะวันตก. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภิรมยา อินทรกำแหง. (2549). คำถามที่ส่งเสริมลักษณะการคิดมีลักษณะอย่างไร. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุตรดิตถ์.
- มารศรี ญาณะชัย. (2549). ระบบการคิดและการจัดการเรียนรู้. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 6 ed.). นครปฐม: มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2557). ประเด็นท้าทายในการจัดการประถมศึกษา : จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา. *ครุ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 42(3 กรกฎาคม-กันยายน), 126-145.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2555). วิธีการเชิงผสมผสาน สำหรับการวิจัยและประเมิน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา หวังภักษิต. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลาวัญญ์ วิทยากุฎ. (2533). การสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2555). สังคมศาสตร์ และสังคมศึกษา”ในประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะ และ วิทยวิธีทาง

- สังคมศึกษา หน่วยที่ 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วศิน อินทสระ. (2538). พุทธวิธีในการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬารามราชวิทยาลัย.
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี. (2554). รูปแบบ และกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด (พิมพ์ครั้งที่ 8 ed.). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี และคณะ. (2560). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 12 ed.). นครปฐม: เพชรเกษมพรินติ้ง กรุ๊ปจำกัด.
- วัฒนา อัครพานิช. (2546). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ด้านการเมือง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์เลิฟเพรส.
- วันเพ็ญ วรรณโกมล. (2542). การสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วารวิ ธีระจิตร. (2530). การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีชีวิตการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed.). กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์
- วิทยากร เชียงกุล. (2554). เรียนลึก รู้ไว ใช้สมองอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยาการการเรียนรู้ (สวร.).
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และคณะ. (2554). การเรียนรู้อย่างมีความสุข : สารเคมีในสมองกับความสุข และการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 1 ed.). กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ต ซินดิเคท.
- สมจิตรา เรืองศรี. (2553). การประเมินผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมพร ทรัพย์สวัสดิ์. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ *Video-Integration – Project (VIP)* สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2552). การจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2555). การพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา หน่วยที่ 10. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 1 ed.). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติา ขวลิตปัญญา. (2548). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่าสาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุนม อมรวิวัฒน์. (2530). การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอ

เดียนสโตร์.

องอาจ นัยพัฒน์. (2554). การออกแบบการวิจัย : วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายวิฑูรย์ อินทมานนท์
วัน เดือน ปี เกิด	10 พฤศจิกายน 2528
สถานที่เกิด	พิจิตร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2551 สำเร็จการศึกษาคณะครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี พ.ศ. 2554 สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การมัธยมศึกษา การสอน สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2555 ศึกษาต่อทางด้านการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) หลักสูตรและการสอน กลุ่มวิชาการสอนสังกัดมหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	159/30 ถนนประเวศน์เหนือ อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร 66120
ผลงานตีพิมพ์	พ.ศ. 2556 วารสารสิ่งแวดล้อมศึกษา-สสศท
รางวัลที่ได้รับ	พ.ศ. 2558 ได้รับรางวัลหนึ่งแสนครูดี

